

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**TRABZON BELEDİYE MECLİS ZABITNAMESİ VE
ŞEHİRİN İMARINA YÖNELİK FAALİYETLER (1931-1958)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar Deniz BAYRAK

**OCAK 2017
TRABZON**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**TRABZON BELEDİYE MECLİS ZABITNAMESİ VE
ŞEHRİN İMARINA YÖNELİK FAALİYETLER (1931-1958)**

Mimar Deniz BAYRAK

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
"YÜKSEK MİMAR"

Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 09 / 12 / 2016

Tezin Savunma Tarihi : 02 / 01 / 2017

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ömer İskender TULUK

Trabzon 2017

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Mimarlık Anabilim Dalında
Deniz BAYRAK Tarafından Hazırlanan**

**TRABZON BELEDİYE MECLİS ZABITNAMELERİ VE
ŞEHRİN İMARINA YÖNELİK FAALİYETLER (1931-1958)**

**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 13 / 12 / 2016 gün ve 1680 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.**

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr. Ömer İskender TULUK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Fulya Ü. DEMİRKAYA

Üye : Yrd. Doç. Dr. Emriye KAZAZ

Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

“Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri ve Şehrin İmarına Yönelik Faaliyetler (1931-1958)” isimli bu araştırma, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Çalışmanın başından sonuna kadar her konuda desteğini hissettiğim, kişisel kütüphanesinden çokça faydalandığım, kendisinden çok şey öğrendiğim ve öğrenecek olduğum saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Ömer İskender TULUK’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca varlıklarıyla güç bulduğum, her zaman arkamda olduklarını bildiğim, bugünlere gelmemde en büyük pay sahipleri olan annem Solmaz BAYRAK’a, babam Hakkı BAYRAK’a ve kardeşim Doğaç BAYRAK’a teşekkür ve sevgilerimi sunarım.

Can dostum Aslıhan ÖZTÜRK’e sadece tez sürecinde değil hayatımın her sürecindeki varlığı, desteği ve bana olan inancından ötürü teşekkürü borç bilirim.

Son olarak, bugünleri görmeye ömürleri vefa etmeyen anneannem merhume Gülizar ÇOLAK, babaannem merhume Nermin BAYRAK ve dedem merhum Hüseyin ÇOLAK’a yaşattıkları, öğrettikleri ve beni hayata hazırladıkları için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Deniz BAYRAK

Trabzon 2017

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri ve Şehrin İmarına Yönelik Faaliyetler (1931-1958)” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Ömer İskender TULUK sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 02/01/2017

Deniz BAYRAK

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	IX
TABLolar DİZİNİ.....	X
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş	1
1.2. Sorun.....	3
1.3. Araştırma Malzemesi, Amaç ve Kapsam	4
1.4. Literatür	5
1.5. Yöntem	6
1.6. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Trabzon Şehri	8
1.7. Tanzimat Sonrası Osmanlı Taşra Teşkilatı ve Trabzon.....	10
1.8. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Trabzon'da Belediyecilik (1919-1925).....	13
1.8.1. Belediye Teşkilatı	14
1.8.1.1. Belediye Seçimleri (1921 ve 1923)	14
1.8.1.2. Belediye Çalışanları.....	16
1.8.2. Belediye Hizmetleri	17
1.8.2.1. Altyapı Hizmetleri	17
1.8.2.1.1. Su.....	18
1.8.2.1.2. Aydınlatma	19
1.8.2.1.3. İmar Meselesi	20
1.8.2.1.4. Diğer Altyapı Hizmetleri	20
1.8.2.2. Şehrin Sosyo-Kültürel Hayatını Düzenleme Çalışmaları	21
1.8.2.2.1. Temizlik Hizmetleri.....	21
1.8.2.2.2. İtfaiye Hizmetleri.....	22
1.8.2.2.3. Ulaşım Hizmetleri.....	22
1.8.2.2.4. Sağlık Hizmetleri.....	23
1.8.2.2.5. Denetim Hizmetleri	24
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	25

2.1.	Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri (1931-1958)	25
2.1.1.	İçerik.....	25
2.1.2.	Zabıtnamelere Göre Belediye Meclis Üyeleri	31
2.1.2.1.	Belediye Reisleri.....	31
2.1.2.2.	Azalar	46
2.1.2.3.	Kâtipler	54
2.1.3.	Zabıtnamelere Göre Encümenler.....	57
2.1.4.	Zabıtnamelere Göre Çalışma/Mesai Raporları	69
2.1.5.	Zabıtnamelere Göre Belediye İmar Faaliyetleri	114
3.	BULGULAR VE İRDELEME	183
3.1.	Mimarlık ve Şehir Tarihi Bağlamında Önemli Bir Belge Grubu Olarak Belediye Meclis Zabıtnameleri	183
3.2.	“Şehrin Müstakbel İmar Planı”nı Yaptırma Girişimleri.....	186
3.3.	Atatürk Heykeli Yaptırma Girişimleri.....	194
3.4.	Yolların Onarımı ve Açılması	197
3.5.	İstimplak Faaliyetleri	200
4.	SONUÇLAR.....	205
5.	KAYNAKLAR	208
6.	EKLER	210
ÖZGEÇMİŞ		

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

**TRABZON BELEDİYE MECLİS ZABITNAMESİ VE
ŞEHİRİN İMARINA YÖNELİK FAALİYETLER (1931-1958)**

Deniz BAYRAK

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ömer İskender TULUK
2017, 209 Sayfa, 12 Sayfa Ek

Son yıllarda gittikçe önem kazanan yerel tarih çalışmaları, özellikle de Erken Cumhuriyet Dönemi şehir tarihi araştırmaları için en önemli belge gruplarından birisini Belediye Meclis Zabıtnameleri oluşturur. Bu çalışmada, başta belediyeçilik olmak üzere şehir tarihi bağlamında son derece önemli bilgiler içeren, dönemin zihin dünyasına paralel şehrin beledi hizmetlerine yönelik pek çok tartışmanın izlendiği bu belge grubu tanıtılmıştır.

Tez, dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm olan Genel Bilgiler bölümünde, sorun belirlenip; meselenin Belediye Meclis Zabıtnameleri'ne nasıl getirildiğine dair bilgilendirmeler yapılmıştır. Bu aşamada kentin 1931'e gelene kadar yaşadığı siyasi, toplumsal ve kültürel olaylar doğrultusunda Belediyeçilik faaliyetleri üzerine ışık tutulmuş; yaşananları anlatan belge ve kaynaklar incelenerek olaylar anlaşılmalı ve açıklanmalıya başlanmıştır.

İkinci bölüm olan Yapılan Çalışmalar bölümünde, 1931-1958 yılları arasında tutulan, 12 cilt halindeki Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri incelenmiş ve İçerik, Belediye Meclis Üyeleri, Encümenler, Çalışma/Mesai Raporları ve Belediye İmar Faaliyetleri olarak sınıflandırılmıştır.

Üçüncü bölüm olan Bulgular ve İrdeleme bölümünde, Zabıtnamelere Göre Belediye İmar Faaliyetleri belirli meseleler üzerinden sınıflandırılmıştır. Bunlar; mimarlık ve şehir tarihi bağlamında önemli bir belge grubu olarak belediye meclis zabıtnameleri, şehrin müstakbel imar planını yaptırma girişimleri, Atatürk heykeli yaptırma girişimleri, yolların onarımı ve açılması ve istimlak faaliyetleridir.

Dördüncü ve son bölüm olan Sonuçlar bölümünde, ortaya çıkarılan beş başlık üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Trabzon, Şehir Tarihi, Arşiv, Zabıtname, Belediyeçilik, İmar Faaliyetleri

Master Thesis

SUMMARY

**DOCUMENTS OF TRABZON MUNICIPAL COUNCIL
AND THE ACTIVITIES RELATED TO URBAN RECONSTRUCTIONS (1931-1958)**

Deniz BAYRAK

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Architectural Graduate Program
Supervisor: Prof. Dr. Ömer İskender TULUK
2017, 209 Pages, 12 Pages Appendix

Municipality Council Minutes are one of the most important groups of documents for local history studies gaining importance in the recent years. In this study, this group of documents including highly significant information in the context of the history of the city, and where many discussions are followed regarding the municipal services in the city in parallel with the mindset of that period.

The thesis is consisted of four main chapters. In the first chapter, General Overview, the problem is detected and defined, and information was provided on how the question was related with Municipality Council Minutes. At this point, municipal activities are shed light in line with the political, social and cultural events experienced by the city until 1931, and it is started to unveil and explain the events by examining the documents and sources revealing what happened.

In the second chapter, Literature Review, Trabzon Municipality Council Minutes in 12 volumes, which were kept between the years 1931-1958, are analysed and classified into; Content, Municipality Council Members, Commissions, Work/Shift Reports, and Municipality Reconstruction Activities.

In the third section, which is the Findings and Discussion, the Urban Reconstruction Activities according to the Documents of Municipal Council have been classified through some issues. These are; municipal council documents as an important body of documents in relation to architecture and the history of the city, the attempts to make the intended reconstruction plan of the city, the attempts to make Atatürk statue, the repairment and the opening of the roads, and the expropriation activities.

In the Conclusion section, which is the fourth and the last one, an evaluation has been made throughout five ascertained topics.

Key Words: Trabzon, City History, Archive, Council Minutes, Municipality, Reconstruction Works

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Trabzon Belediye Meclisi antetli kağıt örnekleri	25
Şekil 2. Eklenen başlıklarıyla yeni antetli kağıt örnekleri.....	26
Şekil 3. Kayıtlardaki imza örnekleri.....	28

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Zabıtnamelerin ciltlere göre dönemsel ve hacimsel dağılımı	28
Tablo 2. Çalışma devreleri ve tarih aralıkları	31
Tablo 3. Göreve başladıkları tarihler ile Belediye Reisleri.....	32
Tablo 4. Belediye Reisleri bilgilendirme tablosu.....	40
Tablo 5. Belediye Reisleri ve görev yaptıkları çalışma devreleri	45
Tablo 6. Belediye Reisleri hizmet tablosu	46
Tablo 7. Azalar.....	48
Tablo 8. Kâtipler	55
Tablo 9. Encümenler	58
Tablo 10. 1931-1958 tarihleri arasında Belediye Meclisi'nce kabul edilen raporlar.....	71
Tablo 11. 930 senesine ait umumi mesai raporu.....	72
Tablo 12. 1931 senesine ait umumi mesai raporu.....	73
Tablo 13. 1932-1933 umumi mesai raporu	74
Tablo 14. 1933-1934 mesai raporu	75
Tablo 15. 1934-1935 mesai raporu	76
Tablo 16. 1935-1936 yılı mesai raporu.....	77
Tablo 17. 1936-1937 yılı mesai raporu.....	78
Tablo 18. 1937-1938 yılı mesai raporu.....	79
Tablo 19. 1938-1939 yılı mesai raporu.....	80
Tablo 20. 1939-1940 yılı mesai raporu.....	82
Tablo 21. 1940-1941 yılı mesai raporu.....	84
Tablo 22. 1941-1942 mali yılı mesai raporu.....	85
Tablo 23. 1942-1943 mali yılı mesai raporu.....	87
Tablo 24. 1943-1944 yılı mesai raporu.....	89
Tablo 25. 1944-1945 yılı mesai raporu.....	91
Tablo 26. 1946-1947 yılı mesai raporu.....	93
Tablo 27. 1947-1948 yılı mesai raporu.....	94
Tablo 28. 1948-1949 yılı mesai raporu.....	96

Tablo 29.	1949-1950 yılı mesai raporu	98
Tablo 30.	1950-1951 yılı mesai raporu	100
Tablo 31.	1951-1952 yılı çalışma raporu	102
Tablo 32.	1952-1953 yılı çalışma raporu	104
Tablo 33.	1953-1954 yılı çalışma raporu	106
Tablo 34.	1954-1955 yılı çalışma raporu	108
Tablo 35.	1955-1956 çalışma raporu	110
Tablo 36.	1956-1957 yılı çalışma raporu	112
Tablo 37.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-I Belediye imar faaliyetleri (1.11.1931 - 5.11.1932)	115
Tablo 38.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-II Belediye imar faaliyetleri (5.11.1932 – 7.11.1933).....	116
Tablo 39.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-III Belediye imar faaliyetleri (7.11.1933 – 24.10.1934).....	117
Tablo 40.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-IV Belediye imar faaliyetleri (24.10.1934 – 5.11.1935).....	118
Tablo 41.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-V Belediye imar faaliyetleri (5.11.1935 – 2.11.1936).....	119
Tablo 42.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-VI Belediye imar faaliyetleri (2.11.1936 – 1.11.1937).....	120
Tablo 43.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-VII Belediye imar faaliyetleri (1.11.1937 – 1.11.1938).....	121
Tablo 44.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-VIII Belediye imar faaliyetleri (1.11.1938 – 02.11.1939).....	123
Tablo 45.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-IX Belediye imar faaliyetleri (02.11.1939 – 04.11.1940).....	125
Tablo 46.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-X Belediye imar faaliyetleri (04.11.1940 – 01.11.1941).....	126
Tablo 47.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XI Belediye imar faaliyetleri (01.11.1941 – 02.11.1942).....	127
Tablo 48.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XII Belediye imar faaliyetleri (02.11.1942 – 01.11.1943).....	128
Tablo 49.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XIII Belediye imar faaliyetleri (01.11.1943 – 01.11.1944).....	130
Tablo 50.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XIV Belediye imar faaliyetleri (01.11.1944 – 01.11.1945).....	132
Tablo 51.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XV Belediye imar faaliyetleri (01.11.1945 – 10.06.1946).....	133

Tablo 52.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXVI Belediye imar faaliyetleri (10.06.1946 – 01.10.1947).....	135
Tablo 53.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXVII Belediye imar faaliyetleri (01.10.1947 – 04.10.1948).....	136
Tablo 54.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXVIII Belediye imar faaliyetleri (04.10.1948 – 07.10.1949).....	138
Tablo 55.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XIX Belediye imar faaliyetleri (07.10.1949 – 09.09.1950).....	139
Tablo 56.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XX Belediye imar faaliyetleri (09.09.1950 – 01.10.1951).....	140
Tablo 57.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXI Belediye imar faaliyetleri (01.10.1951 – 01.10.1952).....	142
Tablo 58.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXII Belediye imar faaliyetleri (01.10.1952 – 01.10.1953).....	144
Tablo 59.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXIII Belediye imar faaliyetleri (01.10.1953 – 04.12.1954).....	147
Tablo 60.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXIV Belediye imar faaliyetleri (04.12.1954 – 01.10.1955).....	150
Tablo 61.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXV Belediye imar faaliyetleri (01.10.1955 – 01.10.1956).....	152
Tablo 62.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXVI Belediye imar faaliyetleri (01.10.1956 – 04.10.1957).....	154
Tablo 63.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXVII Belediye imar faaliyetleri (04.10.1957 – 01.10.1958).....	156
Tablo 64.	Zabıtnamelere göre çalışma devresi-XXVIII Belediye imar faaliyetleri (01.10.1958 - ...)	159

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

“Bir sözcükle, insandan kalma olan, insana bağlı olan, insana yarayan, insanın dile getirdiği ve onun varlığını, uğraşlarını, zevklerini ve yaşam biçimlerini anlatan ne varsa, bunların hepsiyle tarih yapılabilir.”

Lucien Febvre¹

Bir toplumun, bir kentin bugün içinde bulunduğu fiziksel ve ruhsal durumu kavramak, o kentin yerel tarihine bakmakla mümkündür. Aslan'a (2000) göre, yerel tarihin çağdaş topluma önemli katkılarından biri içerisinde yaşanan doğal ortamın ve tarihsel kalıtın gözlemlenebilmesine olanak tanınmasıdır. Yerel tarihi farklı kanallardan besleyen bilgilerle bireyler, kendisinden önceki kuşaklardan devraldıkları mirası hangi noktaya taşıdıkları ve koydukları katkıyı somut bir biçimde değerlendirebilme şansına sahip olabilmektedirler. Bu da bireyleri ve bir bütün olarak toplumu, üzerinde yaşadıkları doğal ve tarihsel çevreye karşı daha duyarlı olma yönünde bilinçlendirmektedir (Sarıcaoğlu, 2011).

Danacıoğlu (2001) yerel tarihin önemine dikkat çekerek onu insan ve mekânın bir siyasal iktidar odağının taşrasında buluşması biçiminde tanımlamıştır. Tekeli (2001) de; “Tarih yazımı açısından yerel hem içinde yaşayanların yaşamları için bir çerçeve oluşturması, hem de orada yaşayanların kapasitelerince belirlenmiş olması bakımından önem kazanmaktadır.” ifadesiyle yerel tarihin, tarih yazımındaki yerine ve kapsamına dair bilgiler vermiştir. Bu bağlamda yerel tarih yazımında önemli nirengi noktalarına sahip Cumhuriyet dönemi ve sonrasında Trabzon tarihi incelenmeye değer özellikler göstermektedir. Osmanlı'nın son döneminden itibaren milli mücadele yılları ve Cumhuriyetin ilk yıllarında da stratejik önemini koruyan Trabzon kenti bu süreçte fiziksel, kültürel, sosyal ve ekonomik değişikliklere uğramıştır. Bu değişiklikler yeni ihtiyaçlar ortaya çıkarmış, bu ihtiyaçlara göre de yerel yönetim ve faaliyetlerde farklılıklar meydana gelmiştir. Belediyecilik faaliyetleri bunun başında gelmektedir.

¹ Carr ve Fontana'dan aktaran Danacıoğlu (2001). “Geçmişin İzleri Yanıbaşımızdaki Tarih İçin Bir Kılavuz”, s.29

3 Kasım 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile ülke yönetimi merkezi bir yönetim anlayışıyla yeni baştan düzenlenirken, yerel yönetimler de başta İstanbul kenti olmak üzere yeniden ele alınmış ve modern belediyeciliğin temelleri bu dönemde atılmış (Seyitdanlıoğlu, 2010), Cumhuriyetle birlikte de belirgin bir ivme kazanmıştır. Trabzon kenti de bundan payına düşeni almıştır.

Literatürde, Cumhuriyetin belediyecilik tarihini konu edinen çalışmalar varsa da özellikle yerel araştırmalar konusunda hala eksiklikler ve bilgi boşlukları bulunmaktadır. Bunda, kurumların arşiv malzemesine olan mesafeli duruşunun etkili olduğu açıktır. Kurumsal arşiv kültürünün sürdürülebilirliği bağlamında pek de parlak olmayan bir tabloda bunu başarabilmiş, bir başka deyişle kadim arşiv malzemesinin değerini bilip koruyabilmiş kurumların sayısı sınırlıdır. Tam da bu noktada Danacıoğlu'nun (2001) yerel tarihin algılanış biçimine ilişkin tespiti önemlidir. Ona göre yerel tarih, ulusal tarih yazılır ve tarih anıtsal olayların resmi geçidi olarak sunulurken "tarihin molozları" olarak bir kenara atılmış olanlara eğilmek demektir.

Hal böyleyken, Trabzon Belediyesi'nin 1931 ile 1958 yılları arasındaki faaliyetlerini ortaya koyan bir grup meclis zabıtnamesinin bugüne ulaşmış olması şaşırtıcı ve sevindiricidir. 4348 yapraktan oluşan bu belge grubu, yüzyılın ilk çeyreğinde 2 yıl boyunca Rus işgaline maruz kalmış (1916-1918), hırpalanmış, harabeye dönmüş; genç Cumhuriyet'le birlikte ise dönemin dinamikleri ve zihin dünyasına paralel bir heyecanla yeniden inşa edilmiş Trabzon şehrinin tarihine ışık tutar.

Yerel yönetimlerin kendi arşivlerini oluşturma pratiğinin Trabzon kentindeki önemli örneği olan ve 1931-1958 yılları arasında tutulan Trabzon Belediyesi Meclis Zabıtnameleri'nin arşiv malzemesi olarak potansiyelinin ortaya konulması önemlidir.

Şehre dair her türlü faaliyetin olgunlaştırılıp karara bağlandığı bu belgeler, dönemin zihin dünyasının aydınlatılması bağlamında da önemli bir potansiyele sahiptir. Gündem konusu her ne olursa olsun mecliste dile getirilen görüşler, yaşanan diyaloglar, kurulan cümleler, alınan kararlar bir taraftan şehrin gelişimine ilişkin önemli bilgiler barındırırken, diğer taraftan da Cumhuriyet'e geçiş sürecinin sancılarını açıkça ortaya koyan bir içeriğe de sahiptir.

1.2. Sorun

Belediyecilik tarihi açısından Belediye Meclis Zabıtnameleri'nin önemi açıktır. Ancak bunlar ya arşiv temizliği ile ortadan kalkmıştır ya da gün yüzüne çıkmamıştır. Trabzon örneği de bunlardan birisidir. Trabzon kenti, gerek Osmanlı İmparatorluğu döneminde gerekse de Cumhuriyetin ilanı ile birlikte tarihte dönüm noktaları olarak tabir edebileceğimiz önemli olaylar yaşamıştır. Bu olaylar şehrin; siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamını oluşturmasının yanı sıra şehrin değişim ve gelişimini de büyük ölçüde etkilemiştir. Bu bağlamda düşündüğümüzde, tez çalışması kapsamında elimizde 1931-1958 yılları arasında şehirde yürürlüğe konan pek çok beledi faaliyetin kaydedildiği Belediye Meclis Zabıtnameleri gibi önemli belge grubunun olması Belediyecilik tarihi açısından önemlidir. Ancak bu belgeleri doğrudan kullanan literatür eksikliği en önemli sorundur. Zabıtnameler bilinmediği ve elde olmadığı için bütüncül bir belediyecilik tarihi henüz yazılamamıştır. Bu konudaki literatür dönemin yerel gazeteleriyle sınırlı kalmıştır. Milli Mücadele ve Cumhuriyet'in ilk yıllarını konu alan, Rahmi Çiçek'in "İstikbal Gazetesine Göre Trabzon'da Belediye ve Belediyecilik (1919-1925)" adlı kitabı dönemin yerel gazetesi çerçevesinde yapılan uygulamalara büyük ölçüde ışık tutmaktadır. Ancak Zabıtnamelerden doğrudan faydalanmamıştır.

Öte yandan 1925 sonrası Belediyecilik faaliyetleri ile ilgili herhangi bir yazılı-çizili literatürün olmaması dikkat çekmiştir. Sözü geçen tüm eksiklikler, gerek Osmanlı İmparatorluğu'nda gerekse de Türkiye Cumhuriyeti'nde büyük öneme sahip Trabzon kentinde çalışılmaya değer bir sorun olarak görülmüştür. Bu bağlamda, Sarıcaoğlu'nun (2011) "Trabzon'un özellikle sosyal, siyasal, ekonomik, etnik vb. tarihsel geçmişi üzerine pek çok araştırma/inceleme yapılıyor olmasına karşın, yerel mimarlık ve sanat tarihi çalışmalarının göreceli yetersizliği bir diğer dikkat çekici sorun olarak görülmektedir." tespiti isabetlidir.

Bahsi geçen bağlamlarda içerdikleri bilgi yoğunluğu bir yana bu çalışmaya konu edilen 1931 ile 1958 yılları arasında tutulan Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri ise, yeni belediyecilik kanunu çerçevesinde belirli bir standarda kavuşturulmaya çalışılan belediyecilik faaliyetlerinin Trabzon bağlamında en erken uygulamalarını içerir. Bu uygulamalar, Zabıtnamelerin potansiyelini ortaya çıkararak, o potansiyelin şehir ve mimarlık tarihi yazımında başvuru kaynağı olarak kullanılmasını sağlayacaktır.

1.3. Araştırma Malzemesi, Amaç ve Kapsam

Bu çalışma kapsamında eldeki araştırma malzemesi 12 ciltten oluşan Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri'dir. Şehir ve mimarlık tarihi açısından değeri tartışılmaz bu belge grubu; kronolojik olarak 01.11.1931'den 25.12.1958'e kadar tutulan kayıtları içermektedir. Kayıtlar; içerdiği tartışmalar, çarpıcı diyaloglar, alınan kararlar ve raporlar ile birlikte tutulduğu dönemin siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel olarak aynası hükmündedir.

Trabzon Belediye Meclisi'nin resmi belgeleri olan Zabıtnamelerin şehir ve belediyecilik tarihi bağlamında potansiyelini açığa çıkarmayı amaçlayan bu çalışma; o potansiyel ile birlikte döneme ait imar faaliyetleri üzerinden genel bir çerçeve oluşturulmasına da katkı sağlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, Zabıtnameler incelenmiş; içerdiği bilgi yoğunluğu göz önünde bulundurularak başlıklar halinde sunulmuştur. Zabıtnameler'deki bilgilerin değerlendirilmesi, potansiyelinin ortaya koyulması ve "içerik" olarak ne tür bilgileri barındırdığının ortaya çıkarılması sonucu şehrin o dönemdeki panoraması oluşturulmuştur. Bu panorama içerisinde ise tez kapsamında asıl mesele olarak kabul edilen "Belediye İmar Faaliyetleri"; kapsadığı bayındırlık ve imar faaliyetleri ile dönemin fiziksel değişim ve gelişimini ortaya çıkaran en ilgi çekici nokta olmuştur.

Eldeki araştırma malzemesi ve çalışmanın amacı doğrultusunda, bu çalışmanın kapsamını Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri oluşturmaktadır. Kapsam; kayıtların 01.11.1931 ile 25.12.1958 yılları arasında tutulmuş olması sebebiyle söz konusu kronolojik aralık ile sınırlıdır. Zabıtnamelerin başlangıç tarihi olan 1931 öncesine ait bilgiler ise dönemin yerel gazeteleri üzerinden yapılan çalışmalarla sınırlıdır. Bu konuda Rahmi Çiçek'in "İstikbal Gazetesine Göre Trabzon'da Belediye ve Belediyecilik (1919-1925)" adlı kitabı, döneme ait yerel gazete önderliğinde yapılan bir çalışma olarak dikkat çekmektedir. Çalışma kapsamında sorun olarak tespit edilen 1925 tarihinden itibaren yazılı-çizili literatür eksikliği sebebiyle Zabıtnamelerin başlangıç tarihine kadar olan dönemin -deyim yerindeyse- karanlıkta kaldığını ifade etmek yanlış olmayacaktır. Bu doğrultuda düşünüldüğünde; 27 yıl boyunca şehirde yaşanan idari, mali, fenni ve toplumsal olaylara tanıklık eden bu belge grubu, başta şehir ve mimarlık tarihçileri olmak üzere araştırmacılar için önemli bilgiler barındırmaktadır.

1.4. Literatür

Bu çalışmanın araştırma malzemesi olan, erken Cumhuriyet döneminde tutulmaya başlanan Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri'nin potansiyelini ortaya çıkarmak amacıyla çeşitli kitap, dergi, makale, tez, bildiri ve yerel metinler incelenmiştir. İnceleme; doğrudan Zabıtnameleri konu edinen ve onu kullanan çalışma olup olmadığının araştırılması doğrultusunda yapılmıştır.

Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri'ni konu edinen sınırlı birkaç çalışmadan birisi Evrim Düzenli'nin "Cumhuriyet Dönemi'nde (1923–1960) Modernite Düşüncesinin Mekânsal Kuruluşu: Merkez- Periferi Dinamikleri Bağlamında Trabzon Örneği" başlıklı doktora tezidir. Söz konusu tez çalışması, Cumhuriyet Dönemi'nin Modernite anlayışının Trabzon ve Zabıtnameler üzerinden irdelendiği bir çalışma olması nedeniyle önemlidir. Evrim Düzenli'nin Zabıtnameleri kullanarak yaptığı çalışmalardan bir diğeri de Ömer İskender Tuluk ve Halil İbrahim Düzenli'nin editörlüğünü yaptığı "Trabzon Kent Mirası Yer-Yapı-Hafıza" adlı kitapta; "Yorum Denemeleri" ve "Öncü Modern Trabzon Tanıklıkları" bölümlerinde kaleme aldığı yazılardır. Yazarın doktora tezinde kullandığı yöntem ile Belediye Meclis Zabıtnameleri'nin içeriğinden faydalandığı ve bazı değerlendirmelere ulaştığı görülmüştür. Tez kapsamında asıl mesele olarak tespit edilen şehrin imar faaliyetleri konusunda Ömer İskender Tuluk'un "Trabzon Şehir Haritaları: Yeni Bulgular ve Bir Değerlendirme" adlı yayınlanma sürecindeki makalesi; yeni ortaya çıkarılmış haritaların tarihlendirilmesi konusunda Zabıtnameleri kullanma metodolojisiyle dikkat çekmektedir.

Ancak tez kapsamı çerçevesinde Zabıtnameleri ortaya çıkaran dönemsel dinamiklerin anlaşılabilmesi için yardımcı kaynaklar da önemlidir. Bu noktada Rahmi Çiçek'in "İstikbal Gazetesine Göre Trabzon'da Belediye ve Belediyecilik (1919-1925)" adlı kitabı dönemin yerel gazetesi aracılığı ile Trabzon'un içinde bulunduğu siyasal ve toplumsal durumu, belediyecilik faaliyetleri ışığında ortaya çıkaran bir içeriğe sahip olması sebebiyle önemlidir. Dönemin Trabzon şehrine ışık tutan, Mesut Çapa ve Rahmi Çiçek'in "Yirminci Yüzyıl Başlarında Trabzon'da Yaşam" ile Mahmut Goloğlu'nun "Trabzon Tarihi Fetihden Kurtuluşa Kadar" adlı kitapları da bu doğrultuda büyük önem taşımaktadır.

Bunun dışında modern Belediyeciliğin doğuşu ve uygulanmasına yönelik yayınlar da önemlidir. Bu yayınlar, ülke genelinde modern belediyeciliğin nasıl doğduğunu ve Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte yerel yönetim ve faaliyetlerinde ne gibi değişiklikler

meydana geldiğini saptamak için yapılan araştırmalar sonucu elde edilmiştir. Mehmet Seyitdanlıoğlu'nun "Tanzimat Döneminde Modern Belediyeciliğin Doğuşu-Yerel Yönetim Metinleri" adlı kitabı modern belediyeciliğin yapı taşlarının nasıl olduğunu göstermesi bakımından dikkate değer bir çalışma olarak görölmüştür. İlhan Tekeli'nin "Cumhuriyet'in Belediyecilik Öyküsü (1923-1990)" ve "Türkiye'nin Kent Planlama ve Kent Araştırmaları Tarihi Yazıları" adlı kitapları ile İlhan Tekeli ve İlber Ortaylı'nın "Türkiye'de Belediyeciliğin Evrimi" adlı kitabı ölkedeki imar ve bayındırlık faaliyetlerinin geçirdiği süreci anlatması sebebiyle başvuru kaynağı olarak kullanılmıştır. Söz konusu literatür örneklerini arttırmak mümkündür. Gerek akademik çalışmalarda gerekse de diğer kültürel ve sosyal çalışmalarda döneme ait incelemeler yapılmış, çalışmayı destekleyici bilgiler edinilmiştir.

1.5. Yöntem

Araştırma malzemesi olan Belediye Meclis Zabıtnameleri'nin potansiyelini açığa çıkarmayı amaçlayan bu çalışma; literatürde tespit edilen eksikliği giderecek ve bütüncül bir belediyecilik tarihi yazımına katkı sağlayacaktır.

Genel amaç doğrultusunda çalışma yöntemi belirlenirken; ilk olarak Zabıtnamelerdeki bilgi yoğunluğunun ortaya koyulmasıyla döneme ait genel bir çerçeve çizilmiştir. Bu çerçeve içinde, kayıtlar içerdiği bilgi türlerine göre irdelenerek başlıklara ayrılmıştır. Söz konusu başlıklar; İçerik, Zabıtnamelere Göre Belediye Meclis Üyeleri, Zabıtnamelere Göre Encümenler, Zabıtnamelere Göre Çalışma/Mesai Raporları, Zabıtnamelere Göre Belediye İmar Faaliyetleri olarak belirlenmiştir. "Zabıtnamelere Göre Belediye İmar Faaliyetleri" başlığı döneme ait içerdiği imar ve bayındırlık faaliyetleri ile belgeler üzerinden şehrin imarına yönelik genel bir okuma yapılmasına katkı sağlamıştır.

Bu çalışmada; amaca bağlı belirlenen çalışma yöntemi dört aşamada tanımlanmaktadır. İlk aşama "Genel Bilgiler" başlığı altında, sorunun belirlenip; meselenin Belediye Meclis Zabıtnameleri'ne nasıl getirildiğine dair bilgilendirmenin yapıldığı aşamadır. Bu aşamada kentin 1931'e gelene kadar yaşadığı siyasi, toplumsal ve kültürel olaylar doğrultusunda Belediyecilik faaliyetleri üzerine ışık tutulmuş; yaşananları anlatan kaynaklar incelenmiştir. Bu sırada Trabzon şehir tarihi açısından nirengi noktası olan Rus işgali sırasında ve sonrasında şehrin yaşamış olduğu dönüşümü inceleyen çalışmalara ağırlık verilmiştir. İlk kayıt tarihi olan 1931'e gelene kadar kentin geçirdiği savaş, işgal

yılları, Cumhuriyetin ilanı, Atatürk ilke ve inkılaplarıyla beraber geçirdiği dönüşüm sadece fiziki olarak değil ideolojik ve kültürel olarak da ele alınmaya çalışılmıştır. Bu aşamadaki amaç; dönemin zihin dünyasını anlamak ve meseleyi Trabzon özelinde ortaya çıkarmak olmuştur.

İkinci aşama olan “Yapılan Çalışmalar” aşaması; 1931-1958 yılları arasında tutulan, 12 cilt halindeki Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri’nin incelenmesinden oluşmaktadır. Bu incelemeler sonucunda Zabıtnameler; İçerik, Belediye Meclis Üyeleri, Encümenler, Çalışma/Mesai Raporları ve Belediye İmar Faaliyetleri olarak sınıflandırılmıştır. İçerik başlığında, Zabıtnameler biçimsel olarak irdelenip temel bilgiler verilmiştir. Bu temel bilgiler, kayıtların nasıl başlayıp nasıl bittiğini, oturum isimlerinin neyi ifade ettiğini ve kayıtların neden çalışma devresi adı altında ayrıldığını içermektedir. “Belediye Meclis Üyeleri” başlığında, Zabıtnamelerde sözü geçen Belediye Reisleri, Azalar ve Kâtipler anlatılmıştır. Belediye Reisleri, göreve gelen her bir isim, hizmet süresi ve aldığı önemli kararlar şeklinde “Belediye Reisleri bilgilendirme tablosunda” özetlenmiştir. Daha sonra hangi Belediye Reisi’nin hangi çalışma devresi ya da devrelerinde görev yaptığını gösteren “Belediye Reisleri ve görev yaptıkları çalışma devreleri” tablosu oluşturulmuştur. Belediye Reisleri ile ilgili son olarak; her bir ismin hangi işler üzerine daha çok hizmet verdiği “Belediye Reisleri hizmet tablosu” ile açıklanmıştır. Sıra Azalara geldiğinde ise Zabıtnamelerde geçen aza isimleri toplanmış ve hangi azanın hangi çalışma devresi ya da devrelerinde görev aldığına dair “Azalar” tablosu oluşturulmuştur. Aynı yöntem “Kâtipler” başlığında da işlenmiş, Zabıtnamelerde geçen kâtip isimleri toplanarak hangi kâtibin hangi çalışma devresi ya da devrelerinde görev aldığına dair “Kâtipler” tablosu oluşturulmuştur. Daha sonra “Zabıtnamelere Göre Encümenler” başlığında, her çalışma devresi başında yapılan seçimle belirlenen encümenlikleri ve üye isimlerini içeren “Encümenler” tablosu oluşturulmuştur. “Zabıtnamelere Göre Çalışma/Mesai Raporları” başlığında ise kayıtlarda mevcut 26 adet rapor ortaya çıkarılmıştır. Her bir çalışma/mesai raporu için alınan kararlar başlıklar halinde yazılmış, konuyla ilgili fenni bir karar mevcut ise kararın detayına girilmiştir. Böylece her çalışma devresine ait mesai raporu tabloları elde edilmiştir. Bu çalışmanın dikkat çekici noktası olan “Zabıtnamelere Göre Belediye İmar Faaliyetleri” başlığında, her çalışma devresindeki belediye imar faaliyetleri ait olduğu dönemin tablosu altında toplanmıştır. Sonuç olarak her bir çalışma devresine ait oturum tarihi ile birlikte alınan fenni kararlar topluluğu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan fenni kararlar doğrultusunda

Belediye Meclisi'ni uzun süre meşgul eden meseleler belirlenmiş ve başlıklar halinde açıklanmıştır.

Üçüncü aşama olan “Bulgular ve İrdeleme” başlığı Zabıtnamelere Göre Belediye İmar Faaliyetleri'nin belirli meseleler üzerinden sınıflandırılarak onları meydana çıkarmayı amaçlamaktadır. Ortaya çıkan belli başlı önemli konular; şehir ve mimarlık tarihi bağlamında bir belge grubu olarak belediye meclis zabıtnameleri, şehrin müstakbel imar planını yaptırma girişimleri, Atatürk Heykeli yaptırma girişimleri, yolların onarımı ve açılması ve istimlak faaliyetleri olarak dikkat çekmektedir. İlk olarak “Mimarlık ve Şehir Tarihi Bağlamında Önemli Bir Belge Grubu olarak Belediye Meclis Zabıtnameleri” başlığında Zabıtnamelerin içerdiği bilgi yoğunluğu ile mimarlık ve şehir tarihi yazımındaki önemi ortaya çıkarılmıştır. Belediye Meclisi'nde hararetli tartışmalara sebep olan, uzun yıllar gündemden düşmeyen “Şehrin Müstakbel İmar Planını Yaptırma Girişimleri” başlığında bu girişimlerin geçirdiği süreç kronolojik olarak ortaya çıkarılmış ve bunun sonucunda şehrin fiziksel dönüşüm geçmişi üzerine önemli kararlar alındığı dikkat çekmiştir. Gündemi uzun yıllar meşgul eden bir başka mesele olan “Atatürk Heykeli Yaptırma Girişimleri” ise şehrin şerefiyle özdeşleştirilmiş bir mesele olarak kayıtlara geçmiştir. Bu girişimler, heykel fikrinin olgunlaşması ve şehrin heykeline kavuşması sürecinde geçen tartışmaları ve alınan kararları içermektedir. Belediyenin diğer imar faaliyetlerinden; “Yolların Onarımı ve Açılması” ile “İstimlak Faaliyetleri” konuları ise şehrin müstakbel imar planına göre yolların düzenlenmesi, onarılması, açılması; istimlaki gereken yerlerde gerekli istimlak faaliyetlerinin yapılarak medeni kentsel yaşantının iyileştirilmesi kararlarını içermektedir.

Dördüncü aşamada ise “Sonuçlar” başlığı altında; ortaya çıkarılan belli başlı önemli konular üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Mimarlık tarihi yazımında kendisinden önceki kuşaklardan kalan bu önemli belge grubunu konu alan söz konusu çalışma; şüphesiz ki bundan sonraki çalışmaların da önünü açacak ve onları besleyecektir.

1.6. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Trabzon Şehri

Trabzon, en erken dönemlerden itibaren ticaret ile var olmuş ve tarihinin en parlak zamanlarını ticaretin yoğun olduğu dönemlerde yaşamıştır. Bu özelliği nedeniyle Anadolu'daki diğer şehirlerden farklı bir hüviyete sahip olan ve tarihi İpek Yolu'nun

batıya açılan kapılarından biri durumundaki Trabzon, transit ticaret noktasında sahip olduğu stratejik konumunu uzun yıllar muhafaza etmiştir (Başkaya, 2015).

Çapa ve Çiçek'e (2004) göre Trabzon, kent ölçeğinde en yoğun mekânsal dönüşümünü Rus işgali sırasında yaşamıştır. Goloğlu (2000), Trabzon'un işgal halindeki durumunu şu şekilde özetlemiştir: "Ve Trabzon'un durumu her gün biraz daha kötüleşiyordu. Bir yandan sürekli olarak cephelere asker gönderen Trabzon, bir yandan da Rus donanmasının saldırı ve bombardımanlarına uğruyordu. 8 Şubat 1915'teki bombardıman, 11 Şubat'ta tekrar edildi. Trabzon üzerindeki ilk düşman uçağı görüldü." Trabzon'un ele geçirilmesiyle; hem bir türlü tamamen yıkılmayan maneviyatın iyice bozulması, hem de her bakımdan önemli bir limanın ele geçirilmesi ve böylece Karadeniz'de egemenlik kurularak tüm Anadolu'ya sahip olma yolunun açılması sağlanacaktır (Goloğlu, 2000).

Ruslar tarafından işgal edilen şehir, askeri amaçlara hizmet eden yeni bir yapılanmanın içerisine girmiştir. Ruslar askeri amaçları doğrultusunda şehrin yapısında değişikliklere başlamışlardır. Bunun ilk örneği, iç bölgelere ikmal sağlamak için Ruslar tarafından Değirmendere tarafında iskeleler oluşturularak, bu iskelelerden Maçka tarafına doğru askeri malzeme sevkiyatında kullanılacak bir demiryolu hattı döşemek olmuştur. O günleri yaşamış olan Mustafa Reşit Tarakçıoğlu'nun hatıralarına göre Ruslar Trabzon'da güvenliklerini sağlamak için yerleştirdikleri top mevzilerine ikmal sağlayacak yolları açmışlardır. Bu yollardan en önemlisi Taksim Meydanından Ayasofya Mahallesine uzanan Orta Cadde'dir. Milli Mücadelede bu cadde Maraş Caddesi adını almıştır (Çiçek, 2011).

Rus işgali yıllarında Ruslar şehir planı ile birlikte şehrin mahalle ve sokak isimlerini de değiştirmişlerdir. Hatta Ruslar tarafından sokaklara verilen isimlerin 1922 yılına kadar devam ettiği ve bu tarihlerde bazı kişilerin Ruslar tarafından yazılan sokak isimlerinden şikâyetçi olmasıyla bu isimlerin silindiği bilinmektedir (Çiçek, 2011).

24 Şubat 1918 Trabzon'un kurtuluş günü olmuştur. 24 Şubat 1916'da kıyıdan Türk sınırını geçen Rus ordusunun iki yıl işgalinde kalan Trabzon, dayanılmaz acılarla geçen iki yıldan sonra 24 Şubat 1918'de tekrar anavatanına katılmanın eşsiz ve büyük sevincine kavuşmuştur (Goloğlu, 2000).

Kurtuluştan yaklaşık altı yıl sonra, 31 Ekim 1923 günü sabahı Boztepe'den top atılmaya başlamıştı. Trabzonlular bu topların niçin atılmakta olduklarını öğrenmek için birbirlerinden haber almaya çalışırken, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin geçen akşam kabul etmiş olduğu bir kanunla Türkiye rejiminin bundan böyle Cumhuriyet

olduğunu, artık her yıl bugün bütün Türkiye için bayram günü olduğunu, Hükümet Meydanında tören yapılacağını öğrenmiştir (Öksüz ve Usta, 2008).

Türk milletinin enerjisini iyi kullanması ile bütün dünyanın sayıp sevdiği bu yeni Türkiye'yi kurmuş olan Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa, Halk Fırkası adıyla bir de siyasi parti kurmuş ve bu partinin örgütlerini illere, ilçe ve bucaklara kadar yaymıştı. Bu sosyal ve politik işler tamamlandıktan sonra Mustafa Kemal Paşa âdeti olan halkın nabzını yoklamak maksadıyla yurt gezisine çıkmış, 15 Eylül 1924'te Trabzon'a teşrif buyurmuştur. Paşanın o gün Halk Partisinde şerefine verilmiş olan yemek ziyafetinde parti başkanı Hacıkadızaade Arif Bey'in nutkuna karşı vermiş oldukları nutukta; "...Arkadaşlar, milletin muhabbet ve itimadından emin olarak üzerinde bulunduğumuz medeniyet ve teceddüt (yenileşme) şahrında (caddesinde) azimle, tereddütsüz ve seri (çabuk) yürüyelim" sözleri Türkiye'de bir takım yenilikler yapmayı kararlaştırmış olduğunu işaret etmektedir. Yeniliklerin yapılacağı, ilk olarak o gün Trabzon'dan bütün Türk Milletine haber verilmiştir (Öksüz ve Usta, 2008).

Cumhuriyetle birlikte başta başkent Ankara olmak üzere tüm ülkede hızlanan imar faaliyetleri kentlerin fiziksel değişikliklerine ivme kazandırmıştır. Bu imar faaliyetleri özelinde, kentin eski alışkanlıklarından sıyrılıp Cumhuriyetin getirdiği yeni kavramlarla tanıştığı görülecektir. Meclis Zabıtnamelerinde de karşılaşıldığı üzere daha önce hiç atılmamış adımlar atılacak, alınmamış kararlar alınacaktır. Bu bağlamda; kentlere çağdaş görüntü vermek için yapılan temel uygulamalar, düzenli yollar açmak, kentin aydınlatılmasını sağlamak, geniş yeşil alanlar, parklar yapmak ve kente su getirmek gibi uygulamalar olacaktır (Tekeli, 2009).

1.7. Tanzimat Sonrası Osmanlı Taşra Teşkilatı ve Trabzon

Klasik dönem Osmanlı şehrinde belediye hizmetlerinin yürütülmesinde en önemli kurumun kadılık olduğunu görürüz. Kadının beledi görevleri, şehrin temizliğinin sağlanması, ticaretin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi, esnafın kontrolü, çarşı ve pazarın denetimi, malların fiyatlarının belirlenmesinin (narh) yanı sıra, kentin imar düzeninin gözetilmesi gibi işlevlerden oluşmaktaydı. 19. yüzyılın başlarına gelindiğinde, kadılık kurumu imparatorluğun yönetiminde genel olarak meydana gelen bozulmadan etkilenmiş ve zaafa uğramış bulunuyordu. 1826 yılında bu ocağın tamamen kaldırılmasıyla da yerel yönetim alanındaki yaptırım gücünü tamamen kaybetmiştir (Seyitdanlıoğlu, 2010).

3 Kasım 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile ülke yönetimi merkezi bir yönetim anlayışıyla yeni baştan düzenlenirken, yerel yönetimler de başta İstanbul kenti olmak üzere ele alınmış ve modern belediyeciliğimizin temelleri Tanzimat Dönemi'nde atılmıştır (Seyitdanlıoğlu, 2010). Tanzimat Ortayı'ya (1978) göre son yıllardaki moda yorumların tersine, ülke tarihinde asayişin düzeldiği, tarım, ulaştırma, ticaret, eğitim gibi konularda merkeziyetçi bir yönetim modelinin gereksinimine cevap verecek önemli adımların atıldığı bir dönem olmuştur.

İlk belediye örgütünün kurulması ancak 1854 yılında gerçekleşebilmiştir. Başkent İstanbul'da Şehremaneti'nin kuruluşunu sağlayan yakın neden Kırım Savaşı olmuştur. Rusya ile girilen bu savaşta Osmanlı İmparatorluğu'nun müttefikleri olan Avrupalı İngiliz, Fransız ve İtalyan ordularının gelmesi kentin nüfusunu olağanüstü artırmış, temizlik, sağlık ve ulaşım sorunları gittikçe büyüyerek içinden çıkılmaz bir hal almıştır. İhtisab Nezareti'nin de bu sorunları çözmekte yetersiz kalması, yöneticileri belediye hizmetlerini göreceği yeni bir kurum kurmaya yöneltmiştir. İhtisab Nezareti'nin yerine kurulan Şehremâneti, kuruluşunu izleyen yıllarda kendisinden beklenen başarıyı sağlayamamıştır. Bunun üzerine, cadde ve sokakların genişletilmesi ve düzeltilmesi, aydınlatma ve temizlik gibi konularda planlamalar yapmak üzere 1855 yılında Şehremâneti'ne yardımcı olmak için İntizam-ı Şehir Komisyonu oluşturulmuştur. Bu komisyonun İstanbul'un belediye hizmetlerinin görülebilmesi amacıyla yaptığı çalışmalar sonucunda, İstanbul'un çevresi ile birlikte 14 daireye ayrılması öngörülmüştür. Ancak getireceği ağır parasal yük göz önünde tutularak, bunlardan yalnızca Beyoğlu ve Galata bölgeleri için *Altıncı Dâ'ire-i Belediye* adıyla 28 Aralık 1857'de yeni bir birimin oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu yeni birim, diğer bölgeler göre daha düzenli yapılaşmış, yoğun nüfusa sahip bir bölge olduğundan, çalışmalarıyla diğerlerine örnek olmak amacıyla kurulmuştur (Seyitdanlıoğlu, 2010).

19. yüzyılda Osmanlı liman kentleri dış dünyada gelişen ticari ilişkiler sebebiyle önemli yapısal değişim göstermiştir. Avrupalı tüccarlar için Osmanlı limanları, yeni kazanç ve hayat sahaları olarak bir nevi ticari üst konumlarına gelmişti. Bu sebeple, bu kentlerde modern hizmetleri göreceği yeni yerel yönetimlerin oluşturulması gerekmektedir. Osmanlı taşra kentlerinde modern belediye teşkilatlanması, 1864 yılında çıkartılan "Vilayet-i Umumiye Nizamnamesi" ile başlamaktadır. Taşra yönetiminde ise 1871 yılında yeni bir vilayet nizamnamesi ile taşra idari ve belediye yapısının yeniden düzenlendiği, fakat bu düzenlemelerin de yetersiz kalması üzerine meşrutiyetin ilanından sonra şehir belediye idarelerinin düzenlenmesi için 1877 yılında Fransız örneğinden hareketle yeni bir belediye

kanununun Meclis-i Mebusan tarafından kabul edilerek yayımlandığı görülmüştür (Çiçek, 2011). Bu kanun, 1878 yılında yapılan değişikliklerle, 1 Eylül 1930'da 1580 Sayılı Kanun çıkarılana kadar yürürlükte kalarak, modern belediyeçiliğe giden yolda en önemli yasal düzenlemelerden birisi olmuştur (Seyitdanlıoğlu, 2010).

1870'li yıllardan sonra yabancı şirketler eliyle yapılan demiryolu, liman gibi altyapılar tramvay, su vb. kentsel hizmetlerin getirilmesine paralel olarak, İstanbul'dakine benzer faaliyetlerin Osmanlı İmparatorluğu'nun diğer kentlerinde de başladığı görülmektedir. Bu kentlerde de Belediyeler önce teker teker kurulacak, daha sonra Birinci Meşrutiyetin ilanı ile kabul edilen 1877 tarihli Vilayet Belediye Kanunu ile tüm İmparatorluğa yaygınlaştırılacaktır. Yeni kanun ile Belediyelere, imar işlerinin düzen altına alınması, yol, kaldırım, lağım gibi tesislerin bakım ve yapımı, şehrin düzenlenmesi için istimlak yapılması, su işlerinin çözümlenmesi, aydınlatma ve temizlik işlerinin görülmesi vb. görevler verilmiştir (Tekeli, 2011). Meclis; Belediyenin işlerini tartışıp karara bağlar, yıllık bütçeyi hazırlar. Belediye inşaatlara karar verir. Daire adına mukavele hazırlar. Mali kontrolü yapan, personelin tayin ve azli görevlerini yürüten bir organdır. Uygulamada Belediye Meclisleri kent sorunlarını tartışırken, üyelerin dışında o yerin eşraf ve muteberânını (itibarlı kimseler) da toplantılara davet edilmiştir. Taşra Belediyelerinde yılda iki kere Belediye Meclisleri o yerin vilayet, liva ve ya kaza idare meclisleri ile birlikte toplanıp bütçeyi hazırlamış ve tasdik etmiştir (Ortaylı, 1978).

Çiçek'e (2011) göre Trabzon'da Belediye Teşkilatı 1864 Vilayet-i Umumiye Nizamnamesi'nden sonra kurulmuş olmalıdır. Vilayet yıllığının yayınlanmaya başladığı 1869 yılında ilde belediye teşkilatı bulunmaktadır. 1869-1906 tarihleri arasında teşkilatta Belediye Başkanı, Belediye Meclisi(Dairesi) ve Belediye Hizmet Birimleri yer almaktadır. Hizmet birimleri de yazı işleri, sağlık işleri, sandık emniyeti, itfaiye örgütü, temizlik işleri, zabıta hizmetleri, fen işleri, su, baytarlık ve aydınlatmadan oluşmaktadır (Çiçek, 2011). Trabzon Belediyesi'nin ilk yönetim kadrosunu, 1869/Trabzon Vilayet Salnamesi'nde yer alan görevliler oluşturmaktadır. Buna göre yönetimin ilk başkanı Arazi Memuru Feyzi Efendi'dir. İlk Belediye Meclis üyeleri Hacı Halil Efendi, Mustafa Ağa ve Artin Ağa'dır. İlk görevlileri de Kâtip Abdühamid Efendi, Doktor Mösyö Lisyon, Karantina Müdürü Hacı Halil Efendi, Karantina Tabipleri Mösyö Elkardi ve Kâmil Efendi'dir (Şimşek, 1993).

1.8. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Trabzon'da Belediyecilik (1919-1925)

Cumhuriyet hükümetleri savaş sonrasında iki önemli belediyecilik ve imar sorununu çözmek zorunda kalmışlardır. Sorunlardan birincisi, özellikle Batı Anadolu'daki kentlerin savaş sonrasında koşullarına uydurulmasıdır. Cumhuriyetin karşılaştığı ikinci önemli sorun ise, Ankara'nın başkent ilanıdır. Cumhuriyet rejimi belediyecilik ve imar konusunda karşılaştığı bu iki sorunun çözümünü, içinde bulunduğu dönemin koşulları ve sınırlamaları içinde bulmuştur. Bu sınırlardan birincisi, Osmanlı imparatorluğundan aktarılan belediyecilik deney ve yasalarının getirdiği birikimin azlığıdır. İkinci önemli sınır, İttihat ve Terakki'nin belediyeler etrafında oluşturduğu politik güçtür. Üçüncü sınır, nüfus artışı ve kentleşme hızının çok düşük olmasıdır. Dördüncü sınır ise Birinci Dünya Savaşı koşulları içinde paranın enflasyon yüzünden çok değer yitirmiş olmasıdır (Tekeli, 2009).

Ülkenin içinde bulunduğu durumda, milli mücadeleden 1930'lara Cumhuriyet döneminde, temel bir Belediye Kanunu çıkarılmamıştır. Bu dönemde 1877'de çıkartılan Belediye Kanunu yürürlükte kalmıştır. Milli Mücadele sürerken 1920'de yapılan bir değişiklik ile belediye seçimlerinde oy kullanabilmek ya da seçilebilmek için emlak ile ilgili vergi veriyor olma şartı kaldırılmıştır (Çiçek, 2011).

Milli Mücadelenin sonlarında 30 Kasım 1922'de kabul edilen bir kanunla belediye başkanlarının, belediye meclislerince kendi aralarından gizli oyla çoğunluk ilkesine göre seçilmeleri esası getirilmiştir. Böylece 1877 kanunundaki, belediye başkanlarının vali tarafından atanması sistemine son verilmiştir (Çiçek, 2011).

Çiçek'e (2011) göre 1930'lu yıllara kadar her ne kadar genel bir belediye kanunu çıkarılmamışsa da mevcut kanunda yeni bir takım düzenlemelere gidildiği görülür. Bu dönem genel anlamı ile 1930 Belediye Kanununun hazırlık dönemi olarak nitelendirilir. Bu dönem içerisinde şu düzenlemeler yapılmıştır: 2 Ocak 1924 Hafta Tatili Kanunu, 26 Şubat 1924 Belediye Vergi ve Resimleri Kanunu, 16 Nisan 1924 Umur-u Belediyeye Mütteallik Ahkâm-ı Cezaiye Kanunu (Belediye İşlerine İlişkin Cezai Hükümler Kanunu)

Ülke çapında kentin gelişmesinin yeni bir plan çerçevesinde düzenlenmesi gereğinin duyulması üzerine 1928 yılında Dâhiliye Vekâleti'ne bağlı olarak 1351 sayılı yasa ile Ankara İmar Müdürlüğü kurulmuş ve bir imar planı yarışması düzenlenmiştir. Yurt ölçeğinde planlama çalışmaları ise 1930 yılında yürürlüğe giren Belediyeler ve Umumi Hıfzıssıhha yasaları ile başlatılmıştır. Bunları üç yıl sonra Belediyeler Yapı ve Yollar Yasası izlemiştir (Aslanoğlu, 2001).

Genel çerçeve içerisinde Trabzon'da belediyenin gelişimini değerlendirdiğimizde, Trabzon'da 1918 sonrasında belediye teşkilatlanması, Rus işgali öncesi bırakılan yerden 1877 Belediye Kanununa dayalı olarak devam etmiştir. Savaş sonrasında sıkıntıları içerisinde dar kadrosu ile belediyenin görev yapacak gücü yoktu. Belediye Başkanı ve Meclis üyelerinin kuşkusuz en önemli görevleri Trabzon'da Müdafaa-i Hukuk çalışmalarına katılarak ülkenin kurtuluşu için çaba göstermeleri olmuştur (Çiçek, 2011).

1.8.1. Belediye Teşkilatı

Trabzon şehrinin Belediyecilik anlayışı üzerinden Belediyenin idari yapısını anlamak için teşkilatlanmanın nasıl olduğuna bakmak gerekmektedir. Bu nedenle Belediye Teşkilatının oluşmasını sağlayan seçimler ve sonuçlarında oluşan Belediye Meclisleri ile belediye çalışanları hakkında bilgi vermekte fayda vardır.

1.8.1.1. Belediye Seçimleri (1921 ve 1923)

Trabzon'da 1921 belediye seçimleriyle ilgili olarak yazılan ilk haber olan 24 Teşrinievvel 1920 kayıtlarına göre milli Mücadele döneminde ilk belediye seçimleri 1921 yılında yapılmıştır. Bu seçimler, 1877 Belediye Kanununa eklenen bir değişiklik ile gerçekleşmiştir. Buna göre; belediye seçimlerine katılabilmek için öngörülen vergi verme şartı kaldırılmış, seçme yaşı yirmiye, seçilme yaşı ise yirmi beşe indirilerek Belediye Başkanı seçilecek kişilere Türkçe okuma yazma mecburiyeti getirilmiştir (Çiçek, 2011).

3 Haziran 1921 tarihli İstikbal Gazetesine göre 1921 Belediye seçimlerinde aday olan kişileri basında yer aldığı şekliyle üç grupta toplamak mümkündür. Bunlar Müdafaa-i Milliye adayları, müstakiller ve muhalifler olarak sıralanmaktadır. Seçimler, Mayıs ayının on dokuzunda başlamış ve on gün devam etmiştir. 2 Haziran'da açıklanan seçim sonuçlarına göre; belediye azalığına Müdafaa-i Hukuk adayı olarak katılanlardan, Hacı İzzetade Hasib, Hacı Hafizzade Hakkı, Nemlizade Fuat, Hacı Penoyodi Batco seçimlerde başarılı olurken, muhalif grupta yer alan Abanoszade Hüseyin, Kulzade Ömer Kemal, Emir Alizade Hami, Kazazzade Hüseyin, Yahya Reiszade Zekeriya Efendilerle müstakil adaylardan Molla Kırzade Mehmed Avni seçimleri kazanarak belediye meclisi üyesi seçilmişlerdir (Çiçek, 2011).

26 Haziran 1921 tarihli İstikbal Gazetesine göre Belediye Meclisi üyelerinin seçiminden sonra Belediye Başkanlığına tekrar Kazazzade Hüseyin Efendi getirilmiştir. Hüseyin Efendi Belediye Başkanı seçildikten yaklaşık yirmi gün sonra İstanbul'a gitmiştir. Onun İstanbul yolculuğu 24 Haziran'da başlamış ve 19 Aralık 1921 tarihine kadar sürmüştür. Bu süre içerisinde Belediye Başkanlığı'na Abanoszade Hüseyin Efendinin vekâlet ettiği bilinmektedir (Çiçek, 2011).

Kasım 1922'de TBMM'ce kabul edilen bir kanun gereğince Belediye Reislerinin seçilmesi usulü değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik İstikbal Gazetesi'nin 17 Teşrinievvel 1922 kayıtlarına şu şekilde yansımıştır: "Madde-1 Belediye heyetleri, reisleri kendi aralarından rey-i hafi ile ve ekseriyetle intihap ile bu suretle müntehib(seçilen) reislerin hizmet-i askeriyeleri tecil olunur. Kanun tarihi neşrinde reis bulunan zevat müstafi addedilerek heyetçe intihap edilir. Belediye reisleri intihabı her iki senede bir tecdit olunur evvelki reisin tekrar intihabı caizdir." (Çiçek, 2011).

26 Kasım 1922 tarihli İstikbal Gazetesine göre bu kanun gereğince, Trabzon'da Belediye Başkanı bulunan Kazazzade Hüseyin'in başkanlığı bitmiş ve belediye heyeti toplanarak yeni başkanını belirlemiştir. 22 Kasım 1922 tarihinde belediye heyetinin yaptığı toplantı sonunda Belediye Başkanlığı'na Hacı Ali Hafızzade Hakkı Efendi seçilmiştir. Yeni Belediye Başkanı seçimden üç gün sonra yayınladığı bir basın açıklamasında belediye hizmetleriyle ilgili olan eksikliklerin tamamlanması için bütün mesaisini belediye hizmetlerine vereceğini, yapılacak hizmetler konusunda basını bilgilendireceğini ve belediye hizmetleri konusundaki eksikliklerin de basın tarafından haberdar edilmesini istemektedir (Çiçek, 2011).

16 Şubat 1923 tarihli İstikbal Gazetesine göre Belediye Meclisi'nin on kişiden oluşan üyelerinin seçimi 1921 yılında yapılmıştı. 1877 kanununa göre, üyelerin yarısının iki yılda bir yenilenmesi gerekiyordu. Fakat kanunun bu şekilde uygulanmasına I. Dünya Savaşı nedeniyle ara verilmişti. 1921 seçimlerinde ise üyelerin hepsi değiştirilmişti. Söz konusu kanun gereğince, 1923 yılı Şubat ayında üyelerin yarısının yenilenmesi için belediyede kura çekimine gidilmiştir. 1921 yılında asil ve yedek olarak seçilen azalardan Belediye Başkanı Hakkı, Abanoszade Hüseyin, Emir Alizade Hami, Yahya Reiszade Zekeriya, Yunusağazade Şefik Efendilerin azalıklarının iki yıl daha devamına, Kazazzade Hüseyin, Mehmed Avni, Mahmut Muammer, Ömer Kemal ve Münir Beylerin azalıklarının düşürülerek yenilenmesi kararlaştırılmıştır (Çiçek, 2011).

1923 belediye seçimlerine başlanmadan önce seçimleri yürütecek meclis-i belediye ve idare azasından on kişilik bir “heyet-i teftişîye” oluşturulmuş ve seçimler bu kişilerin nezareti altında yapılmıştı. 1923 belediye azalığı seçimlerinde iki liste arasında mücadele olmuştur. Bunlar Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti “müteşebbise” heyetinin listesi ile “ahali” listesidir. Basın organlarından Halk Gazetesi Müdafaa-i Hukuk listesini desteklerken, İstikbal Gazetesi ahali listesi olarak isimlendirilen listeyi desteklemiştir (Çiçek, 2011).

28 Mayıs'ta başlayan Belediye Başkanlığı seçimlerinin bir hayli karışık geçtiğinden bahsedilmektedir. Haziran ayının ilk haftasına kadar süren seçimlerde heyet-i müteşebbise adayları başarı göstererek seçimleri kazanmışlardır (Çiçek, 2011). Bu seçimlerle Trabzon Belediyesi'nin Cumhuriyetten önceki son yöneticileri belirlenmiştir (Şimşek, 1993).

Çiçek'e (2011) göre 1923-1930 dönemi ise belediyecilik açısından arayışlar dönemi olarak değerlendirilmelidir. Cumhuriyet yönetimi 1923'ten itibaren başta Ankara olmak üzere savaşlar nedeniyle yıkılan ve harap olan şehirlerde yeniden yapılanmayı gerçekleştirmek için yeni adımlar atmaya çalışmasına rağmen belediye teşkilatlanmasında 1930 Kanunu'na kadar ciddi anlamda fazla bir şey de yapamamıştır.

Bu dönem içerisinde Trabzon belediyesinde de fazla bir değişimin yaşanmadığı görülür. 1925 belediye seçimlerinde Kazazzade Hüseyin Bey'in başkanlığı devam edecektir. 1928 yılında belediye başkanlığına belediye meclisi üyelerinden Temel Nücumi Göksel getirilecek, fakat onun başkanlığı iki yıl kadar sürdükten sonra 1930 Belediye Kanunu ile yapılan seçimlerden sonra Milli Mücadele döneminden beri belediye meclisi üyeliği yapmakta olan Kadri Mesut Evren belediye başkanlığına seçilmiştir. Yeni dönemin en ilgi çekici seçimi hiç kuşkusuz 1934 belediye seçimleridir. Kadri Mesut Evren'in tekrar belediye başkanı seçildiği bu seçimlerde belediye meclisi üyeliğine seçilenler arasında kadınlar da bulunmaktadır (Çiçek, 2011).

1.8.1.2. Belediye Çalışanları

1877 Belediye Kanununa göre teşkilatlanmış olan Trabzon Belediyesi, Belediye Başkanı ve Belediye Meclisi dışındaki teşkilatlanma biçiminde 1930 yılına kadar önemli bir değişimin olmadığı göze çarpmaktadır. Belediye kadrosunda çalışanların sayıları ise savaş ve ekonomik güçlüklerin olduğu dönemlerde eksilirken, belediye gelirlerinin arttığı dönemlerde istihdam edilenlerin sayılarında da artışlar oluşmakta idi (Çiçek, 2011).

Trabzon Belediye Yönetimi, başlangıçta şu organ ve birimlerden oluşmaktaydı: Başkan, Belediye Meclisi, Belediye Yazı İşleri, Belediye Sağlık İşleri, Karantina Müdürlüğü ve Sandık Eminliği. 1875-1878 döneminde ise Beytülmalal Memurluğu, Tulumbacılık Örgütü, Kontrato Kâtibi, Hükümet Tercümanı, Teftiş Memurluğu ve Su İşleri birimleri eklenmiştir. 1877 Kanunundan sonra ise yeni kurulan birimlerin; Zabıta İşleri, Odacılık İşleri, Baytarlık, Temizlik İşleri, Fen İşleri, Aydınlatma, Tahsil Memurluğu, İtfaiye Örgütü, Hastane Müdürü, Su İşleri, Etüv Makinası şeklinde kayıtlara geçtiği görülmüştür (Şimşek, 1993).

5 Temmuz 1924 tarihli İstikbal Gazetesine göre 1924 yılı belediye bütçesi harcamalarından hareketle belediye kadrosunda çalışanları şu şekilde sıralamak mümkündür: Belediye bütçesinden maaş alan Belediye Reisi, belediye meclis ve muharrerat (yazı işleri) başkâtibi, muhasebe kâtibi, sandık emini, belediye tabibi, belediye müfettişi, müfettiş muavini, çavuş kadrosunda yer alan sekiz kişi, iki tahsildar, gazhane memuru ki görevleri arasında şehir halkının gaz ihtiyacını karşılamak da bulunuyordu, gazhane kâtibi, iskelede görevli eşya duhuliyeye memuru ve kâtibi, Mumhaneönü duhuliyeye memuru, Değirmendere duhuliyeye memuru gibi (Çiçek, 2011).

1.8.2. Belediye Hizmetleri

Zabıtnamelerde sözü geçen meselelerin nasıl bir Belediyecilik geçmişiinden geldiğini anlamak açısından o döneme kadarki Belediye Hizmetlerine bakmakta fayda vardır. Bu doğrultuda, bu çalışma için altın değerinde olan Rahmi Çiçek'in İstikbal Gazetesine Göre Trabzon'da Belediye ve Belediyecilik (1919-1925) kitabındaki sınıflandırması referans alınmıştır. Bu sınıflandırmaya göre de Belediye Hizmetleri "Altyapı Hizmetleri" ve "Şehrin Sosyo-Kültürel Hayatını Düzenleme Çalışmaları" olmak üzere iki başlık altında anlatılmıştır.

1.8.2.1. Altyapı Hizmetleri

Cumhuriyet yöneticilerinin devir aldığı Osmanlı kentlerinin beledi alt yapısı hemen hemen yoktur. Kentler altyapı yönünden önemli bir dönüşüm geçirmek zorundadır (Tekeli, 1978). Belediyeler de bu dönüşümü gerçekleştirecek hizmetleri sağlamakla yükümlüdür.

Belediyelerin altyapı hizmetleri; su, aydınlatma, imar meselesi gibi meselelere yönelik hizmetleri içermektedir. Bu altyapı hizmetlerinin incelenmesindeki amaç; Zabıtnamelerin tutulmaya başlandığı tarih olan 1931 yılına kadar olan belediye hizmetlerine ışık tutmaktır. Böylece zabıtnamelerin nasıl bir temel üzerine inşa edildiği ortaya çıkacaktır.

1.8.2.1.1. Su

Trabzon'da su ihtiyacı ile ilgili problemler 19. yüzyılın başından itibaren çıkmaya başlamıştır. Ticari faaliyetlerin artmasına paralel olarak şehrin büyümeye başlaması Trabzon'da o tarihlere kadar doğal kaynaklardan sağlanan suyun yetersizliğini ortaya çıkarmıştır. Kentin su ihtiyacı, Bizans su kemerleri ve doğal kaynakların yanı sıra şehrinin yakın çevresindeki suların bağlanmasıyla yaptırılmış çeşmelerle karşılanmaya çalışılıyordu (Çiçek, 2011).

Trabzon şehrinin büyümesiyle birlikte şehrin su ihtiyacının çeşmeler vasıtasıyla karşılanamaması üzerine, 19. yüzyıldan itibaren şehre en yakın su kaynağı olan Değirmendere'den su getirilmesi için çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. 18 Ekim 1923 tarihli İstikbal Gazetesine göre önceleri açık bent ve arklarla Değirmendere'den su sağlanmakta iken bu ark ve bentlerin yetersizliği sıkıntılar yaratmaya başlamıştır. I. Dünya Savaşı öncesinde belediyenin şehre düzenli ve sıhhi su sağlamak için İsviçreli bir mühendisle anlaşma yaparak suyolu yapımına başlanmış, yapım için halktan belediye adına 20 bin lira civarında para da toplanmasına rağmen, savaş nedeniyle iş yarım kalmıştır (Çiçek, 2011).

Şehrin su ihtiyacının karşılanması konusu hem belediye yönetimini hem de vilayet yönetimini yakından ilgilendiren ve acil olarak çözülmesi gereken konular arasında yer alıyordu. Fakat mütakere yıllarının yoksulluğu içerisinde bu problemin çözümü oldukça zordur. Milli mücadele sırasında şehrin su problemini çözebilmeye düşüncesi ile iki proje hazırlanmıştır. Bu projelerden biri Mühendis Jozef tarafından hazırlanan şehrin elektrik ve su ihtiyacını kapsayan bir projedir. Söz konusu proje 27 Haziran 1921 yılında vilayete sunulmuştur. İkinci proje ise Mühendis Fahri tarafından hazırlanarak belediye ve vilayete takdim edildikten sonra İstikbal Gazetesinde 25 Aralık 1922 yılında yayınlanan projedir. Hazırlanmış olan bu iki projenin de hayata geçirilememesi üzerine vilayet mühendisi Aziz ve Belediye mühendisi Filidis mevcut suyolunun tamiri için bir proje hazırlamışlardır. Vilayeti ve belediyeyi tamire iten temel sebepler ise hazırlanmış suyolu projelerinin

maliyetinin yüksek olması ve şehrin bu yükü kaldıramaması ile Trabzon'un acil su meselesinin çözülmesidir (Çiçek, 2011).

Cumhuriyet politikasına paralel olarak önem kazanan sağlık koşullarını geliştirmeye dönük belediyeçilik anlayışının bu dönemde yasalara yansıyan görünümü, belediyeler eliyle sağlıklı içme suyu sağlanmasını öngören 10 Mayıs 1926 tarih 831 sayılı "Sular Kanunu"dur. Bu kanunda, şehir ve kasabalarda ihtiyacı ammeyi temine mahsus suların idaresi ister vakfa ait olsun ister başka şekillerde olsun belediyelere bırakılmıştır (Tekeli, 1978).

Her yılın bütçesine su yollarının tamiri için yeni ilaveler yapılmasına rağmen bu yolun tamirlerle sorunu çözemeyeceği 1930'lu yıllarda iyice anlaşılmıştır. 1934-1935 yıllarında şehrin büyümesiyle birlikte su ihtiyacı tekrar gündeme gelecektir. Ancak şehre düzenli su sağlanması 1939 yılında gerçekleşecektir (Çiçek, 2011).

1.8.2.1.2. Aydınlatma

I. Dünya Savaşı öncesinde gaz lambaları ile aydınlatılan Trabzon, savaş sonrasında belediye ve Vehip Paşa'nın girişimleri ile elektrikle aydınlatılmaya çalışılmıştır. Şubat 1920 yılında Trabzon Valiliğine atanan Hamit Bey şehrin aydınlatılması işi ile yakından ilgilenerken belediyeye bu konuda yardımcı olmuştur. Daha önce arızalanan iki motorun tamiri için halktan ve abonelerden yardım toplanıp tamirat işi gerçekleştirilerek Haziran 1920'de şehre tekrar elektrik verilmeye başlanmıştır (Çiçek, 2011).

Hamit Bey'in valiliği döneminde başlayan bu aydınlatma işi de uzun süreli olamamış, devamlı arıza yapan motorlarla sürdürülen çabalar başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu süre zarfında şehirde aylarca elektriksiz geçirilen günler yaşanmıştır. 1923'te elektrik motorları kullanılmaz hale gelince yeni bir motor arayışına girilmiştir (Çiçek, 2011).

Çeşitli girişimlerle giderilmeye çalışılan elektrik ihtiyacı konusunda en ciddi adım Trabzon Elektrik Anonim Şirketi'nin kurulmasıyla atılmıştır. 160 bin lira sermaye ile oluşturulan Trabzon Elektrik Şirketinin sermayesi 1928 yılında 350 bin liraya, 1929 yılında da 600 bin liraya çıkartılmıştır. İnşaatına 1926 yılında başlanılan santral, 1929 yılında üretime geçmiştir. Elektrik ihtiyacının yerli sermaye tarafından oluşturulan bir şirket tarafından sağlanmasıyla aydınlatma problemi de büyük ölçüde ortadan kalkmıştır (Çiçek, 2011).

1.8.2.1.3. İmar Meselesi

Trabzon Belediyesi'nin belediye hizmetleri içerisinde yer alan alt yapı hizmetleri arasında yol, kaldırım, lağım, spor alanları ve imar planı gibi hizmetleri saymak mümkündür. Cumhuriyet öncesinde bu hizmetlerin başkent İstanbul'da bile tam olarak yapılamadığını düşündüğümüzde Trabzon'un altyapı açısından son derece yetersiz olacağı aşikârdır (Çiçek, 2011).

Vilayet Nafia Mühendisi Aziz Bey'e göre şehrin en önemli meselesi imar uygulamasını sağlayacak bir haritadan yoksun olmasıdır. Bunun bedelini çarpık yapılaşma ile ödemektedir. 1924'te İstikbal'de yayınlanan başka bir yazı yine plan meselesini dile getirerek "Memleketin İmarı İçin Harita Lazım" başlığı altında yakın dönem imar uygulamaları hakkında bilgi vermektedir (Çiçek, 2011).

Belediyenin plana olan ihtiyacı Cumhuriyetin ilanından sonra tekrar gündeme geldi. 1924 yılında çıkartılan mesken ve imar kanunlarında Belediyelere şehir planı yapma zorunluluğu getirilmekteydi. 1924 yılında Trabzon Belediyesi harita yaptırmak için bir ihale açtı. 1924 yılı bütçesinde de harita yapımı için 6 bin lira para ayrıldığı bilinmektedir. Şehir haritası yapım işi ancak 1926 yılında 15 bin liraya bitirilebildi. Yapılan harita bir süre sonra rafa kaldırılmış olmalıdır. Çünkü 1930'lu yıllarda şehirleşmenin hızlanmasıyla birlikte tekrar plansız yapılaşma başlamıştır. Şehir planlamasına esas olacak çalışma ancak 1937 yılında gerçekleştirilmiştir (Çiçek, 2011).

Trabzon Belediyesi'nin, Cumhuriyetin ilk yıllarında imar açısından şanslı olduğu konulardan birisi, Rum unsurun ahali mübadelesiyle ülke dışına gönderilmesi, belediye imar programının kısmen de olsa düzenli bir şekilde yürütülmesi sonucunu doğurmasıdır. Rum gayrimenkullerinin kolaylıkla istimlak edilmesi, bu yıllarda yol yapımında karşılaşılan zorlukların bir kısmını ortadan kaldırmış oluyordu. Bunun sonucu olarak, 1924 yılından bugüne kadar Trabzon şehrinin denize uzanan caddeleri hemen hemen bu yıllarda açılmış caddeler olup, dört önemli cadde dışında denize dikey cadde bulunmamaktadır (Çiçek, 2011).

1.8.2.1.4. Diğer Altyapı Hizmetleri

Trabzon Belediyesi'nin 1918 yılı sonrasında, şehir içi yol kaldırım ve bahçe düzenlemeleri konularında Cumhuriyet dönemine kadar fazla bir şey yaptığı söylemek

oldukça zordur. Milli Mücadele döneminde şehir içi yollarda genellikle tamirat söz konusu olmuştur. Çünkü işgal yıllarında Ruslar, şehir içerisinde askeri amaçlı ana caddeler açmışlardır. 1924 yılında Trabzon Valiliğine atanan Cemal Bey'in girişimleri ile Trabzon'un imarı için bir takım çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışmalar arasında denize dikey olarak uzanan caddelerin açılması çalışmaları da vardır (Çiçek, 2011).

Belediyenin görevleri arasında yer alan sokaklara isim verilmesi ile hanelerin numaralandırılması konusunda da şikâyetlerin yaşandığı görülmüştür. 8 Temmuz 1924 tarihli İstikbal Gazetesine göre sadece herkesin bildiği önemli caddelerle meydan ve çarşıların isimleri bilinmekte, ara sokaklar ve kenar semtlerin sokakları ve ev numaraları bulunmamaktadır. Sokak ve cadde isimleri konusundaki problemler ancak 1925 yılından sonra giderilebilmiştir (Çiçek, 2011).

Belediyenin hizmetleri arasında yer alan kanalizasyon yapımı, mezbaha inşaatı, hastane yapımı, spor alanları ve belediye bahçeleri inşaatı, dinlenme alanları inşaatı, telefon hizmetleri gibi hizmetler, Belediyenin bütçe ayırarak halka hizmet vermeye çalıştığı diğer kalemler olarak dikkat çekmektedir.

1.8.2.2. Şehrin Sosyo-Kültürel Hayatını Düzenleme Çalışmaları

Şehrin sosyo-kültürel hayatını düzenleme çalışmaları; halkın huzurunu sağlamak, onların sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda belirli bir düzen içinde yaşamasını sağlamak gibi çalışmaları içermektedir. Bu çalışmalar temizlik, itfaiye, ulaşım, sağlık ve denetim hizmetlerini kapsamaktadır. Tüm Belediye Hizmetlerinde olduğu gibi burada da amaç; şehrin ve şehir insanının faydasına olacak şekilde ihtiyaçları gidermeye yönelik düzenlemeler yapmaktır.

1.8.2.2.1. Temizlik Hizmetleri

Temizlik hizmetleri Belediyenin bütçesinden en fazla harcama yapılan kalemi teşkil etmesine rağmen, halkın bu hizmetlerden memnun olmadığı görülür. Belediye şehrin temizliğini iki yolla sağlamaktadır. Bunlardan birincisi ihale yöntemi ile belli mntıkların temizliğini ücret karşılığı olarak veriyordu. İkincisi ise kendi denetiminde ve kontrolünde temizlik işlerini yerine getiriyordu. Birinci yönteme Cumhuriyet dönemiyle birlikte son

verilmişti. İkinci yöntem ise Belediyelerin kuruluşundan itibaren varlığını korumaktaydı. Belediye şehrin temizlik hizmetlerini yürütürken “Tanzifat Vergisi” adı altında temizlik vergisi alıyor ve bunun karşılığında da temizlik işlerini yürütüyordu (Çiçek, 2011).

Belediyenin temizlik işlerinden şikâyetler hiçbir dönemde azalmamıştır. Örneğin 1921 yılında çıkan bir habere göre, Belediyenin çöp arabaları tarafından toplanan çöplerin Değirmendere köprüsünden dereye döküldüğü kaydedilmiştir. 6 Eylül 1923 tarihli İstikbal Gazetesine göre 1923 yılında Trabzon’un doğu kesiminde temizlik hizmetlerinin sağlandığı fakat batı kısımları ile mahallelerde Belediye süpürücülerinin aylarca temizlik yapmadıkları yolunda şikâyetler bulunmaktadır. 1924 yılında ise şehir içerisinde bulunan boş arsa ve arazilerin çöplük olarak kullanıldığı şikâyetleri yer almaktadır (Çiçek, 2011).

1.8.2.2.2. İtfaiye Hizmetleri

Trabzon Belediyesi’nin itfaiye hizmetleri Milli Mücadele süresince son derece yetersizdi. Belediyenin itfaiye biriminde görevli birkaç tane tulumbacı eri ile ne zaman alındığı dahi bilinmeyen bir tulumba bulunuyordu. Trabzon’da çıkan yangınlarda itfaiye ve halkın aldığı en yaygın önlem, yangını söndürmekten öte yangının etrafa yayılmasını önleyecek tedbirler almaktan ibarettir. 28 Şubat 1924 tarihli İstikbal Gazetesine göre 1920 ile 1925 yılları arasında çıkan yangınlara halk, askeri birlikler ve polisin de müdahalede bulunarak yangınların yayılmasını önlemeye çalıştıkları fakat yanan ev ya da dükkânlara müdahalede bulunamadıkları görülmüştür (Çiçek, 2011). Ortaylı da (1978) şehirlerin itfaiye hizmetleri eksikliğine dikkat çekmiştir. Az gelişmiş kentin örgütlenemeyen kent demek olduğunu söyleyen Ortaylı’ya (1978) göre kimi taşra belediyeleri basit bir yangın tulumbasından bile yoksundur.

1.8.2.2.3. Ulaşım Hizmetleri

Trabzon Belediyesi’nin Milli Mücadele dönemi ve Cumhuriyetin ilk yıllarında şehir içi ulaşımının denetimi ve düzenlenmesi konuları haricinde taşımacılık gibi hizmetleri bulunmuyordu. Denetim konusu ise kayak taşıma fiyatlarının oluşturulması, şehir içi taşımacılık yapan faytonların taşıma ücretlerinin belirlenmesi, şehir içi ve ilçeler arasındaki

otomobil taşıma ücretlerinin tespiti ile trafik akışının sağlanması gibi konulardan oluşmaktadır (Çiçek, 2011).

Trabzon'un yakın ilçeleri ve şehir içindeki uzak mahaller arasında ulaşımı sağlamak amacıyla Trabzon Otomobil Şirketi kurulmuştur. 1921 yılından itibaren başlayan otomobille şehir içi taşımacılık faaliyeti 27 Haziran 1921 tarihli İstikbal Gazetesine göre Soğuksu ve Akçaabat ile sınırlı iken daha sonraları hatların arttırılmış ve 1930'larda muntazam işleyen otomobil hatları oluşturulmuştur (Çiçek, 2011).

1930-1944 döneminde kent içi ulaşımında belediyeler eliyle otobüs işletilmesine başandığı görülmüştür. Yollarını geliştiren büyük kent belediyeleri 1580 sayılı kanununun 19. maddesinde kendilerine verilen imtiyazdan yararlanarak otobüs işletmelerini kurmaya başlamışlardır (Tekeli, 1978).

1.8.2.2.4. Sağlık Hizmetleri

Trabzon Belediyesi'nin ilk kurulduğu yıllarda Belediye dairesine bağlı sağlık hizmetlerinden sorumlu bir tabibi bulunuyordu. Milli Mücadele ve Cumhuriyetin ilk yıllarında belediye tabibi kadrosu sürekli doludur. Belediye tabibinin görevi, halk sağlığının korunması için genel tedbirler almak yanında hasta muayenesi gibi işleri de yürütmektir (Çiçek, 2011).

1922 yılında Trabzon vilayet tabibi Trabzon'un sağlık sorunlarıyla ilgili olarak kaleme aldığı bir yazıda I. Dünya Savaşı ve sonrasında Trabzon'da yaygın hastalıklar hakkında bilgi vermiştir. 1923'te belediye tabipliğine gelen Neşet Bey'in ilk icraatlarından birisi 1925 yılı bütçesine belediyeye ait yirmi beş yataklı bir hastane yapılması için para ayrılmasını sağlamak olmuştur. Cumhuriyet dönemi ile birlikte sağlık ve halk sağlığı konusunda genel bir seferberliğin başlatıldığı bilinmesine rağmen şehirlerin temizliği konusu günümüzde bile önemini koruyan, sadece kanuni düzenleme ve yasaklamalarla halledilebilecek bir problem değildir (Çiçek, 2011).

1930'lara gelindiğinde belediyelere yalnız çevre sağlığı işlevleri değil aynı zamanda da tedavi edici sağlık tesisleri kurmak ve yönetmek görevleri verilmiştir. Bu görevler; belediye hastaneleri, akıl hastaneleri, ilk yardım ve imdat merkezleri, muayenehane ve dispanserler ile doğuma yardım edici tesisler kurmak ve işletmek, zührevi hastalıkların yayılmasını önleyen, hastalananları tedavi eden tesisleri yapmak olarak dikkat çekmektedir (Tekeli, 1978).

1.8.2.2.5. Denetim Hizmetleri

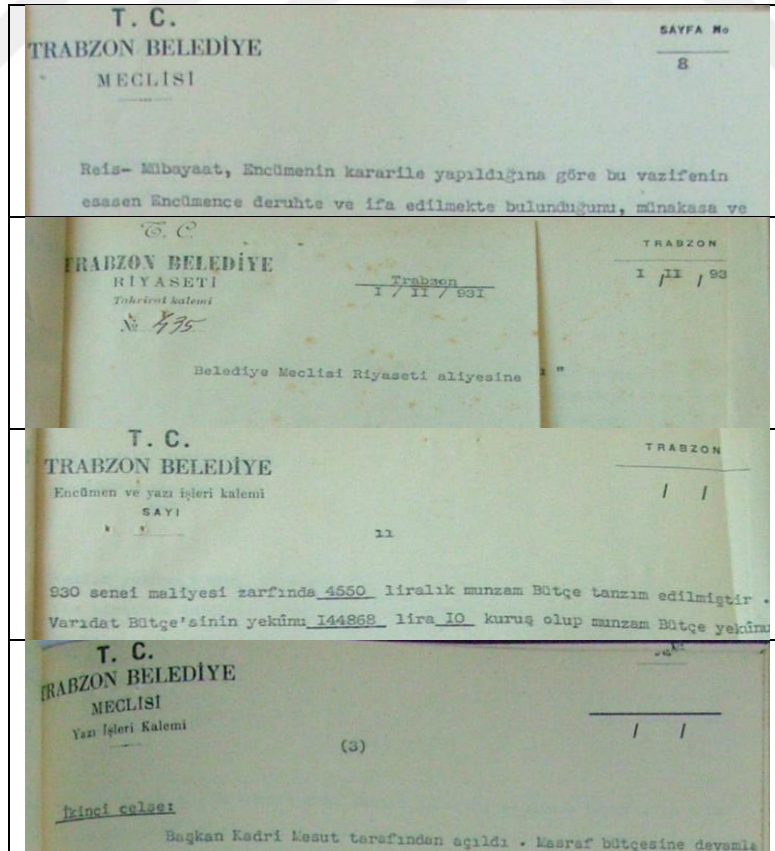
Belediyeler o dönemde denetim hizmetlerini genellikle polis vasıtasıyla yapıyorlardı ve 1930 Belediye Kanunu'na kadar da zabıta birimlerine sahip değildiler. Belediye kadrolarında yer alan müfettişler ise denetim görevleri açısından çok sınırlı yetkilere sahiptiler. Esnafın denetimi görevi de tamamen polis teşkilatı vasıtasıyla yapılıyordu. Bu durum iki farklı hizmet birimi arasında karışıklıklara neden olduğu gibi denetim hizmetlerinin de çok yavaş yürümesine sebebiyet vermekteydi. Cumhuriyetin ilk yıllarında Trabzon Belediyesi'nin denetim konusunda en fazla uğraştıkları iki alandan biri sağlık denetimi diğeri ise fiyat denetimidir. Bu politika hükümetin de temel politikaları arasında yer almaktadır (Çiçek, 2011). Cumhuriyet yönetiminin 1930'lardan itibaren bu konudaki genel politikası yalnız kentlerin fiziki görünüşünü ve altyapılarını "medeni"leştirmek değil, aynı zamanda da kentlilerin yaşayışını da yeni kurallara uydurmak olmuştur. Bunun için de kullanılacak olan belediyelerin zabıta işlevleridir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri (1931-1958)

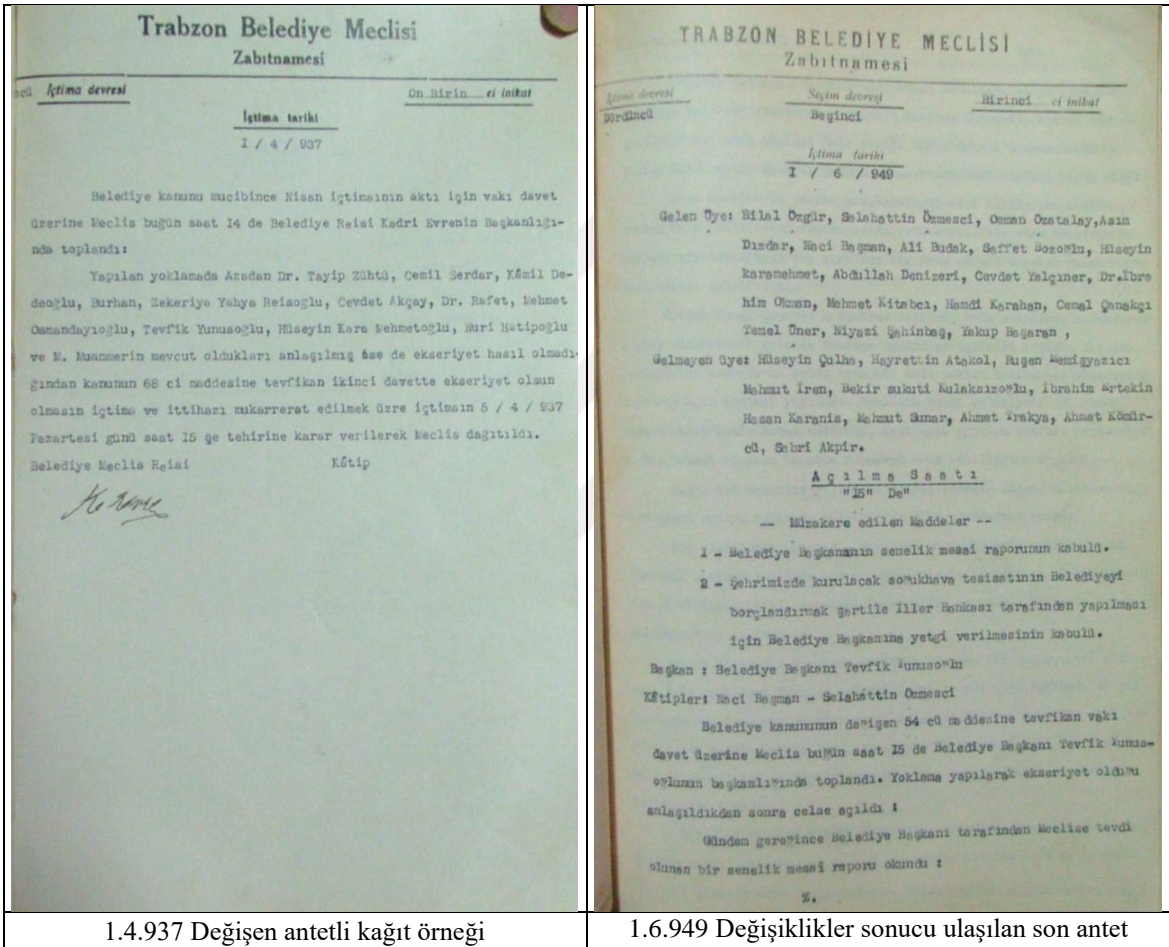
2.1.1. İçerik

1931 ile 1958 yılları arasını kapsayan Trabzon Belediyesi Meclis Zabıtnameleri 12 ciltten oluşmaktadır. Tutanaklar, üst sol kısmında T.C. TRABZON BELEDİYE MECLİSİ başlığı yer alan antetli kağıtlara tutulmuştur. Ancak bunun dışında, kaleme alınan mevzuza ve evrakın ilgili olduğu işleme göre başka antetli kağıtların da kullanıldığı anlaşılmaktadır. “T.C. Trabzon Belediye Riyaseti, Tahrirat kalemi”, “T.C. Trabzon Belediye Encümen ve yazı işleri kalemi” ve “T.C. Trabzon Belediye Meclisi Yazı İşleri Kalemi” başlıklı antetli kağıtlar bunlardandır (Şekil 1).

Şekil 1. Trabzon Belediye Meclisi antetli kağıt örnekleri.

1.4.937 tarihindeki kayıtlardan itibaren yeni antetli kağıt düzenine geçildiği görülmektedir. Yeni düzende en üstte Trabzon Belediye Meclisi Zabıtnamesi başlığı yer almaktadır. Başlık yatay bir çizgiyle ayrılmış, altına da “İçtima devresi” ve “.....ci inikat” başlıkları konulmuştur. Bu iki başlığı ortalayacak şekilde ve bir satır daha altına “İçtima tarihi” eklenmiştir. 1.6.949 tarihinden itibaren yapılan bir diğer önemli değişiklik ise bu başlıklara “Seçim devresi” başlığının eklenmesidir (Şekil 2).

Şekil 2. Eklenen başlıklarıyla yeni antetli kağıt örnekleri

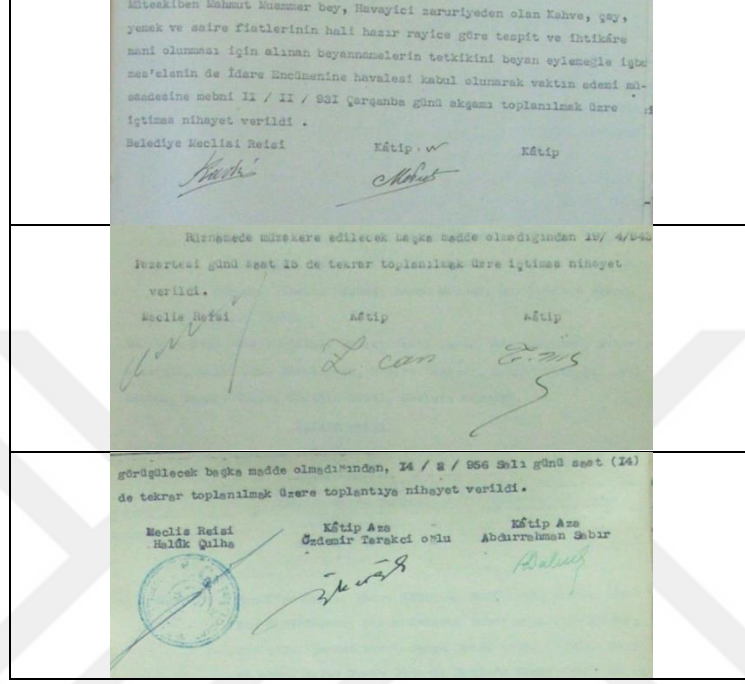
Antetli kağıt örnekleriyle zamanla bir kalıba oturan kayıtlarda başka bir kalıplaşma örneği de dikkat çekmektedir. Oturumların başlangıç ve bitiş cümlelerinde yinelenen tabirler mevcuttur. Örneğin ilk cilt, ilk oturum olan 1.11.931 kayıtlarında birinci celse; “Meclis bugün saat üçte Belediye Reisi Kadri Mesut beyin tahtı Riyasetinde toplandı ; Yoklama yapılarak azadan Temel Nücumi Harun, Suyabatmazzade Zekeriya, Memiş

Yazıcızade Osman, Mesut, Ali Rıza Cemal, Afif, S. Mahir, Faika hanım, Mehmet İbrahim, Arnavutzade Osman Dizdarzade Nuri, Mahmut Muammer, Kasımezade Temel, Tefvik ve Eyüpzade Osman Nuri beylerin mevcudiyetleriyle Meclisin adedi mürettebine nazaran ekseriyet olduğu anlaşıldıktan sonra Reis, Meclisin Bugün ikinci devrei içtimaiyesinin açıldığını ve ruznamedeki mevaddın sırasile müzakere edileceğini ve evvel emirde müddetleri hitam bulan Meclis Reis vekillerile Divanı Riyaset kâtiplerinin intihabı yapılacağını beyan etti .” cümleleriyle açılmıştır. Bir başka örnek ise son cilt, son oturum olan 25.12.1958 kayıtlarında oturum “Meclis bu gün saat (14) de Belediye Reisi Ahmet Rasim Karanisin Başkanlığında toplandı. Yoklama yapılarak ekseriyet olduğu anlaşıldıktan sonra Reis esasen geçen toplantıda ekseriyet olmadığından bu toplantıda ekseriyet olsun olmasın müzakere ve karar ittihaz edilebileceğinden beyandan sonra evvelki zabıt okunarak aynen kabul olundu.” cümleleriyle açılmıştır. Tüm kayıtlar incelendiğinde başlangıç kalıbı olarak meclisin saat kaçta, kimin başkanlığında toplandığı ve yoklama yapılarak ekseriyet olup olmadığı belirlendikten sonra celsenin açılması şeklinde görülmektedir.

Başlangıçta olduğu gibi bitiş cümlelerinde de belirli bir kalıptan söz etmek mümkündür. Örneğin ilk cilt, ilk oturum olan 1.11.931 kayıtlarında oturum “Meclisin inikat edeceği müddetçe içtimaların geceye tahvili hakkında azadan Harun ve Mahmut Muammer beyle arkadaşları tarafından verilen beş imzalı tahrir kıraat olunarak Riyasetçe reye vaz’ ve ekseriyetle kabul olunduktan sonra vaktin ademi müsaadesine mebni 3 / II /931 salı günü akşamı saat sekizde toplanılmak üzere İçtimaa nihayet verildi.” cümleleriyle bitirilmiştir. Yine bir başka örnek ise son cilt, ilk oturum olan 14.2.1956 kayıtlarında oturum “Yine evrakı varıdeden, azadan Hazım Gürsuyun Eskişehir Ziraat Bankası Müdürlüğüne naklen tayin olunduğuna dair Ziraat Bankası Müdürlüğünden yazılan 13/2/956 tarih ve 362 sayılı tezkere okunarak, Meclise devamına imkân hasıl olamayacağı anlaşılan mumaileyhin müstafi addile yerine yedek sırasında birinci gelen Emin Akyüzün daveti kabul edildikten sonra ruznamede görüşülecek başka madde olmadığından, 20/2/956 Pazartesi saat (14) de tekrar toplanılmak üzere toplantıya nihayet verildi.” cümleleriyle bitirilmiştir. Tüm kayıtlar incelendiğinde bitiş kalıbı olarak meclis kararlarının kabulü ve bir sonraki oturumun hangi gün hangi saatte olacağı söylenerek celsenin bitirilmesi şeklinde görülmektedir.

Bahsedilen kalıplar dışında kayıtların altında yer alan imzalarda da belirli bir düzenin benimsendiği görülmektedir. Tüm kayıtların sonlarında oturuma başkanlık eden Meclis

Reis'inin ve kâtip ya da kâtiplerin imzaları bulunmaktadır. Burada ilgi çekici olarak bir nokta saptanmıştır. Bu nokta 5.2.945'ten itibaren olan kayıtlarda Belediye Meclis Reisi'nin imzasıyla birlikte kayıtlara mühür basmasıdır (Şekil 3).

Şekil 3. Kayıtlardaki imza örnekleri

Ciltlerin kapsadığı tarihsel aralıkları ve hacimsel dağılımları şu şekildedir:

Tablo 1. Zabıtnamelerin ciltlere göre dönemsel ve hacimsel dağılımı

Cilt Sayısı	Tarih Aralığı	Yaprak Sayısı
1. Cilt	01.11.1931 – 30.04.1934	231 yaprak
2. Cilt	24.10.1934 – 20.07.1936	285 yaprak
3. Cilt	02.11.1936 – 12.12.1938	380 yaprak
4. Cilt	30.01.1938 – 05.02.1941	336 yaprak
5. Cilt	10.02.1941 – 30.11.1942	237 yaprak
6. Cilt	18.01.1943 – 15.02.1945	292 yaprak
7. Cilt	02.04.1945 – 02.12.1947	454 yaprak
8. Cilt	02.02.1948 – 20.10.1949	254 yaprak
9. Cilt	25.10.1949 – 22.12.1950	301 yaprak
10. Cilt	01.02.1951 – 27.12.1952	357 yaprak
11. Cilt	02.02.1953 – 27.12.1955	526 yaprak
12. Cilt	14.02.1956 – 25.12.1958	695 yaprak

Belgelerden, Belediye Meclisi'nin gündem görüşmelerini "inikat" olarak ifade edilen üç tür birleşimle gerçekleştirdiği anlaşılır. Bunlar; "Normal İnikat", "Fevkalade İnikat" ve Olağanüstü İnikat'tır.

1. Normal İnikat: Rutin meselelerin görüşüldüğü, şehre yönelik müzakerelerin yapıldığı oturumdur.
2. Fevkalade İnikat: Normal oturumlar dışında konuşulması ve karar verilmesi gereken konuların görüşülüp karara bağlandığı oturumdur. "Hususi suretlerde" ve "müstesna durumlarda" yapıldığı anlaşılmaktadır.
3. Olağanüstü İnikat: Olağandışı gelişen olaylarda ve acil olarak görüşülüp karara varılması gereken durumlarda yapılan oturumdur.

Rutin oturumların düzenli aralıklarla yapıldığını söylemek mümkün değildir. İlk yıllarda iki günde bir yapılan normal oturumların zamanla değişen ve çeşitlenen meseleler nedeniyle sıklığı da değişiklik göstermiştir. Bir sonraki oturumun ne zaman yapılacağına o oturumun sonunda karar verilmiştir. Örneğin 4 Ekim 1948 tarihinde yapılan 6. oturumun sonunda "Gündemde müzakere edilecek başka madde olmadığından, 7/Ekim/948 Perşembe günü saat (14,30) da tekrar toplanılmak üzere içtimaa son verildi." biçiminde bilgi notu düşülmüştür.

Fevkalade ile Olağanüstü inikati gerektiren mevzuların tam olarak neyi kapsadığı açık değildir. Söz konusu kimi oturumlarda birleşimin fevkalade ya da olağanüstü olmasını gerektiren gündem maddelerinin en azından ilk bakışta bu nitelikleri taşımadığı, sıradan mevzular olduğu dikkat çekicidir. Örneğin 1 Ekim 1945 tarihinde yapılan olağanüstü oturumda "olağanüstü toplantıyı gerektiren ve görüşülen maddeler" şu şekilde sıralanmıştır:

I- 1945 yılı yedi aylık Belediye Bütçesine (13442) liralık ek gelirle ek gider ödeneği katılması hakkındaki teklifin kabulü.

II- 1945 yılı yedi aylık Belediye Bütçesinde (4075) liralık aktarma yapılması hakkındaki teklifin kabulü.

III- 1945 yılı gider bütçesinin 42 ci bölüm 4 cü maddesinin (itfaiye müstahdemlerine elbise ve çizme mübayaası tamiri) şeklinde düzeltilmesinin kabulü.

Öte yandan kimi toplantılarda aynı mevzunun hem fevkalade, hem de olağanüstü oturumlarda görüşüldüğü de dikkat çekicidir. Örneğin 6 Mart 1943 tarihli fevkalade oturumunda, "fevkalade olarak müzakere edilen madde" şudur: I- Muammer Yarımbyığın Ordu mebusluğuna intihabı (seçimi) dolayısı ile açılan Belediye Reisliği intihabı. Bu

oturumda okunan tezkerede, “Ordu mebusluğuna seçilen Muammer Yarımbıyıkdan açılan Trabzon Belediye Reisliğine birisinin yeniden intihabı için Belediye kanununun 93 cü maddesine tevfikan Meclisin 6/Mart/943 Cumartesi günü saat 10 da içtimai davet emredilmiştir.” denilmiştir.

11.3.1946 tarihli, bu kez olağanüstü oturumda, olağanüstü toplantıyı gerektiren madde de yine “Belediye Başkanı seçimi” ile ilgilidir. Belediye Başkanı Cevdet Akçay’ın istifası İçişleri Bakanlığınca kabul edildiğinden, yerine yeni bir başkan seçilmesi için Belediye Kanununun 54 ve 93 cü maddelerine tevfikan Belediye Meclisinin 11/3/946 Pazartesi günü saat (15) de olağanüstü toplantıya çağrıldığı hakkındaki tezkeresi okunmuştur.

İlk bakışta aynı mevzunun hem olağanüstü hem de fevkalade oturumlarda görüşülmesi ve “fevkalade” ve “olağanüstü” kelimelerinin etimolojik olarak birbirine yakınlığı dikkate alındığında, zabıtnamelerde gözlenen bazı kelimelerin zamanla Türkçeleştirilmesi durumunun bu iki kelime içinde geçerli olabileceğı düşünülebilir. Ancak bu oturumların düzensiz olarak zabıtnamelerde yer alması, bir başka deyişle Türkçeleştirilmiş kelimenin “olağanüstü” olduğı kabul edilirse, bu başlıklı oturumların yapılmaya belirli bir tarihten sonra başlamadığı, “fevkalade” toplantıların aralarına dağılmış olduğı dikkat alındığında, bu yargının doğru olamayacağı düşünülebilir. Özetle, “fevkalade” ve “olağanüstü” oturumlar her ne kadar zabıtnamelerde çelişkiler olsa da farklı kapsamlı birleşimler için kullanılmış olmalıdır.

Oturumun kaçınıcı içtima devresinin kaçınıcı oturumu olduğı, içtima tarihi, gelen aza, gelmeyen aza, mezun aza, açılma saati, müzakere edilen maddeler, başkan ve kâtiplerin bilgileri her oturum başlangıcında tek tek yazılmıştır. Sonra maddelerin müzakere edilmesiyle kişiler arasında geçen diyaloglar isimleriyle beraber kaydedilmiştir. Müzakerelerin sonlanması ile birlikte de oturumun sonunda kayıt edilen yazılı metin Belediye Reisi ve kâtibin/kâtiplerin imzalarıyla tamamlanmıştır.

Belediyenin idari yapısından mali haline, bayındırlık hareketlerinden imar faaliyetlerine, toplumsal düzenlemelerden cezai uygulamalara kadar kentin ve kent insanının yaşadığı tüm olayların kayıt altına alındığı Zabıtnameler belli başlı başlıklar halinde sınıflandırılmıştır.

Zabıtnamelere Göre Belediye Meclis Üyeleri, Zabıtnamelere Göre Encümenler, Zabıtnamelere Göre Çalışma/Mesai Raporları ve Zabıtnamelere Göre Belediye Faaliyetleri başlıklarında anlatımı kolaylaştırmak ve dil birliği sağlamak için zabıtlarda ifade edilen her

bir “içtimai devresi” bir çalışma devresi olarak ele alınıp sınıflandırılmıştır (Tablo 2). İçtimai devresi olarak kaydedilen her bir çalışma devresi yeni bir seçim ile başlamaktadır. Bir dahaki seçime kadar geçen bir yıllık süre zarfı çalışma devresini oluşturmaktadır.

Tablo 2. Çalışma devreleri ve tarih aralıkları

Çalışma Devresi	Tarih Aralığı
I	1.11.1931 – 5.11.1932
II	5.11.1932 – 7.11.1933
III	7.11.1933 – 24.10.1934
IV	24.10.1934 – 5.11.1935
V	5.11.1935 – 2.11.1936
VI	2.11.1936 - 1.11.1937
VII	1.11.1937 – 1.11.1938
VIII	1.11.1938 – 02.11.1939
IX	02.11.1939 – 04.11.1940
X	04.11.1940 – 01.11.1941
XI	01.11.1941 - 02.11.1942
XII	02.11.1942 – 01.11.1943
XIII	01.11.1943 – 01.11.1944
XIV	01.11.1944 – 01.11.1945
XV	01.11.1945 – 10.06.1946
XVI	10.06.1946 – 01.10.1947
XVII	01.10.1947 – 04.10.1948
XVIII	04.10.1948 – 07.10.1949
XIX	07.10.1949 – 09.09.1950
XX	09.09.1950 – 01.10.1951
XXI	01.10.1951 – 01.10.1952
XXII	01.10.1952 – 01.10.1953
XXIII	01.10.1953 – 04.12.1954
XXIV	04.12.1954 – 01.10.1955
XXV	01.10.1955 – 01.10.1956
XXVI	01.10.1956 – 04.10.1957
XXVII	04.10.1957 – 01.10.1958
XXVIII	01.10.1958 – ...

2.1.2. Zabıtnamelere Göre Belediye Meclis Üyeleri

Zabıtnamelere göre Belediye Meclisi; Belediye Reisi, azalar ve kâtiplerden oluşmaktadır.

2.1.2.1. Belediye Reisleri

Belediyenin idari yapısını oluşturan Meclis Üyelerinden en üst kademeyi Belediye Reisleri oluşturmaktadır. Belediye Reisi, azalar ve kâtiplerden oluşan Belediye Meclisi,

Belediye Reisi'nin başkanlığında daha önce de anlatıldığı üzere düzenli olarak toplanmaktadır. Her toplantının içerdiği tartışmalar ve alınan kararlar, Belediye Reisi ve kâtiplerin imzaları ile kayıtlara geçirilmiştir.

Aytaç'a (1998) göre, 1876 Anayasa'sı gerek İstanbul'da, gerekse taşrada kurulacak belediyelerin seçimle işbaşına gelecek meclisler tarafından yönetilmesini, kuruluş ve görevlerinin ve meclis üyelerinin seçim usulünün kanunla belirtilmesini öngörmüştür. 1876'da hazırlanan Vilayet Belediye Kanunu her şehir ve kasabada birer belediye örgütü kurulmasını öngörmektedir. Bu kanuna göre taşrada kurulacak her belediyenin Başkan, Belediye Meclisi, Cemiyet-i Belediye olmak üzere üç organı bulunacaktır. Belediye meclisi halk tarafından seçilmiş üyelerden oluşacak, Belediye Başkanı Belediye Meclisi üyeleri arasından hükümetçe atanacak, Cemiyet-i Belediye ise Mahalli İdare Meclisi ile Belediye Meclisinin birleşmesinden meydana gelecektir (Ünal, 2011).

1931-1958 yılları arasında Belediye Meclisince yapılan seçimler ve kazanarak Reislik koltuğuna oturan isimler ilgili oturumlarda kayıtlara geçmiştir. Bu kayıtlar doğrultusunda 11 farklı ismin Belediye Reisi'ne geldiği görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Göreve başladıkları tarihler ile Belediye Reisleri

Seçildiği Tarih	Belediye Reisi
01.11.1931	Kadri Mesut Evren
24.10.1934	Kadri Mesut Evren (1. seçim devresinin sonlanması ile)
24.05.1937	Doktor Cemal Turfan
30.01.1939	Bahri Doğanay (Belediye Reisi Vekili olarak görev yapmıştır)
16.08.1939	Temel Nücumi Göksel
04.09.1939	Muammer Yarımbyık (Temel Nücumi Göksel'in Edirne mebusluğuna seçilmesi üzerine)
02.11.1942	Muammer Yarımbyık
06.03.1943	Cevdet Akçay (Muammer Yarımbyık'ın Ordu mebusluğuna seçilmesi üzerine)
11.03.1946	Tevfik Yunusoğlu (11.02.1946'da Cevdet Akçay'ın istifa etmesi üzerine)
10.06.1946	Tevfik Yunusoğlu
09.09.1950	Hüseyin Çulha
28.05.1952	Muzaffer Korlu (Hüseyin Çulha'nın istifa etmesi üzerine)
16.11.1955	Haluk Çulha
20.09.1957	Ahmet Rasim Karanis (Haluk Çulha'nın milletvekilliği seçimine aday olacağı için istifa etmesi üzerine)

Belediye Reisleri'nin seçim tarihlerine bakıldığında çeşitli sebeplerle seçimlerin yapıldığı görülmüştür. Düzenli olarak belirli tarihlerde seçim yapılamamıştır. Örneğin 1.11.1931 tarihiyle başlayan kayıtlar Reis Kadri Mesut Evren'in Başkanlığıyla başlamıştır. 3 sene sonra 24.10.1934'te yeni seçim devresinin başlaması sebebiyle tekrar seçim yapılmış ve tekrar Kadri Mesut Evren göreve gelmiştir. Sonraki Reis Dr. Cemal Turfan'ın göreve ne zaman geldiği zabıtnamelerde mevcut değildir. Bunun sebebi Dr. Cemal Turfan'ın kendi başlığında açıklanmıştır. 30.01.1939'dan itibaren Meclise Bahri Doğanay'ın Reis Vekili olarak Reislik yaptığı görülmüştür. Bunun sebebi zabıtnamelerde mevcut değildir. 7 aylık Reis vekilliği sonunda gelen emir ile 16.08.1939'da Reislik seçimi yapılmış ve Temel Nücumi Göksel göreve gelmiştir. Edirne mebusluğuna seçilmesi sebebiyle görevi bırakan Temel Nücumi Göksel 1 ay görevde kalarak en kısa süre görev yapan isim olarak kayıtlara geçmiştir. Onun yerine 04.09.1939'da yapılan seçimle Muammer Yarımbıyık göreve gelmiştir. 02.11.1942'de yeni bir seçim devresinin başlaması sebebiyle yapılan seçimde Muammer Yarımbıyık tekrar Reis olarak seçilmiştir. Ancak Yarımbıyık Ordu mebusluğuna seçilmesi üzerine görevi bırakmak zorunda kalmış ve 06.03.1943'te yeni bir seçim yapılmıştır. Bu seçim ile Cevdet Akçay göreve gelmiştir. 3 sene görevde kalan Cevdet Akçay 11.02.1946'da istifa etmiştir. Ne sebeple istifa ettiği zabıtnamelerde mevcut değildir. Akçay'ın istifası üzerine 11.03.1946'da yapılan seçimle Tefik Yunusoğlu göreve gelmiştir. 10.06.1946'da yeni seçilen Meclis dolayısı ile yapılan seçimde tekrar Yunusoğlu Reisliğe seçilmiştir. Toplamda 4 seneden fazla bir süre görevde kalan Yunusoğlu 09.09.1950'de yapılan seçim ile görevi Hüseyin Çulha'ya devretmiştir. 2 seneye yakın görevde kalan Hüseyin Çulha'nın istifası üzerine ise 28.05.1952'de yapılan seçim ile Muzaffer Korlu göreve gelmiştir. 16.11.1955'te yapılan seçim ile görevi devralan Haluk Çulha milletvekilliği seçimine aday olacağı için 2 sene gibi bir görev süresi sonunda istifa etmiştir. 20.09.1957'de yapılan seçimle de Ahmet Rasim Karanis Reislik görevine seçilmiştir (Tablo 3).

- Kadri Mesut Evren:

Zabıtnamelere göre kayıtlara geçen ilk Reis Kadri Mesut Evren'dir. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'ne göre 1885 Trabzon doğumlu olan Evren avukattır. Bir süre Trabzon istinaf mahkemesi aza mülazımlığı (stajyerlik) yaptıktan sonra 1931'de Trabzon belediye başkanlığına getirilmiştir. Fahri hizmet olarak I. Dünya Savaşı'nda Trabzon askeri imalat

komisyonunda ve Divan-ı Harbi Örfi Savcılığı'nda bulunmuştur. Trabzon il genel meclisinde iki seçim devresinde hizmet etmiş, 5. Devre CHP kurultayında Trabzon mümessili olarak yer almıştır. Ankara inhisarlar avukatlığında ve ek olarak Ankara Polis Enstitüsü ceza bilgileri öğretmenliği yapmıştır (Çelik, 2013).

01.11.1931 tarihli oturum ile başlayan kayıtlar Kadri Mesut Evren'in başkanlığıyla başlamaktadır. 24.10.1934'te birinci seçim devresinin sona ermesi ile ikinci dört yıllık çalışma devresi için yapılan seçimle tekrar göreve gelmiştir. Bu seçimde Kadri Mesut Bey 24, Temel Nücumî Bey de 1 oy almışlardır. Kayıtlara göre Reis Kadri Evren'in başkanlık yaptığı son oturum 30.4.1937 tarihli oturum olarak görülmektedir. Kayıtlara geçen bir sonraki oturum 23.7.1937 tarihli oturumdur ve ona Yeni Reis Dr. Cemal Turfan'ın başkanlık yaptığı görülmektedir. 30.4.1937-23.7.1937 tarihleri arasında kayıtlar mevcut değildir. Bu sebeple Reis Kadri Evren'in hangi tarihte görevinin bittiği, Dr. Cemal Turfan'ın hangi tarihte seçildiği zabıtnamelerde bulunmamaktadır. Ancak Mustafa Yazıcı'nın "Trabzon Belediye Başkanları Kronolojik Hizmet Albümü-Cumhuriyet Dönemi" adlı kitabında Kadri Mesut Evren'in hizmet süresi bitiş tarihi olarak 24.05.1937 verilmiştir.

Kadri Mesut Evren görev süresiyle en uzun süre Reislik yapan isim olarak kayıtlara geçmiştir. Onun görevde kaldığı süre boyunca İdari ve Fenni İşler'le oldukça meşgul olduğu görülmüştür. Görev süresi içerisinde caddelerin açılması ve düzenlenmesi, çevre düzenlemeleri ve ağaçlandırmalar, kentte yapılacak inşaatlar vb. konularda önemli kararlar alınmıştır.

- Dr. Cemal Turfan:

Daha önce bahsedildiği gibi Dr. Cemal Turfan'ın hangi tarihte seçildiği zabıtnamelerde bulunmamaktadır. Kaynaklara göre Kadri Mesut Evren'in hizmet süresi bitiş tarihi 24.05.1937 olduğundan Dr. Cemal Turfan'ın hizmet başlangıç tarihi de 24.05.1937 olarak yazılmıştır. 30.01.1939 tarihli oturumdan itibaren Meclise Reislik yapan Belediye Reisi Vekili Bahri Doğanay'ın göreve geldiği bu tarihe kadar Dr. Cemal Turfan görevde kalmıştır.

Kayıtlara göre 20 ay gibi bir süre görevde kalan Cemal Turfan'ın İdari, Mali ve Fenni İşler ile meşgul olduğu görülmüştür. Onun döneminde alınan önemli kararlar arasında şehre yapılacak olan Atatürk Heykeli hakkında 3. Umumi Müfettişliğinden gelen

karar ile heykel masraflarının karşılanması kararı kayıtlara geçmiştir. Dr. Cemal Turfan'ın bir başka önemli adımı ise Lambert planı konusunda olmuştur. 1938 yılında Belediyeler Dergisi'nde yayımlanan rapor ve eklerinden "Trabzon Şehrinin Haritası" başlıklı birinci bölüm Lambert'in Trabzon Halkevi'nde verdiği konferansın kısa metnidir. Bu metin, derginin dönemin Doğu İllerinden Sorumlu Üçüncü Umumi Müfettiş Tahsin Uzer'den ricası üzerine dergiye dönemin Belediye Reisi Dr. Cemal Turfan tarafından gönderildiği bilinmektedir (Düzenli, 2009).

- Bahri Doğanay:

3. Umumi Müfettişliği'nin asayiş müşaviri olarak Trabzon'a geldiği bilinen Bahri Doğanay bu görevde iken açılan Belediye Reisliği'ne atanmıştır (Yazıcı, 1997). 30.01.1939 tarihinden itibaren Belediye Reisi Vekili olarak görev yapmış, 16.08.1939 tarihine kadar görevde kalmıştır. 7 ay gibi kısa bir süre görevde kalan Reis Vekili Doğanay görev süresince önemli meselelere Reislik yapmıştır. Görev süresi boyunca cadde isimlerinin değiştirilmesi ve imar planı avan projesine göre sinema binasının yıkılması tartışmaları gibi fenni işlerle meşgul olduğu görülmüştür.

- Temel Nücumi Göksel:

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'ne göre 1892'de Trabzon'da doğduğu bilinmektedir (Çelik, 2013). Ancak Yazıcı (1997) 1881'de doğduğunu ifade etmektedir. Bu sebeple doğum tarihi hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Trabzon'un tanınmış tüccarlarından olan Göksel; CHP ocak, ilçe ve il idare kurullarında üyeliklerde bulunmuştur.

16.08.1939 tarihinde Belediye Reisliği seçimleriyle ilgili İcra Vekilleri Heyeti'nin 19.07.1939 tarih ve 2/11535 sayılı kararnameye uygun olarak Reis seçiminin yapılmasıyla Temel Nücumi Göksel göreve gelmiştir. Bu konuyla ilgili söz alan aza Lütfü Pulathaneli; intihap hakkının Belediye Meclisi'ne tekrar iade edildiğinden dolayı Meclisin şükran ve tazimlerinin Cumhur Reisimiz İnönü'ye ve Başvekile Dâhiliye ve alakadar makamlara telgrafla arz edilmesini teklif etmiş ve bu teklif Meclisçe kabul olunmuştur. Bu seçim ile birlikte Temel Nücumi Göksel, ikinci defa belediye başkanlığını üstlenmiştir. Göksel'in

daha önce 1928-1930 yılları arasında da belediye başkanlığı yaptığı bilinmektedir (Yazıcı, 1997).

Temel Nücumi Göksel, Edirne mebusluğuna seçilmesi üzerine 04.09.1939'da görevi bırakmıştır. 1 ay gibi çok kısa bir süre görevde kalarak en kısa süre Reislik yapan isim olarak kayıtlara geçmiştir. Hizmet süresi çok kısa olduğundan yeni ve kayda değer bir hizmeti olmamış, sadece Belediye Başkanlığını ve Belediye Hizmetlerini takiben yürütmüştür (Yazıcı, 1997).

- Muammer Yarımbıyık:

Asıl mesleği öğretmenlik ve ilk tedarisat müfettişliği olarak bilinen Yarımbıyık, daha sonra ticarete atılmıştır. Serbest bulunduğu dönemlerde belediye meclis azalığına sürekli seçilmiş, en son da Belediye Reisliği görevine gelmiştir (Yazıcı, 1997).

Muammer Yarımbıyık, 04.09.1939'da Temel Nücumi Göksel'in Edirne mebusluğuna seçilmesi üzerine yapılan seçimde 20 oyla göreve gelmiştir. 3 yıl görev yapan Yarımbıyık, 02.11.1942'de dördüncü seçim devresinin birinci toplantısında yapılan Reis seçimlerinde 20 azanın bir çekimses oyuna karşı 19 oyla tekrar Belediye Reisliği'ne seçilmiştir. Ordu mebusluğuna seçilmesi üzerine de 06.03.1943'te görevi Cevdet Akçay'a devretmiştir.

Görev yaptığı süre boyunca İdari, Mali, Fenni ve Toplumsal İşler'le ilgilenen Yarımbıyık, önemli kararlara imza atmıştır. Bu kararlar Atatürk Köşkü'nün müze haline getirilmesi, "Atasuyu" ismi verilen fenni içme suyunun şehre verilmeye başlanması, meydan düzenlemeleri, Lambert planı ile cadde ve sokakların genişliklerinin belirlenmesi gibi kararlardır.

- Cevdet Akçay:

I. Dünya Savaşı'ndan önce Trabzon'a yerleşmiş bir ailenin çocuğu olarak bilinen Akçay, ilk idari görevini İdman Ocağı'nın kurulduğu günden beri kâtiplik ve idare hizmetleri görevlerini yaparak yerine getirmiştir. CHP Yönetim Kurulu üyesi olarak hizmet yapmıştır. Önce meclis üyeliği ile Belediye Meclisi'ne giren Akçay daha sonra Belediye Reisliğine seçilmiştir (Yazıcı, 1997).

06.03.1943 tarihinde Muammer Yarımbıyık'ın Ordu mebusluğuna seçilmesi üzerine yapılan seçimde 22 azanın mutlak katılımı ve oyu ile göreve gelmiştir. 11.02.1946 tarihinde istifa edene kadar görev yapmıştır.

Görev yaptığı süre boyunca İdari, Mali, Fenni ve Toplumsal İşler'de önemli kararlara imza atmıştır. Bu kararlar; Cumhuriyet Caddesinin Maraş Caddesi'ne kadar açılması, mleki Mahallesinin iki bölgeye bölünmesi, bazı caddelerdeki binalar istimplaki, cadde ve yolların düzenlenmesi, Atatürk Heykeli şeklinin belirlenmesi gibi önemli Fenni kararları içermektedir.

- Tefik Yunusoğlu:

O dönemin kaynaklarında sık sık ismi geçen Yunusoğlu, ismi geçen diğer birçok aktör gibi yeni Cumhuriyet'i temsil eden birden fazla kurum çatısı altında faaliyetlerde bulunmuştur. Bu faaliyetler, Yunusoğlu gibi şehrin ileri gelenlerinin Cumhuriyet'in kamusal hayatına katılmalarını sağlayan bir araç olma özelliği göstermektedir (Düzenli, 2009).

Yunusoğlu, 1928'den itibaren yedi dönem Trabzon Belediye Meclisi yeliği yapmıştır. Daha sonra Cevdet Akçay'ın 11.02.1946'da istifa etmesi üzerine yapılan seçimde 20 oyla göreve gelmiştir. 10.06.1946'da yeni seçilen Meclis dolayısı ile Belediye Başkanı seçiminin tekrar yapılmasıyla mevcut 26 üyenin 19 oyu ile tekrar Başkanlığa gelmiştir. 09.09.1950'de görevinin bitmesi ile yapılan seçimde görevi Hüseyin ulha'ya devretmiştir.

Görev yaptığı süre boyunca İdari, Mali, Fenni ve Toplumsal İşler'de önemli kararlara imza atmıştır. Bu kararlar; Numune Hastanesi'nin açılması, Halkevi açılması, Atatürk Heykeli'nin maketinin kabulü ile aynı heykelin yaptırılması, şehrin sahip olmadığı benzin satış deposu ve itfaiye garaj tesisinin yaptırılması gibi önemli Fenni kararları içermektedir.

- Hüseyin ulha:

Ailesiyle birlikte ticaretle uğraşan, uzun süre Trabzon Ticaret ve Sanayi Başkanlığı yapmış olan ulha, Sosyal Hizmetler konusunda da birçok girişimde bulunmuştur (Yazıcı, 1997).

1930'dan itibaren Belediye Meclis üyeliği görevinde bulunan Çulha, 09.09.1950'de yapılan seçimde 27 oyla ve tüm azaların mutlak katılımı ile Belediye Reisliği görevine gelmiştir. 28.05.1952'de istifası üzerine yapılan seçimde görevi Muzaffer Korlu'ya devretmiştir.

Görev yaptığı süre boyunca İdari, Fenni ve Toplumsal İşler'de yoğunlaştığı, Mali İşler'de zayıf kaldığı görülmüştür. Döneminde alınan kararlar; Verem Hastanesi için Belediye çamlıklarının ve gazinosunun hazineye devri, Belediye meskenleri inşası yönetmeliğinin kabulü, sahil yolu yapılmasında deniz dolgusu için imar planında tadilat yapılması, Osmanlı eserlerinin onarılması gibi önemli Fenni kararları içermektedir.

- Muzaffer Korlu:

İstifa eden Hüseyin Çulha'nın yerine 28.05.1952'de yapılan seçimde 24 oy ile göreve gelmiştir. Görev süresinin bitmesi ile 16.11.1955'te yapılan seçime kadar görevde kalmıştır.

Görev yaptığı süre boyunca İdari, Mali, Fenni ve Toplumsal İşler'de önemli kararlara imza atmıştır. Bu kararlar; yol ve caddelerin genişletilmesi, ilk defa yapılan beş yıllık imar programının onaylanması, bazı sokak ve mahallelerin isimlerinin değiştirilmesi, işçiler ve düşük gelirliler için 100 işçi evi inşasının kabul edilmesi, Boztepe'de ikinci bir şehir mezarlığının kurulması ve Teknik Üniversite'nin kuruluşu ile ilgili kanun teklifinin yapılması gibi önemli kararları içermektedir.

- Haluk Çulha:

16.11.1955 tarihinde yapılan seçimde 23 oyla ve azaların mutlak katılımı ile göreve gelmiştir. Milletvekilliği seçimine aday olacağı için istifa ederek 20.09.1957 seçimi ile görevi Ahmet Rasim Karanis'e devretmiştir.

Görev yaptığı süre boyunca İdari, Mali, Fenni ve Toplumsal İşler'de önemli kararlara imza atmıştır. Bu kararlar; çeşitli park ve bahçe düzenlemeleri, Belediye doğu sınırının yeniden çizilmesi, Bahçecik mezarlığının hizmete açılması, Ayasofya Cami civarının düzenlenmesi ve Trabzon Havaalanı'nın hizmete açılması gibi önemli fenni kararları içermektedir.

- Ahmet Rasim Karanis:

İstifa eden Reis Haluk Çulha'dan açılan Belediye Reislığı'ne 20.09.1957'de yapılan seçimde mevcut 19 azanın mutlak oy ve katılımı ile göreve gelmiştir. Zabıtnamelerdeki son kayıt olan 25.12.1958 tarihli kayıtlarda da Ahmet Rasim Karanis Başkanlık yapmaktadır. Bu nedenle Ahmet Rasim Karanis'in ne zaman görevi bıraktığı zabıtnamelerde mevcut değildir. Ancak Mustafa Yazıcı "Trabzon Belediye Başkanları Kronolojik Hizmet Albümü-Cumhuriyet Dönemi" adlı kitabında Ahmet Rasim Karanis'in hizmet süresinin bitiş tarihini 14.05.1959 olarak belirtmiştir.

Görev yaptığı süre boyunca İdari, Mali, Fenni ve Toplumsal İşler'de önemli kararlara imza atmıştır. Bu kararlar; caddelerin genişletilmesi, park düzenlemeleri yapılması, sanayi çarşısı inşası, asri balıkhane inşası, 300 yataklı Sigorta Hastanesi'nin yapılması, tarihi eserlerin resmen korunması gibi önemli fenni kararları içermektedir. Gerek Belediye Meclisi'nde gerekse de yerli halk arasında tartışmalara konu olan sinema binasının nihai yıkılma kararı da Karanis döneminde alınan dikkat çekici kararlardan birisidir.

Görüldüğü üzere her bir isim; bu şehir için önemli hizmetlerde bulunmuştur. Bu açıdan düşünüldüğünde seçim tarihleri, hizmet süreleri ve alınan önemli kararları doğrultusunda her bir Belediye Reisi için döneminin özeti niteliğini taşıyan bilgilendirmelerin yapılması uygun görülmüştür (Tablo 4).

Tablo 4. Belediye Reisleri bilgilendirme tablosu

Belediye Başkanı	KADRİ MESUT EVREN
Hizmet Süresi	1931 – 24.05.1937 (24.10.1934’te ikinci kez seçilmiştir)
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 27 Haziran 1931’de eskisi Kız Enstitüsü’nde (Kostaki Konağı’nda) olan Vilayet yeni binaya nakledilmiştir. ▪ Temmuz 1934’te Gazi Paşa Caddesi’nin açılması kararı alınmıştır. ▪ Lağım inşaatı ve tretuvarlar için bütçe ayrılması kararı alınmıştır. ▪ Moloz beton iskelesi ve Değirmendere Gaz İskelesi inşaatları kararı alınmıştır. ▪ Boztepe’nin ağaçlandırılması kararı alınmıştır. ▪ Maraş Caddesinin 14,5 metre ve Uzun Sokak Caddesi’nin 12 metre genişliğinde olması kararı alınmıştır.
Belediye Başkanı	DR. CEMAL TURFAN
Hizmet Süresi	1937 – 30.01.1939
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1936-1938 yılları arasında şehre dikilecek Atatürk büstü hakkında 3. Umumi Müfettişlikten gelen karar ile büstün yapılmasına başlanma kararı alınmıştır. ▪ Atatürk Heykeli masraflarının karşılanması için bütçe ayrılması kararı alınmıştır.
Belediye Başkanı	BAHRİ DOĞANAY
Hizmet Süresi	30.01.1939 – 16.08.1939
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reşadiye Caddesi’nin “Koraltan” Caddesi olarak isimlendirilmesi kararı alınmıştır. ▪ İmar planı avan projesine göre yıkılıp arsasının meydanlığa ilavesi lazım gelen Sinema binasının ve yanındaki kahvehane ile müştemilatının yıktırılmasına dair çıkan karar üzerine yapılan oylama sonucu kabul edilmemiştir.
Belediye Başkanı	TEMEL NÜCUMİ GÖKSEL
Hizmet Süresi	17.08.1939 – 04.09.1939 (Seçim hakkının Belediye Meclisi’ne tekrar iade edilmesi ile)
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hizmet süresi çok kısa olduğundan yeni ve kayda değer bir hizmeti olmamış, sadece Belediye Başkanlığı ve Belediye Hizmetlerini takiben yürütmüştür.

Tablo 4'ün devamı

Belediye Başkanı	
MUAMMER YARIMBIYIK	
Hizmet Süresi	04.09.1939 (Temel Nücumi Göksel'in Edirne mebusluğuna seçilmesi üzerine) – 06.03.1943 (02.11.1942'de ikinci kez seçilmiştir)
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Soğuksu'da Bayan Makbule Baysan'a ait Atatürk Köşkü'nün halk müzesi yapılması için kamulaştırılması ve Atatürk heykeli inşası parasından cüz-i bir faizle borç alınarak istimlak edilmesi, 04.04.1940 tarihli meclis toplantısında ise Köşk için ödenek ayrılması kararları alınmıştır. ▪ 26.05.1941'de Moloz'da gazino inşaatı kararı alınmıştır. ▪ 27.04.1942'de Atapark ve Kavak Meydan tretuvarına ağaçlar dikilmesi kararları alınmıştır. ▪ 12.02.1941'de 1/2000 ölçeğinde yapılan ve 5 paftadan oluşan imar planı ile bir kısım yollara ait tatbikat planlarının belediye yapı ve yolları kanununun 4. maddesine göre çizilmiştir. Bu plana göre şehrin ana caddesi olan Maraş Caddesi'nin genişliği, sahil yolunun genişliği, Cumhuriyet Caddesi'nin genişliği ve caddede yapılacak binaların azami yüksekliği, açılacak olan yeni caddelerin genişlikleri vb. tüm ölçüler belirlenmiştir. Bunlar: Harita yollarının genişliği: 12,22 m. Maraş Cad. 22.14,5 m. Bina irtifa: 12 m. Sotka Camii Cumhuriyet Mektebi Yolu: 30 m. Ganita Reşadiye Cad: 17-19,5 m. İslâhane Cad: 12 m. Ganita'ya inecek Cad: 12 m. Reşadiye Cad: 22 m. Uzun Sokak: 12 m. Çarşı ve Kunduracılar: 12 m. Boztepe: 14,5 m. ▪ 1942'de Trabzon Lisesi yeni şekliyle açılmıştır.
Belediye Başkanı	
CEVDET AKÇAY	
Hizmet Süresi	06.03.1943 (Muammer Yarımbıyık'ın Ordu mebusluğuna seçilmesi üzerine) – 11.03.1946 (11.02.1946'da istifa etmiştir)
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kaldırım ve parke inşası, kanalizasyon inşası, sebze pazarı inşası, istimlâkler yapılması, meydan saati kurulması, kamuya ait bahçeler yapılması, soğuk hava tesisatı, heykel inşası, sergi evi inşası, İnönü Caddesi'nin asfaltlanması, asri fırın inşası kararları alınmıştır. ▪ K. Maraş Caddesi'nde istimlâk kararları alınmıştır. ▪ İskele Caddesi'ndeki binaların istimlâki kararı alınmıştır. ▪ Cumhuriyet Caddesi'nin Maraş Caddesi'ne kadar açılması kararı alınmıştır. ▪ Çömlekçi Mahallesi'nin ikiye taksim edilmesi kararı alınmıştır. ▪ Atatürk Anıtı'nın şeklinin tespiti ve keşfinin yapılması kararı alınmıştır. ▪ Belediye adına satın alınan Soğuksu'daki Atatürk köşkünün kanuna uygun olarak Halk Müzesi haline getirilerek halka açılması için hazırlanan talimatname kabul edilmiştir. ▪ İmar Birliği Nizamnamesi'nin kabul edilmiştir.

Tablo 4'ün devamı

Belediye Başkanı	
TEVFİK YUNUSOĞLU	
Hizmet Süresi	11.03.1946 – 09.09.1950 (10.06.1946'da ikinci kez seçilmiştir)
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numune Hastanesi hizmete açılmıştır. ▪ <u>Halkevi</u>: İskenderpaşa Mahallesi Mısıryan Sokağı'ndaki Pazar yeri gösterilmiş arsada halkevi yapılması için planda tadilat yapılmış, arsa üzerindeki Belediye'ye ait helanın 5.000 TL bedelle partiye satılması kabul edilmiştir. ▪ <u>Benzin Satış Deposu</u>: Taksim Meydanı'nda eski küçük mezarlık arsası üzerinde Vakum Kumpanyası tarafından yaptırılması teklif edilen benzin satış deposu arsasının tanzim edilerek mukavele şartları dairesinde mezkûr kumpanyaya intifa hakkı verilmesinin tetkik ve karara bağlanması hususunda Daimi Komisyon'a yetki verilmesi kabul edilmiştir. ▪ <u>Belediye Parkı Atatürk Anıtı</u>: Belediye Parkı'na dikilecek Atatürk Anıtı için Güzel San'atlar Akademisi tarafından açılan müsabaka neticesinde birinciliği kazanan maket kabul edilmiş ve aynı heykelin yaptırılması için Belediye Daimi Komisyonu'na yetki verilmiştir. ▪ <u>Atatürk Anıtı İhalesi Kararı</u>: 04.02.1949 tarihli kararla Daimi Komisyonu'na yetki verilmiş ve yarışmayı kazanan heykeltraşa 70.000 TL bedel ödenmesi, pazarlıkla ihalesinin yapılması kararı alınmıştır. ▪ <u>İtfaiye Garajı Tesisi</u>: Şehir imar planına göre üzerinde itfaiye garajı tesisi lazım gelen Maraş Caddesi'nde Nemlioğlu'na ait arsanın sahibi razı gelmediği halde istimlak için 07.06.1948 tarihli meclis toplantısında komisyon seçimi ve mahkemece 10.200 Lira bedel ödenmesi kararlaştırılmış ve parası ödenip tapu senedi alınmıştır.
Belediye Başkanı	
HÜSEYİN ÇULHA	
Hizmet Süresi	09.09.1950 – 28.05.1952
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Soğuksu, Çifte Çamlık mevkiinde Hükümetçe kurulması düşünülen Verem Hastanesi için Belediye çamlıklarıyla gazinosunun 50 Lira bedelle hazineye devri kabul edilmiştir. ▪ Belediye meskenleri inşası yönetmeliği kabul edilmiştir. ▪ Talimatname gereğince inşa olunacak ucuz meskenlerin inşa sahasının Kavakmeydan'daki Belediye arazisi üzerinde yapılması kabul edilmiş ve yapılacak ev tiplerinin Hasan Günerkan, Temel Araz, Ali Budak ve Rıza Aybay'dan oluşan komisyonla Daimi Komisyonun müştereken kabulünden sonra işe başlanması kararı alınmıştır. ▪ <u>Sahil Yolu için Deniz Dolgusu</u>: İmar planına göre şehir sahil kısmından geçecek yolun denizi doldurmak suretiyle geçirilmesi için imar planında tadilat icrası kabul edilmiştir. ▪ Osmanlı eserlerinin onarılması kararı alınmıştır.

Tablo 4'ün devamı

Belediye Başkanı	
MUZAFFER KORLU	
Hizmet Süresi	28.05.1952 (İstifa eden Hüseyin Çulha yerine) – 16.11.1955
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Sahil Yolu için Deniz Dolgusu</u>: İmar planına göre şehrin sahil kısmından geçecek yolun, denizi doldurmak suretiyle geçirilmesi için imar planında tadilat icrası kabul edilmiştir. ▪ 28.04.1953 tarihinde Yeşilyurt Lokantası önünden geçen yolun genişletilmesi kararı alınmıştır. ▪ 1.09.1953 İncirlik Mahallesi'ndeki Belediye evlerinin temeli atılmıştır. ▪ Trabzon'da ilk defa tatbik ve icra mevkiine konulan onaylı beş yıllık imar programı: 30.04.1953 tarihli fevkalade toplantıda beş senelik imar programı müzakere edilip Vilayetçe onaylanmıştır. Böyle bir program Trabzon'da ilk defa tatbik ve icra mevkiine konulmuştur. ▪ Bahçecik Mahallesi'ndeki "Manastır Sokağı" isminin "Fatih Sokağı" olarak değiştirilmesi kabul edilmiştir. ▪ 09.10.1952 tarihli toplantıda "İsmet Paşa Mahallesi" diye anılan mahalle, "Gülbahar Hatun Mahallesi" olarak değiştirilmiştir. ▪ <u>100 İşçi Evi İnşası</u>: 6188 sayılı kanundan istifade suretiyle üzerinde 100 işçi evi inşasına elverişli bulunan Kavakmeydan'da Sanat Okulu'nun alt kısmının batısına doğru uzanan alanda yerine getirilmek suretiyle tahsisi kabul edilmiştir. ▪ Cumhuriyet Mahallesi "Çöpçü Sokağı" ismi "Çiçek Sokağı" olarak değiştirilmiştir. ▪ Boztepe'deki mezarlığın ikinci bir şehir mezarlığı haline getirilmesi kabul ve tasdik edilmiştir. ▪ Trabzon Teknik Üniversitesi'nin kuruluşu ile ilgili kanun teklifi maddeleri ve bütçe encümeni mazbataları kabul edilmiştir.
Belediye Başkanı	
HALUK ÇULHA	
Hizmet Süresi	16.11.1955 – 20.09.1957
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Boztepe mezarlığının ikinci şehir mezarlığı yapılması kararı alınmıştır. ▪ Çeşitli park ve bahçe düzenlemelerinin yapılması kararı alınmıştır. ▪ <u>20 adet bahçeli ev arsası parselasyonu</u>: Bahçeli evler kooperatifine verilen 38 evlik arsa üzerinde 20 bahçeli ev parselasyonunun yapılması kabul edilmiştir. ▪ Bahçecik Mahallesi'ndeki metruk mezarlığın hizmete açılması ve mezarlığa ölü defnine müsaade olunması kararı alınmıştır. ▪ Belediye doğu sınırı değiştirilerek yeniden çizilmesi ve 2 No'lu Çömlekçi Mahallesi'nin ithali kararı alınmıştır. ▪ Tabakhane Mezarlığı'nın çiçeklendirilip ağaçlandırılması kararı alınmıştır. ▪ Ayasofya Camii civarının yeşil saha yapılması kabul edilmiştir. ▪ Trabzon Havaalanı uçak seferlerine açılmıştır.

Tablo 4'ün devamı

Belediye Başkanı	
AHMET RASİM KARANİS	
Hizmet Süresi	20.09.1957 (Milletvekilliği seçimine aday olacağı için istifa eden Haluk Çulha yerine) - 14.05.1959
Alınan Önemli Kararlar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suluhan'dan PTT Merkez Binası'na kadar olan yerleri istimlak ederek Maraş Caddesi açılmıştır. ▪ Erzurum ve Zeytinlik Caddeleri genişletilmiştir. ▪ Park düzenlemeleri, şehircilik imar ve onarımlarıyla yeni düzenlemeler yapılmıştır. ▪ Yalı Mahallesi'nin iki mahalle haline getirilmesinin ve ayrılan kısma "Kurtuluş Mahallesi" isminin verilmesi kabul edilmiştir. ▪ <u>Sanayi Çarşısı İnşası</u>: Bunun için bütçeye 150.000 TL ödenek konulması kararı alınmıştır. ▪ <u>Asri Balıkxane İnşası</u>: Bunun için bütçeye 20.000 TL tahsisat konulması kararı alınmıştır. ▪ <u>Şehir İçme Suyu Tevsi ve İslahı</u>: Bunun için İller Bankası'na salahiyet verilmesi kabul edilmiştir. ▪ Metruk mezarlığın Belediye'ye devri ve 300 yataklı Sigorta Hastanesi'nin yapım kararı alınmıştır. ▪ 25.02.1954 tarihli kararla Ayasofya Cad. üzerindeki metruk mezarlık belediyeye devredilmiştir. Bundan dört sene sonra 10.06.1958 tarih ve gündemin 2. maddesi gereğince bu metruk mezarlık üzerinde 300 yataklı Sigorta Hastanesi'nin yapılmasına karar verilmiştir. Yani aslında bu karar metruk mezarlığın İşçi Sigortalı Genel Müdürlüğü'ne devri kararı olmuştur (SSK Hastanesi 1958'de hizmete girmiştir). ▪ <u>Sanayi Çarşısı ve Turistik Otel İnşasına Para Tahsisi</u>: Gazhane'nin ıslahı için İller Bankası emrinde bulunan 300 bin liralık istikrazın Sanayi Çarşısı ve Turistik Otel inşasına tahsisine dair Başbakanlık makamı teklifi okunarak ruznameye alınması kabul edilmiştir. ▪ <u>Tarihi Eserlerin Resmen Korunması Kararı</u>: Tarihi eserlere ve mabetlere bitişik usulsüz yapılar yapılmaması, milli servetin heba edilmemesi ve de şehrimizdeki tarihi eserlerin vasıf, kıymet ve durumlarının tespiti için ait olduğu Vekâlete yazılarak bir heyetle tespiti hususunda Vilayet Makamına yazı yazılması için Başbakanlık makamına havalesi sunulmuş ve kabul olunmuştur.

Reisliğe gelen isimler ve görev süreleri değerlendirildiğinde en uzun süre görev yapan isim Kadri Mesut Evren, en kısa süre görev yapan isim ise Temel Nücumî Göksel olarak belirlenmiştir. Çalışma devresi olarak bakıldığında ise en uzun süre görevde olan isim Kadri Mesut Evren altı çalışma devresinde Reislik yapmıştır. En kısa süre görevde olan Temel Nücumî Göksel ise bir çalışma devresinde Reislik yapmıştır (Tablo 5).

Belediye Reisleri, hizmet süreleri ve önemli hizmetleri irdelendiğinde görevdeki isimlerin ilgilendiği işler konusunda bir hizmet tablosu ortaya çıkmaktadır (Tablo 6). Tabloda Belediye Reisi'nin hizmeti işaretli olmayan başlıklar o konuda hizmet vermediği değil, zayıf olarak ilgilendiği anlamını taşımaktadır. Örneğin İdari İşler konusunda tüm isimlerin kararlar aldığı, üzerinde tartıştığı konular olduğu görülmüştür. Fenni(imar) İşler konusunda en kısa süre görev alan Temel Nücumi Göksel'in haliyle zayıf kaldığı, diğer isimlerin ise Fenni İşler konusunda adımlar attığı ve kararlar aldıkları görülmüştür. İdari, Mali, Fenni ve Toplumsal İşler olmak üzere tüm konularda önemli hizmetleri oldukları görülen isimler ise Muammer Yarımbıyık, Cevdet Akçay, Tefvik Yunusoğlu, Muzaffer Korlu, Haluk Çulha ve Ahmet Rasim Karanis olarak belirlenmiştir.

Tablo 6. Belediye Reisleri hizmet tablosu

Belediye Reisleri	İdari İşler	Mali İşler	Fenni İşler	Toplumsal İşler
Kadri Mesut Evren	X		X	
Cemal Turfan	X	X	X	
Bahri Doğanay	X		X	
Temel Nücumi Göksel	X			
Muammer Yarımbıyık	X	X	X	X
Cevdet Akçay	X	X	X	X
Tefvik Yunusoğlu	X	X	X	X
Hüseyin Çulha	X		X	X
Muzaffer Korlu	X	X	X	X
Haluk Çulha	X	X	X	X
Ahmet Rasim Karanis	X	X	X	X

2.1.2.2. Azalar

Belediye Meclisi'nin idari yapısıyla ilgili üzerinde durulması gereken bir diğer nokta da azalardır. Azalar; Belediye Reisi ve kâtipler ile birlikte Belediye Meclisi'ni oluşturmaktadır. Ancak, azaların nasıl seçildiğine dair bir bilgilendirme zabıtnamelerde mevcut değildir. Zabıtnamelerde her oturumdan önce aza isimlerinin farklı biçimlerde

kayıt altına alındıkları dikkat çekmiştir. 2.11.1936 tarihli oturuma kadar azalardan sadece salonda mevcut olanların ismi yazılmış, “ekseriyet(çoğunluk)” olup olmadığına göre oturuma devam edilmiştir. Bu nedenle 2.11.1936 tarihine kadar azaların tam listesine ulaşmak mümkün değildir. Bu tarihli oturumdan itibaren ise gelen ve gelmeyen azaların tümü kayıt altına alınmış, yine ekseriyet durumuna göre müzakerelere başlanmıştır. Dolayısıyla Belediye Meclisi’nde görev yapan azaların eksiksiz listesini bu tarihten sonraki zabıtnamelerde görmek mümkündür. Bu tarih de 6. çalışma devresine denk geldiği için 1936-1937 çalışma devresinden itibaren azaların isimleri ve görev aldıkları çalışma devreleri belirlenmiştir.

Her yeni seçimle birlikte değişen aza isimleri sonucunda bir azanın birden fazla çalışma devresinde görev aldığı dikkat çekmektedir. Bu sebeple aza isimleri ve hangi çalışma devrelerinde görev aldıkları Tablo 7’de gösterilmiştir. Sözü edildiği gibi 6. çalışma devresinden itibaren mevcut olan eksiksiz kayıtlar sebebiyle ilk 5 çalışma devresi değerlendirmeye dâhil edilmemiştir.

Azalar ve görev aldıkları çalışma devrelerinin belirlenmesiyle bazı ilgi çekici noktalar saptanmıştır. Örneğin, Reislige gelen isimlerden Doktor Cemal Turfan ve Bahri Doğanay’ın azalık yapmadıkları görülmüştür. Tam da bu noktada Reislilik görevine gelmek için aza olma şartı aranmadığı dikkat çekmektedir. Reislige seçilen diğer tüm isimler ise farklı devrelerde azalık yapmışlardır. Reislige gelen isimlerden Hüseyin Çulha, 28 çalışma devresinden 17 çalışma devresinde görev alarak Belediye Meclisi’nde en uzun süre azalık yapan isim olarak kayıtlara geçmiştir. Kadri Mesut Evren 4, Temel Nücumi Göksel 3, Muammer Yarımbyık 5, Cevdet Akçay 14, Tevfik Yunusoğlu 14, Muzaffer Korlu 9, Haluk Çulha 4, Ahmet Rasim Karanis 4 çalışma devresinde görev yapmıştır.

Hüseyin Çulha’dan sonra en uzun süre azalık yapan isimler 14 çalışma devresindeki görevleriyle Cevdet Akçay, Tevfik Yunusoğlu ve İbrahim Okman olmuştur. En kısa süre görev yapan isimler ise birer çalışma devresinde görev alan İhsan Nemli, Kenan Oğuzlu, Hayri Uzunismailoğlu, Ali Kalkan ve Yusuf Sezgin olarak kayıtlara geçmiştir.

Tablo 7. Azalar

Aza İsmi	ÇALIŞMA DEVRESİ																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
	1931-1932	1932-1933	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1936-1937	1937-1938	1938-1939	1939-1940	1940-1941	1941-1942	1942-1943	1943-1944	1944-1945	1945-1946	1946-1947	1947-1948	1948-1949	1949-1950	1950-1951	1951-1952	1952-1953	1953-1954	1954-1955	1955-1956	1956-1957	1957-1958	1958- ...		
Sakibe Akbay																														
Temel Nücumî Göksel																														
Mesut Keleş																														
Burhan Oğuzlu																														
Osman Özatalay																														
Cemil Serdar																														
Cevdet Akçay																														
Tevfik Yunusoğlu																														
Halis Nemli																														
Kâmil Hamdi Cent																														
Hüseyin Karamehmetoğlu																														
Halit Kundupoğlu																														
Harun Harunoğlu																														
Hadi Başman																														
Kemal Saka																														
Zekeriya Yahya Reisoğlu																														
Kadri Evren																														
Ali Rıza Topaloğlu																														
Mehmet Osman Dayıoğlu																														
Tayip Zühtü																														
Kâmil Dedeoğlu																														
M. İbrahim Okman																														
Dr. Rafet																														

Tablo 7'nin devamı

Aza İsmi	ÇALIŞMA DEVRESİ																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
	1931-1932	1932-1933	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1936-1937	1937-1938	1938-1939	1939-1940	1940-1941	1941-1942	1942-1943	1943-1944	1944-1945	1945-1946	1946-1947	1947-1948	1948-1949	1949-1950	1950-1951	1951-1952	1952-1953	1953-1954	1954-1955	1955-1956	1956-1957	1957-1958	1958- ...		
Nuri Hatipoğlu																														
Zekeriya Kefelioğlu																														
Dr. Abdülkadir																														
Hamdi Hacı Hüseyinoğlu																														
Ragıp Öztürk																														
Halim Çolakoğlu																														
Celal Ömerbaş																														
M. Muammer Yarımbıyık																														
İbrahim Ertekin																														
İbrahim Sürel																														
Şevki Savaşçı																														
Seyit Gündüz																														
Ali Rıza Işıl																														
Lütfü Pulathaneli																														
Ahmet Trakya																														
Hüseyin Çulha																														
Ömer Saruhan																														
Hüseyin Avni Sağıroğlu																														
İhsan Nemli																														
Emine Kadrievren																														
Turgut Targay																														
Hayrettin Atakol																														
Zühtü Evren																														

Tablo 7'nin devamı

Aza İsmi	ÇALIŞMA DEVRESİ																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
	1931-1932	1932-1933	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1936-1937	1937-1938	1938-1939	1939-1940	1940-1941	1941-1942	1942-1943	1943-1944	1944-1945	1945-1946	1946-1947	1947-1948	1948-1949	1949-1950	1950-1951	1951-1952	1952-1953	1953-1954	1954-1955	1955-1956	1956-1957	1957-1958	1958- ...		
Temel Öner																														
Osman Kalcı																														
Abdullah Barcak																														
Hakkı Sezen																														
Mehmet Kitabcı																														
Cemil Hulusi Bulak																														
Osman Sezmen																														
Hamdi Dursun																														
Naci Başman																														
Mahmut Sunar																														
Niyazi Şahinbaş																														
Zehni Can																														
Yakup Başaran																														
Hasbi Pürselimoğlu																														
Ekrem Ongan																														
Nazire Savaşçı																														
Mustafa Alemdağ																														
Kenan Oğuzlu																														
Hüseyin Kardeş																														
Hayri Uzunismailoğlu																														
Ali Kalkan																														
Yusuf Sezgin																														
Ruşen Memiş Yazıcı																														

Tablo 7'nin devamı

Aza İsmi	ÇALIŞMA DEVRESİ																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
	1931-1932	1932-1933	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1936-1937	1937-1938	1938-1939	1939-1940	1940-1941	1941-1942	1942-1943	1943-1944	1944-1945	1945-1946	1946-1947	1947-1948	1948-1949	1949-1950	1950-1951	1951-1952	1952-1953	1953-1954	1954-1955	1955-1956	1956-1957	1957-1958	1958- ...		
Hasan Yanlı																														
Haydar Üçüncüoğlu																														
Reşit Tarakçıoğlu																														
Alican Tokman																														
Bekir Sukuti Kulaksızoğlu																														
Hazım Gürsu																														
Ali Budak																														
Mahmut İnan																														
Bilal Özgür																														
Hasan Karanis																														
Şevket Çulha																														
Kemal Hatip																														
Ahmet Kömürcü																														
Sıtkı Murathan																														
Ahmet Sarım																														
Enver Kölemen																														
Temel Aras																														
Muzaffer Korlu																														
Zeki Yağmurdereli																														
Cumhur Odabaşoğlu																														
Rıza Aybay																														
Abdullah Sofuoğlu																														
Asım Pekel																														

Tablo 7'nin devamı

Aza İsmi	ÇALIŞMA DEVRESİ																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
	1931-1932	1932-1933	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1936-1937	1937-1938	1938-1939	1939-1940	1940-1941	1941-1942	1942-1943	1943-1944	1944-1945	1945-1946	1946-1947	1947-1948	1948-1949	1949-1950	1950-1951	1951-1952	1952-1953	1953-1954	1954-1955	1955-1956	1956-1957	1957-1958	1958- ...		
Ziya Saka																														
Mahmut Fandaklı																														
Rıza Egemen																														
Mustafa Özdayıoğlu																														
Hayri Veisoğlu																														
İsmail Ersoy																														
Sami Kurumahmutoğlu																														
Hamdi Yarımbıyık																														
Ekrem Orberk																														
Celâl Cansever																														
Bahri Akyol																														
Saffet Bozoğlu																														
Fuat Hazar																														
Mahmut Dihkan																														
Mahmut Yazıcı																														
Azmi Özer																														
Hasan Günerkan																														
H. Himmet Çınar																														
Hasbi Serdar																														
Mehmet Tonguç																														
Nizamettin Satılmış																														
Hüsni Aybay																														
Abdulhalim Aydın																														

Tablo 7'nin devamı

Aza İsmi	ÇALIŞMA DEVRESİ																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
	1931-1932	1932-1933	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1936-1937	1937-1938	1938-1939	1939-1940	1940-1941	1941-1942	1942-1943	1943-1944	1944-1945	1945-1946	1946-1947	1947-1948	1948-1949	1949-1950	1950-1951	1951-1952	1952-1953	1953-1954	1954-1955	1955-1956	1956-1957	1957-1958	1958- ...		
Hamdi Aynacı																														
Haluk Çulha																														
Mustafa Eker																														
Mehmet Ermiş																														
Şevket Genç																														
Vahap Hamamizade																														
Remzi Hayali																														
Mehmet İnan																														
Ahmet Rasim Karanis																														
Nihat Kasımoğlu																														
Abdurrahman Sabır																														
Özdemir Tarakçıoğlu																														
Osman Yavruoğlu																														
Selâhattin Güven																														
Emin Akyüz																														
Hüseyin Hayali																														
Mehmet Salih Gürses																														

2.1.2.3. Kâtipler

Belediye Reisi ve azalar ile birlikte Belediye Meclisi'ni oluşturan kâtipler, her çalışma devresi başında yapılan seçimler ile belirlenmiştir. TDK'da "yazman" olarak ifade edilen kâtipler, Belediye Meclisinde geçen tartışmaları ve alınan kararları yazıya dökmekle görevlidirler. Her çalışma devresinin başında yapılan seçim doğrultusunda 28 çalışma devresinde görev alan kâtiplerin isimleri belirlenmiştir. Bu noktada azalarda olduğu gibi kâtiplerin de birden fazla çalışma devresinde görev aldığı dikkat çekmektedir. Bu sebeple kâtip isimleri ve hangi çalışma devrelerinde görev aldıkları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Kâtipler ve görev aldıkları çalışma devrelerinin belirlenmesiyle bazı ilgi çekici noktalar saptanmıştır. Örneğin; Reislığe gelen isimlerden olan Tefik Yunusoğlu'nun 11 çalışma devresinde kâtipliklere seçildiği görölmüştür. Bu sayı aynı zamanda onun en uzun süre kâtiplik yapan isim olduğunu da göstermektedir. Tefik Yunusoğlu'ndan sonra 9 çalışma devresindeki göreviyle Temel Öner ve 6 çalışma devresindeki göreviyle Naci Başman en uzun süre görev yapan kâtipler olarak kayıtlara geçmiştir.

Zabıtnamelerdeki her çalışma devresinde en az iki, en fazla dört ismin kâtipliklere seçildiği görölmektedir. 1955-1956 çalışma devresi diğer devrelerden farklı olarak içerisinde iki seçim bulundurduğundan, ilk seçimde dört ikinci seçimde dört olmak üzere toplamda sekiz farklı ismin kâtipliklere geldiği görölmektedir. 1931-1932, 1932-1933, 1933-1934 ve 1934-1935 çalışma devrelerinde ikişer isim kâtiplik yapmıştır. 1939-1940 çalışma devresinde ise üç ismin kâtip olarak görev yaptığı görölmektedir. Bahsi geçen çalışma devreleri dışındaki tüm diğer çalışma devrelerinde ise dört ismin kâtipliklere seçildikleri görölmektedir (Tablo 8).

Tablo 8. Kâtipler

Kâtip İsmi	ÇALIŞMA DEVRESİ																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
	1931-1932	1932-1933	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1936-1937	1937-1938	1938-1939	1939-1940	1940-1941	1941-1942	1942-1943	1943-1944	1944-1945	1945-1946	1946-1947	1947-1948	1948-1949	1949-1950	1950-1951	1951-1952	1952-1953	1953-1954	1954-1955	1955-1956	1956-1957	1957-1958	1958- ...		
Tevfik Yunusoğlu																														
Osman Cudi																														
Zekeriya Bey																														
Hadi Başman																														
Cemil Bey																														
Hüseyin Bey																														
Burhan Oğuzlu																														
Cemil Serdar																														
Ali Rıza																														
M. Yarımbyık																														
Temel Öner																														
Lütfü Pulathaneli																														
Ömer Saruhan																														
Kenan Oğuzlu																														
Zehni Can																														
Ekrem Ongan																														
Ali Kalkan																														
Naci Başman																														
Seyit Bilâl Özgür																														
Şevket Çulha																														
Hazım Gürsu																														
Selâhattin Özmesci																														
Alican Tokman																														

Tablo 8'in devamı

Kâtip İsmi	ÇALIŞMA DEVRESİ																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
	1931-1932	1932-1933	1933-1934	1934-1935	1935-1936	1936-1937	1937-1938	1938-1939	1939-1940	1940-1941	1941-1942	1942-1943	1943-1944	1944-1945	1945-1946	1946-1947	1947-1948	1948-1949	1949-1950	1950-1951	1951-1952	1952-1953	1953-1954	1954-1955	1955-1956	1956-1957	1957-1958	1958- ...		
Mahmut Sunar																														
C. Odabaşoğlu																														
Zeki Yağmurdereli																														
S. Kurumahmutoğlu																														
Bahri Akyol																														
Fuat Hazar																														
Hasan Günerkan																														
Mustafa Özdayıoğlu																														
Mehmet Tonguç																														
Hasbi Serdar																														
Ö. Tarakçıoğlu																														
Osman Yavruoğlu																														
Mustafa Eker																														
Abdurrahman Sabır																														
Muzaffer Eker																														
Şevket Genç																														
Celâl Gurbetçi																														
Osman Bayrak																														
Mahmut Erginöz																														

* 1955-1956 Çalışma Devresi içerisinde 01.10.1955 ve 22.12.1955 olmak üzere iki defa seçim yapılmıştır. Özdemir Tarakçıoğlu, Osman Yavruoğlu, Mustafa Eker ve Abdurrahman Sabır 22.12.1955 tarihinde yapılan seçimde göreve gelmişlerdir.

2.1.3. Zabıtnamelere Göre Encümenler

Zabıtnamelerde her çalışma devresinin başında yapılan seçimle encümen isimlerinin kayıt altına alındığı görülmüştür. Bu doğrultuda o çalışma devresi içinde görev yapan encümenler Tablo 9'da gösterilmiştir.

Çalışma devrelerindeki encümen seçimleri listelenirken meclisin idari yapısıyla ilgili dikkat çekici bazı noktalar saptanmıştır. Bazı encümen seçimlerinin belirli bir süre sonra yapılmadığı görülmüştür. 19. çalışma devresi de dâhil olmak üzere her çalışma devresinin başında Reis, Reis vekilliği, meclis kâtiplikleri ile encümenlikler (İdare, Bütçe ve Kati Hesap, Sıhhat ve Nafia, Belediye Daimi Encümenlikleri) için seçimler yapılmış, bunlar zabıtnamelere işlenmiştir. Ancak 20. çalışma devresinden sonra bu seçimlerde bazı değişikliklerin yapıldığı görülmektedir. 20. ve 21. çalışma döneminde birinci reis vekili, ikinci reis vekili ve divan kâtipleriyle beraber sadece bütçe ve kati hesap komisyonu, bayındırlık komisyonu ve daimi komisyon seçilmiştir. İdare ve Sağlık Komisyonu seçimleri yapılmamıştır. 22. çalışma devresinden son devre olan 28. çalışma devresine kadar ise birinci reis vekili, ikinci reis vekili ve divan kâtipleriyle beraber sadece daimi komisyon seçilmiştir. 22. çalışma devresinden itibaren idare, sağlık, bütçe ve kati hesap ve bayındırlık komisyonlarına üye seçilmemesi dikkat çekicidir (Tablo 9).

Tablo 9. Encümenler

1931-1932		1932-1933		1933-1934	
Çalışma Devresi 1		Çalışma Devresi 2		Çalışma Devresi 3	
İdare Encümeni	Dr. M. İbrahim M. Muammer Arnavutzade Osman Mesut Tevfik	İdare Encümeni	M. Muammer Arnavutzade Osman Zekeriya Tevfik	İdare Encümeni	M. Muammer Arnavutzade Osman S. Mahir Zekeriya
Maliye Encümeni	Osman Remzi Osman Cudi Zekeriya Ali Rıza	Maliye Encümeni	Mesut Osman Remzi Osman Cudi Ali Rıza Cemal	Maliye Encümeni	Mesut Ali Rıza Osman Cudi Hadi
Nafia Encümeni	Afif S. Mahir Kasımzade Temel Dizdarzade Nuri Hasip	Nafia ve Sıhhiye Encümeni	Dr. M. İbrahim Afif S. Mahir Temel Nuri Hasip	Sıhhiye ve Nafia Encümeni	Dr. M. İbrahim Abdullah Temel Nuri
Sıhhiye Encümeni	<i>İdare Encümeni adı altında yürütülecektir.</i>				
Daimi Encümen	Mahmut Muammer Mesut Süleyman Mahir	Daimi Encümen	-	Daimi Encümen	-

Tablo 9'un devamı

1934-1935		1935-1936		1936-1937	
Çalışma Devresi 4		Çalışma Devresi 5		Çalışma Devresi 6	
İdare Encümeni	Bekir Sûkuti Kitapçızade Mehmet Hatipzade Nuri Dedezade Kamil Mesut	İdare Encümeni	Mehmet Kitapçioğlu Kamil Dedeoğlu Temel Nücumi M. Muammer Ali Rıza	İdare Encümeni	Temel Nücumi Göksel M. Muammer Yarımbıyık Mehmet Kitapçioğlu Ali Rıza Tevfik Yunus
Maliye Encümeni	Osman Memişyazıcızade Osman Arnavutzade Cevdet Karamehmetzade Hüseyin Kazancızade Hüseyin	Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Cevdet Akçay Osman Memişyazıcıoğlu Osman Özatalay Burhan Oğuzlu Ali Rıza	Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Osman Memiş Osman Özatalay Burhan Oğuzlu Cevdet Akçay Hadi Başman
Nafia Encümeni	M. Muammer Yahya Reiszade Zekeriya Fen Memuru Salih	Bayındırlık Encümeni	Salih Cevdet Akçay Kamil Dedeoğlu Mehmet Kitapçioğlu Mesut Keleş	Nafia Encümeni	Salih Dervişoğlu Cemil Serdar Mesut Keleş Hüseyin Karamehmetoğlu Mehmet Osman Dayioğlu
Sıhhiye Encümeni	Dr. Rafet Dr. Mehmet İbrahim Dr. Tayip Zühtü Dr. Kazım Eczacı Hacı Zühtü Bey	Sağlık Encümeni	Dr. Rafet Dr. İbrahim Dr. Tayip Zühdü Sakibe Hüseyin Kazancıoğlu	Sıhhat Encümeni	Dr. İbrahim Dr. Rafet Dr. Tayip Zühtü Bayan Sakibe Ali Rıza
Daimi Encümen	M. Muammer Mesut Serdarzade Cemil	Daimi Encümen	-	Daimi Encümen	-

Tablo 9'un devamı

1937-1938		1938-1939		1939-1940	
Çalışma Devresi 7		Çalışma Devresi 8		Çalışma Devresi 9	
İdare ve Nafia Encümeni	Temel Nücumi M. Muammer Burhan Oğuzlu Hüseyin Karamehmetoğlu Kadri Evren	İdare Encümeni	Zühtü Evren Temel Nücumi Göksel Ragıp Öztürk Celal Ömerbaş Seyit Gündüz Lütfü Pulathaneli İbrahim Ertekin	İdare Encümeni	Tevfik Yunusoğlu Ragıp Öztürk Celal Ömerbaş Osman Kalcı İbrahim Sürel İbrahim Ertekin Lütfü Pulathaneli
Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Ali Rıza Işıl Hadi Başman Osman Özatalay Cevdet Akçay Kâmil Dedeoğlu	Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Hüseyin Avni Sağıroğlu M. Muammer Yarımbıyık Ali Rıza Işıl Burhan Oğuzlu Cevdet Akçay Halim Çolakoğlu Cemil Serdar	Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Cemil Serdar Cevdet Akçay Hüseyin Avnisağiroğlu Ali Rıza Işıl Burhan Oğuzlu Halim Çolakoğlu İbrahim Ertekin
Nafia Encümeni	-	Nafia Encümeni	Şevki Savaşçı Zühtü Evren İhsan Nemli Ahmet Trakya Osman Kalcı İbrahim Sürel Tevfik Yunusoğlu	Nafia Encümeni	Şevki Savaşçı Osman Kalcı Halit Kundup Ahmet Trakya Zühtü Evren Zekeriya Kefeli Ömer Saruhan
Sihhat Encümeni	Dr. Tayip Zühtü Dr. İbrahim Dr. Rafet Bayan Sakibe Halis Nemli	Sihhat Encümeni	Dr. Turgut Targay Dr. Hayrettin Atakol Dr. İbrahim Okman Emine Kadrievren Sakibe Akbay Zekeriya Kefeli Hüseyin Çulha	Sihhat Encümeni	Dr. Turgut Targay Dr. İbrahim Okman Dr. Hayrettin Atakol Emine Evren Sakibe Akbay Zekeriya Kefeli Hüseyin Çulha
Daimi Encümen	Cemil Serdar Halis Nemli Kadri Evren	Daimi Encümen	Emine Kadrievren Cemil Serdar Halim Çolakoğlu	Daimi Encümen	-

Tablo 9'un devamı

1940-1941		1941-1942		1942-1943	
Çalışma Devresi 10		Çalışma Devresi 11		Çalışma Devresi 12	
İdare Encümeni	Ragıp Öztürk Zühtü Evren Celal Ömerbaş Temel Üner İbrahim Sürel Osman Kalcı	İdare Encümeni	Celal Ömerbaş Ragıp Öztürk Seyit Gündüz İbrahim Sürel Nuri Dizdar Zühtü Evren Halit Kundupoğlu	İdare Encümeni	Zehni Can Niyazi Şahinbaş Mehmet Kitabcı Hüseyin Çulha Celal Ömerbaş İbrahim Sürel
Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Cevdet Akçay İbrahim Ertekin Ali Rıza Işıl Halim Çolakoglu Lütfü Pulathaneli Hüseyin Çulha Ömer Saruhan	Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Cevdet Akçay İbrahim Ertekin Ali Rıza Işıl Lütfü Pulathaneli Osman Sezmen Temel Üner Ömer Saruhan	Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Osman Sezmen Kenan Oğuzlu Mahmut Sunar Cevdet Akçay Zehni Can
Nafia Encümeni	Şevki Savaşçı Osman Kalcı Zühtü Evren Abdullah Barçak Zekeriya Kefeli Dr. Hayrettin Atakol İbrahim Sürel	Nafia Encümeni	Şevki Savaşçı Abdullah Barçak Ekrem Ogan Tevfik Yunusoğlu İbrahim Ertekin Osman Kalcı Kemal Aybay	Nafia Encümeni	Naci Başman Seyit Gündüz Zekeriya Kefeli Yakup Başaran Mustafa Alemdağ Halis Nemli
Sihhat Encümeni	Dr. İbrahim Okman Seyit Gündüz Sakibe Akbay Halit Kundup Şevki Savaşçı Zühtü Evren Ahmet Trakya	Sihhat Encümeni	Dr. İbrahim Okman Sakibe Akbay Zekeriya Kefeli Ahmet Trakya Seyit Gündüz Hayrettin Atakol Hüseyin Kardeş	Sihhat Encümeni	Dr. İbrahim Okman Seyit Gündüz Cemil Bulak Sakibe Akbay Zühdü Evren Hakkı Sezen
Belediye Encümeni	Lütfü Pulathaneli Tevfik Yunusoğlu Celal Ömerbaş	Belediye Encümeni	Şevki Savaşçı Lütfü Pulathaneli Temel Üner	Daimi Encümen	Temel Üner Hamdi Tursun Tevfik Yunusoğlu

Tablo 9'un devamı

1943-1944		1944-1945		1945-1946	
Çalışma Devresi 13		Çalışma Devresi 14		Çalışma Devresi 15	
İdare Encümeni	Zihni Can Mehmet Kitabacı Tevfik Yunusoğlu Osman Sezmen Hayri Uzun İsmailoğlu Hüseyin Kardeş	İdare Encümeni	Zihni Can Ruşen Memiş Yazıcı Mehmet Kitabacı Tevfik Yunusoğlu Hayri Uzun İsmail Hüseyin Kardeş	İdare Encümeni	Hasan Yanlı Mehmet Kitabacı Zihni Can Ruşen Memiş Yazıcı Naci Başman İbrahim Sürel
Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Ekrem Ongan Mahmut Sunar Ali Kalkan Mustafa Alemdağ Niyazi Şahinbaş Naci Başman	Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Ekrem Ongan Naci Başman Niyazi Şahinbaş Mustafa Alemdağ Mahmut Sunar Ali Kalkan	Bütçe ve Kat'i Hesap Encümeni	Mahmut Sunar Ekrem Ongan Naci Başman Ali Kalkan Niyazi Şahinbaş Seyit Bilâl Özgür
Nafia Encümeni	Hasan Yanlı İbrahim Sürel Ömer Saruhan Zühtü Evren Hamdi Dursun Zekeriya Kefeli	Nafia Encümeni	İbrahim Sürel Hasan Yanlı Zekeriya Kefeli Ömer Saruhan Hamdi Tursun Ruşen Memiş Yazıcı	Bayındırlık Encümeni	Ruşen Memiş Yazıcı Naci Başman Hasan Yanlı Yusuf Sezgin Yakup Başaran Zihni Can
Sıhhat Encümeni	Dr. İbrahim Okman Nazire Savaşçı Cemil Bulak Seyit Gündüz Sakibe Akbay Abdullah Barçak Yakup Başaran	Sıhhat Encümeni	Dr. M. İbrahim Okman Cemil Bulak Nazire Savaşçı Seyit Gündüz Sakibe Akbay Abdullah Barçak Yakup Başaran	Sağlık Encümeni	Dr. M. İbrahim Okman Seyit Gündüz Haydar Üçüncü Ruşen Memiş Yazıcı Niyazi Şahinbaş Zühtü Evren
Belediye Encümeni	Temel Üner Halis Nemli Celal Ömerbaş	Belediye Encümeni	Temel Üner Celal Ömerbaş Zühtü Evren	Belediye Encümeni	Temel Üner Celal Ömerbaş Zühtü Evren

Tablo 9'un devamı

1946-1947		1947-1948		1948-1949	
Çalışma Devresi 16		Çalışma Devresi 17		Çalışma Devresi 18	
İdare Komisyonu	Reşit Tarakçıoğlu B. Sûkuti Kulaksızoğlu Kemal Hatip Ekrem Ongan Sıtkı Murathan Hasan Karanis Cevdet Akçay	İdare Komisyonu	Mehmet Kitabcı Hasan Karanis Hasan Yanlı Ali Bölükbaş Ruşen Memiş Yazıcı İbrahim Ertekin Mahmut İren	İdare Komisyonu	Ruşen Memiş Yazıcı Niyazi Şahinbaş B. Sûkuti Kulaksızoğlu Asım Dizdar Mehmet Kitabcı
Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	Bilal Özgür Temel Üner Hazım Gürsu Niyazi Şahinbaş Alican Tokman Hüseyin Çulha Şevket Çulha	Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	Selahattin Özmesçi Asım Dizdar Bilâl Özgür Hüseyin Çulha B. Sûkuti Kulaksızoğlu Alican Tokman Saffet Bozoğlu	Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	Temel Üner Selahattin Özmesçi Cevdet Yalçiner Saffet Bozoğlu Hüseyin Çulha Bilâl Özgür Naci Başman
Bayındırlık Komisyonu	Hasan Yanlı İbrahim Ertekin Naci Başman Ruşen Memiş Yazıcı Ali Budak Mahmut İren Ahmet Kömürcü	Bayındırlık Komisyonu	Temel Üner Ahmet Kömürcü Mahmut Sunar Hamdi Karahan Ahmet Trakya Tahsin Yurtkuran Cevdet Yalçiner	Bayındırlık Komisyonu	İbrahim Ertekin Sabri Akpir Ahmet Kömürcü Hamdi Karahan Mahmut Sunar
Sağlık Komisyonu	Dr. İbrahim Okman Dr. Hayrettin Atakol Ahmet Trakya Celal Ömerbaş Mehmet Kitabcı Zühtü Evren Mahmut Sunar	Sağlık Komisyonu	Dr. İbrahim Okman Dr. Hayrettin Atakol Zühtü Evren Ali Budak Niyazi Şahinbaş Naci Başman Yakup Başaran	Sağlık Komisyonu	Dr. İbrahim Okman Dr. Hayrettin Atakol Cemal Çanakçı Yakup Başaran Hasan Karanis
Daimi Komisyon	Seyit Bilal Özgür İbrahim Ertekin Naci Başman	Daimi Komisyon	Alican Tokman Naci Başman Selâhattin Özmesçi	Daimi Komisyon	Naci Başman Saffet Bozoğlu Temel Üner

Tablo 9'un devamı

1949-1950		1950-1951		1951-1952	
Çalışma Devresi 19		Çalışma Devresi 20		Çalışma Devresi 21	
İdare Komisyonu	Mehmet Kitabcı Hayri Uzun İsmailoğlu Osman Özatalay Yakup Başaran Hamdi Karahan Ali Budak Ruşen Memiş Yazıcı	İdare Komisyonu	-	İdare Komisyonu	-
Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	Saffet Bozoğlu Niyazi Şahinbaş Selâhattin Özmesçi Asım Dizdar Temel Üner Mahmut Sunar Muzaffer Korlu Naci Başman	Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	Rıza Aybay Mahmut Dihkan Celâl Cansever Mustafa Özdayı Cumhur Odabaş Sami Kurumahmutoğlu Enver Kölemen Haşim Karanis	Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	Rıza Aybay Mahmut Dihkan Cumhur Odabaşoğlu Muzaffer Korlu Hamdi Yarımbyık Fuat Hazar Sami Kurumahmutoğlu Saffet Bozoğlu
Bayındırlık Komisyonu	İbrahim Ertekin Mahmut İren Cevdet Yalçınar Abdullah Denizeri Hüseyin Karamehmet İbrahim Sürel Ahmet Kömürcü	Bayındırlık Komisyonu	Hamdi Yarımbyık Saffet Bozoğlu Temel Aras Ali Budak İsmail Ersoy Ekrem Orberk Haydar Üçüncüoğlu	Bayındırlık Komisyonu	Temel Aras Rıza Egemen Hamdi Yarımbyık Ali Budak Bahri Akyol
Sağlık Komisyonu	Dr. Hayrettin Atakol Alican Tokman Dr. İbrahim Okman Cemal Çanakçı Mahmut Özdeniz Abdurrahman Kantarcı Ali Rıza Yavuz	Sağlık Komisyonu	-	Sağlık Komisyonu	-
Daimi Komisyon	Temel Üner Asım Dizdar Naci Başman	Daimi Komisyon	Haydar Üçüncüoğlu Abdullah Sofuoğlu Mahmut Fandaklı	Daimi Komisyon	Celal Cansever Haydar Üçüncüoğlu Mahmut Fandaklı

Tablo 9'un devamı

1952-1953		1953-1954		1954-1955	
Çalışma Devresi 22		Çalışma Devresi 23		Çalışma Devresi 24	
İdare Komisyonu	-	İdare Komisyonu	-	İdare Komisyonu	-
Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	-	Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	-	Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	-
Bayındırlık Komisyonu	-	Bayındırlık Komisyonu	-	Bayındırlık Komisyonu	-
Sağlık Komisyonu	-	Sağlık Komisyonu	-	Sağlık Komisyonu	-
Daimi Komisyon	Haydar Üçüncüoğlu Hamdi Yarımbıyık Saffet Bozoğlu	Daimi Komisyon	Haydar Üçüncüoğlu Hamdi Yarımbıyık Abdullah Sofuoğlu	Daimi Komisyon	Abdullah Sofuoğlu Hamdi Yarımbıyık Haydar Üçüncüoğlu

Tablo 9'un devamı

1955-1956		1956-1957	
Çalışma Devresi 25		Çalışma Devresi 26	
İdare Komisyonu	-	İdare Komisyonu	-
Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	-	Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	-
Bayındırlık Komisyonu	-	Bayındırlık Komisyonu	-
Sağlık Komisyonu	-	Sağlık Komisyonu	-
Daimi Komisyon	Haydar Üçüncüoğlu Hamdi Yarımbıyık Celâl Cansever Ahmet Rasim Karanis	Daimi Komisyon	Ahmet Rasim Karanis Haydar Üçüncüoğlu Hamdi Aynacı

Tablo 9'un devamı

1957-1958		1958-...	
Çalışma Devresi 27		Çalışma Devresi 28	
İdare Komisyonu	-	İdare Komisyonu	-
Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	-	Bütçe ve Kat'i Hesap Komisyonu	-
Bayındırlık Komisyonu	-	Bayındırlık Komisyonu	-
Sağlık Komisyonu	-	Sağlık Komisyonu	-
Daimi Komisyon	Haydar Üçüncüoğlu Hamdi Yarımbıyık Hamdi Aynacı	Daimi Komisyon	Ekrem Orberk Hakkı Boğuşlu Vahap Hamamizade

İdari yapıdaki farklılıkların yanı sıra “Encümen” kavramında da değişiklikler saptanmıştır. Örneğin 15. çalışma devresi olan 1945-1946 dönemi de dâhil olmak üzere “Encümen” kavramı kullanıldığı görülmüştür. Ancak 16. çalışma devresinden itibaren “encümen” yerine “komisyon” ifadesi kullanılmaya başlanmıştır.

Bir başka kavram değişikliği de encümenliklerin isimlerinde görülmüştür. Örneğin “Sıhhiye Encümenliği” 5. çalışma devresinde “Sağlık Encümeni’ne” dönüşmüştür. 6. Çalışma devresinden itibaren 15. çalışma devresine kadar “Sıhhat Encümeni” adını almıştır. 15. çalışma devresinde ise “Sağlık Encümeni” kavramı kullanılmış, 16. çalışma devresinden itibaren de “Sağlık Komisyonu” adını almıştır.

Yine bir başka değişiklik de “Nafia Encümenliği”nde yaşanmıştır. 1. çalışma devresinde Nafia Encümeni olarak başlamış, 2. çalışma devresinde “Nafia ve Sıhhiye Encümeni”, 3. çalışma devresinde “Sıhhiye ve Nafia Encümeni” olarak beraber kullanılmıştır. 4. çalışma devresinde tekrar “Nafia Encümeni” adını alan bu encümenlik 5. çalışma devresinde “Bayındırlık Encümeni”ne dönüşmüştür. 6. çalışma devresinden 15. çalışma devresine kadar “Nafia Encümeni” adı altında bulunan bu encümenlik; 15. çalışma devresinde “Bayındırlık Encümeni” adını almıştır. 16. çalışma devresinden itibaren de kavram değişikliğiyle “Bayındırlık Komisyonu” ifadesi kullanılmıştır.

Başka bir değişiklik de “Daimi Encümenlik”te görülmüştür. 10. çalışma devresine kadar “Daimi Encümen” adı altında yapılan seçimler 11. çalışma devresinde “Belediye Encümeni” adı altında yapılmıştır. 12. çalışma devresinde tekrar “Daimi Encümen” olarak karşımıza çıkan bu encümenlik 13. çalışma devresinden itibaren “Belediye Encümeni” olarak kullanılmıştır. Belediye Encümeni kavramı da 16. çalışma devresinde “Daimi Komisyon” olarak değişmiş, son çalışma devresi olan 28. çalışma devresine kadar da “Daimi Komisyon” olarak kullanılmıştır.

Zamanla encümenliklerde kavram değişiklikleri yaşansa da temel olarak yaptıkları görevler aynı kalmıştır. Örneğin “İdare Encümeni” olarak başlayan daha sonra “İdare Komisyonu” olarak görev yapan bu encümenlik Belediye Meclisi’nin idari işleriyle ilgilenmiştir. İdari işler; yapılacak Reis seçimlerini, encümenliklerin seçimlerini, Meclisin işleyişiyle ilgili genel kararları, Belediye’ye bağlı çalışan tüm devlet memurlarının idari meseleleri, Belediye’nin Başkent ile olan iletişiminin sağlanması gibi işleri kapsamaktadır.

“Maliye Encümeni” olarak başlayan daha sonra “Bütçe ve Kati Hesap Encümeni” ve “Bütçe ve Kati Hesap Komisyonu” olarak görev yapan bu encümenlik Belediye Meclisi’nin mali işleriyle ilgilenmiştir. Mali işler; Belediye’nin gelir-gider tablosunun

belirlenmesi, hangi işlere ne kadar bütçe ayrılacağına kararını, memur maaşlarının düzenlenmesi, halktan alınacak vergi ve resimlerin belirlenmesi, yapılacak yeni inşaatlar için bütçe ayrılması gibi mali işleri kapsamaktadır.

“Nafia Encümeni” olarak başlayan daha sonra “Bayındırlık Encümeni” ve “Bayındırlık Komisyonu” olarak görev yapan bu encümenlik Belediye Meclisi’nin fenni işleriyle ilgilenmiştir. Fenni işler; bu çalışma kapsamında da odak noktası olan imar faaliyetlerini kapsamaktadır. İmar faaliyetleri; şehirde yeni inşaat kararları, cadde ve sokakların düzenlenmesi, yeni açılacak yolların belirlenmesi, istimlak faaliyetleri, mahallelerinin sınırlarının belirlenmesi, imar planı meselesi gibi önemli işleri içermektedir.

“Sıhhiye Encümeni” olarak başlayan daha sonra “Sıhhat Encümeni”, “Sağlık Encümeni” ve “Sağlık Komisyonu” olarak görev yapan bu encümenlik Belediye Meclisi’nin sıhhi işleriyle ilgilenmiştir. Sıhhi işler; halkın sağlık ihtiyaçlarının giderilmesi, halkın huzurunu bozan durumların ortadan kaldırılması, şehrin düzen ve temizliğinin sağlanması, toplumsal yasakların belirlenmesi gibi sıhhi işleri kapsamaktadır.

“Daimi Encümen” olarak başlayan daha sonra “Belediye Encümeni” ve “Daimi Komisyon” olarak görev yapan bu encümenlik Belediye’nin idari, mali, fenni ve sıhhi işlerinin tümüyle ilgilenmişlerdir. Zabıtnamelerde, Belediye Meclisi’nde çözülemeyen meselelerde yetkinin Daimi Komisyon’a verildiği dikkat çekmektedir.

İdari yapıyla ilgili dikkat çeken başka bir nokta daha saptanmıştır. Reisiğe gelen 11 isimden Bahri Doğanay hariç tüm isimler çeşitli dönemlerde çeşitli encümenliklerde görev yapmışlardır. Ayrıca Bahri Doğanay daha önce belirtildiği gibi Reis olarak görev yapmış ancak aza olarak görev yapmamıştır. Reis olarak seçilen ancak aza olarak görev yapmayan isimlerden diğeri olan Dr. Cemal Turfan ise 2. çalışma devresindeki Maliye Encümenliği görevi ile Belediye Meclisinde idari bir görevde yer almıştır.

2.1.4. Zabıtnamelere Göre Çalışma/Mesai Raporları

Zabıtnamelerde her içtima devresi sonunda Belediye Reisi tarafından okunup Meclis tarafından kabul edilen mesai/çalışma raporları yer alır. Bunlar, son bir yılda müzakere edilip karara bağlanan faaliyet raporlarıdır. Bu raporlar zabıtnamelerin irdelenmesinde yol gösterici olarak kullanılmıştır.

Çalışma/mesai raporlarının ilk örneği olan 930 senesine ait umumi mesai raporundan son örnek olan 1956-1957 yılı çalışma raporuna kadar yapılan tartışmaların, alınan

kararların çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. Bu çeşitlilik rapor başlıklarına da yansımış, yeni kavramların başlıklarda kullanıldığı görülmüştür.

Değişimin ilk ve bariz örneği olan raporların isimlendirilmesinde, ilk rapor “930 Senesine ait Umumi Mesai Raporu” adıyla yer almaktadır. Zamanla değişen kavramlar ile raporların aldıkları isimler de farklılaşmıştır (Tablo 10). Bunlar; “1932-1933 Umumi Mesai Raporu, 1933-1934 Mesai Raporu, 1935-1936 Yılı Mesai Raporu, 1941-1942 Mali Yılı Mesai Raporu, 1951-1952 Yılı Raporu, 1952-1953 Yılı Çalışma Raporu, 1955-1956 Çalışma Raporu” şeklindedir.

Çalışma raporları içerik olarak irdelendiğinde mevcut başlıkların da zaman içerisinde değişime uğradığı saptanmıştır. Örneğin 930 senesine ait umumi mesai raporu “idari işler, mali işler, sıhhi işler, zabıta belediye işleri, itfaiye işleri ve tanzifat işleri” olarak başlıklara ayrılmıştır. 1933-1934 mesai raporundan itibaren ise mevcut başlıkların “mukarreratın tatbiki(kararların yerine getirilmesi), belediyenin hali malisi ve münakit teahhüdât(gelecek taahhüdât)” olarak değiştiği görülmüştür. 1936-1937 yılı mesai raporunda ise bu başlıklara “encümen mukarreratı(encümen kararları)” başlığı eklenmiştir.

Bir başka dikkat çekici nokta değişen gündemler sonucunda raporlardaki başlıkların daha detaylı duruma gelmesidir. Örneğin 1940-1941 yılı mesai raporunda başlıklar “mukarreratın tatbiki, encümen kararlarının sureti tatbiki, fen, imar, tezyin ve sair hizmetler, medeni akitler, temizlik işleri, itfaiye işleri, sıhhat ve içtimai muavenet işleri, fırın işletme işleri, muhtaç asker ailelerine yardım işleri, belediyenin hali malisi, mevcut ve münakit taahhütlerin sureti ifası, hükümetten istikraz edilen para ile yaptırılan fenni su tesisatı ve müstakbel imar planı” şeklinde sıralanmaktadır. 1955-1956 çalışma raporunda ise başlıkların farklı isimler aldıkları görülmektedir. Bu başlıklar; “mukarreratın tatbikatı, idari işler, nafia işleri, sağlık işleri, belediye zabıta faaliyetleri, fen heyeti çalışmaları, gazhane işleri, itfaiye çalışmaları, belediye elektrik ve su işletmesi, belediyenin hâli malisi” şeklinde sıralanmaktadır. Değişen gündem ile beraber zaman içerisinde bu başlıklara başka başlıklar da eklenmiş, çalışma raporları içerik olarak yıl-yıl farklılıklar göstermiştir.

Tablo 10. 1931-1958 tarihleri arasında Belediye Meclisi'nce kabul edilen raporlar

Tarih	Rapor Başlığı
1.11.1931	930 Senesine ait Umumi Mesai Raporu
14.9.932	1931 Senesine ait Umumi Mesai Raporu
8.11.933	1932-1933 Umumi Mesai Raporu
10.11.1934	1933-1934 Mesai Raporu
5.11.1935	1934-1935 Mesai Raporu
27.11.1936	1935-1936 Yılı Mesai Raporu
5.11.1937	1936-1937 Yılı Mesai Raporu
7.11.1938	1937-1938 Yılı Mesai Raporu
02.11.1939	1938-1939 Yılı Mesai Raporu
04.11.1940	1939-1940 Yılı Mesai Raporu
03.11.1941	1940-1941 Yılı Mesai Raporu
19.04.1943	1941-1942 Mali Yılı Mesai Raporu
04.11.1943	1942-1943 Mali Yılı Mesai Raporu
02.11.1944	1943-1944 Yılı Mesai Raporu
13.11.1945	1944-1945 Yılı Mesai Raporu
05.06.1947	1946-1947 Yılı Mesai Raporu
04.06.1948	1947-1948 Yılı Mesai Raporu
01.06.1949	1948-1949 Yılı Mesai Raporu
01.06.1950	1949-1950 Yılı Mesai Raporu
03.10.1951	1950-1951 Yılı Mesai Raporu
09.10.1952	1951-1952 Yılı Çalışma Raporu
01.10.1953	1952-1953 Yılı Çalışma Raporu
11.10.1954	1953-1954 Yılı Çalışma Raporu
01.10.1955	1954-1955 Yılı Çalışma Raporu
01.10.1956	1955-1956 Çalışma Raporu
01.02.1958	1956-1957 Yılı Çalışma Raporu

Toplamda 26 adet çalışma raporu kayıtlara geçmiştir. Bu raporlardan 1956-1957 raporu diğer raporlardan farklı bir özelliğe sahiptir. Normalde bir yıllık çalışma devresini kapsayan mesai raporları 1956-1957 Yılı Çalışma Raporunda 16 aylık bir süreyi kapsamaktadır. Ayrıca diğer raporlarla karşılaştırıldığında mevcut başlıklar ve alınan kararlar doğrultusunda Zabıtnamelerin en sistematik raporu olma özelliğini de taşımaktadır. Bu raporun mevcut başlıkları ilk yıllara benzer şekilde; “mukarreratın tatbiki(kararların yerine getirilmesi), idari işler, nafia işleri, sıhhat ve içtimai muavenet işleri, fen heyeti çalışmaları, gazhane işleri, itfaiye çalışmaları, temizlik işleri, elektrik işletmesi, belediyenin hâli malisi” şeklinde sıralanmaktadır.

Değişen başlıklar sonucunda çalışma raporlarının bütünlüğünü görmek açısından her bir çalışma raporunun özet niteliğinde tablosu oluşturulmuştur (Tablo 11-36). Alınan kararlar arasından tez kapsamında irdelenen “imar faaliyetleri” başlığıyla ilgili olan fenni kararlar aktarılmıştır.

Tablo 11. 930 senesine ait umumi mesai raporu

		Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
930 Senesine Ait Umumi Mesai Raporu	İdari İşler		Konuyla ilgili kararlar
	Mali İşler		<u>Varıdat kısmı</u> <u>Masraf kısmı</u> <u>Emanet</u> <u>Sarfiyatı muvakkate</u> <u>Fenni İşler:</u> -Verilen inşaat ruhsatları, -Yapılan suyolları, lağım, şose, kaldırım inşaat ve tamiratlar, -Değirmendere suyolu ve Koyun iskelesi tamirâtı, -Muhtaç ailelerin evlerine tamiratlar, -Şehir direklerini numaralandırılması kararları,
	Sıhhi İşler		Konuyla ilgili kararlar
	Zabıta Belediye İşleri		Konuyla ilgili kararlar
	İtfaiye İşleri		Konuyla ilgili kararlar
	Tanzifat İşleri		Konuyla ilgili kararlar

Tablo 12. 1931 senesine ait umumi mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1931 Senesine Ait Umumi Mesai Raporu	İdari İşler	Konuyla ilgili kararlar
	Mali İşler	Varıdat kısmı Masraf kısmı
	Fen ve Ümran İşleri	-Elektrik lambaları, kaldırımlar, <u>Sular:</u> -Değirmendere suyolunun tamiri, -Çeşmelerin yenilenmesi, -İçme suyu yollarının tamiri, <u>Çeşmeler:</u> -Kavakmeydan şadırvanı ile Faroz cami karşısındaki çeşme ve şadırvan tamiri, -Tabakhane cami önündeki çeşme tamiri için alınan kararlar, <u>Lağım Mecraları:</u> -Çömlekçide lağım mecraları için yol çalışmaları, -40 metrelik inşa ve sahile yol yapılması, <u>Maili İnhidam Mahaller:</u> -Yıkılacak alanlar, bir kilise enkazı, iki mağaza ve iki hane yıkımı, <u>Pazar Mahalli Tesisi:</u> -Mumhaneönü'nde mezarlık mahallinin düzeltilerek çatı ile kapatılması kararı, <u>Balıkhane Tesisi:</u> -Mumhaneönü'nde balıkhane vardır, su tesisatının tamamlanması kararı, <u>Asri Mezarlık Tesisi:</u> -Sülüklü mevkiinin mezarlık olması kararı, <u>İskele İnşası:</u> -Molozda inşa olacak iskele için alınan karar, -78 keşif, 11 harita ve kroki işi, 345 müzekkere, 408 inşaat ruhsatı,
	Sıhhat İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	İnzibat İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	İtfaiye İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Temizlik İşleri	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 13. 1932-1933 umumi mesai raporu

		Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1932-1933 Umumi Mesai Raporu	İdari İşler		Konuyla ilgili kararlar
	Mali İşler		Tahsilat kısmı <u>Sarfıyat kısmı:</u> -Sihhat ve hayır işleri, fen ve imar işleri, temizlik işleri, Emlak Bankasına olan borç, Cumhuriyetin 10. yıl kutlamaları, Gazi Hazretlerinin Soğuksu'daki köşklerinin tamiri, Sülüklü mezarlık duvarları, Balıkpazarı ve Taksim yollarının parke kaldırımları, fakirlere yardım, kesilen hayvanlar,
	Fen ve Ümran İşleri		<u>Şose ve kaldırım inşaatı:</u> -Kaldırım, beton yol, beton tretuvar, parke kaldırım, menfez, <u>Sular:</u> -Şehre giden suyollarının tamiratları, İskenderpaşa su membaında tamirat ve boru değişimi, <u>Lağım:</u> -Lağım inşası ve tamirati, <u>Mali İnhidam Mahaller:</u> -Yıkılacak duvarların belirlenmesi, yıkılmak üzere olan fakirlere ait hanelerin oturabilecek hale getirilmesi, <u>Mezarlıklar:</u> -Sülüklü'deki mezarlık inşaatı, <u>Hane ve İskele Tamirati:</u> -Belediye binası tamirati, Değirmendere mendirek dâhilindeki koyun iskelesinin keşif ve planı, verilen inşaat ruhsatları,
	Sihhat İşleri		Konuyla ilgili kararlar
	İnzibat İşleri		Konuyla ilgili kararlar
	İtfaiye İşleri		Konuyla ilgili kararlar
	Temizlik İşleri		Konuyla ilgili kararlar

Tablo 14. 1933-1934 mesai raporu

		Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1933-1934 Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)		<p>-Esaslı surette imar ve ıslahı için altı sene süreyle kiraya verilmesi uygun görülen Belediye bahçesi, bir bahçe mütehasısı tarafından bütçede kabul olunan tahsisat ile fenni ve bedii zevki karşılayacak şekilde hazırlanmıştır. 1 senelik olmak üzere kiraya verilerek umumun istifadesine açılmıştır.</p> <p>-Belediyece tesis olunan Yeni Mezarlık tarifesinde çimentodan çuval başına 20 para iskele resmi alınması kararı,</p> <p>-Tanzifat ve tenvirat vergilerinin tahsildarlar vasıtasıyla tahsisi kararı,</p> <p>-Kavakmeydan'ın adı Cumhuriyet Meydanı adına çevrilerek mazbatası Vilayet makamına takdim edilmiştir,</p> <p>-Daha önce kabul edilen Deniz Vesaiti Nakliyesine ait Tenbihname incelendi.</p> <p>-Değirmendere'de bir İskele inşası için keşif yaptırıldı, inşaat başlanmak üzeredir.</p>
	Belediyenin Hali Malisi		-Kaldırım tamirâtı, su yolları tamirâtı, lağım yolları tamirâtı, tenviratı umumiye, parke kaldırım inşaatı, park tanzimi, asri mezarlık inşaatı ve bevilhane inşasına harcanan paralar,
	Münakit Teahhüdât (Gelecek Taahhüdât)		Konuyla ilgili kararlar

Tablo 15. 1934-1935 mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1934-1935 Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p>-Şehre Nijat adında bir heykeltıraş getirilmiş ve yapılan incelemeler sonucunda Atatürk Heykeli'nin belediye bahçesi ortasına kurulması onaylanarak meclisten alınacak tahsisata göre verilecek model üzerine projelerini yapmak ve fiyatını bildirmek şartı ile heykeltıraş İstanbul'a dönmüştür.</p> <p>-Munzam bir bütçe ile Heykelin kurulması, parke kaldırım, iskele, müstakbel plan ve asri mezarlık gibi önemli Belediye işlerinin başarılması için Belediyeler Bankasından istikraz kabul edilmiş ise de Vilayet Makamınca kabul edilmediğinden bu bütçe ile yapılacak işler geri kalmıştır.</p> <p>-Sihhi Zabıta Talimatnamesi Sıhhat ve İçtimai Muavenet Bakanlığı'ndan tasdik ettirilerek ilan ve tatbik sahasına konulmuştur.</p> <p>-Su komisyonu mevcut suların ıslahı üzerine çalışmış, Kırzade suyu membaı ve mecrası dışardan yağmur suları karışmayacak şekilde tamir edilmiştir.</p>
	Belediyenin Hali Malisi	<p>-Gazipaşa-Atatürk caddesinin kaldırım ve lağım inşaatı 9661 lira,</p> <p>-Muhtelif kaldırım tamirâtı, lağım yolları tamirâtı, fukara hastaların ilaçları, fukaranın iaşe ve sevki, temizlik işleri, tenvirat işlerine verilen toplam miktarın belirlenmesi,</p>
	Münakit Teahhüdat (Gelecek Taahhüdat)	<p>-Belediyeye ait Gazhane iskelesinin tamire muhtaç olan kısımları keşif ve projesi müteahhidine ihale edilmiştir.</p> <p>-Belediye gelirlerinin çoğaltılması amacıyla Moloz mevkiinde İskele inşası uygun görülerek yapılan keşfine göre müteahhidine ihale edilmiştir.</p>

Tablo 16. 1935-1936 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1935-1936 Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	-Yıktırılmasına karar verilen sebze pazarında ve sair mahallerdeki tahta ve köhne kulübeler verilen süre içinde yıktırılmıştır, -Fukaraya ilaç tahsisatı, umumi bahçeler, Atatürk köşkünün tamirine dair kararların onaylanması, -Umumi Harp'te Çanakkale'de şehit düşen Trabzon'lu erler için İstanbul'da şehitlikleri İmar Cemiyeti tarafından Edirne kapı mezarlığında Trabzon Belediye namına yaptırılacak şehitlik için 400 liranın tesviyesi kararı, -Meclisin 29.4.936 tarihli 24 cü inikadında ikmal ve kabul edilen 936 senesi Belediye Bütçesi Vilayet Makamınca tetkik olunarak müstakbel plan için kabul edilen 4000 liranın 2500 lirasının elektrik tenviratı tahsisatına v 15000 lirasının da Milli seferberlik tahsisatına nakli suretile plan tahsisatı kâmilen kaldırılmıştır.
	Belediyenin Hali Malisi	-Parke kaldırım inşaatı, kaldırım ve şoseler tamiratı, lağım yolları tamiratı, suyuolları ve çeşmeler için sarf edilen miktarlar, -İskeleler inşaatına, arazöz mubayaasına, umumi bahçeler tanzimine, bevilhaneler inşasına harcanan miktarlar,
	Teahhüdatı Münakide ve Mevcudenin Sureti İfası	-Yeşilyurd önünde yaptırılan parke kaldırım ve beton tretuvar inşaatı kararı, -Tanzifat işlerinin daha temiz yapılması için dört adet kapalı araba inşa ettirilmesi, -Zağnos'ta ve Mumhaneönü'nde hela inşası kararı, -Ortahisar-Kindinar yolunun 14 köyün geçit yeri bulunan bu yolun genişletilmesi için bazı binaların istimlaki kararı, -Moloz'da inşa ettirilen beton iskele ile Değirmendere'deki gaz iskelesi tamiratı ikmal ettirilmiş ve Moloz iskelesinin elektrikle tenvirine karar verildiğinden tesisatın yapılması Elektrik şirketine bildirilmiştir,

Tablo 17. 1936-1937 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1936-1937 Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	-Stadyum inşası için Kavakmeydan/Cumhuriyet meydanındaki mezarlığın Beden Terbiyesine tahsis edilmesi kararı, -Mumhaneönü köprüsü üzerinde Ciğershane ile Karakol arasındaki Kale duvarlarının tarihi kıymeti olmaması sebebiyle satılması kararı, -Yeşilyurt arkasındaki eski arsanın Pazar yeri yapılmak üzere Belediyeye taktiri kabul edilmişse de bu mahalde yeni bir mektep inşası düşünüldüğünden Pazar yeri için başka münasip yer aranacaktır.
	Encümen Mukarreratı (Encümen Kararları)	-Değirmendere su arkındaki bozukluklar tamir ettirilmiş, Balıkhane tamiratı tahtu karara alınmış, Maşatlıktaki binanın tanzifat teşkilatına tahsisi için binada tadilat yaptırılmış ve bir garaj vücuda getirilmiştir. -Park için sabit kanepeler inşa ettirilerek yerlerine konulmuş, Semercilerdeki Bevilhane halkın şikâyeti üzerine yıktırılarak daha münasip bir mahalde yeniden umumi bir hela yaptırılmıştır.
	Belediyenin Hali Malisi	Varıdat kısmı Masarıfat
	Teahhüdatı Mevcude ve Münakidenin Sureti İfası	-Sülüklü mevkiinde yeni tesis edilmekte bulunan Asri mezarlığın duvarla tamamen çevrilmesi için müteahhide ihale olunmuştur, <u>Atatürk Heykeli</u> için tüccarlardan tahsisat yapılmıştır. Güzel Sanatlar Akademisi tarafından Türk heykeltıraşları arasında açılacak bir müsabaka neticesinde birinci belirlenecektir. <u>Su meselesi</u> : Atatürk'ün vaat ve emirleri üzerine yeni avan projeler Nafia Vekâletine gönderilmiştir. <u>Şehrin planı</u> : Trabzon ve Erzurum için Paris'ten celb olunan şehir plancısı M. Lambert şehirde kaldığı müddetçe avan projeye esas olmak üzere bir harita oluşturmuştur. Bu haritaya göre şehrin alacağı şekil: "Maraş caddesinin anayol olması ile bu yoldan denize dik caddeler, şimdiki parkın güzel bir meydan haline gelmesi ve ortasına denizden görülebilecek surette Atatürk anıtı yapılması ve şehir içindeki bütün ana yolların bu meydanda son bulması, Uzun Sokak yolunun arkasından Hükümet Konağına doğru yeni bir yol açılması..."

Tablo 18. 1937-1938 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1937-1938 Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	-Taksimde yeni okul civarında Belediyeye ait mezarlık arsasının Maarif namına tahsisi kararı, -Gazipaşa Caddesindeki Belediyeye ait eski tiyatro arsasının satılması hakkında karar; yola lazım olan kısımdan satılmak sureti ile, -Kenar mahallelerde, tarlalar içinde bulunan münferit binalardan vergi alınıp alınmayacağı Devlet Şurasına bırakılması kararı, -Taksim mezarlığı başındaki sahada Halkevi binası yapılmak üzere arsanın uygun bedelle Halk Partisine satılması kararı,
	Daimi Encümen Mukarreratı (Daimi Encümen Kararları)	-İskeleye inen caddeyi Gümrük depoları arkasından yolcu salonuna bağlamak için yeni bir yol açılmış ve salon önüne otomobil meydanı vücuda getirilerek parke ile tefriş ve tanzim olunmuştur. -Şehrin noksan olan 1/1000 ölçekli hâlihazır haritası bir müteahhite ihale edilmiştir. -Feshedilen İmaret Mezarlığı park haline getirilmiş ve çalışır hale getirilmeye çalışılmıştır. -Meydanda Belediyeye ait Ganlı Gazino adıyla bilinen binanın altındaki dükkânlardan biri kundura boyacı dükkânı haline getirilerek kiraya verilmiştir. -Şehrin yegâne sineması olan Belediyeye ait bina dâhilinde tamirat yapılmıştır. -Parke inşaları (Uzun Sokak, Gazipaşa ve Atatürk Caddesi), Parke kaldırım inşaatı (Belediye önü), Beton kaldırım inşaatları (Belediye meydanı), Lağım tesisatları kararları (Çömlekçi sahil yolu),
	Hali Mali	Konuyla ilgili kararlar
	938 Mali Yılı Bütçesi	Konuyla ilgili kararlar
	Mevcut ve Münakkit Taahhütlerin Sureti İfası	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Bütçesini Alakadar Etmeyen Büyük ve Mühim Teahhüdât	-Atatürk'ün Trabzonlulara söz verdiği Su Derdi için ihale ile şirketle anlaşılmıştır. 15 ay içinde ikmal edilecektir. -Türk inkılabının sembolü Atatürk heykeli için Güzel Sanatlar Akademisi'nde yapılan yarışmada heykeltıraşlar Nejat ve Ratıp'ın maketleri kazanmış ve kabul edilmiştir. -Şehrin müstakbel imar planı tahsisatı 3. Umumi Müfettişlik emrine verilen paradan temin olunmak şartıyla Lambert'e yaptırılmaya başlanmıştır. (Önümüzdeki Mayıs ayında avan proje gelecek ve meclise sunulacaktır)

Tablo 19. 1938-1939 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1938-1939 Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p><u>Meclis Kararları:</u></p> <p>-Asri Mezarlıkta tesis olunacak aile mezarlarının alacakları şekil hakkında meclisin 12.12.939 tarihli oturumunda kabul olunan karar dairesinde aile mezarları yaptırılmaya başlanmıştır.</p> <p>-Şehrin müstakbel imar planını yapmakta olan Lambert tarafından yapılan avan projenin incelenmesi için encüme verilmesi için karar alınmış fakat bu inceleme işi tamamlanmamıştır.</p> <p>-Sinema binası ve müstemilatının yıktırılması hakkında teklif reddedilmiş, sinema binası yıktırılmamış ve plan tatbikatına kadar kiraya verilmesi kabul edilmiştir.</p>
	Daimi Encümen Mukarreratı (Daimi Encümen Kararları)	<p>-Şehir dâhilinde bozuk olan kaldırımların mümkün olduğu kadar tamirine çalışılmıştır.</p> <p>-Zağnos'ta Atapark namı ile tesis edilmekte bulunan umumi bahçenin işleri ile meşgul olunarak işçilik, malzeme, toprak tesviye ameliyesi yerine getirilmiştir.</p> <p>-Atapark'ın tesisi dolayısıyla civarındaki Zağnos Meydanı düzeltilmiş ve imaretten Soğuksu'ya giden Atapark arasındaki yol bulvar haline getirilmiştir.</p> <p>-Su tesisatı vesilesiyle bozulan yollarda işleri aksatmamak için kanuni tedbirler alınmış, bozulan kaldırımlar tamir ettirilmiştir. Şehir dâhilinde menfezler yaptırılmış, lağım tamir ve temizliği yapılmıştır.</p>
	Belediyenin Hâli Malisi	<p>-Emanet Hesaplar</p> <p>-Sarfiyatı Muvakkata</p> <p>-Eşhas Zimemi</p> <p>-1939 Mali Yılı Bütçe Tatbikatı</p> <p>Varıdat</p> <p>Masarıfat</p> <p>-Taahhüdatı Mevcude ve Münakadenin Sureti İfası</p> <p>-Hükümetten İstikraz Suretile Vücuda Getirilen Su Tesisatı</p>

Tablo 19'un devamı

		Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1938-1939 Yılı Mesai Raporu	Atatürk Abidesi İnşası		-Ebedi Şef Atatürk'ün hatırasını tebcilen Belediye Parkı ortasında kurulması mukarrer abide için evvelce Güzel Sanatlar Akademisinde Türk Sanatkârları tarafından yapılan ve akademi tarafından kabul edilerek şehrimize getirilen maketler maddi olarak fazla geldiğinden daha mütevazı fakat şehrin arzusuna cevap verecek tarzda yeni bir yarışma açılması düşünülmektedir. Maddi olarak fındık ihracatçılarından yapılan destekten birinci ve ikinci makete para verilmiş, bir miktar hala bankada durmaktadır. Ancak bazı ihracatçılar yardıma devam etmek istemiyorlar. Bu konuda tamamlayıcı ve tatmin edici tedbirler alınarak heykelin yapılmasına başlanacaktır.
	Şehrin Müstakbel İmar Planları		-Şehrimiz müstakbel imar planı halen avan proje halinde bulunmaktadır. Lambert yazın şehre gelerek incelemelerine devam etmiş memleketine geri dönmüştür. Ne zaman geri döneceği ve planları teslim edeceği henüz belli değildir. Bu nedenle planın kararlaştırılan süre içinde mevzuata uygun olarak tamamlanması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Tablo 20. 1939-1940 yılı mesai raporu

		Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1939-1940 Yılı Mesai Raporu		Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p><u>Meclis Kararları:</u></p> <p>-Şehrin imarı için alınacak olan borcun bir miktar meblağının verilebileceği bildirilmiştir. Bunun üzerine alınacak para ile ne gibi tesisler yapılabileceği düşünülmüş ve müstakbel imar planına uygun olarak ilk önce Cihan Oteli'nden itibaren denize dik açılacak yol üzerinde yapılacak istimlak ile asri fırın inşası için proje ve keşfi için karar alınsa da ne İstanbul'da ne de burada uzmanı olmadığından fiil sahasına konulamamıştır.</p> <p>-Soğuksu'daki Makbule Boysan'a ait Atatürk Köşkü'nün halk müzesine dönüştürülmesi için alınan karara uygun olarak istimlaki teşebbüs edilmiş ve kanuni safhaya geçirilen muamelesi takibe bırakılmıştır. Bu köşk ile Çifte Çamlık'ta yaptırılacak olan gazino için Atatürk anıtı parasından borç alınması tasdik edilmiştir.</p> <p>-Soğuksu'da Bayan Makbuleye ait köşkün istimlakile Çifte Çamlıkta yaptırılacak Gazino için Atatürk Anıtı parasından 15000 liranın istikrazına dair karar Vilayet Makamınca tasdik olunduktan sonra mevki tatbika konulmuştur.</p>
	Encümen Tatbiki	Mukarreratının Sureti	<p>-Belediye Sinema binası 3 sene müddetle 4950 lira üzerinden kiraya verilmiştir.</p> <p>-Soğuksu'da belediyeye ait Çifte Çamlık mevkiinde uzman mimar Lambert'e yaptırılan projeye göre asri gazino inşa ettirilmiş, parası anıt parasından borç alınmış, lazım olan su Çifte Çeşmelerden temin edilmiştir.</p> <p>-Atapark'ta mevcut iki havuzun duvarları ile civarı düzenlenmiş, ayrıca bir havuz yaptırılmış, elektrik tesisatı da yaptırılarak çamlık aydınlatılmıştır.</p> <p>-Soğuksu'nun belediye sınırları dâhilinde olan kısımlarının güzelleştirilip imar edilmesi için Erdoğdu karakolundan Çifte Çamlığa kadar olan mesafe içinde elektrik tesisatı yaptırılarak senelerden beri karanlık olan bölge aydınlatılmıştır.</p>

Tablo 20'nin devamı

		Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1939-1940 Yılı Mesai Raporu		İcraat ve Zabıta İşleri	Konuyla ilgili kararlar
		Temizlik İşleri	Konuyla ilgili kararlar
		İtfaiye İşleri	Konuyla ilgili kararlar
		Belediyenin Hâli Malisi	Varıdat Kısmı Masraf Kısmı Emanet Hesabı Sarfıyatı Muvakkata Eşhas Zimemi
		Taahhüdatı Mevcude ve Münakadenin Sureti İfası	Konuyla ilgili kararlar
		Hükümetten İstikraz Suretile Yapılan Fenni Su Tesisatı	Hohtif Alman su şirketinin tahtı taahhüdünde bulunan şehrimiz fenni içme suyu tesisatı Avrupa Harbi dolayısıyla mukavele müddeti içinde ikmal olunamadığından inşaat ve tesisat müddeti Nafia Vekâletinde Teşrinisani/1940 gayesine kadar temdit edilmiştir.
		Müstakbel İmar Planı	-Şehircilik uzmanı Lambert tarafından yapılan müstakbel imar planı avan projesi Nafia vekâletinden tasdik edilerek belediyeye gelmiş bulunmaktadır.

Tablo 21. 1940-1941 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1940-1941 Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<u>Meclis Kararları:</u> -Önceden eski lise binasının yıktırılmasında belediye namına alınan enkaz bedellerinin 1941 bütçesine konularak defterdarlığa ödenmesi,
	Encümen Kararlarının Sureti Tatbiki	Konuyla ilgili kararlar
	Fen, İmar, Tezyin ve Sair Hizmetler	<u>Yollar:</u> -Su tesisatı yapılırken zarar gören yollar ve kaldırımlar tamir ettirilmiştir (Hangi mahallelerde, hangi caddelerde nerelerin yapıldığı) -Bazı arsaların çevre bordürleri ve bahçe düzenlemeleri, -Sinema binası fenni ve sıhhi şartlara göre tamir ettirmek sureti ile ihtiyacı karşılayacak bir hale getirilmiştir. -Şehir içme suyundan 01.06.1941 de abone tesisatlarına başlanmıştır. -Şehir dâhilinde 119 adet inşaat ve tamirat ruhsatı verilmiştir. -İmar planına göre Atapark güneyinde cadde dâhilinde kalan arsa için istimlak teşebbüsü, -Cihan oteli önünden denize doğru açılacak cadde üzerine geldiği için mağaza istimlaki için çalışmalar,
	Medeni Akitler	Konuyla ilgili kararlar
	Temizlik İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	İtfaiye İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Sıhhat ve İçtimai Muavenet İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Fırın İşletme İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Muhtaç Asker Ailelerine Yardım İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyenin Hâli Malisi	-Varıdat Kısmı -Masraf Kısmı -Emanet -Sarfiyatı Muvakkata -Eşhas Zimemi Hesabı
	Mevcut ve Münakit Taahhütlerin Sureti İfası	Konuyla ilgili kararlar
	Hükümetten İstikraz Edilen Para ile Yaptırılan Fenni Su Tesisatı	Konuyla ilgili kararlar
	Müstakbel İmar Planı	-İmar planlarında eksik görülen yerler ve tamamlayıcı planların yapılması için Nafia vekâletine arz edilmiştir. -Vekâletin emriyle Lambert'in gelmesinin mümkün olmaması üzerine 2 uzman davet edilmiştir.

Tablo 22. 1941-1942 mali yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1941-1942 Mali Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p>Meclis Kararları:</p> <p>-Mumhaneönü'ndeki hal binası içinde bölmelerin içeriden kapatılarak dışların açılmasıyla dükkân haline getirilmesi ve içerdeki alanın yağ pazarı haline getirilmesi için tadilat devam etmektedir.</p> <p>-Kemer kaya mektep sokağında kemer kaya suyundan yararlanmayan çeşme arsasının şehir planı ile ilgisi olmadığı için talibine satılması.</p> <p>-Derelerin temizlenmesi, sahil gazinosu mefruşatının temini, sahil bulvarına yapılacak deniz hamamı ve çocuk bahçesi tesisi için 1941 bütçesinden 5000 liralık bütçe aktarımı kararı,</p> <p>-Dibağhane köprüsü başında Belediyeye ait eski tulumba koğuşunun CHP'ye satılması için Daimi Encümen'e görev verilmesi,</p> <p>-Molozda bir şahsın dükkânı yanındaki harap kale duvarı arsasının talibine satılması için Daimi Encümen'e görev verilmesi,</p> <p>-Tarihi eserlerin korunması ve müze haline getirilmesi için Müftü Camiinin Belediye adına satın alınmasına dair karar.</p> <p>-İaşe teşkilatının yeterli gelmemesi ve bazı fiyat işlerinin Belediyeye devri sebebiyle dört kişilik İktisat Bürosu kurulmuştur.</p> <p>-Yapılacak sanat okulu binası için seçilen saha, müstakbel imar planına göre bir memurun mahallesine girdiğinden, planda değişiklik yapılarak sahanın sanat okuluna tahsisine dair karar,</p>
	Encümen Kararlarının Tatbik Sureti	Konuyla ilgili kararlar
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar
	İstinat ve Muhafaza Duvarları	Konuyla ilgili kararlar
	Lağım Yolları Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Su Yolları Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Helalar	Konuyla ilgili kararlar
	İskeleler	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Emlakı	<p>-Moloz sahil yolunda inşası devam eden gazino ve plaj ikmal olunmuş ve gazino kiraya verilmiştir.</p> <p>-Sinema binasına, gençler klübüne, Belediye parkındaki kahvehaneye, moloz gazinosuna ve Sotha'da yapılan fidanlığa su tesisatı yaptırılmıştır.</p>

Tablo 22'nin devamı

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1941-1942 Mali Yılı Mesai Raporu	Fenni Su Tesisatı	-Şehrin park ve bahçelerinin ihtiyacı olan ağaçlandırma için Muğla'dan getirilen uzmanın gösterdiği lüzum üzerine Sothada, eski Rum maşatlığı olarak anılan mahalde(SERA) fidanlık tesis inşa olunmuştur. -Ataparktan Kavakmeydana giden yolun her iki tarafı ağaçlarla süslenmiş, müsait yol başlarına küçük parklar yapılmış, moloz gazinosu yanında bahçe meydana getirilmiştir.
	İstimlakat	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye İcraatı	Konuyla ilgili kararlar
	İtfaiye Hizmeti	Konuyla ilgili kararlar
	Medeni Akitler	Konuyla ilgili kararlar
	Temizlik İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Ayar ve Damga İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	İaşe ve İktisat İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Sihhat ve İçtimai Muavenet İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyenin Hâli Malisi	-Bütçe Muhammenatı -Senei Haliye Varidatı -Senei Sabıka Varidatı -Masarıfat -Emanet Hesabı -Sarfiyatı Muvakkata -Eşhas Zimmemi Hesabı -İstikraz Hesabı -Elektrik Şirketinin Devralınması -Muhtaç Asker Ailelerine Yardım Hesabı -Kasa Vaziyeti
	Mevcut ve Münakit Teahhütlerin Sureti İfası	-Bugünkü dünya ahvalinin tesiratından olarak Belediye varidatının eksilmiş olması hasebile imar ve inşa işleri için bütçe ile belli başlı bir hizmet verilemediğinden geçen mali sene zarfında herhangi bir teahhüde girişilmemiş, yapılan ufak tefek yol, kaldırım ve lağım tamirâtı emanet usulile vücuda getirilmiş ve Moloz dâhilinde yaptırılan Gazino da bu usul dairesinde ikmal edilmiştir.

Tablo 23. 1942-1943 mali yılı mesai raporu

Mevcut Başlıklar		Alınan Fenni Kararlar	
1942-1943 Mali Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p><u>Meclis Kararları:</u></p> <p>-Sümerbank yerli mallar mağazasının işgalinde bulunan belediyeye ait binanın İş Bankasına satılmasına dair encümente verilen karar üzerine kanuna uygun biçimde satılmıştır.</p> <p>-Gazipaşa caddesinde Belediyeye ait yol fazlası nedeniyle uygun tiplerde üç ev yaptırılmasının uygun olacağına ve arsaların aynı şartlar dâhilinde satılmasına dair kararlar taliplerine satılmıştır.</p> <p>-Molozda Borsa binası için kale duvarlarından alınan 75 m²lik arsanın borsaya satılması hakkında karar ile uygun bedelle borsaya verilmiştir.</p> <p>-Molozda sahil gazinosunun beden terbiyesi Trabzon bölgesine satılması kararıyla bina beden terbiyesine devredilmiştir.</p> <p>-Atatürk Köşkünün müze haline getirilmesiyle ilgili kararname gazetede ilan edilmiş ise de 3. Umumi Müfettiş bu binada misafir edildiğinden bu sene müze açılmamıştır.</p> <p>-Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü Trabzon şubesinin kiraladığı Değirmendere'deki binanın işletme idaresine satılması hakkında karar üzerine satılmıştır.</p>	
	Encümen Kararlarının Tatbiki	Konuyla ilgili kararlar	
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar	
	İstinat Duvarı	Konuyla ilgili kararlar	
	Su Yolları Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar	
	Lağım Yolları İnşaat ve Tamiri	Konuyla ilgili kararlar	
	Derelerin Temizliği	Konuyla ilgili kararlar	
	Umumi Hela İnşaa ve Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar	
	İskeleler Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar	
	Belediye Emlaki Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar	

Tablo 23'ün devamı

		Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1942-1943 Mali Yılı Mesai Raporu	İstimlakat		-İskele Caddesinde istimlak edilen iki mağaza yıktırılarak mahaldeki viraj genişletilmiş, İmaret meydanında, Maraş Caddesinde ve Zafanos köyünde arazi istimlakleri yapılmıştır. -130 adet inşaat ve tamirat ruhsatı verilmiştir.
	İnşaat ve Tamirat Ruhsatıyeleri		Konuyla ilgili kararlar
	Atasu Abone Tesisatı		Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Bahçeler		Konuyla ilgili kararlar
	Sihhat ve İçtimai Muavenet İşleri		Konuyla ilgili kararlar
	İtfaiye İşleri		Konuyla ilgili kararlar
	Temizlik İşleri		Konuyla ilgili kararlar
	Ölçü ve Ayar İşleri		Konuyla ilgili kararlar
	İktisat İşleri		Konuyla ilgili kararlar
	Belediye İcraatı		Konuyla ilgili kararlar
	Medeni Akitler		Konuyla ilgili kararlar
	Belediyenin Hâli Malisi		-Masarifat -Emanet Hesabı -Sarfiyat Muvakkata Hesabı -Eşhas Zimemi Hesabı -Kasa Vaziyeti
	Mevcut ve Münakit Taahhütlerin Sureti İfası		Konuyla ilgili kararlar

Tablo 24. 1943-1944 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1943-1944 Yılı Mesai Raporu	Kararların Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p><u>Meclis Kararları:</u></p> <p>-Değirmenderedeki fenni su kuyuları sahasının ve bu saha ile alakalı hususi idareye ait arazi ile, Sanat Okulu inşası için talep olunan Kavakmeydanda Belediyeye ait metruk mezarlık arsası ve etüv binasının mübadelesi veya satılıp alınması hakkında Daimi Encümen'e verilen selahiyete dayanılarak, Hususi idareye ait arazi satın alınmış ve Belediyenin malı olan mezarlık arsası satılmıştır.</p> <p>-Gazipaşa mahallesine giden yol üzerinde kâin Belediyeye ait metruk mezarlık arsasının C.Halk Partisine satılmasına dair Encümene verilen selahiyete dayanılarak sözü geçen arsa Partiye satılmıştır.</p> <p>-CHP Ocak binası inşası için Bahçecik Mah. Belediyeye ait bir arsanın CHP'ye satılması hakkında Encümene verilen selahiyet gereğince sözü geçen arsa takdir edilen müsait bir bedelle Partiye satılmıştır.</p> <p>-Hususi idare ile Belediyemiz arasında (İmar Birliği) teşkili ve tanzim olunan nizamnamesinin kabulü hakkında verilen karara tevfikan, Birlik Heyeti teşkil olunmuş ve ilk iş olarak Kemerkaya'daki büyük kilise binası şehir gazinosu haline getirilmek üzere Defterdarlıktan satın alınmıştır.</p>
	Encümen Kararlarının Tatbiki	Konuyla ilgili kararlar
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar
	Muhafaza ve İstinat Duvarları	Konuyla ilgili kararlar
	Su Yolları Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Lağım Yolları İnşa ve Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Helalar Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Maili İnhidam Bina ve Duvarlar	Konuyla ilgili kararlar
	İskeleler Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Emlakı İnşa ve Tamirleri	Konuyla ilgili kararlar
	İstimlakat	Konuyla ilgili kararlar
	Atasu Abone Tesisatı	Konuyla ilgili kararlar
	İnşaat ve Tamirat Ruhsatıyeleri	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Bahçeler	Konuyla ilgili kararlar
	Sihhat ve İctimai Muavenet İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Mezbaha Hizmetleri	Konuyla ilgili kararlar
	Temizlik İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye İcraatı	Konuyla ilgili kararlar
	İtfaiye Hizmeti	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 24'ün devamı

		Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1943-1944 Yılı Mesai Raporu		İaşe İşleri	Konuyla ilgili kararlar
		İktisadi Belediye Faaliyetleri	Atasu İşletmesi Elektrik İşletmesi Fenni Durum Elektrik İstimlakatı Ayar İşleri Umumi Durum
		Otobüs İşletmesi	Konuyla ilgili kararlar
		Ölçü ve Ayar İşleri	Konuyla ilgili kararlar
		Varidat	Konuyla ilgili kararlar
		Senei Sabıka Varidatı	Konuyla ilgili kararlar
		Masarifat	Konuyla ilgili kararlar
		Muhasirin İdare Hesabı	-Emanet Hesabı -Sarfıyatı Muvakkata -Eşhas Zimemi -Kasa Vaziyeti -Kıymetli Evrak Hesabı -İstikraz Hesabı
		Belediyenin Bugünkü Mali Durumu	-Masarifat -Emanet Hesabı -Sarfıyatı Muvakkata Hesabı -Eşhas Zimemi Hesabı -Kasa Vaziyeti
		Mevcut ve Münakit Taahhütlerin Sureti İfası	-1943-1944 yılı zarfında fevkalâde hallerin devamından ötürü idari, inşa ve ihya hareketleri için herhangi bir taahhüdata girişilememiştir.
		Ziyaretler	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 25. 1944-1945 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1944-1945 Yılı Mesai Raporu	Kararların Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<u>Meclis Kararları:</u> -Boztepe'deki Zülmera su deposu arkasındaki arsanın Partiye satılması, -Meydan alt koldaki dükkânlar yıktırılmış ve arsalar meydana katılmak sureti ile şehrin bu semtindeki çirkinlikler ortadan kaldırılmıştır. -Şehir planı ile ilgisi bulunmayan ve yıllık gelirleri tamir ve vergi masraflarını ancak karşılayan Belediye gayrimenkullerinden Ayafilboy ve Yeni Cuma Mah. hane ve dükkânların satılması ve paralarının gelire eklenmesi kararı,
	Encümen Kararlarının Tatbikatı ve Fen İşleri	-Belediye Encümeninin bir sene zarfında inşaat, tamirat, tezyinat ve tanzim işleri için verdiği kararlar,
	Yollar	-Taksim mahallinin düzeltilmesi yaptırılmış, bu yerin meydanlık haline getirilmesi için çalışmalar yapılmış, meydanlıktan Boztepe'ye çıkan yolun başlangıcından kaldırım yaptırılmaya başlanmış ve güzel bir meydan oluşturulup ışıklandırılmıştır.
	Yol İstinat Duvarları	Konuyla ilgili kararlar
	Adi Su Yolları Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Lağım Yolları Tamir ve İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	İskeleler Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Helaların Tamir ve Bakımı	Konuyla ilgili kararlar
	Pazar Yerleri İnşa ve Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Binası ve Belediye Emlaki Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Yıkılmaya Yüz Tutan Binalar	Konuyla ilgili kararlar
	İnşaat ve Tamirat Ruhsatıyeleri	Konuyla ilgili kararlar
	Atasu Abone Tesisâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Bahçeler	-Taksim meydanı uzman Lambert planına göre modern bir park haline getirilmeye başlanmış, meydan parkı ile Atapark'ın sene boyunca çiçeklendirme ve temizleme işlemleri gerçekleştirilmiştir.
	Sağlık ve Sosyal Yardım İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye İcraatı	Konuyla ilgili kararlar
	Temizlik İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	İtfaiye Hizmetleri	Konuyla ilgili kararlar
	Asri Mezarlık İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Mezbaha İşleri	Konuyla ilgili kararlar
Ekmek ve Zaruri İhtiyaç Maddeleri Dağıtım İşleri	Konuyla ilgili kararlar	

Tablo 25'in devamı

		Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1944-1945 Yılı Mesai Raporu	İktisadi Belediye İşletmeleri Faaliyeti		Otobüs işletmesi Fenni Atasu işletmesi Elektrik işletmesi İşletme durumu Genel durum
	Sair Teşebbüsler		-Bu ana kadar teşebbüs edilmeyen sahipsiz arsa, kale ve kalelerin enkazı gibi yerler belirlenmiş tapuya bağlanmış, Boztepe'ye yapılan müdahaleler tespit ettirilerek mahkemeye verilmiştir. -Belediyeye ait olup senelerden beri tapuya bağlanmayan gayrimenkuller tespit edilerek tapuya tescil ettirilmiş ve tapu senetleri alınmıştır.
	Belediyenin Hali Malisi		-Gelir -Gider -Emanet Hesabı -Muvakkat Sarfiyat -Eşhas Zimemi -Kasa Durumu
	Mevcut ve Münakit Taahhütlerin Yerine Getirilmesi		-Harp yıllarının devamı sebebiyle belediye masraflarının artması ve karşılık bulunamaması sebebiyle imar ve donatı konusunda geniş teşebbüslere girişilememiştir.

Tablo 26. 1946-1947 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1946-1947 Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<u>Meclis Kararları:</u> -Selamet oteli binasının kiraya verilmesi hakkında verilen karara uyulmuş, 3 yıl kiraya verilmiş altına fırın yapılmıştır. -Belediyenin birinci beş senelik mesai imar programı kabul edilmiş 1947 yılı içinde yapılması gerekenlere çalışılmaktadır. -Meydan Cami önündeki karara göre uygun bedel üzerinden bina istimlakine başlanacaktır. -Meydan Cami önündeki evkaf medresesinin istimlak ve bu binanın yıktırılarak cami önünün açılması ve meydanlık haline getirilmesi suretile bu civarda asri hela yaptırılması hakkındaki karara uyularak bu medreseye takdir edilen bedel üzerinden alınacağı hakkındaki teklif Umumi Müdürlüklere bildirilmiştir. -Atatürk Anıtıyla ilgili çalışmalara başlanmıştır.
	Daimi Komisyon Kararlarının Tatbiki	Konuyla ilgili kararlar
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar
	Beton Piyade Kaldırımı ve İstinat Duvarları	Konuyla ilgili kararlar
	Adi Su Yolları Tamiri	-Ata suyunun varlığına rağmen şehre getirilmesi lazım gelen Zülmera suyunun yolu kontrol altında tutulmalı kararı,
	Lağım Yolları İnşa ve Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	İskeleler Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Hela İnşa ve Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Emlaki Tamir ve İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Otobüsleri ve Motorlu Vasıtaları	Konuyla ilgili kararlar
	İstimlakat	Konuyla ilgili kararlar
	Yıkılmaya Yüz Tutmuş Bina ve Duvarlar	Konuyla ilgili kararlar
	Park ve Bahçeler	-Yapılmakta olan Taksim Parkının imar planına göre toprak tesviyesine çalışılmakta ve en kısa sürede parka sahip olunacaktır.
	Şehir Temizliği	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyenin Hâli Malisi	-Sabıka Varidat -Masarifat -Emanet -Muvakkat Sarfiyat Hesapları -Eşhas Zimemi -Kasa Vaziyeti
	Belediyemize Mülhak Elektrik ve Su İşletmelerinin Faaliyeti	Konuyla ilgili kararlar
	Fenni İşletme Durumu	Konuyla ilgili kararlar
	Elektrik ve Su İstimlakatı	Konuyla ilgili kararlar
	Ayar İşleri	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 27. 1947-1948 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1947-1948 Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<u>Meclis Kararları:</u> -Halk Evi inşası için 5000 lira bedelle CHP'ye satılması kabul olunan Yeşil Yurt arkasındaki asri helanın satış muamelesi yapılarak hela yıktırılmamış ve arsası Halk Partisine teslim olunmuştur. -İskenderpaşa Camii önündeki medresenin istimlaki için seçilen ehli vukuf tarafından medreseye kıymet takdir edilmiş ve Vakıflar idaresinin konulan bedele rıza göstermemesi üzerine tahkim usulile yapılan muhakemesi neticesinde Belediye lehine karar alınmış ve pek yakında binanın Belediyeye teslimi halinde yıktırılmasına başlanacaktır. -Tekel idaresi tarafından üzerinde tütün bakım ve işleme evi yapılacak olan Reşadiye Cad. üzerindeki tarlaların ve bu tarlaların ortasından şehir imar planına göre 4. derecede geçirilen yolun kaldırılarak tütün bakım ve işleme evine tahsisine ve bu suretle planın tadilat icrasına dair verilen karar Bayındırlık Bakanlığınca tasdik olunmuştur.
	Daimi Komisyon Kararlarının Tatbiki	Konuyla ilgili kararlar
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar
	Beton Piyade Kaldırımı ve Meydan Saati	Konuyla ilgili kararlar
	Mozaik Merdiven İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Yol İstinat Duvarları	Konuyla ilgili kararlar
	Şose Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Su Yolları Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Atasu Tesisatı	Konuyla ilgili kararlar
	Lağım Yolları İnşa ve Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	İskeleler Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Dairesi Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 27'nin devamı

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1947-1948 Yılı Mesai Raporu	Belediye Emlaki İnşa ve Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Asri Hela İnşaâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Bahçeler	-Taksim mevkiinde yaptırılmakta olan parkın ikmaline ve diğeri Atapark ile Belediye parkının ve Sothadaki fidanlığın hüsünü muhafazasına çalışılmıştır.
	Elektrik İlavesi Tesisâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Maili İnhidam Binalar Hedmiyatı	Konuyla ilgili kararlar
	İnşaat ve Tamirat Ruhsatıyesi	Konuyla ilgili kararlar
	Sağlık ve Şehir HıfzıSıhha İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Temizlik İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Elektrik ve Su İşletmesi Çalışmaları	Konuyla ilgili kararlar
	İşletme Durumu	Konuyla ilgili kararlar
	Ayar İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Vaziyet	Konuyla ilgili kararlar
	Otobüs İşletme İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyenin Hali Malisi	-Sabıka Varıdatı -Masarıfat -Emanet -Muvakkat Sarfiyat Hesapları -Eşhas Zimemi -Kasa Durumu -Mevcut Ve Münakit Taahhütler

Tablo 28. 1948-1949 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1948-1949 Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p><u>Meclis Kararları:</u></p> <p>-Müstakbel imar planına göre üzerine itfaiye garajı tesisi gereken Maraş Cad. arsanın istimlakı için seçilen komisyonun belirlediği kıymete mal sahibi rıza göstermediğinden keyfiyet mahkemeye gelmiş ve sonuçta belediye adına istimlak edilip parası ödenerek tapusu alınmıştır.</p> <p>-Taksim Parkında yapılacak otel için imar planı üzerinde yapılacak tadilat Bayındırlık Bakanlığınca incelenerek gerekli otel projesi Bakanlık tarafından hazırlanarak Belediyeye gönderilmiştir.</p> <p>-Kavakmeydanda yaptırılması düşünülen 30 ev projesi için alınması gereken borç, yapı yollar kanununa göre mahallenin kurulması zaruri, arazi istimlak edilmediği takdirde az sayıda ev kurulabilecek, esasen eski mezarlık arsası olduğu için rağbet edilmeyeceği de düşünülerek vazgeçilmiştir.</p> <p>-Zafanoz köyünde Belediyeye ait araziden bir kısmının Halk odası inşası için ihtiyar heyetine satılmasına dair Daimi Komisyon'dan gelen kararlar arazi köy ihtiyar heyetine satılmıştır.</p> <p>-Atatürk Anıtı için maket yarışmasında 1. olan heykeltıraşlara 70000 bedelle verilmiştir.</p>
	Daimi Komisyon Kararlarının Tatbiki	Konuyla ilgili kararlar
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar
	Adi Kaldırım İnşaatı	Konuyla ilgili kararlar
	İstinat Duvarı ve Korkuluk İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Köprü İnşası	-Yenicuma Mah. Kavaklı Mevkii Kindinar-Bahçecik Mah. geçen yoldaki Kavaklı köprüsü yıkıldığından mevcuttan yeniden inşa edilmiştir.
	Su Yolları Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Lağım Yolları Tamir ve İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	İskeleler Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Emlaki İnşa ve Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Genel Bahçeler	-Taksim mevkiinde tesis olunan park ikmal edilerek umuma açılmış ve bu parkın muhafazası için dâhilinde bir bekçi kulübesi yaptırılmıştır. Atapark ile Belediye parkının ve Boztepe üzerindeki fidanlığın ve Halk müzesi bahçesinin muhafazasına mevcut kadrolar ile çalışılmıştır.

Tablo 28'in devamı

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1948-1949 Yılı Mesai Raporu	İstimlakat	-İskender Cami şereflendirmek amacı ile caminin önünde mevcut ve tarihi bir değeri olmayan medrese binası Vakıflar idaresinden satın alınarak yıktırılmış ve caminin önü açılmıştır. -Cumhuriyet Cad. müstakbel imar planına göre açılıp düzeltilmesi için cadde üzerinde istimplaki gerek arsalar belirlenmiş ve istimplaki yapılmıştır.
	Elektrik Tesisatı	Konuyla ilgili kararlar
	Sağlık ve Sosyal Yardım İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Zabıtası Hizmetleri ve Seyrüsefer İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Mezbaha İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Temizlik İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Ölçü ve Ayar İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Elektrik ve Su İşletmesinin Faaliyetleri	Konuyla ilgili kararlar
	Fenni İşletme Durumu	Konuyla ilgili kararlar
	Ayar İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Vaziyet	Konuyla ilgili kararlar
	Otobüs İşletmesi	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyenin Hâli Malisi	-Bakaya Varıdat -Sarfiyat -Emanet -Sarfiyatı Muvakkata -Eşhas Zimemi -Kasa
	Mevcut ve Münakit Taahhütlerin Sureti İfası	-Bakioğlu kahvehanesi yerinde yaptırılan dükkân, Gazipaşa Caddesi asri hela üzerinde yaptırılan dükkân, Atatürk anıtı ve otobüs korisörisi inşaatları,

Tablo 29. 1949-1950 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1949-1950 Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p>Meclis Kararları:</p> <p>-Şehrin ihtiyacı olduğu soğuk hava tesisatı ve buz imalathanesinin İller Bankası tarafından Belediye hesabına borçlanma yolu ile yaptırılmasına karar verilip derhal teşebbüse geçilmiş ise de İller Bankasından alınan cevapta bankanın durumunun şimdilik yapılmasına imkân olmadığını bildirdiğinden ertelenmiştir.</p> <p>-Gereken keşif ve projeleri hazırlamak için İstanbul'da Satel ve Koç firmaları ile haberleşmeye başlandığı, Satel in istenilen keşifleri hazırlattıracağı bildirilmiştir.</p> <p>-Molozda bir kişinin arsası içinde bulunan Belediyeye ait Kale arsasının talibine satılmasına için Daimi Komisyon'a verilen yetkiye istinatla arsa bedeline göre talibine satılmıştır.</p> <p>-Taksim meydanında eski küçük mezarlık arsası üzerinde Sokoni Vakum kumpanyası tarafından yaptırılacak benzin satış deposu için verilen yetkiye istinaden teşebbüs yapılmış kumpanyanın isteği üzerine bu işten vazgeçilmiştir.</p> <p>-İmar planına göre kısmen park kısmen satış yeri olarak ayrılan Değirmenderedeki arazi üzerinde petrol o tarafından kurulacak üç adet tank için imar planında tadilat kararlaştırılmış ancak petrol o tarafından henüz fiili bir adım atılmamıştır.</p>
	Daimi Komisyon Kararlarının Tatbiki	Konuyla ilgili kararlar
	Yollar	<p>-Yeni yapılan parke kaldırımlar ve çöküntüye uğrayan kaldırımların tamirati,</p> <p>-Kanita ile Gazipaşa Caddesi arasında müstakbel plana göre yapılması gereken sahil yolu gerçekleştirilmeye başlanmış kumluk, inşaat enkazı ve belediyece yapılmakta olan yol, kaldırım, bahçe gibi tesislerden çıkan toprak ve bina hafriyatlarından çıkan topraklarla doldurulmasına başlanmış ve ilerlenmiştir. Doldurma işi bittikten sonra buranın imar planı dâhilinde yapılmasına gidilerek sahil caddesi tesis edilecektir.</p>
	Adi Kaldırım İnşaatı	Konuyla ilgili kararlar
	Beton Piyade Kaldırımı	Konuyla ilgili kararlar
	Yol İstinat Duvarı	Konuyla ilgili kararlar
	Köprü İnşa ve Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Su Yolları Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Lağım Yolları İnşa ve Tamiri	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 29'un devamı

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1949-1950 Yılı Mesai Raporu	Asri Hela İnşa ve Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	İskeleler Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyeler Binası Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Emlaki İnşa ve Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Genel Bahçeler	-Maraş Cad. Kasımoğlu Sok. Belediyece satın alınmış olan geniş alanın hâlihazır vaziyeti çirkin bir manzara arz ettiğinden bahçe olarak düzenlenmesine başlanmış, Atapark ile Belediye parkı ve Taksim parkının muhafazasına çalışılarak, Erzurum Cad. Taksim parkına giriş için plan dâhilinde bir kapı açılarak parka çıkılmak üzere mozaik merdiven inşası kararı,
	Heykel İnşası	-Müteahhitlerine ihale edilmiş bulunan Atatürk heykelinin bronz dökülmesi bitmek üzere olup kaidesinin inşasına başlanılmıştır.
	İnşaat ve Tamirat Ruhsatıyeleri	Konuyla ilgili kararlar
	Elektrik ve Su Tesisatı	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Elektrik ve Su İşletmesinin Faaliyeti	-Fenni İşletme Durumu
	Belediye Otobüs İşletmesi	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyenin Hali Malisi	-Sabıka Varıdatı -Masarifat -Emanet Hesabı -Sarfıyatı Muvakkata -Eşhas Zimemi -Kasa Durumu -Muhtaç Asker Ailelerine Yardım İşleri
	Mevcut ve Münakit Taahhüdâtın Sureti İfası	-Değirmenderede elektrik tesisatına yedek dizel grup ve bina inşaatı, -Atatürk heykeli inşası, -İskenderpaşa Cami önündeki asri yeraltı helası inşası, -Taksim parkının Erzurum Caddesi tarafını içine alan duvar inşası, -Taksim parkının Lambert planı gereğince ana kapısını teşkil eden ve Erzurum Caddesi tarafından açılacak mozaik merdiven inşaatı Belediye daimi kontrolü altında yürütülmektedir.

Tablo 30. 1950-1951 yılı mesai raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1950-1951 Yılı Mesai Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p><u>Meclis Kararları:</u></p> <p>-Yaptırılmasına lüzum görülen nirengi ve poligon tesisleri için İller Bankasından borç alındıktan sonra tesislerin yapılmasına başlanmıştır.</p> <p>-Ortahisar mahallesi İçkale Sokak kale duvarı civarında mevcut tarihi arsa ile kale dışında belediyeye ait aynı miktardaki arsanın mübadelesi için Daimi Komisyon'a verilen yetkiye istinaden arsalar mübadele edilmiştir.</p> <p>-Yeni inşa olunacak Hal binasının imar planı ile alakası bulunması dolayısıyla planda tadilat yapılmasına ilişkin karar gereğince Bayındırlık Bakanlığı kararı onaylamış ve tadilat kabul olunmuştur.</p> <p>-Cumhuriyet mahallesi Dervişpaşa sokağındaki belediyeye ait 30 m² lik arsa ve Demirciler içinde belediyeye ait bir çeşme arsasının satılması hakkında verilen karar Daimi Komisyon tarafından yerine getirilmiştir.</p> <p>-Ortahisar İçkale Caddesinin genişletilmesi için bir kişiden istimlaki gereken mahal kadar aynı cadde üzerinde Belediyeye ait yol fazlasının kendisine verilmesi için verilen karar gereğince kişinin duvarı yıktırılarak geri çekilmiş. Yıkılan yerleri aynen yaptırılmış olup kendisine verilmesi kabul edilen yol fazlasının Belediyeye ait olmadığı ve başkasının tapulu malı olduğu anlaşıldığından kişiden alınan arsaya karşılık şimdilik bir yer verilmemiş ve ertelenmiştir.</p> <p>-Hal binası ve Gazhane binası projelerinin kabulü ile İller bankasından borç alınması için Ankara'dan söz alınmış ve İller bankasından gelen yazı üzerine gerekli mukavele Trabzon noterliğince düzenlenmiş ve bankaya gönderilmiştir.</p> <p>-Erdoğdu mahallesindeki ilkokula yapılacak bahçe için Belediyeye ait bir kısım arsanın tahsisi hakkında Daimi Komisyona verilen yetkiye istinaden arsa verilmiştir.</p> <p>-Çifte çamlık mevkiinde hükümetçe yapılacak Verem Hastanesi için Çifte Çamlık ve gazinonun 50 lira karşılığında Hazineye devri gerçekleştirilmiştir.</p>
	Daimi Komisyon Kararları	Konuyla ilgili kararlar
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar
	Adi Kaldırım İnşası	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 30'un devamı

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1950-1951 Yılı Mesai Raporu	Şose İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	İhata, İstinat ve Korkuluk Duvarları	Konuyla ilgili kararlar
	Menba Suları Yollarının Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Lağım Yolları İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Hela İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Mevcut Umumi Helaların Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Emlaki İnşası ve Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Bazı Fakir Meskenlerine Yardım	Konuyla ilgili kararlar
	İskeleler Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Park ve Bahçeler	-Zağnos mevkiindeki Atapark ile Belediye parkı ve Taksim bahçesinin zamanında yaptırılan yeraltı hela ve ana giriş kapısı sonraya bırakılmıştır. -İsmetpaşa mahallesindeki çiçek yetiştirme yeri ihtiyaca kifayet etmediğinden, şehrin daha merkezi vaziyetteki Dibağhane Köprüsü altında yeniden bir çiçek üretme ve yetiştirme yeri inşasına başlanmış, Boztepe yamaç ve düzlüğü ile Değirmendere içme suyu kuyu sahaları Samsundan getirilen değerli fidanlarla ağaçlandırılmıştır.
	Elektrik İlave Tesisleri	Konuyla ilgili kararlar
	İçme Suyu İlave Tesisleri	Konuyla ilgili kararlar
	Otobüs İşletmesi	Konuyla ilgili kararlar
	Amortismanlar	Konuyla ilgili kararlar
	Elektrik ve Su İşletmesi	Konuyla ilgili kararlar
	Ayar İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyenin Hâli Malisi	-Gelir Kısmı -Sabıka Varıdatı -Masarıfat -Emanet Hesabı -Sarfiyatı Muvakkata -Kasa Durumu -Mukayeseler -İskeleler Hasılatı -Şehri Ayın ve Misafirleri Ağırlama
	Fren ve Motor Muayene İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Sair Teşebbüsler	Konuyla ilgili kararlar
	Kadastro İşleri	Konuyla ilgili kararlar
Mevcut ve Münakit Taahhütlerin Sureti İfası	-Sülüklü mevkiindeki asri mezarlığın genişletilmesi lüzum ve zaruretine mebni civarında Belediyeye ait arsaların bu mezarlığa katılması bedeli ile bir müteahhite ihale edilmiştir.	

Tablo 31. 1951-1952 yılı çalışma raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1951-1952 Yılı Çalışma Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p><u>Meclis Kararları:</u></p> <p>-Sebze pazarı mevkiinde yapılacak modern Hal binası, Gazhane pavyonu inşası için İller bankasından borç bedeline dair teşebbüse geçilmiş ancak maddi olarak borç ve harcanan para uymadığından ve borcun taksiti çok uzun seneler yük olacağından ertelenmiştir.</p> <p>-İmar planının yeniden tanzimi hakkında Bakanlığın tavsiyeleri ile İller Bankasıyla temasa geçilmiştir. Trabzon'a gönderilen iki şehircinin yaptığı incelemeler neticesinde hâlihazır haritaların da yeniden tanzimi hesaba katılarak 106000 lira gibi mühim bir para gerekeceği tahmin olunmuştur. Bu konudaki gelişmeler ayrıca meclise arz olunacaktır.</p> <p>-Tekke cami arkasındaki arsanın taliplerine satılması hakkında Daimi Komisyona yetki verilmiş ise de sözü geçen arsa mezarlık arsası bulunması sebebiyle mezarlıklar nizamnamesine göre satılması uygun görülmediğinden satışı durdurulmuştur.</p> <p>-Merkez Bankası inşası için Ziraat Bankası yanında Belediyeye ait arsanın Maliye Bakanlığına satılmasına dair karara göre satışa teşebbüs edilmişti. Ancak imar planına göre itfaiye garajına tahsis olunan bu arsanın bir kısmının istimlak yolu ile alınmış bulunmasına dayanarak mal sahibi arsanın geri verilmesini istediğinden bu satıştan vaz geçilmiş ve keyfiyet Merkez Bankasına bildirilmiştir.</p> <p>-Şehrin iktisadi hayatında önemli rol oynayacak olan elektrik tesisinin yakın bir zamanda ihale edilmesi için çalışmalar devam etmektedir.</p> <p>-Belediye meskenleri inşası hakkındaki yönetmeliğin kabulü hakkında meskenlerin kurulacağı arsaların seçilmesine ve meskenlerin tip ve planlarının tanzimine başlanmıştır.</p> <p>-Maraş Cad. hariç şehrin diğer cadde ve sokaklarında yapılacak inşaatlara ruhsat verilmesi, sebze halinde Modern Hal yerine 63 adet mağaza yaptırılması hakkında harekete geçilmiştir.</p>
	Daimi Komisyon Kararları	Konuyla ilgili kararlar
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar
	Parke Kaldırım İnşası	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 31'in devamı

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1951-1952 Yılı Mesai Raporu	Adi Kaldırım İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Beton ve Yaya Kaldırım İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Yol İstinat ve İhata Duvarları İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Lağım Yolları İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Helaların Tamir ve Bakımı	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Dairesi Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Emlakinin İnşa ve Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	İskeleler Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Menba Suları, Parklar	Konuyla ilgili kararlar
	İstimlak İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyeye Mülhak Elektrik ve Su İşletmesinin Faaliyeti	-Gelirler -Masraflar -Ayar İşleri -Kontrol İşleri -Borç Durumu
	Belediye Otobüs İşletmesi	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyenin Hali Malisi	-Gelir kısmı -Sabıka Varıdatı -Masarıfat -Emanet Hesabı -Muvakkat Sarfiyat İşleri -Kasa Durumu -Taahhüdât işler

Tablo 32. 1952-1953 yılı çalışma raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1952-1953 Yılı Çalışma Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p>Meclis Kararları:</p> <p>-İsmetpaşa Mah. ismi Gülbaharhatun Mah. olarak değiştirilmiştir.</p> <p>-Uzun Sokak üzerindeki arsa mübadelesi konusu aynen tatbik olunmuştur.</p> <p>-İçkale mevkiinde bir kişiye ait arazi içinde bulunan Belediye arsası Daimi Komisyon'a verilen yetkiye uygun olarak satılmıştır.</p> <p>-İnşa ettirilmekte bulunan sebze haline katılmak üzere istimlakine karar verilen iki kişiye ait hanların mahkeme süreci bitmiş olup tapuya bağlanmaları için temyiz hakkı süresinin dolması beklenmektedir.</p> <p>-Bahçecik Mah. Manastır Sok. isminin Fatih Sokağı olarak değiştirilmesi kararı,</p> <p>-Zafanoz köyündeki Belediye arazisinden bir kısmının köy okuluna verilmesi hususunda DE ye verilen yetkiye istinaden muamelenin yürütülmesi yoluna gidilmiş ise de ihtiyar heyetinin ikinci bir kararla köydeki Belediye arazisinin tamamının istimlakine gitmesi ve bu kararı Vilayetin onayından geçirmesi itiraza sebep olmuş ve hukuki sebepler sonucunda Vilayet İdare heyeti hatalı kararı bozmuştur ve mesele Danıştay'a aksetmiştir.</p> <p>-Kurulacak Belediye Evleri Mah. hakkında alınan karar gereğince Kavakmeydan İncirlik mevkiinde Hamamizadelere ait arazi bedeliyle satın alınmış ve ilk adım olarak 12 evin inşası işi müteahhitlerine ihale edilmiştir.</p> <p>-İmar programı Vilayetçe onaylanmış ve tatbikine başlanmıştır. Birinci senede yapılması kabul olunan Hal binası müteahhidine ihale edilmiş ve Maraş Cad. alt kısmının istimlak işi ele alınmıştır. Bazı yerlere konulan fiyatlara yapılan itiraz üzerine mahkemeye intikal edenler olmuştur onların dışındakiler Vilayetçe tasdik edilerek sahiplerine tebligat yapılmıştır.</p> <p>-1953 yılı bütçesine Hal binası inşası için gelir ve gider eklenmesine dair karar Vilayetçe tasdik edilerek aynen tatbik olunmuştur.</p> <p>-Kadastroları yapılarak Belediye adına tapuya bağlanmış bulunan gayrimenkullerden şehir imar planı ile alakalı olmayanların satılması hakkında Belediye Encümenine verilmiş yetkide tatbik mevkiine konulamamıştır.</p>
	Daimi Encümen Kararları	Konuyla ilgili kararlar
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar
	Parke Kaldırım İnşası	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 32'nin devamı

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1952-1953 Yılı Çalışma Raporu	Adi Kaldırım İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Beton Yaya Kaldırım İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Bordür İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Şose İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Yol İstinat Duvarları	Konuyla ilgili kararlar
	Lağım Kanalı İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	İskeleler Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Su Yolları Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Mevcut Asri ve Umumi Helaların Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Dairesi Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Hela İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Gazhane Binası İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Evlenme Salonu İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Emlaki İnşa ve Tamiri	-Soğuksu Halk Müzesi tamirata yaptırılmıştır.
	İnşaat Ruhsatıyesi	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Park ve Bahçeler	Konuyla ilgili kararlar
	İmar Planı Tatbikatı	-İlk defa bu yıl tatbik ve icra mevkiine konulmuş olan ve şehir imar planına uygun olarak hazırlanmış bulunan beş senelik mesai programı gereğince Maraş Cad. başından başlanılarak istimlak muamelesine başlanmıştır.
	Asfalt Yol İnşası	-Şehirde şimdiye kadar en küçük bir teşebbüsü bile olmayan bu nevi yol inşasının ilk tatbikatı Kavakmeydan Cad. ve Belediye parkı ortasındaki yol üzerinde devam etmektedir.
	Firen ve Motor Muayeneleri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyeye Bağlı Elektrik ve Su İşletmesinin Faaliyeti	-Gelirler -Masraflar -Yeni abone kayıtları -Elektrik ve su tesisleri -İnşaat, tesisat, mubayaa ve siparişler -Ayar işleri -Kontrol işleri -Borç vaziyeti
Belediyenin Hâli Malisi	-Sabıka Varıdat -Masarıfat -Emanet Hesabı -Sarfiyatı Muvakkata Hesabı -Kasa	
Mevcut ve Münakit Taahhütlerin Sureti İfası	-Umumi hela inşası -Evlenme salonu inşası -Hal binası inşası -Belediye meskenleri inşası	

Tablo 33. 1953-1954 yılı çalışma raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1953-1954 Yılı Çalışma Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p>Meclis Kararları:</p> <p>-Çocuk bahçesi olarak ÇEK tahsis olunan kurum önündeki arsa karar gereğince kuruma verilmiştir.</p> <p>-Maraş Cad. Belediyeye ait arsadan imar planı haricinde kalan kısmı üzerinde Elektrik ve Su işletmesi müd. 3 nolu transformatör merkezine tahsis olunan mahal aynı hizmetin gerçekleştirilmesi için verilmiştir.</p> <p>-Kavakmeydandaki Etüv dairesinin Erkek Sanat Okulu fakir öğrencilerine istenildiği zaman geri alınmak kaydı ile yemekhane olarak tahsis olunmuştur.</p> <p>-Kabul olunduğu üzere Belediyeye ait bulunan Değirmendere'deki Hayvan pazarı arsası ile yol cephesindeki dükkânlar, seçilen heyetin takdir eylediği bedel ve kanuni formalitesi dâhilinde Et ve Balık Kırım Müd. satılması sağlanmış ve hayvan alım-satımında kullanılmak üzere Mezbaha civarında bir hayvan pazarı inşası müteahhidine ihale olunmuştur.</p> <p>-Daimi Komisyon'a verilen yetkiye dayanılarak üzerinde işçi evi inşasına tahsis olunan Kavakmeydandaki arsanın devri hakkındaki çalışmalar sonuçlanmış ve Trabzon Valiliği vasıtası ile Çalışma Vekâletine arz olunmuştur.</p> <p>-Karayolları 10. Bölge Müd. Yardımlaşma Sandığı memurlarına verilmesi kabul olunan 35 evlik arsa hakkındaki şartlar üzerine Belediye Müşavir avukatlığından alınan görüş Meclisin görüşüne uymadığı ve Belediyeyi zarara uğratacağı anlaşıldığından tatbik mevkiine konulmamış ve keyfiyet Yüksek Meclisin görüşlerine arz edilmiş bulunmaktadır.</p>
	Daimi Encümen Kararları	Konuyla ilgili kararlar
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar
	Parke Kaldırım İnşaatı	Konuyla ilgili kararlar
	Adi Kaldırım İnşaatı	Konuyla ilgili kararlar
	Şosalar İnşa ve Tamirâtı	Konuyla ilgili kararlar
	Asfalt Yol	Konuyla ilgili kararlar
	Yol Kenarı Beton Bordür İnşaatı	Konuyla ilgili kararlar
	Yol İstinat ve Korkuluk Duvarı İnşaatı	Konuyla ilgili kararlar
	Lağım Yolları İnşaatı	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 33'ün devamı

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1953-1954 Yılı Çalışma Raporu	Su Yolları Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Dairesi Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Emlaki İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Hal Binası İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Hela İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Hayvan Pazarı İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Gazhane Binası Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
	Evlenme Salonu İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Bahçeler	-Belediye parkı içinde Atatürk heykeli etrafına bir tretuvar yapılmış ve Taksim parkı içinde de bir büfe inşası ile park ve bahçelerin tarh, tanzim ve bakım işlerine çalışılmıştır.
	İnşaat ve Tamirat Ruhsatıyesi	Konuyla ilgili kararlar
	İmar Planı Tatbikatı	-Geçen sene Maraş Caddesi başlangıcından Ziraat Bankasına kadar olan kısım üzerinde mevcut binaların istimlak kararları alınmış ve bunlardan Elektrik işletmesi binasına kadar olan kısım yıktırılarak yola verilmiştir. Geri kalan binalarda mahkemeleri sonuçlanmamış ve yıkılmasına başlanamamıştır.
	Firen ve Motor Muayeneleri	Konuyla ilgili kararlar
	Muhtaç Halka Odun ve Fındıkkabuğu Tevziatı	Konuyla ilgili kararlar
	Belediyeye Mülhak Elektrik ve Su İşletmesinin Faaliyeti	-Gelirler -Masraflar -Yeni abone kayıtları -Elektrik ve su tesisleri -İnşaat, tesisat, mubayaa ve siparişler -Ayar işleri -Kontrol işleri -Borç vaziyeti
Belediyenin Hâli Malisi	-Varıdat -Geçmiş Seneler Varıdatı -Masraf -Emanet Hesabı -Sarfiyatı Muvakkata -Kasa	

Tablo 34. 1954-1955 yılı çalışma raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1954-1955 Yılı Çalışma Raporu	Mukarreratın Tatbiki (Kararların Yerine Getirilmesi)	<u>Meclis Kararları:</u> -Karayolları 10. Bölge Yardımlaşma Sandığına verilmesi kabul olunan ucuz evler arsası hakkındaki kararın hükümsüz sayılmasına dair kabul edilen karar işbu kuruma bildirilmek üzere yerine getirilmiştir. -Daimi Komisyona verilen satış yetkisine dayanılarak Tabakhane Mah. mevcut Belediyeye ait hela arsası kanuni formalitesinde satılmıştır. -Ucuz evler inşası amacıyla belirlenen İncirlik mevkiindeki arazinin parsellenmek sureti ile satılması hakkındaki karara uyularak adı geçen arazi parsellenerek kanun dâhilinde noter huzurunda çekilen kura ile taliplerine verilmiştir. -Kanun gereğince fakir vatandaşlara paylaştırılmasına karar verilen Bahçecik Mah. Kuzgundere semtindeki Belediye arazisinin tefrik ve parsel işine başlanmıştır.
	Daimi Encümen Kararları	İdari, inşaat, tamirat ve satın alma kararları ile ceza kararları,
	Yollar	Konuyla ilgili kararlar
	Parke Kaldırım İnşaatı(asfalt)	-5 senelik imar programında düzeltilmesi gereken yollar, asfalt yapılması gereken yollar hepsi tamamlanmıştır. -Son 5 senenin ve ondan önceki 8 senenin verileri karşılaştırılmış ve ne derece işler başarıldığı ortaya koyulmuştur.
	Adi Kaldırım	-Son 5 senenin ve ondan önceki 8 senenin verileri karşılaştırılmış ve ne derece işler başarıldığı ortaya koyulmuştur. "5 senede yapılan yollar 8 senede yapılan yolların 3 mislidir."
	Lağım Yolları İnşaatı	Konuyla ilgili kararlar
	Piyade Kaldırımı	Konuyla ilgili kararlar
	Beton Merdiven İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Umumi Hela İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	İhata ve İstinat Duvarları İnşası	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Emlaki İnşası	-Gazhane binası: yeniden inşa edilecek bu binanın plan, keşif ve şartnamesi hazırlanmış olup bu günlerde ihaleye çıkarılacaktır. -Geçen 5 yılda Tabakhane'de bir çiçeklik, Molozda bir odun deposu, bir gazhane, evlenme salonu, Belediye arkasındaki arsada 4 maşatlıkta 3 adet malzeme ambarı inşa edilmiştir.
	Gazhane Binası	Konuyla ilgili kararlar
	Su Yolları Tamiri	Konuyla ilgili kararlar

Tablo 34'ün devamı

		Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1954-1955 Yılı Çalışma Raporu		Belediye Dairesi Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
		Belediye Emlaki Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
		İskeleler Tamiri	Konuyla ilgili kararlar
		Hela Tamirleri	Konuyla ilgili kararlar
		Diğer Belediye Hizmetleri	-İtfaiye Çalışmaları -Sağlık İşleri -Asri Mezarlık İşleri -İçtimai Yardım -Mezbaha İşleri -Evlenme İşleri -Zabıta İşleri -Fen Heyeti Çalışmaları -Park ve Bahçeler -Gazhane İşleri -Sebze Hali Tevzii İşleri -Arsa Tevzii İşleri
		İstimlak İşleri	-Beş senelik imar tatbikatına göre Maraş caddesinde istimlaklere devam edilmektedir. -Halk Evi binası takdiri kıymetle Belediyeye devri konusunda Maliye Vekâletine müracaat edilmiştir.
		İnşaat ve Tamirat Ruhsatıyesi	Konuyla ilgili kararlar
		Belediyeye Mülhak Elektrik ve Su İşletmesinin Faaliyeti	Konuyla ilgili kararlar
		Belediyenin Hâli Malisi	-Senei Maliye Varıdatı -Geçmiş Seneler Varıdatı -Masarifat -Emanet Hesabı -Sarfıyatı Muvakkate Hesabı -Kasa

Tablo 35. 1955-1956 çalışma raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1955-1956 Çalışma Raporu	Mukarreratın Tatbikatı (Kararların Yerine Getirilmesi)	<p><u>Meclis Kararları:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -3 lira bedelle ÇEK'e satılan Boztepe Manastırı usulüyle tapuya gönderilerek ÇEK'e devredildi. -Gazipaşadaki arsa mübadelesi usulüne göre yapılmış ve Tabakhane Mah. Çizmecioğlu Sok. satılması kabul olunan arsa talibine satılmıştır. -Ucuz evler inşaatı planları seçilen komisyon kararıyla değiştirilmek suretiyle tatbik mevkiine konulmuş, Bahçecik Mah. mezarlık hizmete açılmak suretiyle ihtiyaca cevap vermiştir. -Şehir Doğu sınırının Karayolları 10. Bölge Müd. kadar uzatılması kararı Vilayet İdare Heyetince tasdik edilmiş olup bu sayede şehir doğu tarafına genişlemesi sağlanmış bulunacaktır. -Tabakhane Mezarlığı çiçeklik haline getirilmesi için çalışmalar devam etmektedir. -Ayasofya cami civarının yeşil saha haline getirilmesi için gerekli istimlaklere başlanmış ve onaylatılmıştır.
	İdari İşler	<p><u>Daimi Komisyon Kararları:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -İdari, inşaat, tamirat ve satın alma kararları ile ceza kararları, -Satılığa çıkarılan Hazineye ait Lale Sineması adı ile bilinen bina ve arsası Belediye adına satın alınmış ve tapu muamelesi yerine getirilmiştir. Tamirat ve tadilattan sonra hizmete açılacaktır. -İtfaiyenin yemek işi -Ölçü ve ayar işleri -Evlendirme işleri -Fiyat tespiti ve murakabe işleri
	Nafia İşleri	<ul style="list-style-type: none"> -Yollar -Parke Kaldırım ve Asfalt İnşaatı -Adi Kaldırım İnşası -Kanalizasyon İnşası -İstinat Duvarı İnşası -Stabilize Yol İnşası -Belediye Emlaki İnşası -<u>Belediye Mülk ve Emlaki Tamiri:</u> İtfaiyeye ilave kiler, Maraş cad dükkân, Şehir kulübü icarındaki bina, Değirmendere itfaiye yatakhanesi, İncirlik zabıta kulübesi, Mezbaha binası kapı-çerçeveler, Hal binası bekçi kulübesi Gazhane iskelesi, Fen dairesi, Balıkthane inşasına başlanacak, İskenderpaşa çeşme tamiri

Tablo 35'in devamı

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1955-1956 Çalışma Raporu	Nafia İşleri	-Su Yolları Tamiri -Park ve Bahçeler: Tabakhane fidanlığı kapı ve duvar, Atapark havuz etrafı bordür, Ortahisar cami etrafı çiçeklik, Halk müzesi bahçesi pergole, Tabakhane mezarlığı su tesisatı, Taksim parkı merdiven, -Ruhsatiye İşleri -Sebze Hali Genişletme ve Islahı -İstimlak İşleri: Eski Halk evi binası bedeli ile Belediyeye verilmesi kabul edilmiş en kısa zamanda yıkılmasına başlanacaktır.
	Sağlık İşleri	-İçtimai Yardım İşleri -Mezbaha İşleri
	Belediye Zabıta Faaliyetleri	Konuyla ilgili kararlar
	Fen Heyeti Çalışmaları	Konuyla ilgili kararlar
	Gazhane İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	İtfaiye Çalışmaları	Konuyla ilgili kararlar
	Belediye Elektrik ve Su İşletmesi	-Gelirler -Masraflar -Kar ve zararlar vaziyeti -Borç vaziyeti -Elektrik işletmesi vaziyeti -Su işletmesi vaziyeti -Elektrik ve su istihsalatı -Elektrik ve su sarfiyatı
	Belediyenin Hâli Malisi	-Seneli Maliye Varidatı -Geçmiş Seneler Varidatı -Masarıfat -Emanet Hesabı -Sarfiyatı Muvakkata -Kasa

Tablo 36. 1956-1957 yılı çalışma raporu

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1956-1957 Yılı Çalışma Raporu	Mukarreratın Tatbikatı (Kararların Yerine Getirilmesi)	<u>Meclis Kararları:</u> Verilen kararlar üzerine yapılan satışlar, verilen ruhsatlar, gerekli işlemler, ücret aktarımları vb.
	İdari İşler	<u>Daimi Komisyon Kararları:</u> -İdari, inşaat, tamirat ve satın alma kararları ile ceza kararları, A-1956'da belli taksitlerle Maliye Hazinesinden satın alınan Lale sineması ismiyle bilinen sinema binasının belirlenen kira bedeli ile kiralanarak Belediye gelirine senelik 36000 lira gelir sağlanmıştır. B-Tabakhane'de atıl halde bulunan mezarlığın bir kısmının ağaçlandırma işi ikmal edilerek çirkin manzara kaldırılmıştır. C-İhtiyaca cevap vermeyen eski Belediye Meclisi salonu bu şehir Belediyeye has bir Belediye Riyaset Odası haline getirilmiş ve şehir Meclisinin şerefiyle uygun Belediye binasına ek bir Meclis Salonu inşasına başlanmıştır. -İtfaiyenin yemek işi -Ölçü ve ayar işleri -Evlendirme işleri -Asker ailelerine yardım işleri -Fiyat kontrol işleri
	Nafia İşleri	-Yollar -Parke, Kaldırım ve Asfalt İnşaatı -Adi Kaldırım İnşası -Kanalizasyon İnşası -Su Yolları İnşa ve Tamirleri -Yol Tesviyesi ve İstinat Duvarı İnşası <u>-Belediye Emlaki İnşası:</u> Belediye binasına ek bir meclis salonu inşasına başlanmış, Çömlekçi Taşbaşı mevkiinde asri hela inşa edilmiştir. -Belediye Mülk ve Emlaki Tamiri <u>-Yıkma İşleri:</u> Sebze pazarının düzenlenmesi için istimlak edilen 3 ev ve 1 han Belediyece yıktırılmış ve Maraş Cad. genişletilmesi için istimlak edilen elektrik işletme binası yıktırılmıştır.

Tablo 36'nın devamı

	Mevcut Başlıklar	Alınan Fenni Kararlar
1956-1957 Yılı Çalışma Raporu	Nafia İşleri	-İstimlak İşleri: Maraş Cad. imar plan ve programı gereğince genişletilmesi için kişilere ait gayrimenkullerin istimlak muameleleri henüz bitmemiş olup en kısa zamanda yıkılarak ammenin hizmetine sunulacaktır. Atapark civarında çeşitli kişilere ait üç parça gayrimenkulün istimlakı yapılarak adı geçen mahaller yola katılmıştır. İstimlak işlerine onaydan geçirilecek 4 yıllık imar programı gereğince devam edilecektir. -Ruhsatiye İşleri -Park ve Bahçeler
	Sihhat ve İçtimai Muavenet İşleri	-Yardım İşleri -Sihhi Muayene ve Kontrol İşleri -Mezbaha İşleri -Zabıta İşleri
	Fen Heyeti Çalışmaları	Konuyla ilgili kararlar
	Gazhane İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	İtfaiye Çalışmaları	Konuyla ilgili kararlar
	Temizlik İşleri	Konuyla ilgili kararlar
	Elektrik İşletmesi	-Gelirler -Masraflar -Kar ve zarar vaziyeti -Borç vaziyeti -Elektrik işletmesi vaziyeti -Su işletmesi vaziyeti -Elektrik ve su istihsalatı -Elektrik ve su sarfiyatı
	Belediyenin Hâli Malisi	-Maliye Varidatı -Sabıka Varidatı -Masarifat -Emanet Hesabı -Sarfiyatı Muvakkate Hesabı -Kasa

NOT: “Dâhiliye Vekâletinin 7.5.957 tarih ve 621-306-37/10432 sayılı emirlerine tevfikân her sene Ekim ayı içtima devresinde verilmesi mutât Belediyemizin senelik çalışma raporu bu yıl on altı aylık olarak yüksek huzurunuzda arz edilmektedir.”

2.1.5. Zabıtnamelere Göre Belediye İmar Faaliyetleri

12 ciltlik Belediye Meclis Zabıtnamelerinden çıkan 26 adet çalışma raporu 1931-1958 tarihleri arasında gerçekleşen faaliyetlerin tümünü ortaya çıkarmıştır. Yazılmaya başlandığı ilk tarih olan 1931 senesinden son tarih olan 1958 senesine kadar gerek içerik, gerekse de tutulma biçimi olarak değişikliklere uğrayan Mesai Raporları aynı mantık ve hedef doğrultusunda kayıtlara geçirilmiştir. Şehirdeki imar faaliyetleri, yapım-yıkım, altyapı hizmetleri, beledi konularında gerekli tesisleşme gibi mevzulardaki hararetli tartışmaların geçtiği ve karara bağlandığı “İmar Faaliyetleri”, 1931 yılından itibaren Trabzon’un mekânsal olarak geçirdiği değişikliklerin zabıtnameler üzerinden izlenebildiği ana başlık olarak belirlenmiştir.

1931-1958 yılları arasında yaşanan siyasal ve toplumsal olaylar kuşkusuz Trabzon kentini de oldukça etkilemiştir. Buna paralel olarak belediyeçilik anlayışında ve faaliyetlerinde de değişiklikler olması beklenen bir durumdur. Kentin ve dönemin zihin dünyasına paralel ilerleyen zabıtnameler; Trabzon kentinin geçirdiği fiziksel değişikliklere de ışık tutmaktadır. Belediye faaliyetleri arasında tez çalışması kapsamında asıl mesele olarak kabul ettiğimiz “İmar Faaliyetleri” kapsadığı bayındırlık ve imar hareketleri ile dönemin fiziksel özellik ve değişikliklerini ortaya çıkaracak en ilgi çekici noktadır.

İmar Faaliyetleri özelinde kayıtlar çalışma devresi, oturum tarihi ve alınan fenni kararlar başlıkları altında özetlenmiştir (Tablo 37-64). Alınan kararlarda o çalışma devresindeki çarpıcı diyaloglara ve sonuçlarına yer verilmiştir. Örneğin; 12.04.1939 tarihli oturumda kentin imarına yönelik tartışmalar içerisinde Aza Şevki Savaşçı'nın “İmar yıkmakla olur. Biz bu şehri baltalamazsak hiçbir şey yapamayız. Madem heykel buraya yapılacak şehrin bu kısmını genişletmek icap eder. Sinemayı kaldırmak senelerdir söylenen bir şeydir.” sözü imar konusunda Mecliste yaşanan hararetli tartışmalardan birini göstermektedir. Bu tartışmalar ve daha fazlası detaylarıyla birlikte Tablo 37-64'te anlatılmaktadır.

Tablo 37. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-I Belediye İmar Faaliyetleri (1.11.1931 – 5.11.1932)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
1.11.1931		-930 senesine ait çalışma raporunda verilen inşaat ruhsatları; yapılan suyuolları, lağım, şose, kaldırım inşaat ve tamiratlar, Değirmendere suyuolu ve Koyun iskelesi tamiratu, muhtaç ailelerin evlerine tamiratlar, şehir direklerini numaralandırılması kararları,
24/25.11.931		-Yapılacak balıkthane için bütçe ayrılması kararı,
29.11.931		-Arazi paylaşımı hakkında tartışma ve değer biçilmesi için görüşmeler, -Tahta baraka yapılması kanunen yasak olduğu halde Mumhaneönünde yaptırılan barakaların yıkılıp kaldırılması kararı, -Belediye arazisinde mülk kurmak ve kurulmasına müsaade etmenin gayri kanuni olduğuna dair karar, -Binalara numara verilmesi ve sokaklara isim konulması ile ilgili Defterdarlık yazısı, -Gümrük önündeki iskelenin daha önce Belediyece inşa edilmiş olduğundan bu iskelenin tekrar Belediyeye satılması kararı,
4.2.932		-Ruznamede yazılı Muallim Mektebi Müdürlüğünce istimlak edilecek arsa ve evrak işlerine dair Vilayet İdare Heyeti kararları ve İstimlak kararnamesinin 6. maddesine lazım gelen Tapu müdürü, Fen memuru, Kitapçızade ve 4 aza kabul edilmesi,
3.3.932		Muallim Mektebi tarafından istimlak edilecek bina ve arsalar hakkındaki mazbata, hane ve arsaların değerlerinin belirlenmesi,
6.4.932		-Hâlihazır şehir haritasının bitmediği ve planın bu sene zarfında yapılmasına imkân olmadığı hakkında müzakere, -Bina ve arsalarla biçilen değer az olduğu tartışıldı, zam isteniyor ancak “Mülk görülmeden karar verilemez. Meclisin heyeti karar vermiştir, 2. defa yapmak lüzumsuzdur.” İtirazlar sonucu reddedilmiştir. -Mahalle sınırlarının düzeltilmesini gösteren evrakla ilgili Daimi Encümen kararı hakkında: “Düzeltilmelerden mahallelinin haberi var mı? Kavakmeydan mahallesi itiraz ederse...” “Bu düzeltmeler itirazlar üzerine her mahalleliyi memnun edecek şekildedir” cevabı, -Düzeltilme yapılan mahalle sınırlarının belirlenmesi: Yalı Mah. ile Hızırbey Mah. birbirinden ayıran denize amut Mektep sokağını Maraş Cad. geçerek ve Mollazade Kemal Bey tarlasından geçerek Kozinzade aralığından Kavakmeydan Cad. ve Zağnos'ta kale burcuna ve burdan kale duvarlarının uzaması ile sınırlandırılmıştır. -Kavakmeydan Mah. bazı yerler eklenmiştir. -İsmetpaşa Mah. ait olup bu düzeltme ile Hızırbey ve Kavakmeydan Mah. eklenen yerler belirlenmiştir.
11.4.932		-Kaldırım ve parke işleri için 47 bin liralık büyük proje kararı,
27.4.932		-Şehir harita ve planının tanzimi vergisi 19396 lira olarak belirlenmiştir ancak Meclis harita bitmeden bütçeye konulmasını istememiştir.
30.4.932		-İçkale yolundaki hane ile Cumhuriyet Caddesindeki hanenin istimlakı kararı; beton yol inşası, Bahçecikte çocuk bahçesi yapılması, ağaç dikme ve bahçe yapılması, sporu teşvik için koşu pisti yapılması kararları,
30.7.932		-Mumhaneönünde yapılacak iskele için 931'den kalan meblağ ile inşa edilmesi kararı, -Atatürk köşkünün bitirilmesi için 2000 lira ayrılması kararı,
14.9.932		-1931 senesine ait umumi mesai raporunun kabul edilmesi,

Tablo 38. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-II Belediye İmar Faaliyetleri (5.11.1932 – 7.11.1933)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi II	29.11.932	-4 mahallenin sınırlarının düzeltilmesine karar verilmesi, -Yeni mezarlık talimatnamesi: Sülüklü’de mezarlık alacaklara ücretlerinin belirlenmesi,
	13.2.933	-Su ihtiyacı sebebiyle Su mühendisi ve avan proje için bütçe ayrılması kararı,
	15.2.933	-Gazipaşa Caddesinin 16 m olarak açılması kararlaştırılmıştır. “Bu cadde memleketin hava deposudur. 12 m’ye indirmeye gerek yoktur. Caddeyi açmak, orayı güzelleştirmek asıl maksattır.”
	13.5.933	-Belediye sınırlarının bölünmesi üzerine harita ve sınırlamalar, batı ve güney sınırları üzerine karar: “Ayasofya sınırından Tırşık boğazını tutmak Ballica mevki ve Cambaz kıranı sınırı dâhilinde kalmak üzere Soğuksu’da Tosun’un kahvesinin Soğuksu yoluna katılması ve yolu takiben Soğuksu ve Polita’nın Yarımsakal mevkiinden Polita’yı kat ederek Bahçecik hududuna kadar olan batı ve güney sınırları ile Soğuksu ve Polita olarak belirlenen doğu ve kuzey sınırları şehir içinde kalmak üzere şehir haritasının kabulü.”
	20/21.5.933	-Şehrin su ihtiyacının büyük bir bölümünü sağlayan Değirmendere suyunun şehre girdikten sonra mikropla bulaştığını, bunun için demir borulara alınması için masraf bütçesinin eklenmesi gerektiği kararı,
	22.5.933	-Stadyum inşası için 1000 lira ayrılması, çocuk bahçesi ve halk bahçesi ihtiyacı, iskele inşası, plan, yeni kaldırımlar, elektrik harcamaları gibi bütçeye eklenmesi gereken maddelerin tartışılması, “Medeniyetlikte çocukların geliştirilmesi en önemli şeydir. Mezarlık sonraki ihtiyaçtır.”

Tablo 39. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-III Belediye İmar Faaliyetleri (7.11.1933 – 24.10.1934)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi III	8.11.933	-1932-1933 umumi mesai raporunun kabul edilmesi,
	11.11.933	-Belediyeye ait bahçelerin icap ettiği şekilde imara açılması için alınan karar,
	5.2.934	-Ruznamenin 1. maddesinde yazılı İnönü Meydanı'nın "Cumhuriyet Meydanı" unvanına çevrilmesi,
	10.4.934	-Değirmendere ve Moloz'da iki iskele yapılması ve Merkez İskele ile birleştirilmesi için alınan karar(daha önce Mumhaneönünde bir iskele yapmak için teşebbüs var ama yapılamamış),
	30.4.934	-Borç alınarak Su meselesi ve Gazi Heykelinin yapılması için alınan karar, "Hükümet 300 bin liralık borç ile Gazi Hazretlerinin heykelini koymalı..." -Değirmendere ve Mumhaneönünde iki iskele yapılarak uygun bir tarife ile gelir kazancı kararı, -Önce iskele işi sonra su meselesi diyeneler var ancak halkın suya ihtiyacı var, mevcut suların ıslah edilmesi kararı,

Tablo 40. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-IV Belediye İmar Faaliyetleri (24.10.1934 – 5.11.1935)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
1.11.1934	-Gazi Heykelinin yapılması için komisyon oluşturulması ve bütçe ayrılması kararı,
3.11.1934	-Müstakbel plan hakkında tartışmalar,
7.11.1934	-Sokakların Türkçe isimlerle anılması hakkında Daimi Encümen'in kararının okunarak kabul edilmesi,
10.11.1934	-1933-1934 mesai raporunun kabul edilmesi,
27.11.1934	-Bütçe ne olursa olsun Gazipaşa Caddesi ile heykelin mutlaka yapılması kararı, -En önemli iş olarak; su meselesi, plan meselesi ve heykel meselesinin kabul edilmesi, -Sulara "içilir" ve "içilmez" yazılması kararı,
15.4.1935	Yeni Ticaret Mektebi arkasında Maarif namına istimlak edilecek arsa ve kıymetinin belirlenmesi kararı,
20.4.1935	-İstikraz maddesiyle mühim işler yapılacağı, heykel, parke yol, iskele ve müstakbel plan yapımları kararları, -Heykel işi için bu sene ve gelecek sene de bütçe ayrılmalı kararı, -Plan işi için konulan ücret az, Ankara ve İstanbul'da yeni yapılan planların birçok tesisatını değiştirdiği, şehrin müstakbel planı yapıldıktan sonra medeni tesislerin kurulmasının uygun olduğu kararı,
22.4.1935	"Müstakbel plan için konulan para kâfidir. İlk iş plan hakkında bilen kişilere inceleme yaptırmak ve proje düzenlemektir."
11.5.1935	-Muhtarlıkların Belediyelere devri kararı, -Belediye Kanununun 4. maddesi Belediye sınırlarının yeniden çizimi: Trabzon Belediye sınırlarını gösteren sınır kâğıdı; batı, kuzey, doğu, güney sınırlarını gösteren 4 nüsha harita yapılması kararı, -935 senesi çalışma raporunun başlangıcında: Atatürk heykeli, parke kaldırım, iskele, şehir müstakbel planı ve asri mezarlık için bütçeye konulan tahsisat kabul edilmemiş olduğundan yapılamamıştır. "934'te de plan için madde olmasına rağmen hiçbir teşebbüste bulunulmamıştır. İçişleri Bakanlığı'na vazife edildikten sonra sekiz sene önce önemli bir para ile yaptırılmış ve zamanla kıymetini kaybetmiş şehrin hâlihazır haritasının mevcut olduğu bildirilerek şehir planının bir an evvel yaptırılması için hiçbir teşebbüste bulunulmamıştır. Bu sebeple artan inşaat işleri ihmal edilen şehir planı dolayısıyla büyük zararlar vermektedir." -1934-1935 mesai raporunun kabul edilmesi,

Tablo 41. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-V Belediye İmar Faaliyetleri (5.11.1935 – 2.11.1936)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi V	13.11.1935	“Müstakbel plan yapılmadan hal kurmak, iş merkezleri değiştirmek uygun değildir.”
	28.11.1935	-Kunduracılar Caddesindeki inşaatlar için itirazlar, “Şehir planı kimin elinden çıkarsa çıksın cadde istikametini değiştiremez. Genişletilemez...”
	9.4.1936	-Mevcut sokak isimlerinin Türkçeleştirilmesi için bir heyet oluşturulması kararı,
	29.4.1936	-Şehir planı için 4000 lira ve bu plan için imar programı yapılması ve Nafia Bakanlığı tarafından onaylanması kararı, “10 seneden beri plan için sabırsızlanan Trabzon...” “Halen Belediyenin Fenni Heyeti yok...” Nafia Bakanlığından emir geldikten sonra olmayan 1/1000 plan için rapor hazırlanmıştır. Toplanacak komisyon yolların kaç m genişlikte olacağını, istikametlerini ve müstakbel vaziyete göre büyük ve modern tesisatın nerelerde kurulacağını, şehrin hangi tarafa büyüyebileceğinin kararını vermek üzere seçilmiştir. “Bakanlıktan uzman gelsin ve imar planı yapsın...”
	20.7.1936	936 senesi bütçesindeki Şehir Planı Tahsisatı bütçeden çıkarılarak başka harcamalara dağıtılmıştır.

Tablo 42. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-VI Belediye İmar Faaliyetleri (2.11.1936 – 1.11.1937)

Çalışma Devresi VI	Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
	23.11.1936	<p>-İçkale yolundaki istimlak edilecek binalarla Erzurum Caddesindeki istimlak olunacak hane enkazı ve arsası için kaldırım inşaatı tahsisatından istenen 1200 lira kararı, -Soğuksu-Atatürk Köşkü için istenen masrafa ek bütün masraf için İskeleler varidatının kullanılması kararı, -Yeşilyurt arkasında İdare-i Hususiye ait arsada pislik ve çirkinlik olduğundan mahallin islahı ve Belediye namına istimlak edilmesi kararı,</p>
	27.11.1936	<p>-1935-1936 yılı mesai raporunun kabul edilmesi, “Şehrin hâlihazır haritası ilerde yapılacak olan müstakbel plana esas olmak ve yeni yapı-yollar kanununda tatbik edilmesi için 1935 senesinde bütçeye şehir haritasının tanzim ve masrafı için bütçe konulmuş iken ne 1/1000 ölçekli harita ne de planın yapılması hususunda teşebbüste bulunulmamıştır.” “Şehirde rastgele verilen inşaat ruhsatıyeleri yüzünden ileride şehir planında çok fena vaziyetlerle karşılaşılacağı...”</p>
	7.12.1936	<p>-1.000.000 lira ile yapılacak Numune Hastanesi için Belediyeler Bankasından Belediye namına 200.000 lira borç alınarak paranın İdare-i Hususiye 'ye ayrılması kararı,</p>
	10.2.1937	<p>-Müstakbel şehir haritası yapılıncaya kadar şehir içinde 1. 2. ve 3. derecedeki yolların genişliklerinin belirlenmesi hakkındaki encümen kararı: “Mevkileri görülmeden ve yol vaziyetleri tespit edilmeden ruhsat verilmesi doğru değildir. Bunun için heyet lazımdır.” “Maraş Caddesi şehrin ana caddesidir. Bu yüzden yeni yapı ve yollar kanununun gösterdiği şekilde ruhsat verilmeli, şehir planının bir an evvel yapılması gerektiği...” “Geniş caddelerde yapılacak inşaatlara ruhsat verilmemesi, işin Nafia encümeninden gelmesi gerektiği...”</p>
	6.4.1937	<p>-Devletçe inşa edilecek olan Hastane için istimlakine karar verilen Kavakmeydan'da İhsan Hamamioğlu ve Kalafatoğulları'na ait bina ve araziye konulan değerlere yapılan itirazlar üzerine tartışmalar,</p>
	9.4.1937	<p>-Kavakmeydan mezarlığının Spor Bölgesi'ne tahsisi hakkında Bölge ve Riyaset kararı, Stadyum'un genişletilmesi için Kavakmeydan'daki yerin verilmesi kararı,</p>
	26.4.1937	<p>-Molozda bir kısım eski kale duvarlarının yıktırılması ve arsasının satılması kararı,</p>
	28.4.1937	<p>-Sinemanın tamir masrafı hakkında 5000 lira kabul edilmiştir ancak “Plan işi büyük bir noksan, plan olmadan stadyum ve hal gibi işler doğru olmaz.” 1/1000 ölçekli haritaya ek 1000 lira ve yeni maddeye imar planı tahsisatı olarak 3158 lira konulması kararı,</p>
	30.4.1937	<p>-Şehir içinde biri Mumhaneönünde ve diğeri Yeşilyurt arkasındaki boş arsada olmak üzere iki Pazar yeri inşası kararı, -Maraş Caddesi'nin 14,5 m ve Uzun Sokak Caddesi'nin 12 m genişliğinde olması, Çarşı Cami Sokağı genişliğinin görülecek lüzum ve ihtiyaca göre tayin edilmesi kararı,</p>

Tablo 43. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-VII Belediye İmar Faaliyetleri (1.11.1937 – 1.11.1938)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
5.11.1937	-1/1000 ölçeğindeki haritanın yaptırılması için 2 senelik taahhüde girilmek üzere Daimi Encümene görev verilmesi kararı (Daha önce yaptırılmış olan 1/500, 1/2000, 1/10.000 ölçekli haritaların gönderildiğini ve onların onayından sonra 1/1000 tamamlanacağı, 936 bütçesindekinin yeterli olmadığı...), -1936-1937 mesai raporunun kabul edilmesi,	
8.11.1937	-Meydandaki okul civarındaki Belediyeye ait mezarlık arsasının terk edilmesi kararı, -Kavakmeydan’da inşa olunacak Stadyum inşası için istimlakine karar verilen arazinin incelenmesi kararı,	
11.11.1937	-Stadyum istimlak için davet edilen heyetin gelmesi, -Sotha mahallesinde Yalı boyu Caddesinde Belediyeye ait arsanın satılmasına dair: “Müstakbel plan olmadıkça arsaların satılması muvafık değildir.” -Stadyum inşası konusunda istimlak edilecek yer ve kıymeti konusunda anlaşmaya varılmıştır. 1 dönüm 250 liradan 275 liraya çıkartılmıştır.	
22.11.1937	-Stadyum için istimlak edilecek mahallere ait mazbata okunması, -Taksimdeki arsanın Maarif hizmetine verilmesi için teşekkür tezkeresi okunmuştur. -Lise için istimlak edilecek arsalarla Soğuksu’ya giden İmaret Mezarlıkları arasındaki yolun başında bulunan ev arsalarının istimlak kararı, eski binanın doğu ve batısındaki bazı arsaların istimlak ve İmaret yolunun genişletilmesi kararı,	
30.11.1937	-Ticaret mektebi civarında Maarif namına istimlak edilecek yerler için heyet seçilmiştir. -Yeşilyurt arkasındaki eski arsaya mektep yapılarak Belediyeye devri hakkında tebliğ okunmuştur. -Belediye Zabıtası Talimatnamesi okunmuş ve kabul edilmiştir. -Lambert raporu gelmiş ve tercüme ettirilmiştir.	
1.2.1938	-Gazipaşa Caddesindeki Tiyatro arsasının satılıp satılmayacağı konusundaki tartışmalar üzerine: Bu arsanın açılan yol fazlası olması ve müstakbel planla önündeki yol istikametinin değişmeyeceği vesilesiyle satılması kabul olunmuştur.	
24.2.1938	-Vali Konağı bahçesindeki küçük bir binanın yıktırılmasına dair tartışma ve arsanın bahçeye ilavesiyle Konak bahçesinin güzelleştirilmesi kararı,	
12.3.1938	-Mumhaneönünde inşa olunacak Hal binası için 938 senesi bütçesinden alınması şartıyla 2 senelik taahhülle encümene verilmesi kararı: Hal için bu yer Lambert’e gösterilmiş ve şehrin küçük bir limanı olması itibarıyla bir pazara ihtiyaç olmasını uygun görmüştür.	

Tablo 43'ün devamı

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi VII	1.4.1938	-Şehre getirilecek fenni suya "Atatürk Suyu" isminin verilmesine dair tezkere kabul edilmiştir.
	8.4.1938	-Belediye parkının işletmeye verilmesi ve halkın istifadesine açılması kararı, -Tekfurçayır'da Askeriye namına, Taksim'de Maarif namına, Boztepe'de Hususi İdare adına istimlakine karar verilen gayrimenkullere konulan değerlerin belirlenmesi kararı,
	12.4.1938	-Belediyeye ait Taksim mezarlığının üst kısmında ayrılan arsanın Halkevi binası yapılmak üzere Halkevine verilmesi kararı, -Halk Partisi Maraş Caddesindeki kilisenin Halkevine verilmesi için başvuruda bulunmuştur. Vekâlet uygun görmemiştir.
	27.4.1938	-Halkevine tahsis edilen Taksim Mezarlığı başındaki arsanın Halk Partisine satılmasının kabul edilmesi kararı,
	27.9.1938	-Belediyeye ait Sinema Binasının bu sene için kiraya verilmeyerek Sinema makinesi mevcut olan Halkevi ile beraber işletilmesinin kabulü, "Şehir imar planı etüdlerinde kıyasla yıkılması lazım gelen bu binanın kazancı yıldan yıla düşmekte bu nedenle kiraya verilmeyerek Belediyece işletilmesi, Halkevinin sinema makinesinden istifade edilmesi..." -Asri mezarlıkta yapılacak aile mezarlığının değişmesi için yapılan krokinin Nafia encümenine verilmesi kararı,

Tablo 44. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-VIII Belediye İmar Faaliyetleri (1.11.1938 – 02.11.1939)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
7.11.1938	-1937-1938 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
15.11.1938	-Kavakmeydan'da Belediyeye ait mezarlık arsasının satılması hakkındaki talebin reddi, "Müstakbel şehir planı yapılmadan satılması uygun değildir."
29.11.1938	-Lambert şehre son gelişinde Hazirana kadar inşaata müsaade olunmamasını söyledi (İnşaat ruhsatları verilemiyor), Etütlerine göre: İskele caddesinin denize bakan tarafının tamamen açılması konuşulmaktadır. Şehirde muhafaza edilmesi gereken eserler, Maarif Vekâleti mimarı Sedat Çetintaş tarafından tetkik edilmiştir. Müstakbel plana ait program bu eser üzerinden yapılmıştır. -Aza Zühtü Evren: "Ayvasıl Kilisesi milleti hayatta olmayan bir binadır. Kilise değil puthanedir. İsa devrinden evvel inşa olduğu tarihen sabittir. Dünyada o devirden kilise yoktur. İstanbul'daki Ayasofya Cami belki yıkılabilir fakat bu öyle değildir." -Aza Burhan Oğuzlu: "Lamber Maraş caddesinin genişletileceğini ve batıda yeni bir şehir yapılacağını beyan etmişti. Çömlekçi, Yenicuma, Sotha vs kenar mahallelerde inşaat ruhsatı vermemekte mahal yoktur."
9.12.1938	-Müstakbel planın örneğine dair Lambert'den gelen mektup okunmuştur.
06.02.1939	-Lambert tarafından hazırlanıp meclise bırakılan şehir imar planı avan projesinin uzman bir encümen tarafından incelenmesi kabul edilmiştir. -Her encümeden konuyla alakadar ikişer kişi seçilerek bu haritayı incelemelerine ve raporunu meclise vermelerine karar verilmiştir.
10.04.1939	-Asri mezarlığın ıslahı, mezarlık planının herkesin görebileceği bir yere asılması, yaz mevsiminde sokakların sulanması, Dere mahallesinde köprü civarındaki Rusça yazıların silinmesi başta olmak üzere 9 maddelik karar Aza Dr. Hayrettin Atakol ve arkadaşları tarafından ifade edilerek kabul edilmiştir.
12.04.1939	-İmar planı avan projesine göre yıkılıp arsasının meydanlığa ilavesi lazım gelen Sinema binasının ve yanındaki kahvehane ile müştemilatının yıktırılmasına dair karar okundu: -Başkan (Belediye Reis V. Bahri Doğanay): Lambert'in gönderdiği plana göre işe meydandan başlanacağı; Sinema binası ve müştemilatının senelik 3000 lira gelir getirirse de plana başlayabilmek için fedakârlık yapılarak bu binanın şimdiden yıkılması gerektiği ve buna karşılık olarak Atapark civarında bir pastahane ve kahvehane yaparak sinema ve kahvehane kirasından gelecek zararları telafiye çalışacağını öyle olmakla beraber bunu yapamazsak bile imar planının yerine getirilmesine başlayabilmek için binaların derhal yıktırılmasını uygun gördüklerini beyan etti. -Aza Tevfik Yunusoğlu: Bu yıkımın şu an belediyeyi zarara uğratacağını, meydan yapılacağı zaman yıkılması gerektiğini söylüyor.

Tablo 44'ün devamı

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi VIII	12.04.1939	<p>-Başkan: “Meydan yapıldıktan sonra bozulacak değildir. Transit yolu hükümet yapıyor belediye yapmıyor. Anıt için yeniden müsabaka açıyoruz. 140 bin liralıktan vazgeçildi. Bu neticelenirse meydanlığın hemen açılması gerekecektir.”</p> <p>-Aza İbrahim Sural: “Plan ve anıt meselesi mademki şimdi gerçekleşmiyor Cihan Otelinin doğu tarafından enkaz kalan binaları istimlak etsek ve mevcut çıkıntıyı ortadan kaldırsak daha hayırlı bir iş yapmış oluruz.”</p> <p>-Aza Şevki Savaşçı: “İmar yıkmakla olur. Biz bu şehri baltalamazsak hiçbir şey yapamayız. Madem heykel buraya yapılacak şehrin bu kısmını genişletmek icap eder. Sinemayı kaldırmak senelerdir söylenen bir şeydir.”</p> <p>-Aza Burhan Oğuzlu: “Plan meclise gelecektir, meclisçe tetkik ve kabul edildikten sonra Nafia vekâletinin onayına sunulacaktır. Plan ele alındıktan sonra belediye kanunun öngördüğü şekilde beşer senelik mesai imar programları üretecektir. Ortada bir imar hareketi yok iken bu binayı yıkmak bütün havzayı alt üst etmektir.”</p> <p>-Avukat Regaip Öztürk: Belediye Kanunu özel bir kanun olduğu için tamamen tetkik edilemediği ve salahiyet meselesi mevzubahis olduğu için işin daha esaslı bir şekilde tetkiki için gelecek içtimada toplanmak üzere ertelendi.</p>
	13.04.1939	<p>-Sinema binasının yıktırılması belediye meclisinin vazifesi olup olmadığı oya sunulmuştur ve 14 kabul 2 çekimser ile kabul edilmiştir.</p> <p>-Tartışmalar sonucu sinema binasının yıktırılması oylanmıştır ve kabul edilmemiştir. (Çünkü ortada müstakbel imar planı diye bir şey yoktur)</p> <p>-Reşadiye Caddesi'nin Koraltan Caddesi adına dönüştürülmesi ve sahilde bir park tesisi oluşacağından ona da Uzer Parkı adı verilmesi kabul edildi.</p>
	17.04.1939	<p>-İmar birliğinin kurulup kurulmaması tartışmaları yapılıyor. Bir aza Erzurum'da kurulan imar birliğinin yaptıkları ve Erzurum'un Trabzon'u geçeceğini söylüyor. Ayrıca bu memlekete bir çocuk bahçesi, çocuk doktoru, diş doktoru lazımdır kararları,</p>

Tablo 45. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-IX Belediye İmar Faaliyetleri (02.11.1939 – 04.11.1940)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi IX	02.11.1939	-1938-1939 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
	06.11.1939	-Belediyece istimlak edilecek mahaller için komisyon oluşturulmuştur. -Stadyum inşası için Beden Terbiyesi Trabzon Bölgesi adına Kavakmeydan'da istimlak yapılacak gayrimenkullerin kıymetleriyle ilgili tartışmalar yapılmıştır. Gayrimenkul sahiplerinin kıymeti arttırmaları isteği oylanarak reddedilmiştir. -Zağnos mevkiinde Orta Mektep için istimlakine karar verilen gayrimenkule dair kıymet tartışmaları yapıldı. Kıymeti az bulan yer sahiplerinin itiraz dilekçeleri okundu ve tekrar incelenmesine karar verildi.
	09.11.1939	-Başkan: "Mumhane önündeki Hal olarak inşa edilen binanın beklenen hizmeti ifadan uzak olduğunu gördüğümüz için bu binanın ya köylüye Pazar yeri olarak tahsisi ya da başka bir mahalde bir dam inşa ettirilmesi gerektiğini düşünüyoruz."
	18.11.1939	-Başkan: "Memleketin imarı için şehrin muhtaç olduğu ihtiyaçları karşılamak üzere bir istikraz(borçlanma) yapılması düşünülmektedir. Bizim yapacağımız 500.000 liralık istikrazın hiç olmazsa 100.000 lirasını memleketin amudi(dikey) caddelerini açıp güzel havayı en iç yerlere kadar sokmak ve şehrin en kalabalık yerlerinde gelirlili imar yaparak bunlardan alacağımız gelirle istikrazın karşılığını bulmuş olacağız."
	08.02.1940	-Polis Atapark civarında yapılacak karakol binası için bedelsiz arsa istiyor. -Aza İbrahim Ertekin: "Trabzon'un güzel bir mahalli olacak olan bu park içinde karakol binası yaptırılması doğru değildir. Bu binayı parkı alakadar etmeyen başka bir yerde yapsınlar. Esasen Lambert planına göre bu park uzayacak ve Kavakmeydan'a kadar gidecektir. O halde parkın ortasında polis karakolu yaptırılması ne dereceye münasip olur?" -Sonuç olarak istenilen arsanın ücretsiz olarak terki kanunen uygun olmadığından arttırma/eksiltme/ihaleler kanununa göre takdiri bedelle satılması hususuyla daimi encümene havalesi kabul olunmuştur.
	14.02.1940	-Pazarkapı Sandıkçılar içinde köylü için bir pazar yeri yapmak üzere encümence istimlakine karar verilen arsa ve dükkânlara kıymet takdiri için 3 kişilik heyet oluşturulmuştur. -Aza Hayrettin Atakol: "Memleketimizde bazı gelişigüzel imar hareketleri görülüyor. Bir heyet halinde imar görmüş memleketlerde bir tetkik seyahatine çıkılsın orada imar edilen yerler görülsün."
	21.03.1940	-Soğuksu mevkiinde Bayan Makbule'ye ait Atatürk Köşkü'nün halk müzesi yapmak üzere istimlakine ve istimlak bedelini Atatürk Heykeli inşaatına başlanıncaya kadar valinin riyaseti altındaki komisyon emrinde bulunan yardım parasından münasip bir faizle istikraz sureti ile temin edilmesi hususunda belediye reisliğine yetki verilmesi ve istimlak heyetinin seçilmesine dair tezkere okunmuştur. Kabul edilerek Köşke kıymet takdiri için 3 kişilik heyet intihabı yapılmıştır.
	04.04.1940	Atatürk Köşkünün istimlakine ile müze haline bağışlanması ve Çifte Çamlıkta halkın eğlenmesi için bir gazino inşası kararlaştırılmış ise de bu işler için (her iki işin bu sene zarfında başarılması gerekmektedir) Atatürk Anıtı parasından borç alınmasına ilişkin tezkere ile bu miktar paranın 1939 bütçesine ilavesine dair bütçe belirlendi.

Tablo 46. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-X Belediye İmar Faaliyetleri (04.11.1940 – 01.11.1941)

Çalışma Devresi X	Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
	04.11.1940	-1939-1940 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
	22.11.1940	-Yazlık sinema ve tiyatro bahçesi olarak açılıp belediyeden ruhsat almadan üstü ve etrafı kapatılan, kışlık tiyatro haline konulan Uzun Sokak'taki panorama bahçesinin tiyatro ve sinema olarak çalışabilmeleri için gerekli özellikleri olmadığından kapatılmasına dair karar ve tetkiki için İdare ve Sıhhat encümenlerine havalesi kabul olunmuştur.
	30.11.1940	-Lambert tarafından verilen Nafia vekâletince kabul olunan Trabzon şehri imar planlarının Meclisçe tasdiki istenmiştir. -Başkan: "Planlar üzerinde esaslı incelemeler yaparak oluşturulan imar komisyonunun raporuna göre düzenlenen bu plan üzerinde ufak tefek tadilat yapılmıştır."
	05.02.1941	-Vilayet dâhilinde inşa edilecek yol, köprü, mektep vs. eserlere Meclisi Umumi ve ya Belediye Meclislerince idare amirlerinin isimlerinin konulmamasına dair Dâhiliye Vekâleti tezkeresi kabul edilmiştir. İsim koyulmayacak fakat şunun zamanında yapılmıştır diye levha asılacak yani mutlaka bir iftihar madalyası bulunacaktır.
	14.02.1941	-Trabzon merkez kasabası müstakbel imar planının tetkik ve kabul edilmesi kararı, -Şehircilik uzmanı Lambert tarafından yapılan ve Nafia vekâletince de uygun görülen imar planı incelenmiştir. -1/2000 ölçeğinde yapılan ve 5 paftadan oluşan imar planı ile bir kısım yollara ait tatbikat planlarının belediye yapı ve yolları kanununun 4. maddesine göre çizildiği görülmüştür. Bu plana göre şehrin ana caddesi olan Maraş Caddesinin genişliği, sahil yolunun genişliği, Cumhuriyet Cad. genişliği ve caddede yapılacak binaların azami yüksekliği, açılacak olan yeni caddelerin genişlikleri vb. tüm ölçüler görülmektedir. Bunlardan başka verilmesi gereken yeni şehre ait numune evleri, bahçeli evler planı ve kesildiği yerler, bütün caddelerin rakımları, bazı caddelerde yapılacak binaların azami yüksekliklerine ait noktalar, spor sahaları ve çocuk bahçelerinin planı mevcut görülmediğinden eksik olan planların da müteahhidinden istenmesi uygun görülmüştür. -Planın uygun olmadığı şehrin mevcut haline aykırı olduğu gibi tartışmalar sonucunda kabul olunmuş ve plan haricinde bırakılan 3, 4, 5, 6. dereceden yol ve aralıklara ait planların Hükümet tarafından yaptırılması hususunda teşebbüsler uygun görülmüştür.
	01.04.1941	-Cihan Otelinin doğusunda bazı gayrimenkullerin Belediye namına istimlak için 3 kişilik bir takdiri kıymet komisyonu seçimi yapılmıştır.
	02.05.1941	-Su dağıtımı ve satışına ait usul ve esasları gösteren talimatname müzakere ve kabul edilmiştir.
	09.05.1941	-Mumhane önünde yapılacak asri hela için istimlakine karar verilen arsanın kıymetinin belirlenmesi için komisyon seçimi yapılmıştır. -Molozda yapılacak olan gazinonun inşa masrafına yardım için Hususi idareden alınacak olan paranın 1940 mali yılı bütçesine ilavesine karar verilmiştir.

Tablo 47. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XI Belediye İmar Faaliyetleri (01.11.1941 – 02.11.1942)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi XI	03.11.1941	-1940-1941 mesai raporunun kabul edilmesi,
	11.11.1941	-Gazipaşa Caddesinde eski tiyatro binasının sahasından kuzeyine doğru mevcut yol fazlasının 3 kısma ayrılarak Belediyece gösterilecek tipte bina yaptırılmak üzere satılması hakkında Fen İşleri Müdürlüğü teklifinin Nafia Encümenine havalesi kararı,
	06.02.1942	-Atatürk'ün Trabzon'a hediyesi olan fenni içme suyuna halk arasında fena olarak "Alman Suyu" denilmekte olduğundan bundan sonra Atatürk'ün namını ebediyen yaşatmak için "Ata Su" adı verilmesi oylanarak kabul edilmiştir.
	14.02.1942	-Arafilboyu mahallesindeki bir dere isminin Oklu Dere'ye çevrilmesi (Boklu Dere), -Bu oturumda ilk defa "mimarlık" kavramı yazılı metinde geçiyor ve Fen İşleri Müdürlüğü'ne mimarlık ve elektrik mühendisliği ihtisası yapmış olan kimselerden birinin olması gerektiği konuşuluyor.
	06.04.1942	-Sahil gazinosunun önüne plaj yapılması için bütçe, gazinonun güneyinde kale arsasından temin edilen alanda çocuk bahçesi yapılacak, gazino ve civarının imarı ve sıhhi vaziyeti için toplamda 5000 lira ihtiyaç kararı,
	18.04.1942	-Dibağhane köprüsü başında belediyeye ait eski tulumba koğuşunun Halk partisine satılması kararı, -Trabzon'daki tarihi eserlerin muhafazası için tarihi kıymeti olan binaların Belediyece satın alınması için Belediye Encümenine görev verilmesi: Kundup Oğlu Konağı, Şirin Hatun mahallesindeki tarihi mescit, Sipahi pazarındaki Müftü Cami ve Ortahisar' da Hacı Pir Cami medreselerinin yanındaki mescidden birinin Belediyece satın alınarak müze haline getirilmesi kararları, -Belediyeye ait eski İş Bankası binasının İş bankasına satılması hakkında yapılan sözlü teklifin reddi,
	25.09.1942	-Trabzon'da yapılan sanat okulu binası için müstakbel imar planında tadilat yapılması: Sanat okulu için seçilen arsaya ait kroki ve şehir imar planının o kısma ait paftası incelenmiştir.

Tablo 48. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XII Belediye İmar Faaliyetleri (02.11.1942 – 01.11.1943)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
20.11.1942	-Belediyeye ait olup polis karakolu olarak kabul edilen yolcu iskelesi başındaki binanın Emniyet Müdürlüğüne satılması hakkındaki tezkere ve belirlenecek bedel ile emniyete satılması için Daimi Encümene görev verilmesi kararı,
12.02.1943	-Molla siyah Mahallesi Kale Kapısı caddesinde birinin arsası dâhilinde belediyeye ait harap çeşme yerinin kendisine satılmasına dair teklif: “Bu çeşme arsası geleceği parlak bir cadde üzerindedir. Burada bina yapılırsa caddenin güzelliği bozulur. Satılmaması gerekir.”
01.04.1943	-Sümerbank yerli mallar mağazası olarak bulunan Belediyeye ait eski İş Bankası binasının bankanın talebi üzerine bankaya satılması için Daimi Encümene gönderilmesi kararı, -Mollasiyah da bulunan çeşme yerinin satılması için Daimi Encümene gönderilmesi kararı (imar planıyla alakası bulunmadığı için), -Gazipaşa Caddesinde belediyeye ait yol fazlasından dolayı arsaya verilen kararlaştırılmış tiplerde üç ev yapılmasının uygun olmasına dair Nafia Encümenliğine gelen mazbata arsaların aynı şartlar dairesinde satılması için Daimi Encümene gönderilmesi kararı(yine burada da müstakbel imar planında herhangi bir tesisat için ayrılmadığından),
12.04.1943	-Moloz’ da inşa olan Borsa Binası için kale duvarlarından alınan 75 m lik arsanın bedeliyle Borsaya satılması için encümene görev verilmesi kararı, -İstimlakine karar verilen elektrik şirketi binasına kıymet takdiri için Belediye istimlak kanununa göre 3 kişilik bir komisyon seçilmesi kararı,
19.04.1943	-Sahil gazinosunun beden terbiyesi Trabzon bölgesine satılması için Daimi Encümene görev verilmesi: “Bu bina yapıldıktan sonra kiraya verildi ancak merkezden uzak olması ve şehir nüfusunun az olması sebebiyle işleyemedi ve kapatıldı. Emek ve paranın boşa gitmemesi için sahilde bulunuşu ve zemin kattaki banyolar sebebiyle deniz sporlarını teşvik için kullanılabileceği düşünüldü.” -Belediye adına satın alınan Soğuksu’daki Atatürk köşkünün kanuna uygun olarak Halk Müzesi haline getirilerek halka açılması için hazırlanan talimatnamenin kabulü: (Sadece 9. maddenin çıkarılması istendi) Soğuksuda Tesis Edilen Halk Müzesi Talimatnamesi 1. Köşkün bahçesi yaz ve kış her gün halka açık bulundurulacaktır. 2. Bahçede halk için yeterli miktarda banklar konulacaktır. 3. Belediye tarafından daimi bir bekçi atanacak, bahçeye ve çiçeklere dokunulmayacaktır.

Tablo 48'in devamı

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi XII	19.04.1943	Müze Kısmı 4. 1. Katta açılan müze yaz aylarında, cumartesi ve pazar halka açık bulundurulacak, öğrenci vs ziyaretçilere açılacaktır. 5. Ziyaretçiler gezerken bir memur rehberle olacaktır. 6. İzdiham olmaması için 15er kişilik gruplarla girebilecektir. 7. Müzede ziyaretçilerin sigara içmeleri, kanepelerde oturmaları yasaktır. Lüzumundan fazla müze içinde kalmayacaktır. 8. Bir hatıra defteri bulunacak, ziyaretçiler kısaca yazı yazabileceklerdir. 9. Bu talimatnamenin bir örneği müzenin girişinde büyük harflerle asılacak, uymayanlara uyarı verilmeden cezai kanun hükümlerince muamele yapılacaktır. -1941-1942 mali yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
	28.04.1943	-Elektrik ve su işletmesine ait bütçe kararnamesinin kabulü, -Devlet limanları işletme umum müdürlüğü Trabzon şubesine bağlı bulunan binanın İşletme İdaresine satılması için Daimi Encümene görev verilmesi kabul edilmiştir.
	05.07.1943	-Belediyece müzeye çevrilmesi kabul edilen Atatürk Köşkü; müfettişlikten gelen yazı ile teftiş için Trabzon'da bulunduğu takdirde müfettişliğe tahsis edilecek ve gelen devlet büyüklerine de ev sahipliği yapacaktır. -Binanın alt katında Atatürk köşesi, yemek salonu, misafir salonları, mutfak, hela ve üst katında da yatak odaları mevcut; alt katının müze olarak açılmasına meclisçe karar verilmiştir ve talimatname de ilan edilmiştir. Sonuç olarak misafirlerin burada misafir edilmeleri ve bu büyüklerin kimler olacağının Belediye reisliğinin takdirine bırakıldığı kabul edilmiştir.

Tablo 49. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XIII Belediye İmar Faaliyetleri (01.11.1943 – 01.11.1944)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
01.11.1943	-1942-1943 mali yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
04.11.1943	-Değirmendere'deki su kuyuları sahasının ve bu saha ile ilgili ve hususi idareye ait arazi ile sanat okulu inşası için talep olunan Kavakmeydan' da Belediyeye ait mezarlık arsası ve etüv binasının mübadelesi ve ya satın alınması için Daimi Encümene gönderilmiştir. "Bugünkü durum karşısında belediyenin daha büyük başarılar elde etmesi imkânsızdır. Yalnız elektrik şirketi işinin daha uzun süre belirsizlik haline olmaması ve gereksiz yere tasfiye heyetine para verilmemesini rica ederim. Elektrik Şirketinin bir an evvel belediyeye devri için gereken kanuni formalitenin yapılmasının rica olunduğunu bildirdi."
08.11.1943	-Belediye Fen İşleri kadrosuna ehliyetli eleman yetiştirilmek üzere Lise mezunlarından iki gencin Belediye hesabına tahsil ettirilerek masraflarının Belediyece karşılanması ve yetiştirilecek mühendis ve ya mimarın mecburi hizmete tabi tutulması hakkındaki Yazı İşleri Müdürü'nün teklifi üzerine Başkan: "Biliyorsunuz ki müstakbel imar planları hazırlanmıştır. Bunların incelenmesi fen adamlarının elindedir. Sonra elektrik şirketini satın aldık, mezbahada soğuk hava tesisatı yaptıracağız, asri fırın ve asri hamam inşa ettirmek düşünülüyor. Yani modern belediyeciliğe doğru gidiyoruz. Bu işler ihtisas sahiplerinin işidir." -Sonuç olarak bir mühendis ve bir mimar yetiştirilmesi için tahsisatı 1944 bütçesine konulmak üzere teşebbüste bulunulması konusunda Belediye Encümenine görev verilmesi kabul olunmuştur.
10.11.1943	-CHP ve İskenderpaşa Ocaklarının toplanacak binaları olmadığından, Taksimde, Gazi Paşa Mahallesi giden yol üzerindeki terk edilmiş küçük mezarlıkta bu mevkiinin ileride alacağı şekle göre güzel bir parti binası yaptırılmak üzere alanın partiye satılmasına dair yazılan tezkere okundu. Müstakbel imar planı haricinde kalan bu metruk mezarlık kısmındaki boş arsayı içine alan kroki ve Fen İşleri Müdürlüğü tezkeresi okundu. "Bu boş sahanın Parti tarafından şehir planına uygun güzel bir bina ile süslenmesi şehir imarına küçük de olsa bir hizmet olur."
01.02.1944	-Belediyece Cumhuriyet Mahallesi istimlak edilecek gayrimenkullere kıymet takdiri için komisyon seçilmesi kararı, -CHP ocak binası inşası için Bahçecik Mahallesi Belediyeye ait bir arsanın Partiye satılması konusunda Daimi Encümene görev verilmesi kararı,
04.02.1944	-Yeni Cuma Mahallesi mezarlık yapılmak üzere istimlak edilen arazi parçasının eski sahibine satılması hakkında İdare ve Nafia Encümenlerine havalesi, -Kurulacak sergi evi sahası hakkındaki teklifin İdare Encümeni ve Nafia Encümenine havalesi ile Atapark doğusundaki boş arsa üzerinde kurulması kararı, -Belediye hesabına tahsil ettirilecek mühendis ve mimar talebe hakkında mühendis mektebinden ve sanayi nefise akademisinden gelen yazılar ve mühendis mektebi talebesinden Sürmeneli Kibar Bakır imzası ile gelen mektup üzerine Daimi Encümene verilmesi,

Tablo 49'un devamı

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar																												
14.02.1944	<p>-Sergi evi inşası için seçilen Atapark doğusundaki yeşil sahanın bu inşaata tahsisinin kabulü kararı, -Yeni okul önündeki mezarlık arsasının takdir bedelle hususi idareye satılması hakkında vilayet teklifinin kabulü ile Daimi Encümene verilmesi kararı, -Evvelce mezarlık yapmak üzere istimlak edilen Yeni Cuma Mahallesi'nde 1940 m² tarlanın ileride Belediyeye lüzumu olacağı ihtimali görülerek; müstakbel şehir imar planlarının tatbikatında bu tarlanın Belediyeye lüzumu olması muhtemel görülmekle satılmasından vazgeçilmesi kararı,</p>																													
13.04.1944	<p>-Trabzon Hususi İdaresi ile Belediye arasında bir imar birliği teşkili ve bu birliğe ait olmak üzere hazırlanan nizamnamesinin incelenmesi hakkındaki Vilayet tezkeresi ve nizamnamenin İdare, Nafia ve Bütçe ve Kati Hesap Encümenine gönderilmesi kararı, -Kavakmeydandaki spor sahasına ait yeri ikiye bölmekte olan yolun kaldırılarak sahaya katılması hakkındaki tezkerenin kabulü: Stadyumun bu mahalde kurulması sebebi ile umumi hizmet göremeyecek olan bu yolun feshi ile spor sahasına katılması kararı,</p>																													
24.04.1944	<p>-İmar Birliği Nizamnamesi'nin kabulü:</p> <table border="1"> <tr> <td>Kuruluşu</td> <td>Birlik meclisine seçilme şartları</td> <td>Meclisin nizam ve intizamı</td> </tr> <tr> <td>Unvan</td> <td>Birlik meclisinin içtima zamanları</td> <td>Azanın iştirak edemeyeceği meselelerin müzakereleri</td> </tr> <tr> <td>Birliğin faaliyet sahası</td> <td>Açık ve gizli toplantılar</td> <td>Zabtın imzası</td> </tr> <tr> <td>Birliğin devam müddeti</td> <td>Meclise arzı-azanın teklif hakkı</td> <td>Meclisin açılması ve Reisin seçilmesi</td> </tr> <tr> <td>Görevleri</td> <td>Meclise Reis Riyaset eder, Reis vekilleri:</td> <td>Birlik meclisinin müzakere edeceği ve karar vereceği işler</td> </tr> <tr> <td>Sermaye</td> <td>Müzakere için yarıdan fazla aza bulunması</td> <td>Birlik reisinin vazife ve salahiyetleri</td> </tr> <tr> <td>Birliğin Amacı</td> <td>Reis ne zaman yerini Reis vekiline bırakır</td> <td>Encümenin vazifesi</td> </tr> <tr> <td>Sıranın Değiştirilmesi</td> <td>Meclisin feshi</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Birlik Meclisi</td> <td>Hesapların teftişi için seçilen azanın vazifesi</td> <td></td> </tr> </table> <p>Bütçe: Şehrin medeni konforu bakımından muhtaç olduğu gazino, otel, plaj, sinema ve turistik yol gibi tesisleri yapmak için Belediyenin kanunen sahip olduğu görevlerden bir kısmının teşkil edilecek birliğe verilmesi ve bu işlerin birlik vasıtası ile başarılması uygun olup bu amaçla hazırlanan nizamname mevzuata uygundur. Belediye adına istimlak edilecek yerler için komisyon seçilmesi Belediye parkı içinden geçen beton yol bozuk olduğundan bu yolun döşenerek tamiratına dair verilen teklif üzerine: "Teklif edilen işler imar planına uygun olmalıdır. İmar planında Belediye parkı kaldırılmakta ve alan umumi meydanlık haline getirilmektedir. İleride vaziyeti değişecek olan böyle bir yerin esaslı olarak tamiri doğru değildir."</p>			Kuruluşu	Birlik meclisine seçilme şartları	Meclisin nizam ve intizamı	Unvan	Birlik meclisinin içtima zamanları	Azanın iştirak edemeyeceği meselelerin müzakereleri	Birliğin faaliyet sahası	Açık ve gizli toplantılar	Zabtın imzası	Birliğin devam müddeti	Meclise arzı-azanın teklif hakkı	Meclisin açılması ve Reisin seçilmesi	Görevleri	Meclise Reis Riyaset eder, Reis vekilleri:	Birlik meclisinin müzakere edeceği ve karar vereceği işler	Sermaye	Müzakere için yarıdan fazla aza bulunması	Birlik reisinin vazife ve salahiyetleri	Birliğin Amacı	Reis ne zaman yerini Reis vekiline bırakır	Encümenin vazifesi	Sıranın Değiştirilmesi	Meclisin feshi		Birlik Meclisi	Hesapların teftişi için seçilen azanın vazifesi	
Kuruluşu	Birlik meclisine seçilme şartları	Meclisin nizam ve intizamı																												
Unvan	Birlik meclisinin içtima zamanları	Azanın iştirak edemeyeceği meselelerin müzakereleri																												
Birliğin faaliyet sahası	Açık ve gizli toplantılar	Zabtın imzası																												
Birliğin devam müddeti	Meclise arzı-azanın teklif hakkı	Meclisin açılması ve Reisin seçilmesi																												
Görevleri	Meclise Reis Riyaset eder, Reis vekilleri:	Birlik meclisinin müzakere edeceği ve karar vereceği işler																												
Sermaye	Müzakere için yarıdan fazla aza bulunması	Birlik reisinin vazife ve salahiyetleri																												
Birliğin Amacı	Reis ne zaman yerini Reis vekiline bırakır	Encümenin vazifesi																												
Sıranın Değiştirilmesi	Meclisin feshi																													
Birlik Meclisi	Hesapların teftişi için seçilen azanın vazifesi																													
05.05.1944	<p>Kanun gereğince Çömlekçi Mahallesi'nin iki muhtarlığa ayrılmasının kabulü: Geniş ve kalabalık olan Çömlekçi mahallesi'nin iki muhtar ve iki ihtiyar heyeti ile idaresi uygun görülmüştür. 1 numaralı Çömlekçi ve 2 numaralı Çömlekçi olmak üzere sınırlarına karar verilmiştir.</p>																													

Tablo 50. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XIV Belediye İmar Faaliyetleri (01.11.1944 – 01.11.1945)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi XIV	01.11.1944	-1943-1944 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
	02.11.1944	-Maraş Caddesi üzerinde ve Ziraat Bankası'na bağlı arsanın Belediye adına istimlak için kıymet takdir edecek komisyon seçimi, -Vali konağı inşası içi müstakbel imar planında tadilat kabulü: Müstakbel imar planına göre Kindinar mahallesinde yapılacak Vali konağının, yeni yapılacak Hükümet mahallesinde, Hükümet Konağı kuzeyine nakli düşünülmüş ve Nafia Vekâletince de uygun görülmüştür. -Belediyeye ait İskele Karakol binasının Emniyet Müdürlüğü'ne satılması ve kira bedelinden feragat kabulü,
	06.11.1944	-Boztepe Mahallesi, Zülmera suyu deposu arkasında Belediyeye ait arsanın ocak binası yapılmak üzere CHP'ye satılması için Daimi Encümen'e görev verilmesi.
	09.11.1944	-Meydan alt kolda Belediyeye ait 223-235 numaralı dükkânların istimlak edilen yanındaki dükkânlarla birlikte yıktırılması için Belediye reisliğine görev verilmesi kararı,
	15.02.1945	-Belediye gayrimenkullerinden lüzumsuz olan bir kısmının satılması için Daimi Encümene görev verilmesi kararı: Şehir planı ile ilgisi olmayan ve yıllık gelirleri ancak tamir ve vergilere yeten belediye mallarının satılması kararı,
	13.07.1945	-Mumhane önünde açılan pazar yerinin işletilmesi ve belediye vergilerinin tahsili için tahsildar alımı kararı, "Bugün Türk milleti medeniyete doğru ilerlemektedir. Bu şerait altında halen eski devir hayatını yaşamak doğru değildir." -Asri mezarlıktaki üçüncü sınıf mezar yerlerinin dolmuş olması dolayısı ile yeni ölümlerin gömülmesi için yer temini: yeni mezar için maddi durum el vermiyor. Ölenlerin üzerinden sekiz sene geçtikten sonra ölümlerin başka bir yere taşınması konuşuluyor ancak mümkün değil, ebedi istirahatleri bozulmayacak. Paralı kısımdan bir yer ayarlanıp iki-üç sene daha idare edilmesi kararlaştırılıyor.

Tablo 51. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XV Belediye İmar Faaliyetleri (01.11.1945 – 10.06.1946)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
13.11.1945	-1944-1945 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
14.12.1945	-5 senelik mesai imar programının karma bir encüme havalesi: 5 sene içinde yapılması düşünülen 1300000 liralık inşaat ve tesisat ile bunun kaynaklarının şehrin hakiki ihtiyaçlarına uygun olduğu anlaşarak meclise sunulmuştur. Tetkikleri yapacak 8 kişilik komisyon seçilmiştir.
25.12.1945	<p>-Gelir 1 350 000 çıkarılmış, gider kısmına hamam inşası ve Cihan otelinden dik olarak denize inen yolun kaldırılarak buna karşılık Maraş Cad. bir an evvel açılması için istimlake ayrılan paranın belirlendiği, eski ve pis dükkânlarla Kasaplar çarşısındaki kötü manzaralı dükkânların istimlakinin uygun olacağı bildirilmiştir.</p> <p>-Halk evinin bu dükkânlar arasındaki boş arsada kurulacağı kararı,</p> <p>-Atatürk heykeli için daha önce konuşulduğu gibi uzman heykeltıraşlara maketler yaptırılarak beğenilenin kabul olunacağı, maddi olarak bir kısmı mevcut bir kısmının da senelere yayılması kararı,</p> <p>-Şehir içinde tamir ve ıslah olunacak yolların listenin hazırlanması kararı,</p> <p>-Cumhuriyet Cad. bir an evvel düzenlenmesi gerektiği,</p> <p>-Sebze pazarının şehir ihtiyacına elverişli hale getirilmesi kararı,</p> <p>-Gazhane işinin sonraya bırakılmaması kararı,</p> <p>-Hükümet Konağı inşası için Kavakmeydan yolunun kuzeyindeki istimlak ile güneyinin açılması gerektiği konuşulup kabul edilmiş ve neticede “Trabzon Belediyesinin Beş Senelik İmar Mesai Programı” yazılı olarak kabul edilmiştir.</p> <p style="text-align: center;">Trabzon Belediyesinin Beş Senelik İmar Mesai Programı</p> <p>Müstakbel imar haritasının tamamlanması için eksik olan Fenni Açıklama Planları ve Hesapları bu beş sene içinde ikmal edilecektir. Bu beş seneyi takip edecek devrelere ait programların temelini bu planlar ve onun tatbikatı oluşturacaktır.</p> <p>İlk Beş Yıl İçinde Elde Edileceği Tahmin Olunan Gelirler</p> <p>Mevcut Gelirlerden Oluşacağı Tahmin Edilen Gelirin Geçmiş Yıllarla Karşılaştırılması</p> <p>Yapılacak Borç</p> <p>Gelirden Oluşacak Fazlalıklar</p> <p>Yeni Gelir Kaynakları</p> <p>Bütçeden Yapılacak Tasarruflar</p> <p>Sergi Evi İnşasına Yapılacak Yardımlar</p> <p>Gazhane İnşası Karşılığı</p>

Tablo 51'in devamı

Çalışma Devresi XV	Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
	25.12.1945	<p>Beş Yıl İçinde Yapılacak İşler ve Bunlara Harcanacak Paralar (27 Madde) Masrafların Sebepleri (kaldırım, parke, asfalt inşaatları, yol ve tamiratlar) Soğuk Hava Tesisatı Yapılması Asri Fırın İnşası Lağım Yolları İnşa ve Tamiri Yapılacak İstimlakler Sergi Evi İnşası Abideler İnşası İkinci bir mezarlık tesisi için arsa ve ya tarla istimplaki ile iki mezarlığın da yapılması, gasilhane, intizar salonları yapılması Park ve Çocuk Bahçesi Tesisi İtfaiye Garajı İnşası Tatbikat ve İnceleme Planlarının Yapılması (Lambert) Gazhane İnşası Asri helalar inşası İskeleler Tamir ve İnşası Mezat salonu İnşa ve ya Mevcut Salonun Islahı</p>
	05.02.1946	<p>-İl makamından iade olan beş yıllık mesai imar programının tekrar karma encümene havalesi, -Atapark'tan Kavakmeydana giden yol yapılırken o yol üzerinde yapılacak hastane, lise, stadyum ve sanat okulu gibi büyük tesisler dolayısıyla fenni ana lağım olmasından su birikintilerinin Faroz'a yaptığı tazyikin önüne geçilmesi zorunludur.</p>
	11.02.1946	<p>-Söz alan Ekrem Ongan limanı şehre bağlayacak olan ana caddeyi ele aldığını ve Kavakmeydan semtinde yapılacak yapıları çiçek bahçesine benzeterek gereken suyu da belediyenin vermesi gerektiğini beyan etmiştir.</p>

Tablo 52. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XVI Belediye İmar Faaliyetleri (10.06.1946 – 01.10.1947)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi XVI	24.06.1946	-Belediyece satın alınan Selamet Otelinin kiraya verilmesi hakkında Başkanlıktan yapılan açıklama, -Belediye yapı ve yollar kanununa göre her cadde üzerindeki binaların boyanmasının gündeme alınması: kabul edilmemiştir. -İl makamından iade edilen beş senelik mesai imar programının incelenmesi için sekiz kişilik komisyon seçilmesi kararı,
	13.07.1946	-İmar birliğine dört asıl ve yarısı yedek üye seçilmesi kararı, -Kavak Meydan'daki etüv binasının Sanat okuluna satılması hakkında il yazısının karma encümenine havalesi kararı: durum planına göre etüv binasının yıkılıp ekli krokide gösterilen alanın mevcut enstitü arsasına ilavesi gerekiyor. Buranın mektep yapılması istimlak planına dâhildir.
	05.08.1946	-Etüv binasının Sanat Okulu için Maarife satılması konusunda Daimi Encümeneye yetki verilmesi kararı,
	15.10.1946	-Kavakmeydandaki etüv binasının Milli Eğitim Müdürlüğü'ne satılması için Daimi Encümeneye yetki verilmesi kararı,
	25.10.1946	-Belediye yapı ve yollar kanunu gereğince binaların boyanması hakkında verilen öneri kabul edilmemiştir. -Belediyenin birinci beş senelik mesai imar programının tadilat ile kabul edilmiştir. Yapılacak işler ve gereken bütçe belirlenmiştir.
	14.11.1946	-Taksim parkı ile ilgili tartışmalar, şehrin yeteri kadar parkı vardır masraf yapmak gereksizdir diyenler var, sadece koruluk olmasını söyleyenler var, Lambert planına göre harekete geçilecek ve park yapılacaktır.
	19.12.1946	-Belediye hesabına Teknik Üniversite'de (İstanbul) okuyan öğrencinin aylığı artırıldı. (Mezun olduktan sonra 8 sene devlete çalışacak)
	10.02.1947	-İskenderpaşa Cami önündeki eski medresenin yıktırılarak uygun yerinde umumi hela yaptırılması hakkında verilen teklifin gündeme alınması kararı,
	13.02.1947	-Meydan Cami önündeki alanın yıkılarak cami önünün açılması ve meydanlık haline getirilmesi sureti ile hela yaptırılması hakkındaki müzakere kabulü ve Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı,
	15.05.1947	-Atatürk Anıtı şeklinin belirlenmesi: heykelin şekli ve taşıyacağı vasıflar Belediye Başkanı tarafından belirlenmek üzere yetki verilmiştir.
05.06.1947	-Akçaabat'ta Belediyeye ait bir tarlanın satılması için Daimi Komisyona görev verilmesi kararı, -1946-1947 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,	

Tablo 53. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XVII Belediye İmar Faaliyetleri (01.10.1947 – 04.10.1948)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
01.10.1947		-Vakıflar idaresine ait üç parça arsanın parasız olarak Belediyeye terki kararı, (şehir imar planı ile yeşil saha olarak ayrılması sebebiyle)
11.10.1947		-İskenderpaşa Mahallesi Mısıryan Sokağındaki arsa üzerinde Halk Evi inşa edileceğinden şehir imar planında bu yerin Pazar mahalli olarak gösterilmiş olduğundan planda tadilat yapılmasının kabulü, -Halk Evi inşa edilecek saha üzerindeki Belediyeye ait asri helanın uygun bedelle Partiye satılmasının kabulü,
02.12.1947		-Şehir imar planına göre 22 m olan Numune Hastanesi önündeki yol genişliğinin 17 m'ye indirilmesi hakkındaki Bayındırlık Bakanlığı emri üzerinde yolun eskisi gibi 22 m olarak kabulü kararı,
02.02.1948		-Vakfa ait üç parça arsanın parasız olarak Belediyeye bırakılmasının uygun olmadığına dair İçişleri bakanlığının emirleri, -İskenderpaşa Mah. Deniz Sokağında yol fazlası olarak bulunan Belediyeye ait arsanın satılması konusunda Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı, -Bahçecik Mahibişoğlu Sok. yapılan çeşme tesisatına dair masraf kabulü kararı,
09.02.1948		-Pazar kapı mahallesinde imar planı tatbikatından sonra geri kalan 30 m lik bir yol fazlasının talibine satılması konusunda Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı,
01.03.1948		-Otomatik telefon binası inşaatı için postane tarafından talep edilen yol fazlası arsanın bu idareye satılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı, -Tekel İdaresi tarafından tütün bakım ve işletme evi yapılacak olan Reşadiye Cad. üzerindeki tarlaların ve bu tarlalar ortasından şehir imar planına göre 4. derecede geçirilen yolun kaldırılarak tütün bakım ve işletme evi olarak kabulü,
04.06.1948		-Kavakmeydan'da spor sahasına bitişik mezarlığın beden terbiyesine devir ve tahsisi hakkında teklifin ertelenmesi kararı, -Molozda bir arsanın satılması hakkındaki dilekçenin Bayındırlık Komisyonuna havalesi kararı, -1947-1948 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
07.06.1948		-Arsa istimlaki için takdir komisyonu seçilmesi kararı, -Taksim parkında yapılacak otel için imar planında tadilat yapılmasının gerektiği(parkın güneyinde), -Aldı kaçtı mevkiinde mezarlık eski arsasından bir kısmının satılması hakkında Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı, -Kavakmeydanda Belediye arsaları üzerinde kredi temini suretiyle yaptırılacak ev hakkındaki rapor ve projelerin Bayındırlık Komisyonuna havalesi kararı,

Tablo 53'ün devamı

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi XVII	10.06.1948	<p>-Beden terbiyesine verilmesi istenen Kavakmeydanda Stadyum civarındaki mezarlık alanı ile şimdiki futbol sahası hakkında gelen yazının incelenmesi kararı,</p> <p>-Üye Mehmet Kitapçı: "Görülüyor ki hemen her işte imar planının tadilatı ile karşılaşıyoruz. Bu planda bir esrar var."</p> <p>-Üye Cemal Çanakçı: "İmar planında tadilat yapılmadan iş yapılmış, yeni stadyum kurulmaya başlanmıştır."</p> <p>-Bir kişi tarafından satın alınmak istenen kale arsası ile yıkık kale duvarı hakkında o alanın tarihi eserle ilgili olup olmadığının incelenmesinin kabulü,</p> <p>-Kavakmeydanda yaptırılacak 30 ev hakkında Bayındırlık Komisyonundan gelen yazıda uygun görülmediği, Başkanlıkça yapılan teklif ile bu evler için arsalardan m² başına 1 lira alınmasının kabulü (Amaç; imar planına uygun olarak şehrin batı tarafında küçük bir Numune Mah. yapmaktır. Arsa toplu halde belediyeye aittir. Ancak şehre uzak kalmaktadır, fazla rağbet olmayacağı düşünülmektedir. Evler banka kredisiyle satılacaktır)</p>
	18.06.1948	<p>-Kale duvarları hakkında taktir gündemi ve başkanlığa havalesi kararı,</p> <p>-Beden terbiyesi bölgesine devri istenilen mezarlık sahası ile spor sahası hakkındaki teklifin Bayındırlık ve İdare Komisyonunda incelenmesi için tekrar bu komisyonlara havalesi kararı,</p> <p>-Bir kişinin almak istediği kale arsası ile yıkık kale duvarının satılması hakkındaki teklif ile raporun Bayındırlık Komisyonuna havalesi kararı,</p> <p>-Belediyeye ait 16 parça arsa ve tarlanın satılması hakkındaki başkanlık teklifinin Bayındırlık Komisyonuna havalesi kararı,</p>
	28.06.1948	<p>-Zafanoz köyünde belediyeye ait araziden 1000 m² lik bir kısmın Halk Odası yapılmak üzere köy adına istimlakine karar verildiğinden Daimi Komisona yetki verilmesi kararı,</p>

Tablo 54. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XVIII Belediye İmar Faaliyetleri (04.10.1948 – 07.10.1949)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi XVIII	12.11.1948	-Şehir dâhilinde yapılacak otel için bütçeye tahsisat konulması için vilayet tezkeresinin okunması, -Teknik Üniversite mimarlık şubesinde Belediye hesabına okuyan talebenin 1949 yılında mezun olacağına dair fakülte dekanlığından gelen yazı,
	09.12.1948	-Belediyeye lazım olmayan bir kısım arsaların satılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı (imar planı ile ilgisi bulunmayan arsalar), -Zülmera suyu yolunun değiştirilerek Kireçhane ve Soğuksu'ya yeterli miktarda su verilmek şartı ile Atasü tesisatına bağlanması için yapılacak masrafa karşılık paranın yarısı borç alınacağından bu tesisatın bu suretle yapılması kabul edilmiştir.
	04.02.1949	-Belediye parkına dikilecek Atatürk Anıtı için GSA tarafından açılan yarışma sonucu 1. olan maketin kabulü ve aynı heykelin yaptırılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı, -Özel idareye ait Maraş Cad. üzerindeki arsa ile Taksim parkındaki arsanın, Atapark karşısındaki Belediyeye ait sergi evine tahsis edilmiş arsanın parasız olarak değiştirilmesinin kabulü, -Gazipaşa Cad. başındaki asri hela üzerine mağaza inşasına dair Fen İşleri Müdürlüğü raporu ve binanın 2 kat yapılmasının kabulü,
	10.02.1949	-Şehir içinde Belediyeye ait ve imar planı ile ilgisi bulunmayan münferit arsaların satılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı,
	01.06.1949	-1948-1949 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
	09.06.1949	-Çifte çamlık gazinosunun üst katında talibi tarafından otel inşa edilerek ve kirası ile hesaplanarak Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı,
	13.06.1949	-Bir kişinin arsası içinde bulunan Belediyeye ait kale arsasının satılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı (alanın imar planı dışında kalması sonucunda karar verilmiştir),

Tablo 55. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XIX Belediye İmar Faaliyetleri (07.10.1949 – 09.09.1950)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
14.10.1949	-Zafanoz köyünde Belediyeye ait düzlük araziden üzerinde cami yapılmak üzere bir kısmının köy ihtiyar heyeti adına satılması hakkındaki teklifin Daimi Komisyona havalesi kararı,
25.10.1949	-Petrol Ofisi tarafından Değirmendere’de yaptırılacak akaryakıt tanklarına ayrılacak alanın imar planı ile ilgisi bulunması dolayısıyla bu olayın detaylıca araştırılması için ertelenmesi kararı, -Taksim meydanında eski küçük mezarlık arsası üstünde Sokoni Vakum Kumpanyası tarafından yaptırılması teklif edilen benzin satış deposu arsasının hazırlanacak mukaveleye göre Kumpanyaya verilmesi konusunda Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı, -Zafanoz köyünde Belediyeye ait araziden cami için arsa talebinin reddi: Bu düz arazinin kuzey ve güney taraflarında kahvehaneler mevcut olup bu alan geçmişten beri şehirli ve köylü halkın birleştiği eğlence yeri olmuştur. Bu sebeple böyle bir yerde cami inşası dini hisleri rencide edeceği ve dinin usul ve kaidelerine uymadığı anlaşıldığından arsa satılması hakkındaki teklif reddedilmiştir.
23.12.1949	-İmar planına göre kısmen park kısmen satış yeri olarak ayrılan arazinin petrol tanklarına tahsisi için imar planında tadilat yapılması kararı, -Üye Ahmet Kömürcü: “İmar planında tadilat yapa yapa şehri eski ve hali hazır duruma getireceğimiz muhakkaktır.”
08.02.1950	-Yapılan Yeni Halk Evi: “Merkez tarafından inşa olunmaktadır, parasını Trabzon Halk evi vermiyor. Memleket evladının irfanını yükseltecek bir kültür yuvası haline gelecek ve şehrimizi süsleyen mükemmel bir imar eseri olacaktır. Bu bakımdan korunmaya layıktır.” -Gazhane Meselesi: “Trabzon’da büyük bir gazhaneye ihtiyaç vardır. Belediyeye gelir temin etmeyen birçok Belediye gayrimenkullerinin satılarak bunlardan elde edilecek gelirle ihtiyaca yönelik gazhane yapılması uygun olacaktır.” -Belediye hesabına İTÜ Mimarlık Fakültesinde okutulan öğrencinin 1950 yılı fen işleri kadrosuna 35 lira asli maaşla yüksek mühendis mimarlık ödeneği konulması kabul edilmiştir.
01.06.1950	-Kanun gereğince yapılacak binalar için hazırlanan talimatnamenin müzakere ve kabulü kararı, -1949-1950 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
07.06.1950	Bazı üyelere gelen önerge: -Molozda iskele ile gazino bahçesi arasında dökülen inşaat artıklarının üzerine kurulmakta olan barakaya hangi sebeple müsaade edildi? “Arsa henüz Belediye malı değildir ancak ticaretle meşgul vatandaşlar için başkan kendi yetkisiyle geçici olarak izin vermiştir.” -Molozdan kayalığa kadar kamyonlarla dökülen inşaat artıkları yolu ve yol istinat duvarlarını bozmakta ve yağışlı havalarda geçilememektedir. Başkanlıkça tedbir alınmış mıdır? -Pazar kapı Mah. Sandıkçılar Cad. yapılmakta olan gayri sıhhi barakaya ruhsat verilmiş midir?

Tablo 56. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XX Belediye İmar Faaliyetleri (09.09.1950 – 01.10.1951)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
02.10.1950	-Maraş Cad. bir çeşme yeri ile kale duvarının satılması hakkında teklifin Bayındırlık Komisyonuna havalesi kararı, -Şehrin kadastro için gerekli görülen nirengi ve poligon tesisleri için İller Bankasından borç alınması hakkında teklifin Bayındırlık Komisyonuna havalesi kararı,
09.10.1950	-Şehrin nirengi ve poligon tesislerini yaptırmak üzere İller Bankasından borç alınması hakkında Bayındırlık Komisyonu mazbatasının kabulü, -Maraş Caddesinde bir çeşme arsasının isteklisine satılması hakkında Bayındırlık Komisyonundan gelen mazbatanın kabulü, -İçkale mevkiinde bir kişiye ait arsa ile Belediyeye ait bir arsanın değiştirilmesi hakkında teklif üzerine bu yerlerin antika eser bakımından Milli Eğitim Müdürlüğü ile temas edildikten sonra harekete geçilmesi kararı,
13.10.1950	-İçkale mevkiinde tarihi hamam arsasının diğer bir belediye arsasıyla değiştirilmesinin kabulü (Mimar Sedat Çetintaş'ın raporuna göre korunması gereken eski eserlerden olduğu hakkında gelen yazı okunarak bu hamam arsası ile o civarda Belediyeye ait bir arsanın değiştirilmesi kabul edilmiştir.) "Trabzon tarihine göre Pontus kralının kızının Uzun Hasan'la evlendiği zaman Uzun Hasan ile kızın bu hamamda banyo yaptıkları rivayet edilmektedir ve öteden beri halk tarafından bilinmektedir." -İmaret-İsmetpaşa Mahallesiindeki polis karakoluna bitişik bir arsanın takdiri bedelle Maliyeye satılmasının kabulü: Emniyete ait karakol bahçesi olarak kullanılmak üzere Maliyeye satılması hususunda Daimi Komisyona yetki verilmiştir.
15.12.1950	-Motorlu araçlar için umumi otomobil servis istasyonu yaptırılması hakkında Belediye Başkanının teklifinin müzakere ve kabulü, -Hal Binası inşası hakkında Belediye Başkanlığından yapılan teklifin kabulü: "Mumhane önü mevki ile Maraş Cad. arasında kurulan ve senelerden beri esaslı bir programla geliştirilemeyen sebze pazarının yerinde iktisadi ve ticari seviyeyi yükseltecek Hal binası inşası..." -Gazhane Binası inşası hakkında Belediye Başkanlığından yapılan teklifin kabulü, -Arafilboy mahallesi Çömlekçi Mah. ayrılarak eskisi gibi bir mahalle haline getirilmesi hakkındaki mahalle halkı tarafından verilen dilekçenin Karma Komisyona havalesi kararı,
01.02.1951	-Sebze pazarının kurulduğu mahallin imar planı ile alakası bulunması dolayısıyla planda tadilat yapılması hakkında teklif ve Karma Komisyona havalesi: Hala Pazar mahalli ancak imar planında buradan sahile doğru kısa bir yol geçmekte bulunduğunu ve yeniden yaptırılacak Pazar mahallinin yaptırılabilmesi için imar planı buna engel teşkil eylediği ve aslında burada açılması düşünülen yolun hiçbir lüzum ve faydası olmayacağı tartışmaları, Cumhur Odabaşoğlu: "Londra, Berlin ve Paris gibi şehirlerin planları zamanında yapılmış ve 50-100 sene gibi bir müddette bugünkü durumlarını almıştır. Bizim yollarımız hiç denecek durumdadır, bir uzmanın elinden çıkan ve gelecek için büyük fayda sağlayacak olan imar planı üzerinde oynamak doğru değildir."

Tablo 56'nın devamı

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
07.02.1951	-Hal binası inşası sahasının imar planı ile alakalı bulunması dolayısıyla planda tadilat yapılması ile bu mahallin hal binası sahasına tahsisinin kabulü,
16.02.1951	<p>-Cumhuriyet Mah. Derviş Paşa Sokağındaki Belediyeye ait 30 m² arsanın talibine satılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi, -Demirciler içinde Belediyeye ait çeşme arsasının talibine satılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı, -Kunduracılar Caddesi Kasım oğlu Sokağında belediyeye ait garaj sahasından hanesine giriş verilmesi için kendisine bir miktar arsa satılması hakkındaki talep üzerine imar planı ile alakalı olması sebebiyle reddedilmesi kararı, -Üyeden Rıza Egemen'in 6 maddelik önergesi: "Boztepe mevkiinde Belediyeye ait Çamlık mevkiinin arsa halinde planlanarak ev yapmak mecburiyeti ile bir sayfiye yeri haline getirilmesi isteniliyordu. Boztepe'nin ağaçlandırılmak sureti ile şehrin güzel bir mesiresi haline getirilmesine çalışılan böyle bir mahallin mahalle haline dönüştürülmesi taraftarı olmadıkları..." Başkan: "Boztepe'nin doldurma-boşaltmalarının başladığı, Samsun fidanlığından fidan temin edildiği, bu mahallin parsel haline getirilerek satılmasının reddedildiği..." -Belediye mimarının yevmiye ile istihdamına imkân görülmediğine dair Bayındırlık Komisyonundan gelen rapor, -Soğuksu'daki Belediye köşkünün tamiri için ayrılan 10 bin lira tahsisatın reddi ile bu köşkün satılması için karar maddesi: Reddedildi. Bu binanın tarihi bir kıymet taşıdığı, rahmetli Atatürk'ün milletine buradan malını bağışladığını, bu tarihi hadiselerin köşk içinde mevcut Atatürk'e ait eşya üzerine hak edilmiş bulunduğu ve buranın bir köşk değil Atatürk Müzesi olarak muhafaza edilmesi gerektiği kararı,</p>
23.02.1951	-Ortahisar İçkale Caddesinin genişletilmesi için bir kişiden istimplaki lazım gelen mahal kadar aynı cadde üzerinde Belediyeye ait yol fazlasının kendisine verilmek sureti ile değiştirilmesi hususunda Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı,
07.05.1951	-Meclisin 15.12.1950 tarihinde verilen yetkiye istinaden hazırlanan Hal binası projesi ile Gazhane binası projesinin inceleme ve kabulü ile bu projelerin gerçekleşecek bedel ile keşifleri ile elektrik ve su tesisatı düzenlemesi için seçilecek heyet ile Ankara'dan borç yoluyla temin edilmesi kararı,
20.07.1951	<p>-Soğuksu-Çifte Çamlık mevkiinde Hükümetçe kurulması düşünülen Verem Hastanesi için bu mahalde mevcut Belediye Çamlıkları ile gazinosunun 50 lira bedelle Hazineye devrinin kabulü, -Yerine getirilme imkânı olmayan Şehir Müstakbel İmar Planının hiç olmamış gibi kabul edip yeniden bir plan yaptırılması hakkında Başkanlık teklifi ancak şimdilik ertelenmesi kararı, -Lambert'in imar planının ekonomik ve fiziki olarak şehre uygun olmadığını, ülkenin böyle imar planı için hazır olmadığını, Türk şehirciler tarafından yeni bir imar planı yapılabileceğini, 5 senelik imar programı olmayan şehirlerin olduğunu, ekonomik olarak yeterli bütçe ayırmadıkdan sonra planların uygulanamayacağı tartışılmıştır.</p>

Tablo 57. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XXI Belediye İmar Faaliyetleri (01.10.1951 – 01.10.1952)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
03.10.1951	Şehrin imar planını incelemek için Belediyenin talebi üzerine Bayındırlık Bakanlığında gönderilen Şehirli Yüksek Mimarın Meclise izahat vereceği bildirildi. Yük. Mim. Turgut Tuncay gelerek mevcut şehir imar planı ve şehrin durumu üzerinde yaptığı incelemeler sonrası; bu imar planının bu şehirde yerine getirilmesinin imkânı olmadığını, bu plan ortada durdukça da yenisinin yapılmasının uygun olmadığını, planın kaldırılması hakkında Belediye Meclisince karar alınarak Bayındırlık Bakanlığınca yeni bir planın yaptırılması gerektiğini bildirmiştir.
08.10.1951	-1950-1951 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,
12.10.1951	-Kavakmeydan'daki Etüv istasyonu binasının Erkek Sanat Enstitüsü öğrenci yemekhanesi olarak geçici hizmete verilmesi kararı, -Taksim mevkiinde ve şehrin bazı yerlerinde benzin satış istasyonu kurulması için Belediyece arsa tahsisi hakkında teklifler ve belirlenen komisyona havalesi kararı, -Selamet oteli altındaki mağazaların tahliye edilerek itfaiyeye verilmesi hakkında verilen dilekçe ve Belediye Başkanına havalesi, -Belde ihtiyaçlarından önemli bazı işlerin hükümetçe takibi için Ankara'ya heyet gönderilmesi hakkında Belediye başkanlığından yazılan teklif yazısı: 1. Hal binası için İller bankasından temin olunan ve 1 senede alınacak olan istikraz bedelinin tahsili, 2. Şehrin elektrikten mahrum kalmaması için Değirmendere elektrik santrali işinin devletçe temini, 3. Şehirden geçecek sahil yolunun devlet hizmetleri mevzuu dâhiline alınması, 4. Eskisi evlenme salonu ve yenisi şehir sineması yapılmak üzere Halkevleri binalarının Belediyeye devri hakkında teklifin bakanlıklarla temas edilerek karara bağlanması, 5. Liman tesisatı sebebiyle bozulan Çömlekçi mah ana lağım tesisatının yeniden inşası, 6. Soğuksudaki Halk Müzesinde mevcut hükümete ait eşyanın parasız olarak Belediyeye devri hususunda teşebbüsler,
15.10.1951	-Bahçecik Mahallesinde Belediyeye ait bir arsanın satılması hakkındaki talebin Bayındırlık Komisyonuna havalesi, -Belediye arsası ile kendi arsasının değişimi hakkında verilen dilekçe üzerine değişim işinin şehir kadastro sununun ikmaline tehiri, -Şehir imar planının yeniden tanzimi hakkındaki Fen işleri Müdürlüğünün raporunun Bayındırlık Komisyonuna havalesi,
19.10.1951	-İmar planının kaldırılması hakkında Bayındırlık Komisyonu mazbatasının müzakere ve mevcut imar planının tatbik kabiliyeti olmadığından kaldırılmasının kabulü,
01.02.1952	-Yeniden yaptırılacak şehir müstakbel imar planına ait Bayındırlık Bakanlığı yazısının Bütçe Komisyonuna havalesi kararı, -Tekke cami arkasındaki 242,43 m2 lik arsanın taliplerine satılması hususunda Daimi Komisyona yetki verilmesinin kabulü, -Ortahisar Şirin Hatun Mah. Belediye'ye ait bir arsanın kendisine satılması hakkında dilekçe üzerine arsanın Belediyeye aidiyetinin tespiti, -İskenderpaşa Mah. Limonlu Sok. eski su deposu karşısındaki hane duvarının cephe çıkışı istikametine alınması için bir miktar arsanın kendisine satılması için dilekçenin reddi kararı,

Tablo 57'nin devamı

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar	
Çalışma Devresi XXI	21.02.1952	-İskenderpaşa Mah. Bayır Sokaktaki arsanın satılmasında bir mahsur olmadığına dair komisyon raporu üzerine Daimi Komisyona yetki verilmesi, -Bahçecik Mah. Kalekapısı civarındaki meranın talibine satışının kaldırılması hakkında komisyon raporunun kabulü, -Bir kişinin gayrimenkul mübadelesi hakkındaki talebinin Bayındırlık Komisyonu kararı ile reddi,	
	29.02.1952	-Şehir imar planının yeniden tanzimi için İller Bankası ile temasa geçilmesi hakkındaki Bütçe Komisyonu tutanağının kabulü, -Merkez bankası binası inşası için Ziraat Bankası yanındaki Belediye arsasının m ² nin 20 liraya bankaya tahsisinin kabulü, -Ortahisar Mah. ve Mumhane önünde Belediyeye ait arsaların satılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi, -Pazarkapı Mah. arsanın tarihi eserler civarında bulunması sebebiyle satılmasının mümkün olmadığı kabulü, -Petrol ofisi ve diğer petrol şirketlerinin şehirde kurmak istedikleri pompa ve tanklar için talep ettikleri arsaların uygun teklif yapan müesseselere Belediye menfaatinde tahsisi için Daimi Komisyona yetki verilmesi: "Biri Taksimdeki belediye arsasında, diğeri meydanda Belediye parkının doğu kısmında ve sonuncusu Akçaabat taksilerinin olduğu pazarda..."	
	02.06.1952	-Belediye meskenleri inşası işi özel bir komisyona havale edilmesi kararı,	
	06.06.1952	-Pazarkapı Mah. Tophane Sokağında kahvehane arkasındaki duvarın talibine satılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı, -Evinin bulunduğu aralık başındaki küçük arsanın kendisine satılması için kişi tarafından verilen dilekçenin Bayındırlık Komisyonuna havalesi,	
	19.06.1952	-Belediye meskenleri inşası hakkındaki yönetmeliğin kabulü: Birinci derecede karagöz bahçesinde ve ikinci derecede Atapark karşısındaki sahada kurulması uygun görüldükten sonra yönetmelik kabul edildi.	
		Yol ve meydanların açılması Evlerin yaptırılmasında gerçekleştirilecek mali sistem Evlerin tipleri Bu meskenlerden istifade edeceklerin vasıf ve tercih sırası Binaların kıymetlerinin tayini Binanın satış şartları	Taksitlerin ödenme şartları Binaların devri Binaların sureti istimali Ortak mükellefiyetler Sigorta mecburiyeti Hesapların tesis ve tanzimi
26.08.1952	-Talimatname gereğince inşa olunacak ucuz meskenlerin inşa sahasının Kavakmeydandaki belediye arazisi üzerinde yapılmasının kabulü ve yapılacak ev tiplerinin 4 isim ve daimi komisyonun ortak kabulünden sonra işe başlanması kararı, -Vatandaşların ruhsat talebi hakkında Maraş Caddesi hariç diğer taleplere ruhsat verilmesinin kabulü, -Sebze halinde yapılan proje esaslı dâhilinde 63 sıra mağaza yapılmasının kabulü,		

Tablo 58. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XXII Belediye İmar Faaliyetleri (01.10.1952 – 01.10.1953)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
09.10.1952	<p>-İnşaat ruhsatıyeleri hakkında il makamından gelen tezkerenin okunarak kabul edilmesi, -İsmetpaşa Mah. isminin Hatuniye Mah. olarak değiştirilmesinin kabulü (Bu mahalde Hatuniye Cami ve Hatuniye Türbesi bulunmasından dolayı), -Molozda Belediyeye ait odun deposu arsasının Vilayet adına satılması hakkındaki İl Makamı tezkeresi üzerine, Özel İdare karşısındaki kilise ve arsa ile Atapark karşısındaki arsanın Belediyeye devri sureti ile Belediye arsasının da mübadeleten verilmesinin kabulü, -İmar planına göre şehrin sahil kısmından geçecek yolun, denizi doldurmak sureti ile geçirilmesi için imar planında tadilat icrasının kabulü, -1951-1952 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,</p>
15.10.1952	<p>-Zafanoz köyündeki Belediye arazisinin okul bahçesi için satılması talebinin reddi, -Bir kişinin arazisi dâhilinde bulunan Belediyeye ait 20,21 m² lik alanın açık artırma sureti ile satışı için Daimi Komisyona yetki verilmesi, -İmar planı projesi hakkındaki teklifin okunarak Şubat devresi içtimamında müzakeresinin kabulü,</p>
11.12.1952	<p>-Ortahisar Mah. İçkale Sokağında Belediyeye ait arsanın mübadele ve ya satılmasına talip olanların geçmiş taleplerinin reddi ile 1953 yılında satılması gereken umumi arsalar durumunda tekrar dikkat edileceğinin tebliği kabul edilmiştir. -İsmetpaşa Mahallesinin isminin Gülbahar Hatun Mahallesi olarak değiştirilmesinin kabulü,</p>
19.12.1952	<p>-Yapı talimatnamesinin müzakeresi ve gelecek toplantıya ertelenmesi kararı, -Başkan: “1953 yılına 100 000 liralık bir istimlak tahsisatı ve beş senelik bir programla gireceğiz.”</p>
27.12.1952	<p>-Bayındırlık komisyonundan gelen yapı talimatnamesinin Şubat toplantısına ertelenmesi,</p>
02.02.1953	<p>-Tanzim ettirilecek imar planı tadilatından vazgeçilmesinin kabulü: -İller Bankasından gelen tezkere ile: “Yalnız bir bölgenin imar planı yaptırılmak isteniyorsa Bayındırlık Bakanlığında izni alınmak sureti ile bir uzmana Belediyenizce yaptırılması mümkündür.” -İmar planının tekrar yapılması için harcanacak para ile 5 senelik imar programlarının işlemesi için daha faydalı hamleler yapılabileceğine karar verildi. Başkan: “İmar planının vaziyeti malum olmakla beraber, bu gün yaptıracağımız yeni bir planın da tatbik şekli bundan başka bir şey olamayacağını ve planların beşer senelik programlarla tatbiki kanun icabında bulunduğunu hâlbuki bugüne kadar planın tatbiki yolunda bir kuruşluk dahi bir iş yapılmadığını” beyan etmiştir.</p>

Tablo 58'in devamı

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
02.02.1953	<p>-Yapı talimatnamesinin gelecek oturumlarda görüşülmek üzere ertelenmesi kararı, -Tabakhane yokuşunda eski Tulumba Koğuşu adı ile bilinen alanda yaptırmakta olduğu bina merdiveni altında kalan çeşme arsasının kendisine satılmasına dair bir kişiden gelen dilekçe üzerine Nafia Komisyonuna havalesi, -Şehrin elektrik konusunda büyük sıkıntıları vardır, devletçe yapılması kabul olunan hidroelektrik tesisin bugün ihale edilse bile en az üç sene sürecek olan inşaatı sırasında memleketin karanlıkta kalması tahammül edilmez bir hal olması bakımından istenilen iki motor ve icap ettirdiği tesislerin tutar bedellerinin İller Bankasından istikraz yolu ile temin ve derhal tesis edilmesi bir mecburiyet halini almıştır.</p>
09.02.1953	<p>-Bahçecik Mahallesi Manastır Sokağı isminin Fatih Sokağı olarak değiştirilmesinin kabulü (eskiden beri sevilmeyen ve şikâyet edilen isim: Manastır), -Zafanos köyünde köy adına yapılan istimlakın salahiyet bakımından Daimi Komisyona iadesi, -Tabakhane eski tulumba koğuşu adı ile bilinen alana bitişik çeşme arsasının kanuni formalitede satışı için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı,</p>
19.02.1953	<p>-Belediye meskenleri inşası sahasının yeniden tespiti için altı kişilik bir komisyon seçilmesinin kabulü: -Meclisçe ayrılan Kavakmeydan'daki belediye arsasında bu meskenlerin inşası için imar planına göre 24 m olan yol genişliğinin 17 m indirilmesine dair verilen karar Bayındırlık Vekâletinin kararı ile tasdik ve kabul olunmadığından daha münasip ve geniş bir arazi bulunulması için teklif,</p>
28.02.1953	<p>-Belediye meskenleri inşası sahasının yeniden tespitine memur edilen komisyon raporunun müzakere ve kabulü: Ayasofya-İncirlik mevkiinde merhum Hamamizade İhsan Beye ait 35 dönümlük Akçaabat yolu ile deniz arasındaki düz ve geniş arazi incelendi. "Bir taraftan denize yakın, diğer taraftan Akçaabat ana caddesi üzerinde; gerekli kum ve çakılın kolayca temini mümkün, sahil kısmından geçirilecek yeni yola da verilecek bir kısım araziden Belediyenin istifadesi olacak, lüzumlu su ve elektrik tesislerinin kolaylıkla sağlanmasına elverişli."</p>
30.04.1953	<p>(Birinci) Beş senelik mesai imar programının onaylanması: "Doğu Anadolu sahilinin en büyük tarihi beldesi, güzel Trabzon'un layık olduğu imar ve ihya hareketlerine fiilen başlamak bahtiyarlığının bu devre Meclisimize müyesser olmasından duyduğum derin inşirahi iftiharla arz ederken, bir an evvel gerekli faaliyetlere geçebilmek üzere bu programın müstacelen müzakere ve kabul olunmasını saygılarımla rica ve teklif eylerim." Belediye bütçesinin her yıl artış kayıt ettiği ve bu artışlar sayesinde elde edilecek gelire Maraş caddesinin sağlıklı solumlu olarak imar planına Kale Kapısına kadar olan kısmının açılmasının Birinci Beş Senelik Mesai İmar Programına katılması sureti ile oylanmış ve kabul edilmiştir.</p>

Tablo 58'in devamı

Çalışma Devresi XXII	Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
	30.04.1953	Trabzon Belediyesinin Birinci Beş Senelik Mesai İmar Programı Amaç ve içerik Beş sene içinde elde edilecek gelirler Bu gelirlerin bağlı olduğu esaslar Beş yıl içinde yapılacak imar işleri ve bunlara harcanacak paralar İmar planına göre her türlü istimlakat Pazar yeri (Hal) inşasına Elektrojen grupları mubayaa ve tesisatına Parke kaldırım ve asfalt yollar inşaatına Lağım yolları(kanalizasyon) inşaatına Asri helalar inşaatına İstikrazların ödenmesine Şehir garajı inşasına Harcanacak paraların gerekçesi Yapılacak işlerin beş seneye taksim cetveli Ekler
	04.06.1953	-Karadeniz kulübü işgalindeki Belediye akaratının satılması teklifinin Ekim toplantısına ertelenmesinin kabulü, -Belediye adına kadastrosu bitmiş gayrimenkullerden imar planı ile alakalı olmayanların satılmaları için Daimi Komisyona verilmesi (Kemer kaya, Gazipaşa, Cumhuriyet, Ortahisar mah.) 52 parça arsa tablosu -Arafilboy köprübaşındaki Belediye malının yıkıtılmasına dair olan teklifin Bayındırlık Komisyonuna havalesinin kabulü,
	08.06.1953	-Arafilboy virajı hakkındaki Bayındırlık Komisyonu raporunun müzakeresi neticesinde bu mahalde mesken inşasına ait arsaya ruhsat talebi olayında istimlaki yoluna gidilmesi kabul olunmuştur. -Mumhaneönünde bir kişiye verilen arsanın kuzeyinde bulunan mağazanın ön kısmına gelen yerin kendisine satılmasına dair başka bir kişiden gelen imzalı dilekçe okunarak Daimi Komisyon ve Bayındırlık Komisyonuna müşterek olarak havalesi kabul olunmuştur.

Tablo 59. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XXIII Belediye İmar Faaliyetleri (01.10.1953 – 04.12.1954)

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi XXIII	01.10.1953	-1952-1953 yılı çalışma raporunun kabul edilmesi,
	13.10.1953	-4 kişiden gelen yol fazlası ve arsa taleplerinin Bayındırlık Komisyonuna havalesi, -ÇEK önündeki arsanın istenildiği anda geri alınmak kaydı ile çocuk bahçesine tahsisinin kabulü, -Maraş Cad. Belediyeye ait arsadan imar planı haricinde kalan kısmının Elektrik ve Su İşletmesince yapılacak 3 numaralı Transformatör Merkezi tahsisinin kabulü, -Amerikan Yardım Kurulunca Boztepe mevkiinde kurulacak radar istasyonuna bu mahalden bir dönüm arazinin tahsisinin kabulü, -Yapı talimatnamesinin yeniden gözden geçirilmesi için ait olduğu komisyona iadesi, -Arafilboy virajının açılması maksadı ile burada Belediyeye ait akarattın derhal yıkılması ve mevcut fırının istimlaki hususuna derhal başvurulmasının kabulü,
	15.10.1953	-Yenicuma Mah. Cami Sok. talep edilen yol fazlası ile Gülbaharhatun Mah. Zanos mevkiinde talep edilen yol fazlasının imarla alakalı olması dolayısı ile kendilerine satılması hak taleplerinin reddi (imar planı ile 1. dereceden alakalı bulunduğundan), -İskenderpaşa Mah. Meydan Cami imamının talep ettiği aralığın kendisine satılmasının reddi, -Ortahisar eski tulumba koğuşu altında bulunan Belediyeye ait arsanın kendisine satılmasına dair yapılan talebin, bu mahallin Kale Duvarına bitişik olması itibarı ile reddi, -Belediye garajı girişindeki arsa yerine kendisine bir arsa verilmek sureti ile mübadelesi hakkındaki bir kişinin dilekçesi üzerine bu arsanın münasip bir arsa ile mübadelesinin yapılması için Daimi Komisyona yetki verilmesinin kabulü, -Sebze hali civarındaki dere üzerinde mevcut evlerin istimlaki hakkında gelen soru üzerine müzakere ve gerekli muamelenin yapılacağı kabulü,
	27.10.1953	-Değirmendere de yapılacak Hidroelektrik tesislerinin belediye namına İller Bankasınca yapılması konusunda İller Bankasına görev verilmesinin kabulü, -Park karşısında Belediyeye ait Karadeniz klubünün işgalindeki binanın satılması talebinin reddi,
	01.02.1954	-Arafilboy virajındaki bir kişiye ait istimlake itiraz dilekçesinin reddi, -Et ve balık kurumunun Trabzon'da kuracağı fabrika arsasına katılmak üzere Belediyeden talep ettiği Değirmendere'de mevcut hayvan pazarı arsası ile yol cephesindeki dükkânların kanuni formalitesi dâhilinde kuruma devri konusunda Daimi Komisyona görev verilmesinin kabulü, -Müzakeresi Şubat toplantısına ertelenen Yapı Talimatnamesinin yeniden ve esaslı bir surette gözden geçirilmesi için 5 üyeden teşkili kabul olunan Bayındırlık Komisyonuna iadesi kabul olunmuştur. -Üyeden Rıza Aybay ve arkadaşları imzası ile verilen Moloz sahil yolunun onarılmasına dair verilen önerenin ruznameye alınması kabul olunduktan sonra Başkanlıkça verilen izahatı kabul olunmuştur.

Tablo 59'un devamı

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
01.02.1954	<p>-Sandıkçılar içinde bir kişinin dükkânı arkasında mevcut kale duvarından çıkmış arsanın, dükkânının cephe kısmından 4,5 m yola terk edilmek sureti ile geri çekilerek bir hizaya gelmesi için 19,25 m² kısmının kendisine verilmesine dair dilekçe ile Fen İşleri Müd. incelemesinin Bayındırlık Komisyonuna havalesi kabul olunmuştur.</p> <p>-(6188 sayılı kanun)Şimdilik Kavakmeydan Mah. mevcut Belediye arsaları ile Tabakhane'de mezarlıktan kalan arsanın parsellendiği şekilde paylaşılması konusunun komisyondan da istifade edilmek sureti ile Daimi Komisyona görev verilmesi kabul olunmuştur.</p>
25.02.1954	<p>-100 işçi evi inşasına elverişli bulunan Kavakmeydanda Sanat Okulunun alt kısmının batısına doğru uzanan 10748 m² lik Belediye arsasının Trabzon Bölge Çalışma Müdürlüğü emrine, kanunun hükümleri yerine getirilmek sureti ile tahsisinin kabulü,</p> <p>-2 kişinin kendilerine satılması talebinde buldukları arsalar Kale duvarlarına bitişik oluşu itibariyle taleplerinin reddi,</p> <p>-Taksim parkının doğusunda yaptırdığı evin önünde kendisine bir miktar yol arsası verilmesine dair olan bir kişinin talebi üzerine Bayındırlık Komisyonundan gelen rapor okunarak talebin reddi kabul olunmuştur.</p> <p>-6188 sayılı kanuna uygun hazırlanan bina tiplerinin kabulü ve yeniden elde edilecek arsaların seçilen komisyon yardımı ile Daimi Komisyona verilmesinin kabulü:</p> <p>2 tip üzerinden hazırlanmış, tek kat üzerine inşa olunacak 1 yemek odası, 1 mutfak, yatak odası, salon, hol vs. plan ile mutfak, oturma ve yatak odalı plan</p> <p>-Çömlekçi Mah. sınırının Erzurum şosesi kabul ile şosenin güneyinde bulunan kısma 2 numaralı Çömlekçi ve kuzeyindeki kısma da 1 numaralı Çömlekçi unvanı verilmesinin müzakere ve kabulü,</p> <p>-Arafilboydaki arsanın istimlakinden vazgeçilmesine dair Meclis Başkanlığınca verilen dilekçe müzakere edilmiş ve vazgeçilmesi kabul olunmuştur.</p> <p>-Rıza Egemen'in imzasıyla verilen önerenin okunması üzerine; İskenderpaşa Mah. bir kişiye ait hanenin arka tarafından merdiven yapmak üzere istediği ve hiçbir işe yaramayan 180 cm boyundaki bir yerin kendisine verilmesinin müzakereye alınması rica edildi. Daha önce bir komisyon ile incelenen ve hazırlanan rapor üzerine Meclisçe reddedilen bir işin yine Meclise getirilmesinin doğru olmadığı üzerine tartışmalar. Sonuçta oylama yapılarak taksir reddedilmiş ve satılmaması kabul olunmuştur.</p>
05.04.1954	<p>-Değirmendere'de Belediyeye ait su kuyuları sahasının kavak yetiştirme kooperatifine verilmesinin müzakere ve reddi,</p> <p>-İkizdere elektrik santralinin Belediye işitaki ile kurulacak birlik namına Banka aracılığı ile yapılmasına uygunluğuna dair İller Bankası teklifinin müzakeresi neticesinde Belediye bu birliğe üye olmasına gerek görülmediğinin İller Bankasına bildirilmesinin kabulü,</p>
09.06.1954	<p>-Cumhuriyet Mah. Çöpçü Sokağı isminin Çiçek Sokağı olarak değiştirilmesinin kabulü (Çöpçü Sokağı isminin bir sokak ismine yakışmadığından),</p> <p>-Yollar 10. Bölge yardımlaşma sandığının üzerinde 25-35 arası ev yapmak üzere Belediyemizden talep ettiği İncirlik mevkiindeki arazi talebinin incelenmek üzere Bayındırlık Komisyonuna havalesinin kabulü,</p>

Tablo 59'un devamı

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
14.06.1954	<p>-Karayolları 10. Bölge Müd. Yardımlaşma Sandığı'nın Belediyeden talep ettiği Kavakmeydan Mah. İncirlik mevkiindeki araziden kendilerine 35 evlik arsanın şarta muallak verilmesinin kabulü. Şartlar:</p> <p>.Yapılmasını taahhüt edecekleri evlerin işgal edeceği saha kadar kendilerine bahçe ayrılması sureti ile yapacakları ev miktarına göre kendilerine arsa verilmesine,</p> <p>.Verilecek bu arsadan herhangi bir sebeple kendi ihtiyaçlarından fazla kalacak kısımların her ne sebeple olursa olsun şahsi ahire devri ve ya satılması caiz olmayıp, Belediyeye aynı bedelle iadesine,</p> <p>.İstenilen miktardaki arsanın kendilerine tahsis tarihinden itibaren yapacakları evleri azami üç sene içinde ikmal etmelerine,</p> <p>.Ev tiplerinin Belediye meclisinin kabul edeceği esasın yapılmasına,</p> <p>.Bu şartlar kabul edildiği takdirde, kendilerine tahsis olunacak arazi bedeli Belediyeye maliyet bedeli üzerinden hesaplanacak ve 1m2 isabet eden miktarın satış bedeli olarak kabul ve bu bedelin 3te 1i peşinen ve kalanı iki taksitte ve 1 sene içinde ödenmesi şartı ile tapu muamelesi yapılması,</p> <p>.Su, elektrik, kanalizasyon, yol ve parkelerin de evlerin inşa müddeti olan üç sene içinde ikmali, yapılmadığı takdirde Belediyece yaptırılarak gidecek masrafın %10 cezası ile kooperatiften tahsili yoluna gidilmesi sureti ile kooperatife talep edilen arsanın verilmesinde kanuni bir mahsur görülmediği yüksek Meclis Reisliğine arz olundu.</p> <p>-Yapılan tartışmalar sonucunda aşağıdaki 5 madde ile sonuçlanan konu Daimi Komisyona verilmesi kabul olunmuştur:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bu yerden arsa alacak kooperatif ortaklarının ne kendilerinin, ne eşlerinin ve ne de reşit olmayan çocuklarının ev ve ya ev arsaları olmayacaktır. 2. Bu arsalarda kurulacak ev tiplerinin Belediye Meclisince kabul şart olduğu gibi her ev için ayrılacak arsa miktarı yine Belediye Meclisinin onayından geçecektir. 3. Bu inşa edilecek evler şahsi ahire devredilemez, satılamaz. 4. Bu arsaya kurulacak evler azami 2 sene içinde inşa edilecek ve yol, kanalizasyon, su ve elektrik tesisleri ikmal edilmiş olacaktır. 5. Bu arsalar aylık gelirleri 500 liradan fazla olan kimselere satılamaz.
01.10.1954	<p>-Karayolları 10. Bölge Yardımlaşma Sandığına verilmesi kabul olunan Belediye arsası hakkındaki kararın hükümsüz sayılmasının kabulü,</p> <p>- İskenderpaşa Mah. 4 numaralı Denizciler Sok. mahallin satışı hususunda Daimi Komisyona yetki verilmesinin kabulü,</p> <p>-1953-1954 yılı çalışma raporunun kabul edilmesi,</p>
11.10.1954	<p>-İmar planı ile alakalı bulunmadığı takdirde Tabakhane Mah. terkedilmiş hela arsasının satılması için Daimi Komisyona görev verilmesinin kabulü,</p> <p>-Çarşı Mah. Mumhane önü Yalı Cad. talep edilen mahallin satışının reddedilmesi kararı,</p>

Tablo 60. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XXIV Belediye İmar Faaliyetleri (04.12.1954 – 01.10.1955)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
04.12.1954	-İskenderpaşa Mah. 3 nolu Denizciler Sokağındaki yol satışının durdurulduğuna dair Vilayet emrinin okunarak evvelki kararın hükümsüz sayılmasının kabulü,
16.12.1954	-Hal binasında mevcut dükkânlardan bir kısmının vakti ile aynı mahalde Belediye tarafından kendilerine tahsis edilmiş arsalarda ticaret eden ve sebzeçiliği senelerden beri meslek haline getirmiş olanlara milli korunma kanuni hükümleri dâhilinde bir kazanılmış hak tanınması hakkında 15 meclis üyesinin yazılı talebi,
01.02.1955	-Sebze halinin kuzeyindeki kısımlarının istimlak ve hale katılması için İller Bankasından borç alınmasının kabulü, -Gazhane tesislerinin şehir sınırları dışına çıkarılması sureti ile yeniden tesisler yapılmasına teminen İller Bankasından borç alınmasının kabulü, -Ucuz evler inşa ve dağıtımına dair olan talimatnamenin bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan tezkere okunmuştur: Belediye evleri adı altında bir mahalle kurulmak üzere alınan saha üzerinde inşa ettirilen 12 ev ikmal edilmiş olup, satışa hazır halde ise de daha önce kabul edilen talimatnamede mevcut bazı mad. değiştirilmesi için karar ittihazi teklif ve rica edilmiştir. -Ucuz evler inşası amacı ile satın alınan İncirlik mevkiindeki arazinin parsellenmek sureti ile satılması hakkındaki teklif ve yönetmeliğin kabulü: “İncirlik mevkiindeki arazinin tevzi talimatnamesi” -Kavakmeydan Mah. ve Ayasofya Mah. ayrılarak ayrı ayrı birer mahalle haline gelmesi hakkındaki mahalle halkının dilekçeleri üzerine adı geçen mahallelerin ayrı ayrı birer mahalle haline gelmesinin kabulü,
09.02.1955	-İnşa edilmiş olan ucuz evler satışıyla ilgili talimatnamenin bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan teklifin kabulü, -Boztepe'deki mezarlığın ikinci bir şehir mezarlığı haline getirilmesinin kabul ve incelenmesi kararı, -Kavakmeydan Mah. parsellenmek suretiyle bölünmesi kabul olunan ucuz evler sahasının parsellerinin 150 m ² den 200 m ² ye çıkarılmasına dair önerinin kabulü, -Bahçecik mah. Halk Partisine satılmış olup yanlış parsel kurulan Parti Binasının kurulduğu Belediyeye ait bu parselde hala Partiye satılıp Hükümete devredildikten sonra şahsi ahire satılmış olan parsellerin birbirine eşit m ² ler üzerinden mübadelesi suretiyle yanlışlığın düzeltilmesi için Belediye Reisliğine yetki verilmesinin kabulü, -Gazhane ve Hal binaları için borç ve elektrojen gruplarının kuruluş masraflarının temini için(elektrik üretimi için) Ankara'ya 3 kişilik heyet gönderilmesi ve kanuna uygun olarak 2 azaya ve 1 reise verilecek yevmiyelerin kabulü,
04.06.1955	-4 numaralı Denizciler Sok. imar planından çıkarılması sureti ile satılması hakkında verilen öneri okunarak gündeme alınması oylanmış ve reddedilmiştir. “Bir şahsın şahsi menfaati için şehir imar planında mevcut bir yolun kaldırılarak kendisine satılması yolunda defalarca Meclisin kıymetli saatlerinin işgal edilmesinin doğru olamayacağından bu takririn gündeme alınmamasını teklif etti.”

Tablo 60'ın devamı

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi XXIV	04.06.1955	-Ucuz evler arazisinin bölünmesi hakkındaki talimatnamenin 6. maddesi B fıkrasında tadilat icrasının kabulü, -Tabakhane Köprüsü Batı ucunda Çizmeci Sokağa inen yol korkuluk duvarının kaldırılması hakkındaki dilekçenin Bayındırlık Komisyonuna havalesi, -Bir kişinin çeşme arsasının kendisine satılması talebinin reddi, -Değirmendere mevkiinde bir kişinin mirasçılara bitişik arazinin Ceza evine satılmasına ve bu satışın kanuna göre yapılmasında Daimi Komisyona görev verilmesi kararı, -İşçi evleri inşası için Çalışma Vekâleti aracılığı ile İşçi Sigortaları Genel Müdürlüğünden tahsis edilen Kavakmeydan'daki arazinin kanun gereğince tahakkuk eden bütün masrafları alınmadıkça sigorta emrine tapu kaydı üzerinden taktir verilmemesinin kabulü,
	15.06.1955	-Tabakhane köprüsü meselesinde talebin kabulüne dair mazbatanın onaylanması, -İncirlik mevkiindeki arsalar üzerinde kurulacak ev tiplerine komisyon seçilmesinin kabulü, -Trabzon yapı kooperatifi emrine mevcut şartlar dâhilinde İncirlik Mevkiindeki parsellerden 38 adedinin tahsisinin kabulü,
	11.07.1955	Bahçecik Mah. Kuzgundere semtinde olan meyil arazisinin kanun hükümleri dairesinde paylaşılmasının kabulü ve Daimi Komisyona görev verilmesi kararı,

Tablo 61. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XXV Belediye İmar Faaliyetleri (01.10.1955 – 01.10.1956)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
01.10.1955	-Çarşı Mah. Paşa Hamam Sok. Belediyeye ait yol fazlalarının kendilerine satılması talepleri ile bir kişinin arsa mübadele talebinin Bayındırlık Komisyonuna havalesi, -Boztepe Mah. Manastır adı ile bilinen mahallin 3 lira bedelle ÇEK'e verilmesinin kabulü, -Taksim Parkı üst kısmındaki 931,25 m ² mahallin Trabzon Liselerinden Yetişenler Cemiyetine 3 lira bedelle verilmesinin kabulü, -1954-1955 yılı çalışma raporunun kabul edilmesi,
08.10.1955	-Tabakhane Çizme Sok. mevcut eski hela yerinin satılmasında bir mahsur olmadığından gerekli satış işlemleri için Daimi Komisyona görev verilmesi, -Bir kişinin Belediyece istimlak edilen hanından kendisine enkaz verilmesi hakkındaki dilekçesinin salahiyetsizlik bakımından reddinin kabulü (fakirliği dolayısıyla istiyor, bu talebin meclisçe müzakere ve karara bağlanmasına kanuni imkân olmadığından reddediliyor)
14.02.1956	-Nafia Komisyonundan gelen arsa taleplerinin satılmasının yerinde görülmediğine dair mazbatanın aynen kabulü, -Nafia Komisyonundan gelen taksim parkının Belediye Meclisince Trabzon Liselerinden Yetişenler cemiyetine yapılan satışın kanuni mesneti bulunmadığından iptalinin kabulü, -Ucuz evlere gerçekleştirilmesi kabul olunan planın değiştirilmesi hakkındaki talebin Nafia Komisyonuna havalesinin kabulü, -Bahçeli evler kooperatifine verilen 38 evlik arsa üzerinde 20 bahçeli ev parselasyonu yapılmasının kabulü, -Meydan Cami imamının 3 nolu Denizciler Sokakta bir arsanın kendisine satılmasına dair talebinin Nafia Komisyonuna havalesi,
01.02.1956	-Erdoğan Mah. Ülkü Okulu yanında talep edilen arsanın incelenmek üzere Nafia Komisyonuna havalesi, -Taksim Belediye parkının üst tarafından 931,85 m ² kısmının şartla satışına kanuni imkân olmadığından bu husustaki hükümsüz addine dair olan teklifin Nafia Komisyonuna havalesi, -Çarşı Mah. Paşa Hamam Sok. arsa üzerinde herhangi bir inşaat yapılması imkân dâhilinde görülmediğinden bu kararına hükümsüz sayılmasına dair encümen kararının onayı,
20.02.1956	-Nafia Komisyonundan gelen Meydan Cami imamının talebinin reddi, -Ucuz evler planının tadilatıyla ilgili Nafia Komisyonundan gelen mazbatanın müzakeresi neticesinde bu işin Meclis adına incelenmesine Başkanlıkça iki mühendisle beraber çalışmak üzere meclisten 2 kişinin seçilmesi, -Bahçecik Mah. mezarlığın hizmete açılmasına dair mahalle halkının talebi üzerine açılmasında mahsur olmadığına dair karar okunarak mezarlığa ölü defnine izin verilmesinin kabulü, -Üyeden Özdemir Tarakçıoğlu'nun Trabzon'da kurulacak Teknik Üniversiteye bir yardım ödeneği konulması için bir fasıl açılmasına dair talebin komisyonca kabul edilmediği, ileride bir fasılın açılmasının uygun olacağına dair sözlü teklifi,

Çalışma Devresi XXV

Tablo 61'in devamı

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
08.05.1956	<p>Belediye doğu sınırının değiştirilmesi, -Artış kaydeden nüfus yüzünden meydana gelen mesken ihtiyacına cevap vermek ve evsizleri birer mesken sahibi kılabilmek, -Bu sebeple Hosdimasya köyünün Değirmendere mevkiinde mevcut ve sınırları ekli krokide gösterilen arazi parçasının kanuna göre Belediye dâhiline alınması ve mevcut Belediye hudutlarının o suretle tasdikine yüksek Meclise karar ittihaz buyurulması Meclise arz edildi. -İki nolu Çömlekçi sınırlarının bağlı krokide gösterildiği üzere Değirmendere taş ocakları, bir kişiye ait tarla, köprü, fidanlık, bazı kişilerin tarlalarını takiben şehir hattı ırmağı köprüye kadar ve Kamboz köy yolunu takiben Karayollar Bölge Müdürlüğü'nün güney ve doğu sınırının devamı tayyare meydanı hududu liman için taş çıkan ocaktan bir hattı denize kadar olan sahanın kanuna uygun şekilde yeniden çizildiği kabul olunmuştur.</p>
01.06.1956	<p>-İmar amacıyla kamulaştırılarak yola verilen arsalardan kalan kısımlarla Belediye elinde mevcut arsalardan bir kısmının Beş Senelik mesai imar programının tahakkukuna yardım olmak üzere 7 kişinin vereceği rapor üzerine kanuni formalitesi dâhilinde satış yapmak hususunda Daimi Komisyona yetki verilmesi kabul olundu. Satıştan elde edilecek gelir kullanılacak sermaye olarak %50si istimlake %50si amme(umumi) hizmetlere kullanılacağı kararı, -Nato teşkilatı tarafından kurulacak kuranportör tesisleri için Kavakmeydan ve Maşatlıkta belirlenen 16şar m²lik yerin kanuni formalitesi dâhilinde ve takdir edilecek küçük bir bedel ile PTT Müdürlüğü'ne verilmesi için Daimi Komisyona yetki verilmesi, -Tabakhane mezarlığının kanuna uygun dağıtılmaya tabi tutulması hakkındaki kararın kaldırılmasıyla buranın çiçek ve ağaçlandırılmasının kabulü, -Belediye üyesinden gelen Ayasofya Cami civarının yeşil saha haline getirilmesine dair önergesinin müzakeresinin kabulünden sonra gerekli istimlak ve imarı yapılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi, "Memleketimizin tarihi eserlerinden biri olan Ayasofya Camii civarı bugün bir mezbelelik halindedir." "Şehir imar planında yeşil saha olarak görülen bu yerin, kanuna göre istimlaki mümkün olduğundan çok yakında memleketimizi ziyaret edeceği ve ilk günde bu tarihi eseri göreceği istihbar olunan 400 turist kafilesinin önüne nahoş bir manzara çıkmaması için Hüseyin Ustaoglu'na ait bu iki bina ve müstemilatının istimlak edilmesiyle avluyu çeviren duvarlarının onarılmasına ve bu mevzunun ilk grup ve ya Belediye Meclisi toplantısında görüşülmesine tavassutlarımızı saygıyla rica ederim." -Hosdimasya köyü sınırları içinde olup üzerinde Gazhane tesisleri yapılmak üzere hazineden alınan 6330 m²den ibaret kumluğun kendisine satılmasına dair bir kişinin imzasıyla verilen dilekçenin müzakere sonucu reddi,</p>

Tablo 62. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XXVI Belediye İmar Faaliyetleri (01.10.1956 – 04.10.1957)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
01.10.1956	-1955-1956 çalışma raporunun kabul edilmesi,
17.12.1956	-İmar kanununa göre hazırlanan imar talimatnamesinin incelenmesi konusunda kurulan 7 kişilik komisyonun tetkikine havalesinin kabulü.
24.12.1956	-6875 sayılı imar kanununa uygun olarak seçilmiş karma komisyonca hazırlanan imar talimatnamesinin 1-6. maddelerinin müzakere ve kabulü, Yüksek mimar Nevzat Hakyemez, Yüksek mühendis Ahmet Atahan ve Mehmet Yıldırım büyük katkılarıyla...
26.12.1956	-Trabzon imar talimatnamesinin 7'den 70. maddeye kadar müzakere ve kabulü.
27.12.1956	- Maraş Cad. imara göre açılmasından geriye kalan Kemerkaya Mah 24,25 parsel numaralarında arsa fazlası olan 268 m ² alanın kanuni mevzuat dairesinde Emlak ve Kredi Bankasına satılması konusunda Daimi Komisyona yetki verilmesi, - Üzerinde asri bir ceza evi yapılmak üzere Değirmendere'de mevcut Belediyeye ait su tesisatı sahası haricinde kalan arazinin Özel İdare Müdürlüğüne ait Atapark'ın doğu kısmındaki araziyle mübadelesi kabul edilmiştir. Yapılan inceleme neticesinde şehir mezarlığı karşısında Hususi Muhasebe Müdürlüğüne ait bir kısım araziye burada mevcut Belediyeye ait su tesisatı işletmesinin emniyet sahasından hariç kalan arazinin verilmesi suretiyle istenen ceza evinin yapılması mümkün olduğu tespit edilmiş ve ancak bu arazinin halen Hususi Muhasebeye ait Ataparkın doğu kısmında mevcut arazi ile mübadele suretiyle yapılması Belediye için daha hayırlı olacağı bildirildi. Bu sahada da bir çocuk bahçesi yapılması kabul olundu.
04.02.1957	-Trabzon Kalkınma cemiyetine verilecek arsa bulunamadığından talebin reddi, -Bir kişinin talep ettiği çeşme arsasının incelenmek üzere Nafia Komisyonuna havalesinin kabulü, -İkizdere Hidroelektrik tesisatının Trabzon'da kurulacak transformatör merkezi sahasının İller Bankasına kanuni formalite dâhilinde verilmesinin kabulü, -Küçük sanat erbabının Değirmendere'de kuracağı iş mahalli Belediyeden isteklerinin incelenmesi için evrakın Bütçe ve Kati Hesap Komisyonuna havalesinin kabulü: "Sanayi Çarşısı"
25.02.1957	-İki kişiye imara göre Çömlekçi Yalı Cad 30,71 m ² yol satışının incelenmek üzere Nafia Komisyonuna havalesinin kabulü, -İstenen çeşme arsasının Nafia Komisyonunun raporu üzerine satışının uygun olmadığı kabulü,
28.02.1957	-Bir kişinin yola terk ettiği mahal ile yola tecavüz ettiği mahallin mübadelesinin kabulü, -Çömlekçi Mah. Yalı Cad. iki kişinin imara göre yola çıkabilmesini sağlamak için civarındaki bina sahiplerinin de aynı istikamete çıkmalarına uygun olduğu takdirde olurunun kabulü,

Tablo 62'nin devamı

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi XXVI	05.06.1957	<p>-Vakıftan istenen Kale Parkının onarılması için istenilen 30 bin liralık aktarma yerine 10 bin liralık aktarmanın kabulü, "48. Tümenin Trabzon'dan ayrılmasından sonra halka açılması konusunda teşebbüse geçilmiş hatta satın alma istenilmiş, gelecekte de bu yerde bir turistik otel yapacağından bahseden Vakıf Umum Müdürlüğü bu yeri satmayacağını 5 sene zarfında otel açılıncaya kadar kira mukavelesinin yapıldığını, yan korkuluk duvarının yıkılmış elektrik ve su tesisatının bozulmuş olduğu görülmüştür."</p> <p>-İmar planının gerçekleştirilmesi için Sinema binasıyla civarındaki kahve ve dükkânların yıktırılması yolunda ruznamenin 7. maddesinde Meclise arz edilmiş yazının/bildirinin geri alındığına dair Başkanlık tarafından verilen bildirinin kabulü, "Lale sinemasının tadilat ve tamiratının henüz bitmemiş olduğu, biteceğini ümit ederek bu teklifi yaptığını, halkın sinema ihtiyacının bir sinema ile giderilemeyeceğini düşünerek evvelki teklifi geri aldığına dair teklif okunmuştur."</p>
	12.06.1957	<p>-Trabzon-Değirmendere Hidroelektrik Tesisinin inşasını sağlamak amacıyla fondan tahsis olunan 14.570.460,51 liranın yarısı yardım diğer yarısı da 25 senede 25 taksitte faizsiz olarak geri alınmak üzere Merkez Belediyesine ödünç şekilde verilecektir.</p> <p>-Hosdimasya köyünde Maliye'den alınan yerde yeni Gazhane inşa edilmek üzere İller Bankasından alınan ve Belediye emrinde bulunan 300.000 liranın mevcut gazhane için naklinin kabulü,</p> <p>-Bir kişinin mirasçılarına ait olup hala yol olarak kullanılmakta olan mahallin istimlak işinin seçilen Nafia Komisyonuna havalesinin kabulü (arazinin bir kısmı Belediyeye ait yere giriyor, geri kalan kısmı hala yol olarak kullanılmakta ve hala imar planıyla alakalı bulunması sebebiyle ruznameye alınmıştır),</p>

Tablo 63. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XXVII Belediye İmar Faaliyetleri (04.10.1957 – 01.10.1958)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
04.10.1957	<p>-1957 mali yılı içerisinde ÇEK tarafından yaptırılacak Düşkünler Yurduna Belediyemiz tarafından ayrılan tahsisat mevcuttur. Bu binanın inşasına henüz başlanmamış hatta başlansa bile sene sonuna kadar bitmeyeceğinden ayrılan tahsisatın bir kısmı başka maddeye kaydırılmıştır.</p> <p>-Şehir sınırı içine alınan mahallin harita ve imarının yapılması için talep olunan paranın bütçede fasıl ve maddesi olmadığından 1958 bütçesi ile nazara alınmasının kabulü,</p> <p>-Bir kişinin talep ettiği imar fazlası arsanın kanuni mevzuat dairesinde kendisine verilmesi konusunda Daimi Komisyona yetki verilmesinin kabulü,</p> <p>-Üzerinde transformatör merkezi yapılmak üzere elektrik ve su işletmesinden talep olunan yeni sebze halindeki 4x7,5 metrelik yerin bu işe tahsisi,</p> <p>-İki kişinin talep ettiği Pazarkapı Mah. Sotha Kapusu Sokak yol artığının kanun dâhilinde kendilerine verilmesi için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı,</p>
15.10.1957	<p>-Emlak Kredi Bankası'nın talep ettiği mahallin verilmesinde mahsur olmadığına ve kanun dâhilinde işlem yapılması için Belediye Daimi Komisyonuna yetki verilmesi kararı,</p> <p>Kemerkaya Mah. Maraş Cad. üzerinde inşa etmek istediği banka binasının Maraş Cad. cephe teşkil etmesi için hazırlanan haritada gösterilen mahal...</p> <p>-Gülbahar Hatun Mah 72 ada 19-20 parsel numarasında ve malikin yola terk ettiği 36,45 m² yerle mezarlıktan bahçesine katılmış bulunan 7 m² mahallin mübadelesinin kabulü,</p>
12.12.1957	<p>-Ucuz evler mahallesinde yapılmakta olan binalardan geri kalanların yol mesafelerinin kanunu duruma göre düzeltilmesinin kabulü (küçültülerek),</p>
01.02.1958	<p>-Verilen tavrilerin hızla müzakeresinin kabulü ve Sinema binasıyla arkasındaki kahvelerin bir yere kadar olan bloğun yıkılmasının kabulü ile işletmeden bilgi alınması,</p> <p>“Şehir imar planına dâhil yollarımızın genişletilmesine önem verildiği bir sırada şehrin merkezi vaziyetini teşkil eden ve bugünkü motorlu vesaitin seyrüseferini tamamen güçleştiren ve aynı zamanda Milli bayramlardaki toplantılara tamamen mani olan eski Belediye sineması ile bu sinemaya bitişik Muharrem kahvesine kadar olan kısmın kaldırılarak amme hizmetine tahsisi artık bir zaruret haline gelmiş bulunmaktadır”</p> <p>Eski Lale Sineması adıyla bilinen sinema tadilat görerek bu sinemanın 5 katı fiyatla kiralanmıştır. Bu sebeple artık bu sinemanın yıkılması için engel yoktur çünkü getirdiği gelir sebebiyle yıkılmamış ve bu yıkım ertelenmiştir.</p> <p>-1956-1957 yılı mesai raporunun kabul edilmesi,</p>

Tablo 63'ün devamı

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
19.02.1958	<p>-Gazhane inşası için alınan borçtan bir kısmının kapalı çocuk bahçesi ve sinema inşasına tahsisinin reddi, "Gazhane meselesi çok önemlidir, şehir dışına alınması için gerekli tahsisat için sinema mevzusundan önce düşünülmelidir. Bugünkü sinemaların çocuklar üzerinde ne etki yapacağı da malum. Şehirde hala girilmeyen sokaklar sağlıksız kanalizasyonlar varken sinemadan bahsetmek anlamsızdır."</p> <p>-Dört senelik mesai imar programının incelenmek üzere seçilen 5 kişilik komisyona havalesinin kabulü,</p>
13.03.1958	<p>-Dört senelik mesai imar programının tadilen kabulü: Trabzon Belediyesinin birinci beş senelik mesai imar programının devamı olan ve 6785 sayılı kanununun 30. maddesine göre hazırlanan ikinci dört senelik mesai imar programı</p> <p>Madde I- Tüm programların temelini şehrin müstakbel imar planları ve onun tatbikatı teşkil edecektir.</p> <p>Bu programın tatbikatını tahakkuk ettirecek dört sene içinde elde edilecek gelir:</p> <p>Belediye her yıl çeşitli kaynaklardan elde edilecek gelirlerin 4 yıllık tutarı</p> <p>İller Bankasından yapılan istikraz bakiyesi</p> <p>Bütçe gelir fazlası olarak</p> <p>İşletmeden alınacak istikraz karşılığı Toplam: 2.764.727</p> <p>Bu gelirlerin dayandığı esaslar:</p> <p>Kanuni vergi ve resimler</p> <p>1957 yılı gelir fazlası</p> <p>İller Bankasından yapılan istikraz bakiyesi</p> <p>Belediye elektrik ve su işletmesinden alınacak para</p> <p>Dört yıl içinde yapılacak imar işleri ve bunlara harcanacak paralar:</p> <p>İmar planına göre her türlü istimlak</p> <p>Pazar yeri(hal) binasının ilave inşası</p> <p>Gazhanenin ıslahı</p> <p>Parke, kaldırım ve asfalt yollar</p> <p>Lağım yolları ve kanalizasyon</p> <p>Asri hela</p> <p>Borçların ödenmesi</p> <p>Sanayi çarşısı inşası</p> <p>Çocuk bahçesi inşası</p> <p>Asri ve fenni bir balıkxhane inşası</p>

Tablo 63'ün devamı

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
13.03.1958	<p>Yeni bir asri mezarlık inşası Toplam: 2.764.727 Harcanacak paraların gerekçesi: İstimlakat Pazar yeri(hal) inşası Parke, kaldırım ve asfalt yollar inşası Lağım yolları (kanalizasyon) inşası Asri helalar inşası Borçların ödenmesi Sanayi çarşısı inşası (fabrika, atölye, tamirhane vs. iş yerleri imar planı gereğince Değirmendere'de bir sanayi çarşısı yapılması ve bu sınıf erbabının burada yetiştirilmesi şehircilik ve şehirciliğin sıhhi ve medeni ihtiyaçları karşısında ön plana gelmiş bulunduğundan) Çocuk bahçesi inşası (özel idareden mübadele ile alınan Ataparkın doğusundaki alanda çocuk bahçesinin bu sene ikmalin imkân olamayacağı sebebiyle önümüzdeki yıl içinde yapılacaktır) Asri bir balıkthane inşası Asri bir mezarlık inşası Yapılacak işlerin dört seneye taksim cetveli -Yalı mahallesinin iki mahalle haline getirilmesinin ve ayrılan kısma Kurtuluş Mah. isminin verilmesinin kabulü,</p>
09.05.1958	-Şehir içine alınan doğu mıntıkasının hâlihazır ve imar haritalarının yaptırılması için İller Bankasına yetki verilmesinin kabulü,
10.06.1958	<p>-İşçi sigortaları Umum Müdürlüğünce talep olunan arsaların kanun dâhilinde ve takdir edilecek bedel ile satılması konusunda Daimi Komisyona yetki verilmesi (Kavakmeydan'da mevcut 6650,15 m2 mezarlık),</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- Kurum Trabzon'da 300 yataklı bir işçi hastanesi yapmak kararındadır. Bunun için Kavakmeydan Cad. üzerinde sanat okulu doğusundaki Özel İdareye ait yaklaşık 5000 m² arsa ile bu arsanın doğusunda Kavakmeydan Cad. boyunca yeni bir imar planında açılması düşünülen yola kadar Belediyeye ait olduğu öğrenilmiş bulunan tebhirhane ve bunların güneyindeki arsalar... 2- Sigortalı işçiler için mesken inşası ve modern bir mahalle tesisi düşünülmektedir. Belediye meclisinin kararı ile Ayasofya Cad. üzerindeki mezarlığın bu amaca tahsisinin uygun olacağı düşünülmektedir. 3- Trabzon'da kurumun bir şubesi bulunduğu halde şube kadrosunu içine alacak ve rahat çalışma imkânlarını sağlayacak bir bina mevcut değildir. Kurum bu binayı yeni imar planında Hükümet konağı ve resmi daire tahsis etmiş sahadan ayrılacak 200-300 m² lik bir arsa üzerinde inşa etmeyi tercih etmektedir. <p>- İdman gücü Gençlik Kulübünün arsa talebi hakkındaki dilekçenin Nafia Komisyonuna havalesi kabul olunmuştur.</p>

Tablo 64. Zabıtnamelere Göre Çalışma Devresi-XXVIII Belediye İmar Faaliyetleri (01.10.1958 - ...)

Oturum Tarihi	Alınan Fenni Kararlar
01.10.1958	-Gelen arsa taleplerinin 7 kişilik Nafia Komisyonuna incelenmek için havalesinin kabulü,
06.10.1958	<p>-Gazhanenin düzenlenmesi için İller Bankasının emrinde bulunan 300.000 liralık istikrazın Sanayi Çarşısına ve ya Turistik Otel inşasına tahsisine dair Başkanlık teklifi okunarak ruznameye alınması,</p> <p>-Petrol şirket ve acentaları tarafından Trabzon'da kendi nam ve hesaplarına dökme akaryakıt depoları inşasına teşebbüs ve bunlardan petrol ofisi depo inşasına fiilen başlanmış bulunmaktadır. Bu sebeple mevcut gazhane için 30-40 bin liranın aynen muhafazası kalan 260 bin liranın uygun görüldüğü takdirde dört senelik imar programında bulunan bir Sanayi Çarşısı ve ya Taksim Parkı baş tarafına bir Turistik otel inşasına tahsisi teklif edilmektedir.</p> <p>-Otelden ziyade Sanayi Çarşısı bu memleket için zaruri bir ihtiyaç halinde bulunduğunu, otel işinin Belediye Reisinin göstereceği alaka ile Kale Parkında Vakıflar İdaresince yapılması mümkün olabilecektir bu sebeple paranın Sanayi Çarşısına tahsisi yerinde olacaktır.</p> <p>-Şehir içinde yapılmakta olan inşaatlar hakkındaki Şevket Genç'in önergesinin ruznameye alınması:</p> <p>I- Şehirde yapılmakta olan inşaatlarda şehir imar durumunun tersine yapılmış var mıdır? Varsa miktarı nedir?</p> <p>II- İmar durumu ile bağdaşmayan ve kat mülkiyetine uymayanlar var mıdır?</p> <p>III- Bunlardan imar durumu tersine yapılmış inşaatlarda ruhsatiye tarihinden bu zamana kadar yapılmış bir muamele var mıdır? Nedir?</p> <p>- Faik Gürkök'e ait inşaatın yıkılmasının Devlet Şurası kararına kadar durdurulması hakkında üyeden Hayrettin Gürkök'ün önergesinin ruznameye alınmasının kabulü (imar durumuna aykırı inşaat)</p> <p>"Kaçak ve ruhsat hilafına yapılan inşaatların zamanında alakadar olup gerekli muamelenin zamanında yapılması gerektiği..."</p> <p>-Bahçecik Mah. kayıtlı Belediyeye ait arsa üzerinde yaptırılan iki evin kanuni durumunun incelenmesinden sonra meclise arzı konusunda evrakın Belediye Başkanına verilmesi,</p>
23.10.1958	<p>Hakkı Boğuşlu'nun 6 maddelik önergesinin okunarak gündeme alınmasının kabulü:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Geçici ruhsatlı inşaatlardaki kat irtifasının 7 m'den 12 m'ye çıkarılması, 2. Daimi ruhsatlı inşaatlarda 12 m'den 16 m'ye çıkarılması, 3. Şimdiye kadar inşa edilmiş gerek şehir imar planı ve gerekse kat sınırlarına uyulmadan yapılan binaların da yukarıdaki hususlara tabi tutulması, 4. Bütçede tahakkuk edemeyen gelir miktarı dikkate alınarak tasarruf cümlesinden olmak sureti ile bundan böyle hiçbir suretle memur alınmaması, 5. Miktarı meclisçe tayin edilecek meblağdan fazla işler için emanet işlerin yapılmaması ihaleten yaptırılması, 6. Şehirde mevcut bazı garajların talimatlarına uygun olmadığı sebebiyle Trafik Müdürlüğüne kaldırılması ve başka müsait yerlere taşınması,

Tablo 64'ün devamı

Oturum Tarihi		Alınan Fenni Kararlar
Çalışma Devresi XXVIII	23.10.1958	-İncelenmek üzere Nafia Komisyonuna havalesi kabul olunmuştur. -Rüstem Çelik'in arsa talebi hakkındaki Başkanlık incelemesinin Müşavir Avukatlığın görüşleri alınmak üzere tekrar Başkanlık Makamına verilmesi,
	27.10.1958	-Belediyece üzerinde ucuz ev inşası için halka dağıtılan Ucuz evler mahallesinin talimatnamesinde yazılı 3 senelik bina inşa süresinin son buluşu itibariyle 2 sene daha müddetle yapılması kabul olundu. -Hakkı Boğuşlu'nun bir önceki toplantıda verdiği önergesinin 1,2 ve 3. maddelerinde yazılı konudan geçici inşaatların 7 m'den 12 m'ye, daimi ruhsatlı inşaatların 12 m'den 16 m irtifa yükseltilmeleri ve ne suretle olursa olsun şimdiye kadar inşa edilmiş gerek şehir imar planı ve gerekse kat adedine uyulmadan yapılan binaların da yukarıdaki hususa tabi tutularak yıktırılmamasının kabulü, -Vahap Hamamızade'nin kale duvarına yakın inşa olunan mahaller hakkındaki önergesi üzerine bu mahallerin incelenmek üzere seçilen 5 kişilik komisyona havalesinin kabulü, (Kale duvarları, mabetler ve tarihi eserlerin 15 m yakınına kadar inşaat yapılamayacağı yolundaki önerge), -Rüstem Çelik'in Belediyeye ait ve imar planına göre yeşil saha olan araziye bina yaptığını beyan ettiğine göre kanuna göre eğer binanın kıymeti arsanın kıymetinden fazla ise tazminat ile işgal ettiği arsanın kendisine verilmesini isteyebilir. Ancak başka bir kanuna göre imar planı içine giren ve yeşil saha olarak umumi hizmete ayrılan adı geçen gayrimenkul ayrılamayacağından satışının da mümkün olamayacağı sebebiyle sahibin talebine dair Belediyece yapılacak bir muamele bulunmadığı kanaatindedir.
	05.12.1958	-Tarihi eser ve mabetlere bitişik yapılmakta olan binalar hakkındaki takririn müzakeresi sonunda şehirde mevcut tarihi eserlerin vasıf, kıymet ve durumlarının tespiti için ait olduğu Vekâlete yazılarak bir heyet ile belirlenmesi konusunda Vilayet Makamına yazı yazılması için Başkanlık Makamına havalesi kabul olundu. -Esaslı bir rapor hazırlanması için Kültür Heyeti seçilmesi kabul edildi. -21 sene önce Sedat Çetintaş tarafından hazırlanan raporda şehrin tarihi eser ve mabet durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ondan beri bir çalışma yoktur.

Zabıtnamelerdeki imar faaliyetlerinin, her çalışma devresi için tablolaştırılması sonucu Meclis gündemini uzun süre meşgul eden bazı meselelerin olduğu görülmüştür. Bu meseleler; şehrin müstakbel imar planı, Atatürk Heykeli, yolların açılması ve düzenlenmesi, istimlak faaliyetleri, yapım işleri, cadde ve sokak isimlerinin değiştirilmesi ve Atatürk Köşkü'nün halk müzesine dönüştürülmesidir.

- Şehrin Müstakbel İmar Planı:

“Şehrin imar planı” meselesi, imar faaliyetleri içerisinde son derece önemli bir yerde bulunmaktadır. Mesele; kayıtlarda mevcut olduğu şekilde aynı kronolojik sırada anlatılacaktır. Her çalışma devresinde şehrin imar planı ile birlikte şehrin imarına yönelik farklı girişimlerin olduğu da dikkat çekmektedir.

Zabıtnamelerde şehrin imar planı ile ilgili tartışmalara ilk olarak I. Çalışma Devresi'nde 6.4.932 tarihli oturumda rastlanmaktadır. Bu oturumda hâlihazır şehir haritasının bitmediği ve planın bu sene zarfında yapılmasına imkân olmadığı tartışılmıştır. Daha sonra, 27.4.932 tarihli oturumda şehir harita ve planının tanzimi vergisi 19396 lira olarak belirlenmiş ancak Meclis harita bitmeden bütçeye konulmasını istememiştir.

IV. Çalışma Devresi'nde 27.11.1934 tarihli oturumda plan meselesinin su meselesi ve heykel meselesi ile birlikte en önemli iş olduğu vurgulanmıştır. 20.4.935 tarihli oturumda plan işi için belirlenen ücretin az olduğu, Ankara ve İstanbul'da yeni yapılan planların birçok tesisatı değiştirdiği, şehrin müstakbel planı yapıldıktan sonra medeni tesislerin kurulmasının uygun olduğu kararı çıkmıştır. Onu takip eden 22.4.1935 tarihli oturumda ise “müstakbel plan için konulan para kâfidir, ilk iş plan hakkında bilen kişilere inceleme yaptırmak ve proje düzenletmektir” kararı çıkmıştır. 11.5.1935 tarihli oturumda plan meselesinde hala bir teşebbüste bulunulmadığı ve bunun kente verdiği zarardan yakınılmıştır. Bu yakınma; “934'te de plan için madde olmasına rağmen hiçbir teşebbüste bulunulmamıştır. İçişleri Bakanlığı'na vazife edildikten sonra sekiz sene önce önemli bir para ile yaptırılmış ve zamanla kıymetini kaybetmiş şehrin hâlihazır haritasının mevcut olduğu bildirilerek şehir planının bir an evvel yaptırılması için hiçbir teşebbüste bulunulmamıştır. Bu sebeple artan inşaat işleri ihmal edilen şehir planı dolayısıyla büyük zararlar vermektedir.” şeklinde kayıtlara geçmiştir.

29.4.1936 tarihli oturumda şehir planı için 4000 lira ayrılması ve bu plan için imar programı yapılması ve Nafia Bakanlığı tarafından onaylanması kararı alınmıştır. Nafia Bakanlığı'ndan emir geldikten sonra olmayan 1/1000 plan için rapor hazırlanmıştır. Toplanacak komisyon yolların kaç metre genişlikte olacağını, istikametlerini ve müstakbel vaziyete göre büyük ve modern tesisatın nerelerde kurulacağını, şehrin hangi tarafa büyüyebileceğinin kararını vermek üzere seçilmiştir. Ancak tüm tartışmaların sonunda "Bakanlıktan uzman gelsin ve imar planı yapsın" kararı alınmıştır. Devam eden süreçte 20.7.1936 tarihli oturumda 936 senesi bütçesindeki Şehir Planı Tahsisatı bütçeden çıkarılarak başka harcamalara dağıtılmıştır.

VI. Çalışma Devresi'nde 28.4.1937 tarihli oturumda sinemanın tamir masrafı hakkında yapılan tartışmalar üzerine "Plan işi büyük bir noksan, plan olmadan stadyum ve hal gibi işler doğru olmaz." ifadesi dikkat çekmektedir. Sonuç olarak da 1/1000 ölçekli haritaya ek 1000 lira ve yeni maddeye imar planı tahsisatı olarak 3158 lira konulması kararı alınmıştır.

VII. Çalışma Devresi'nde 5.11.1937 tarihli oturumda 1/1000 ölçeğindeki haritanın yaptırılması için 2 senelik taahhüde girilmek üzere Daimi Encümene görev verilmesi kararı alınmıştır. 30.11.1937 tarihli oturumda ise Şehir Mütahassısı Lambert'in şehir hakkındaki raporu gelmiş ve tercüme ettirilmeye başlanmıştır.

VIII. Çalışma Devresi'nde 29.11.1938 tarihli oturumda Lambert'in şehre son gelişinde Hazirana kadar inşaata müsaade olunmamasını söylediği tartışılmıştır. Etütlerine göre: İskele caddesinin denize bakan tarafının tamamen açılması konuşulmuştur. Şehirde muhafaza edilmesi gereken eserler, Maarif Vekâleti mimarı Sedat Çetintaş tarafından tetkik edilmiştir. Müstakbel plana ait program bu eser üzerinden yapılmıştır. Tartışmalar üzerine Aza Zühtü Evren'in "Ayvasıl Kilisesi milleti hayatta olmayan bir binadır. Kilise değil puthanedir. İsa devrinden evvel inşa olduğu tarihen sabittir. Dünyada o devirden kilise yoktur. İstanbul'daki Ayasofya Cami belki yıkılabilir fakat bu öyle değildir." sözü ve Aza Burhan Oğuzlu'nun "Lamber Maraş caddesinin genişletileceğini ve batıda yeni bir şehir yapılacağını beyan etmişti. Çömlekçi, Yenicuma, Sotha vs kenar mahallelerde inşaat ruhsatı vermemekte mahal yoktur." sözü dikkat çekmektedir. 9.12.1938 tarihli oturumda ise nihayetinde müstakbel planın örneğine dair Lambert'den gelen mektup okunmuştur. Devam eden süreçte 06.02.1939 tarihli oturumda Lambert tarafından hazırlanıp meclise bırakılan şehir imar planı avan projesinin uzman bir encümen tarafından incelenmesi kabul edilmiştir. Her encümenden konuyla alakadar ikişer kişi seçilerek bu haritayı

incelemelerine ve raporunu meclise vermelerine karar verilmiştir. İmar planı meselesinin devam ettiği 12.04.1939 tarihli oturum kentin imarına yönelik önemli tartışmalara sahne olmuştur. İmar planı avan projesine göre yıkılıp arsasının meydanlığa ilavesi lazım gelen Sinema binasının ve yanındaki kahvehane ile müstemilatının yıktırılmasına dair karar okunmuştur. Bunun üzerine Belediye Reis Vekili Bahri Doğanay, Lambert'in gönderdiği plana göre işe meydandan başlanacağını, Sinema binası ve müstemilatının senelik 3000 lira gelir getirirse de plana başlayabilmek için fedakârlık yapılarak bu binanın şimdiden yıkılması gerektiğini ve buna karşılık olarak Atapark civarında bir pastahane ve kahvehane yaparak sinema ve kahvehane kirasından gelecek zararı telafiye çalışacağını, öyle olmakla beraber bunu yapamazsak bile imar planının yerine getirilmesine başlayabilmek için binaların derhal yıktırılmasını uygun gördüklerini beyan etmiştir. Söz alan Aza Tevfik Yunusoğlu bu yıkımın Belediyeyi zarara uğratacağını ve meydan yapılacağı zaman yıkılması gerektiğini söylemiştir. Tartışmalar üzerine Aza Şevki Savaşçı'nın "İmar yıkmakla olur. Biz bu şehri baltalamazsak hiçbir şey yapamayız. Madem heykel buraya yapılacak şehrin bu kısmını genişletmek icap eder. Sinemayı kaldırmak senelerdir söylenen bir şeydir." sözleri şehrin imarına yönelik çıkmazları kanıtlar niteliktedir. Tartışmaların devam ettiği 13.04.1939 tarihli oturumda Sinema binasının yıktırılması oylanmış ve kabul edilmemiştir.

X. Çalışma Devresi'nde 30.11.1940 tarihli oturumda Lambert tarafından verilen Nafia Vekâletince kabul olunan Trabzon şehri imar planlarının Meclisçe tasdiki istenmiştir. Bunun üzerine Başkan: "Planlar üzerinde esaslı incelemeler yaparak oluşturulan imar komisyonunun raporuna göre düzenlenen bu plan üzerinde ufak tefek tadilat yapılmıştır." şeklinde durumu açıklamıştır. 14.02.1941 tarihli oturumda ise Trabzon merkez kasabası müstakbel imar planının tetkik ve kabul edilmesi kararı çıkmıştır. Şehircilik uzmanı Lambert tarafından yapılan ve Nafia vekâletince de uygun görülen imar planı incelenmiştir. 1/2000 ölçeğinde yapılan ve 5 paftadan oluşan imar planı ile bir kısım yollara ait tatbikat planlarının belediye yapı ve yolları kanununun 4. maddesine göre çizildiği görülmüştür. Bu plana göre şehrin ana caddesi olan Maraş Caddesi'nin genişliği, sahil yolunun genişliği, Cumhuriyet Caddesi'nin genişliği ve caddede yapılacak binaların azami yüksekliği, açılacak olan yeni caddelerin genişlikleri vb. tüm ölçüler görülmektedir. Bunlardan başka verilmesi gereken yeni şehre ait numune evleri, bahçeli evler planı ve kesildiği yerler, bütün caddelerin rakımları, bazı caddelerde yapılacak binaların azami yüksekliklerine ait noktalar, spor sahaları ve çocuk bahçelerinin planı mevcut

görülmediğinden eksik olan planların da müteahhidinden istenmesi uygun görülmüştür. Tartışmaların devamında planın uygun olmadığı şehrin mevcut haline aykırı olduğu gibi tartışmalar sonucunda kabul olunmuş ve plan haricinde bırakılan 3, 4, 5, 6. dereceden yol ve aralıklara ait planların Hükümet tarafından yaptırılması hususunda teşebbüsler uygun görülmüştür.

XIV. Çalışma Devresi'nde 02.11.1944 tarihli oturumda imar planının etkileri görülmektedir. Müstakbel imar planına göre Kindinar Mahallesi'nde yapılacak Vali konağının, yeni yapılacak Hükümet Mahallesi'nde, Hükümet Konağı kuzeyine nakli düşünülmüş ve Nafia Vekâletince de uygun görülmüştür. 15.02.1945 tarihli oturumda çıkan "Şehir planı ile ilgisi olmayan ve yıllık gelirleri ancak tamir ve vergilere yeten belediye mallarının satılması" kararı planın şehirdeki etkilerinin devam ettiğini göstermektedir.

XVI. Çalışma Devresi'nde 14.11.1946 tarihli oturumda Taksim parkı ile ilgili tartışmalar artmıştır. Meclis şehrin yeteri kadar parkı olduğunu masraf yapmanın gereksiz olduğunu ya da sadece koruluk olması gerektiğini beyan etmiştir. Ancak sonuç olarak Lambert planına göre harekete geçilmiş ve park yapılması kararı çıkmıştır.

Zamanla imar planının şehre uygulanma girişimlerinde tadilat gerektirmesi kaçınılmaz duruma gelmiştir. Örneğin XVII. Çalışma Devresi'nde 11.10.1947 tarihli oturumda İskenderpaşa Mahallesi Mısıryan Sokağı'ndaki arsa üzerinde Halk Evi inşa edileceğinden şehir imar planında bu yerin Pazar mahalli olarak gösterilmiş olduğundan planda tadilat yapılması kabul edilmiştir. Bir başka tadilat 01.03.1948 tarihli oturumda Tekel İdaresi tarafından tütün bakım ve işletme evi yapılacak olan Reşadiye Caddesi üzerindeki tarlaların ve bu tarlalar ortasından şehir imar planına göre 4. derecede geçirilen yolun kaldırılarak tütün bakım ve işletme evi olarak kabul edilmiştir. 10.06.1948 tarihli oturumun ise imar planıyla ilgili önemli tartışmaları içerdiği görülmüştür. Beden terbiyesine verilmesi istenen Kavakmeydanda Stadyum civarındaki mezarlık alanı ile şimdiki futbol sahası hakkında gelen yazının incelenmesi kararı üzerine Aza Mehmet Kitapçı: "Görülüyor ki hemen her işte imar planının tadilatı ile karşılaşılıyor. Bu planda bir esrar var." Üye Cemal Çanakçı: "İmar planında tadilat yapılmadan iş yapılmış, yeni stadyum kurulmaya başlanmıştır." şeklinde imar planı tadilatıyla ilgili endişelerini dile getirmişlerdir.

XIX. Çalışma Devresi'nde imar planı tadilat meselesinin hala devam ettiği görülmüştür. 23.12.1949 tarihli oturumda imar planına göre kısmen park kısmen satış yeri

olarak ayrılan arazinin petrol tanklarına tahsisi için imar planında tadilat yapılması kararı çıkmıştır. Bunun üzerine Aza Ahmet Kömürcü “İmar planında tadilat yapa yapa şehri eski ve hali hazır duruma getireceğimiz muhakkaktır.” sözleriyle endişelerini dile getiren bir başka isim olmuştur.

XX. Çalışma Devresi’nde 01.02.1951 tarihli oturum imar planı ile ilgili tartışmalara başka bir boyut kazandırmıştır. Sebze pazarının kurulduğu mahallin imar planı ile alakası bulunması dolayısıyla planda tadilat yapılması hakkında teklif ve Karma Komisyona havalesine karar verilmiştir. Hala Pazar mahalli olan ancak imar planında buradan sahile doğru kısa bir yol geçmekte bulunduğunu ve yeniden yaptırılacak Pazar mahallinin yaptırılabilmesi için imar planının buna engel teşkil eylediği ve aslında burada açılması düşünülen yolun hiçbir lüzum ve faydası olmayacağı tartışmaları yaşanmıştır. Bunun üzerine Aza Cumhur Odabaşoğlu “Londra, Berlin ve Paris gibi şehirlerin planları zamanında yapılmış ve 50-100 sene gibi bir müddette bugünkü durumlarını almıştır. Bizim yollarımız hiç denecek durumdadır, bir uzmanın elinden çıkan ve gelecek için büyük fayda sağlayacak olan imar planı üzerinde oynamak doğru değildir.” sözleriyle plana sadık kalma taraftarı olduğunu belirtmiştir. 20.07.1951 tarihli oturumun bu konuda oldukça önemli kararları içerdiği görülmüştür. Yerine getirilme imkânı olmayan Şehir Müstakbel İmar Planının hiç olmamış gibi kabul edip yeniden bir plan yaptırılması hakkında Başkanlık teklifi gelmiş ancak şimdilik ertelenmesi kararı alınmıştır. Lambert’in imar planının ekonomik ve fiziki olarak şehre uygun olmadığı, ülkenin böyle imar planı için hazır olmadığı, Türk şehirciler tarafından yeni bir imar planı yapılabileceği, 5 senelik imar programı olmayan şehirlerin olduğu ve ekonomik olarak yeterli bütçe ayırmadıktan sonra planların uygulanamayacağı tartışılmıştır.

Devam eden süreçte XXI. Çalışma Devresi’nde 03.10.1951 tarihli oturumda şehrin imar planını incelemek için Belediyenin talebi üzerine Bayındırlık Bakanlığından gönderilen Şehirci Yüksek Mimarın Meclise izahat vereceği bildirilmiştir. Yük. Mim. Turgut Tuncay gelerek mevcut şehir imar planı ve şehrin durumu üzerinde yaptığı incelemeler sonrası; bu imar planının bu şehirde yerine getirilmesinin imkânı olmadığını, bu plan ortada durdukça da yenisinin yapılmasının uygun olmadığını, planın kaldırılması hakkında Belediye Meclisi’nce karar alınarak Bayındırlık Bakanlığı’na yeni bir planın yaptırılması gerektiğini bildirmiştir. 01.02.1952 oturumunda yeniden yaptırılacak şehir müstakbel imar planına ait Bayındırlık Bakanlığı yazısının Bütçe Komisyonuna havalesi

kararı alınmıştır. 29.02.1952’de de şehir imar planının yeniden tanzimi için İller Bankası ile temasa geçilmesi hakkındaki Bütçe Komisyonu tutanağı kabul edilmiştir.

XXII. Çalışma Devresi’nde 09.10.1952 tarihli oturumda imar planına göre şehrin sahil kısmından geçecek yolun, denizi doldurmak sureti ile geçirilmesi için imar planında tadilat icrası kabul edilmiştir. 02.02.1953 tarihli oturum ise imar planı konusunda dikkat çekici kararları içermektedir. Bu oturumda tanzim ettirilecek imar planı tadilatından vazgeçilmesi kararı çıkmıştır. İller Bankası’ndan gelen tezkere ile durum “Yalnız bir bölgenin imar planı yaptırılmak isteniyorsa Bayındırlık Bakanlığında izni alınmak sureti ile bir uzmana Belediyenizce yaptırılması mümkündür.” şeklinde beyan edilmiştir. Bunun üzerine de imar planının tekrar yapılması için harcanacak para ile 5 senelik imar programlarının işlenmesi için daha faydalı hamleler yapılabileceğine karar verilmiştir. Son olarak Başkan “İmar planının vaziyeti malum olmakla beraber, bu gün yaptıracağımız yeni bir planın da tatbik şekli bundan başka bir şey olamayacağını ve planların beşer senelik programlarla tatbiki kanun icabında bulunduğunu hâlbuki bugüne kadar planın tatbiki yolunda bir kuruşluk dahi bir iş yapılmadığını” sözleri ile tartışmalara son vermiştir.

- Atatürk Heykeli:

“Atatürk Heykeli” meselesi, imar faaliyetleri içerisinde önemli yer tutan meselelerden bir diğeridir. Daha önce şehirde örneği olmayan “Atatürk heykeli” kavramının şehir hayatına girmesini ifade etmektedir. Bu nedenle heykel meselesi imar faaliyeti olarak öneminin dışında dönemin ideolojik yapısının yansıması olarak da büyük önem taşımaktadır.

Atatürk Heykeli yaptırma girişimine ilk olarak III. Çalışma Devresi’nde 30.4.934 tarihli oturumda rastlanmıştır. Borç alınarak Gazi Heykeli yapılması için karar alınmıştır. Bu karar kayıtlarda “Hükümet 300 bin liralık borç ile Gazi Hazretlerinin heykelini koymalı...” şeklinde ifade edilmektedir.

IV. Çalışma Devresi’nde Gazi Heykeli ile ilgili kararların devam ettiği görülmüştür. 1.11.1934 tarihli oturumda Gazi Heykeli’nin yapılması için komisyon oluşturulması ve bütçe ayrılması kararı alınmıştır. 27.11.1934 tarihli oturumda ise bütçe ne olursa olsun Gazipaşa Caddesi ile heykelin mutlaka yapılması kararı alınmıştır. 20.4.935 oturumda heykel işi için bu sene ve gelecek sene de bütçe ayrılması kararı alınmıştır. 11.5.1935 tarihli oturumda 935 senesi çalışma raporunun başlangıcında Atatürk heykeli için bütçeye

konulan tahsisat kabul edilmemiş olduğundan yapılamadığı belirtilmiştir. 5.11.1935'te kabul edilen 1934-1935 mesai raporunda anlatıldığı üzere; şehre Nijat adında bir heykeltıraş getirilmiş ve yapılan incelemeler sonucunda Atatürk Heykeli'nin belediye bahçesi ortasına kurulması onaylanarak meclisten alınacak tahsisata göre verilecek model üzerine projelerini yapmak ve fiyatını bildirmek şartı ile heykeltıraş İstanbul'a dönmüştür.

IX. Çalışma Devresi'nde 02.11.1939 tarihli oturumda kabul edilen 1938-1939 yılı mesai raporunda "Atatürk Abidesi İnşası" başlığı altında bilgilendirmeler mevcuttur. Rapora göre Ebedi Şef Atatürk'ün hatırasını tebcilen Belediye Parkı ortasında kurulması mukarrer abide için evvelce Güzel Sanatlar Akademisinde Türk Sanatkârları tarafından yapılan ve akademi tarafından kabul edilerek şehrimize getirilen maketler maddi olarak fazla geldiğinden daha mütevazı fakat şehrin arzusuna cevap verecek tarzda yeni bir yarışma açılması düşünülmektedir. Maddi olarak fındık ihracatçılarından yapılan destekten birinci ve ikinci makete para verilmiş, bir miktar hala bankada durmaktadır. Ancak bazı ihracatçılar yardıma devam etmek istemiyorlar. Bu konuda tamamlayıcı ve tatmin edici tedbirler alınarak heykelin yapılmasına başlanacaktır.

Belli bir süre zarfından sonra XV. Çalışma Devresi'nde 25.12.1945 tarihli oturumda Atatürk heykeli için daha önce konuşulduğu gibi uzman heykeltıraşlara maketler yaptırılarak beğenilenin kabul olunacağı, maddi olarak bir kısmının mevcut olduğu bir kısmının da senelere yayılması kararı alınmıştır.

XVI. Çalışma Devresi'nde 15.05.1947 tarihli oturumda ise Atatürk Anıtı şeklinin belirlenmesi ve taşıyacağı vasıflar Belediye Başkanı tarafından belirlenmek üzere yetki verilmiştir.

XVIII. Çalışma Devresi'nde girişimlerin arttığı görülmüştür. 04.02.1949 tarihli oturumda Belediye parkına dikilecek Atatürk Anıtı için GSA tarafından açılan yarışma sonucu 1. olan maketin kabulü ve aynı heykelin yaptırılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı alınmıştır.

- Yolların Açılması ve Düzenlenmesi:

Şehrin imar faaliyetlerinde bir başka önemli mesele "yolların açılması ve düzenlenmesi" olarak belirlenmiştir. Yollarla ilgili ilk karar II. Çalışma Devresi'nde 15.2.933 tarihli oturumda kayıtlara geçmiştir. Bu oturumda Gazipaşa Caddesi'nin 16 m olarak açılması kararlaştırılmıştır. Kayıtlarda geçen "Bu cadde memleketin hava

deposudur. 12 m'ye indirmeye gerek yoktur. Caddeyi açmak, orayı güzelleştirmek asıl maksattır.” sözü bu girişimin ciddiyetini kanıtlar niteliktedir.

IV. Çalışma Devresi'nde 27.11.1934 tarihli oturumda bütçe ne olursa olsun Gazipaşa Caddesi'nin açılması kararı alınmıştır. Gazi Paşa Caddesi'nin açılması bu noktada ilgi çekici bir hikâyeye sahiptir. Atatürk'ün Trabzon'u ilk ziyaretinin ikinci gününde “Belediye Meydanı'nda gezdiği bir sırada, o zamanki Şems oteli ile Sulu Han arasında durarak ‘Buradan denize ulaşan bir cadde açınız’ diye buyurmaları üzerine aynı günün akşamı Belediye gerekli hazırlıkları yaparak temel atma töreni düzenlemiştir. Gazi Paşa, Belediye Başkanı'nın elindeki kazmayı alarak, kendi eliyle duvara birkaç kez vurarak ‘Gazi Paşa Caddesi’ adını alan caddenin açılışını yapmıştır (Tuluk, 2010). Ancak Atatürk'ün bu ilk ziyaretinin 15-17 Eylül 1924 tarihinde gerçekleştiği bilinmektedir. Aradan geçen 10 yılda Gazi Paşa Caddesi'nin tamamlanmadığı dikkat çekmektedir.

V. Çalışma Devresi'nde 28.11.1935 tarihli oturumda Kunduracılar Caddesi'ndeki inşaatlar için itirazlar geldiği görülmektedir. Tartışmalar sonucunda “Şehir planı kimin elinden çıkarsa çıksın cadde istikametini değiştiremez. Genişletilemez...” kararı alınmıştır.

VI. Çalışma Devresi'nde 30.4.1937 tarihli oturumda Maraş Caddesi'nin 14,5 m ve Uzun Sokak Caddesi'nin 12 m genişliğinde olması, Çarşı Cami Sokağı genişliğinin görülecek lüzum ve ihtiyaca göre tayin edilmesi kararı alınmıştır.

XI. Çalışma Devresi'nde 11.11.1941 tarihli oturumda Gazipaşa Caddesi'nde eski tiyatro binasının sahasından kuzeyine doğru mevcut yol fazlasının üç kısma ayrılarak Belediyece gösterilecek tipte bina yaptırılmak üzere satılması hakkında Fen İşleri Müdürlüğü teklifinin Nafia Encümenine havalesi kararı alınmıştır. Devam eden süreçte

XII. Çalışma Devresi'nde 01.04.1943 tarihli oturumda kararlaştırılmış tiplerde üç ev yapılmasının uygun olduğuna dair Nafia Encümenliği'nden gelen mazbata ile arsaların aynı şartlar dairesinde satılması için Daimi Encümene gönderilmiştir.

XV. Çalışma Devresi'nde şehrin imarına yönelik önemli adımlar atılmıştır. 25.12.1945 tarihli oturumda gelirin 1350000'e çıkarıldığı, gider kısmına hamam inşası ve Cihan Otelinden dik olarak denize inen yolun kaldırılarak buna karşılık Maraş Caddesi'nin bir an evvel açılması için istimlake ayrılan paranın belirlendiği bildirilmiştir. Aynı oturumda devam eden tartışmalar sonucunda şehir içinde tamir ve ıslah olunacak yolların listesinin hazırlanması istenmiş ve Cumhuriyet Caddesi'nin bir an evvel düzenlenmesi gerektiği beyan edilmiştir. 05.02.1946 tarihli oturumda ise yollar düzenlenirken dikkat edilmesi gereken noktalara değinilmiştir. Atapark'tan Kavakmeydana giden yol yapılırken

o yol üzerinde yapılacak hastane, lise, stadyum ve sanat okulu gibi büyük tesisler dolayısıyla fenni ana lağımlar olmasından su birikintilerinin Faroz'a yaptığı tazyikin önüne geçilmesi gerektiği belirtilmiştir.

XVII. Çalışma Devresi'nde yolların genişliklerinin düzenlenmesine devam edilmiştir. 02.12.1947 tarihli oturumda şehir imar planına göre 22 m olan Numune Hastanesi önündeki yol genişliğinin 17 m ye indirilmesi hakkındaki Bayındırlık Bakanlığı emri üzerinde yolun eskisi gibi 22 m olarak kabulü kararı alınmıştır.

XX. Çalışma Devresi'nde imar planının etkilerinin hala devam ettiği görülmektedir. 23.02.1951 tarihli oturumda Ortahisar İçkale Caddesi'nin genişletilmesi için bir kişiden istimlakli lazım gelen mahal kadar aynı cadde üzerinde Belediyeye ait yol fazlasının kendisine verilmek sureti ile değiştirilmesi hususunda Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı çıkmıştır.

XXI. Çalışma Devresi'nde 12.10.1951 tarihli oturumda belde ihtiyaçlarından önemli bazı işlerin Hükümetçe takibi için Ankara'ya heyet gönderilmesi hakkında Belediye Başkanlığı'ndan teklif yazısı gelmiştir. Bu yazıda yolların düzenlenmesi ile ilgili şehirden geçecek sahil yolunun devlet hizmetleri mevzuu dâhiline alınması istenmiştir.

XXIII. Çalışma Devresi'nde 01.02.1954 tarihili oturumda Üyeden Rıza Aybay ve arkadaşları imzası ile verilen Moloz sahil yolunun onarılmasına dair verilen önerenin ruznameye alınması kabul olunduktan sonra Başkanlıkça verilen izahatı kabul olunmuştur. Sahil yolu meselesinin hala Meclisi meşgul ettiği görülmektedir.

XXVI. Çalışma Devresi'nde 27.12.1956 tarihli oturumda Maraş Caddesi'nin imara açılmış olduğu görülmektedir. Düzenlemeler sonucu geriye kalan, Kemerkaya Mahallesi 24,25 parsel numaralarında arsa fazlası olan 268 m² alanın kanuni mevzuat dairesinde Emlak ve Kredi Bankasına satılması konusunda Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı alınmıştır.

- İstimlak Faaliyetleri:

İstimlak kavramı; bir mülkün Belediye, Vilâyet gibi resmi bir kurum tarafından halkın faydası için karşılığı verilip alınarak umumun istifadesine arzedilmesi anlamına gelmektedir. Kimi durumlarda istimlak faaliyeti “yıkma” kimi durumlarda ise “başka bir işlev kazandırma” olarak yerine getirilmiştir. Bunun sonucu olarak da Zabıtnamelerde

çokça istimlak faaliyetlerine rastlanmıştır. Bu istimlak faaliyetleri, şehrin imarına yönelik oldukça önemli girişimleri içermektedir.

Zabıtnamelerde ilk istimlak faaliyetine I. Çalışma Devresi'nde 4.2.1932 tarihli oturumda rastlanmıştır. Kararda, Muallim Mektebi Müdürlüğüne istimlak edilecek arsa ve evrak işlerine dair Vilayet İdare Heyeti kararları ve İstimlak kararnamesinin 6. maddesine lazım gelen Tapu müdürü, Fen memuru, Kitapçızade ve 4 aza kabul edilmesi kararları alınmıştır. 3.3.1932 tarihli oturumda ise Muallim Mektebi tarafından istimlak edilecek bina ve arsalar hakkındaki mazbata ile hane ve arsaların değerleri belirlenmiştir.

IV. Çalışma Devresi'nde istimlak faaliyetlerine devam edildiği görülmüştür. 15.4.1935 tarihli oturumda Yeni Ticaret Mektebi arkasında Maarif namına istimlak edilecek arsa ve kıymetinin belirlenmesi kararı alınmıştır.

VI. Çalışma Devresi'nde 23.11.1936 tarihli oturumda istimlak için başka bir mesele için ayrılan bütçeden tahsisat istendiği dikkat çekmiştir. İçkale yolundaki istimlak edilecek binalarla Erzurum Caddesindeki istimlak olunacak hane enkazı ve arsası için kaldırım inşaatı tahsisatından 1200 lira istenmesi kararı alınmıştır. 6.4.1937 tarihli oturumda ise devletçe inşa edilecek olan Hastane için istimlakine karar verilen Kavakmeydan'da İhsan Hamamioğlu ve Kalafatoğulları'na ait bina ve araziye konulan değerlere yapılan itirazlar üzerine tartışmalar yaşanmıştır.

VII. Çalışma Devresi'nde 8.11.1937 tarihli oturumda Kavakmeydan'da inşa olunacak Stadyum inşası için istimlakine karar verilen arazinin incelenmesi kararı alınmıştır. 11.11.1937'de Stadyum istimlakine için davet edilen heyet gelmiştir. Stadyum inşası konusunda istimlak edilecek yer ve kıymeti konusunda anlaşmaya varılmıştır. 22.11.1937 tarihli oturumda lise için istimlak edilecek arsalarla Soğuksu'ya giden İmaret Mezarlıkları arasındaki yolun başında bulunan ev arsalarının istimlakine, eski binanın doğu ve batısındaki bazı arsaların istimlakine ve İmaret yolunun genişletilmesi kararları alınmıştır. 8.4.1938 tarihli oturumda Tekfurçayır'da Askeriye namına, Taksim'de Maarif namına, Boztepe'de Hususi İdare adına istimlakine karar verilen gayrimenkullere konulan değerlerin belirlenmesi kararı alınmıştır.

IX. Çalışma Devresi'nde istimlak faaliyetleri devam etmiş, 06.11.1939 tarihli oturumda Belediyece istimlak edilecek mahaller için komisyon oluşturulmuştur. Yine bu tarihteki oturumda şehirdeki istimlak faaliyetlerinin tartışmaları devam etmiştir. Zağnos mevkiinde Orta Mektep için istimlakine karar verilen gayrimenkule dair kıymet

tartışmaları yapılmıştır. Kıymeti az bulan yer sahiplerinin itiraz dilekçeleri okunmuş ve tekrar incelenmesine karar verilmiştir.

X. Çalışma Devresi'nde 01.04.1941 tarihli oturumda Cihan otelinin doğusunda bazı gayrimenkullerin belediye namına istimlak için üç kişilik bir takdiri kıymet komisyonu seçimi yapılmıştır. Yine bu oturumda Mumhane önünde yapılacak asri hela için istimlakine karar verilen arsanın kıymetinin belirlenmesi için komisyon seçimi yapılmıştır.

XII. Çalışma Devresi'nde 12.04.1943 tarihli oturumda istimlakine karar verilen elektrik şirketi binasına kıymet takdiri için Belediye istimlak kanununa göre üç kişilik bir komisyon seçilmesi kararı alınmıştır.

XIII. Çalışma Devresi'nde 01.02.1944 tarihli oturumda Belediye Cumhuriyet Mahallesi'nde istimlak edilecek gayrimenkullere kıymet takdiri için komisyon seçilmesi kararı alınmıştır. 04.02.1944'te Yeni Cuma Mahallesinde mezarlık yapılmak üzere istimlak edilen arazi parçasının eski sahibine satılması hakkında İdare ve Nafia Encümenlerine havalesine karar verilmiştir. 14.02.1944 tarihli oturumda ise evvelce mezarlık yapmak üzere istimlak edilen Yeni Cuma Mahallesinde 1940 m² tarlanın ilerde Belediyeye lüzumu olacağı ihtimali görülerek; müstakbel şehir imar planlarının tatbikatında da bu tarlanın Belediyeye lüzumu olması muhtemel görülmekle satılmasından vazgeçilmesi kararı alınmıştır.

XIV. Çalışma Devresi'nde 02.11.1944 tarihli oturumda Maraş Caddesi üzerinde ve Ziraat Bankası'na bağlı arsanın Belediye adına istimlak için kıymet takdir edecek komisyon seçimi yapılmıştır. 09.11.1944 tarihli oturumda ise meydan alt kolda Belediyeye ait 223-235 numaralı dükkânların istimlak edilen yanındaki dükkânlarla birlikte yıktırılması için Belediye reisliğine görev verilmesi kararı alınmıştır.

XVI. Çalışma Devresi'nde 10.02.1947 tarihli oturumda İskenderpaşa Cami önündeki eski medresenin yıktırılarak uygun yerinde umumi hela yaptırılması hakkında verilen teklifin gündeme alınması kararı alınmıştır. 13.02.1947 tarihli oturumda ise Meydan Cami önündeki alanın yıkılarak cami önünün açılması ve meydanlık haline getirilmesi sureti ile hela yaptırılması hakkındaki müzakere kabul edilmiş ve Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı alınmıştır. Meydan Cami diye anılan caminin İskenderpaşa Cami olduğu düşünülmektedir.

XVII. Çalışma Devresi'nde 07.06.1948 tarihli oturumda arsa istimlakleri için takdiri kıymet komisyonu seçilmesi kararı alınmıştır.

XXII. Çalışma Devresi'nde 09.02.1953 tarihli oturumda Zafanos köyünde köy adına yapılan istimlakın salahiyet (görev) bakımından Daimi Komisyona iadesi kabul olunmuştur. 04.06.1953 tarihli oturumda Arafilboy köprübaşındaki Belediye malının yıktırılmasına dair olan teklifin Bayındırlık Komisyonuna havalesi kabul edilmiştir. Devam eden süreçte 08.06.1953 tarihli oturumda Arafilboy virajı hakkındaki Bayındırlık Komisyonu raporunun müzakeresi neticesinde bu mahalde mesken inşasına ait arsaya ruhsat talebi olayında istimlaki yoluna gidilmesi kabul olunmuştur.

XXIII. Çalışma Devresi'nde 13.10.1953 tarihli oturumda Arafilboy virajının açılması maksadı ile burada Belediyeye ait akaratın derhal yıkılması ve mevcut fırının istimlaki hususuna derhal başvurulması kabul edilmiştir. 15.10.1953 tarihli oturumda sebze hali civarındaki dere üzerinde mevcut evlerin istimlaki hakkında gelen soru üzerine müzakere ve gerekli muamelenin yapılacağı kabul edilmiştir. 25.02.1954 tarihli oturumda ise Arafilboydaki arsanın istimlakinden vazgeçilmesine dair Meclis Başkanlığınca verilen dilekçe müzakere edilmiş ve vazgeçilmesi kabul olunmuştur.

XXV. Çalışma Devresi'nde 08.10.1955 tarihli oturumda bir kişinin Belediyeye istimlak edilen hanından kendisine enkaz verilmesi hakkındaki dilekçesinin salahiyetsizlik bakımından reddi kabul edilmiştir. Kişi, fakirliği dolayısıyla istiyor, bu talebin meclisçe müzakere ve karara bağlanmasına kanuni imkân olmadığından reddediliyor. 01.06.1956 tarihli oturumda imar amacıyla kamulaştırılarak yola verilen arsalardan kalan kısımlarla Belediye elinde mevcut arsalardan bir kısmının beş senelik mesai imar programının tahakkukuna yardım olmak üzere 7 kişinin vereceği rapor üzerine kanuni formalitesi dâhilinde satış yapmak hususunda Daimi Komisyona yetki verilmesi kabul olunmuştur. Yine aynı tarihli oturumda Belediye üyesinden gelen Ayasofya Cami civarının yeşil saha haline getirilmesine dair önergesinin müzakeresinin kabulünden sonra gerekli istimlak ve imarı yapılması için Daimi Komisyona yetki verilmiştir. Tartışmalarda "Memleketimizin tarihi eserlerinden biri olan Ayasofya Camii civarı bugün bir mezbelelik halindedir." "Şehir imar planında yeşil saha olarak görülen bu yerin, kanuna göre istimlaki mümkün olduğundan çok yakında memleketimizi ziyaret edeceği ve ilk günde bu tarihi eseri göreceği istihbar olunan 400 turist kafilesinin önüne nahoş bir manzara çıkmaması için Hüseyin Ustaoglu'na ait bu iki bina ve müstemilatının istimlak edilmesiyle avluyu çeviren duvarlarının onarılmasına ve bu mevzunun ilk grup ve ya Belediye Meclisi toplantısında görüşülmesine tavassutlarınızı saygıyla rica ederim." sözleri dikkat çekmektedir.

XXVI. Çalışma Devresi'nde 05.06.1957 tarihli oturumda yıktırılma meselesi sürekli gündeme gelen Sinema binasıyla ilgili tartışmalar yer almaktadır. İmar planının gerçekleştirilmesi için Sinema binasıyla civarındaki kahve ve dükkânların yıktırılması yolunda ruznamenin 7. maddesinde Meclise arz edilmiş yazının/bildirinin geri alındığına dair Başkanlık tarafından verilen bildiri kabul edilmiştir. Lale Sineması'nın tadilat ve tamiratının henüz bitmemiş olduğu, biteceğini ümit ederek bu teklifi yaptığını, halkın sinema ihtiyacının bir sinema ile giderilemeyeceğini düşünerek evvelki teklifi geri aldığına dair teklif okunmuştur. 12.06.1957 tarihli oturumda bir kişinin mirasçılara ait olup hala yol olarak kullanılmakta olan mahallin istimlak işinin seçilen Nafia Komisyonu'na havalesi kabul edilmiştir. Arazinin bir kısmı Belediyeye ait yere girmektedir, geri kalan kısmı hala yol olarak kullanılmakta ve hala imar planıyla alakalı bulunması sebebiyle ruznameye alınmıştır.

XXVII. Çalışma Devresi'nde sinema binasıyla ilgili tartışmaları devam ettiği görülmüştür. 01.02.1958 tarihli oturumda verilen takrirlerin hızla müzakeresinin kabulü ve Sinema binasıyla arkasındaki kahvelerin bir yere kadar olan bloğun yıkılmasının kabulü ile işletmeden bilgi alınması kararlaştırılmıştır. Bu konuda; "Şehir imar planına dâhil yollarımızın genişletilmesine önem verildiği bir sırada şehrin merkezi vaziyetini teşkil eden ve bugünkü motorlu vesaitin seyrüseferini tamamen güçleştiren ve aynı zamanda Milli bayramlardaki toplantılara tamamen mani olan eski Belediye sineması ile bu sinemaya bitişik Muharrem kahvesine kadar olan kısmın kaldırılarak amme hizmetine tahsisi artık bir zaruret haline gelmiş bulunmaktadır" sözleri dikkat çekmektedir. Devam eden tartışmalarda eski Lale Sineması adıyla bilinen sinema tadilat görerek bu sinemanın 5 katı fiyatla kiralandığı belirtilmiştir. Bu sebeple artık bu sinemanın yıkılması için engel yoktur çünkü getirdiği gelir sebebiyle yıkılmamış ve bu yıkım ertelenmişti.

XXVIII. Çalışma Devresi'nde 06.10.1958 tarihli oturumda Faik Gürkök isimli bir kişiye ait inşaatın yıkılmasının Devlet Şurası kararına kadar durdurulması hakkında üyeden Hayrettin Gürkök'ün önergesinin ruznameye alınması kabul edilmiştir. Kaçak ve ruhsat hilafına yapılan inşaatların zamanında alakadar olup gerekli muamelenin zamanında yapılması gerektiği kararı alınmıştır.

- Yapım İşleri:

Zabıtnamelerde sıkça görülen ve şehir için önem taşıyan bir diğer imar faaliyeti de “yapım işleri” olarak belirlenmiştir. Her çalışma devresinde rastlanan yapım işleri, kimi zaman sıfırdan inşa etme kimi zaman da başka bir inşaat üzerinden değişiklik yapma kararlarını içermektedir.

Yapım işleri hakkında ilk karar I. Çalışma Devresi’nde 24/25.11.931 tarihli oturumda alınmıştır. Bu karar; yapılacak balıkthane için bütçe ayrılması kararıdır. 30.7.932 tarihli oturumda ise Mumhaneönünde yapılacak iskele için 931’den kalan meblağ ile inşa edilmesi kararı alınmıştır. Bu kararlar yapım işlerine ayrılan bütçelerle ilgili ilk kararlar olduğundan dikkat çekicidir.

II. Çalışma Devresi’nde çocuk bahçesi ve halk bahçesi ihtiyacından bahsedilmiştir. 22.5.933 tarihli oturumdaki tartışmalarda “Medeniyetlikte çocukların geliştirilmesi en önemli şeydir. Mezarlık sonraki ihtiyaçtır.” sözü dikkat çekmektedir.

III. Çalışma Devresi’nde 10.4.934 tarihli oturumda Değirmendere ve Moloz’da iki iskele yapılması ve Merkez İskele ile birleştirilmesi için karar alınmıştır. Daha önce Mumhaneönünde bir iskele yapmak için teşebbüs vardır ama yapılamamıştır. Devam eden süreçte 30.4.934 tarihli oturumda Değirmendere ve Mumhaneönünde iki iskele yapılarak uygun bir tarife ile gelir kazancı kararı alınmıştır.

VI. Çalışma Devresi’nde 30.4.1937 tarihli oturumda şehir içinde biri Mumhaneönünde ve diğeri Yeşilyurt arkasındaki boş arsada olmak üzere iki Pazar yeri inşası kararı alınmıştır.

VII. Çalışma Devresi’nde 12.3.1938 tarihli oturumda Mumhaneönünde inşa olunacak Hal binası için 938 senesi bütçesinden alınması şartıyla 2 senelik taahhülle encüme verilmesi kararı alınmıştır. Hal için bu yer Lambert’e gösterilmiş ve şehrin küçük bir limanı olması itibarıyla bir pazara ihtiyaç olmasını uygun görmüştür. 12.4.1938 tarihli oturumda Belediyeye ait Taksim mezarlığının üst kısmında ayrılan arsanın Halkevi binası yapılmak üzere Halkevine verilmesi kararı alınmıştır.

IX. Çalışma Devresi’nde 06.11.1939 tarihli oturumda Stadyum inşası için Beden Terbiyesi Trabzon Bölgesi adına Kavakmeydan’da istimlak yapılacak gayrimenkullerin kıymetleriyle ilgili tartışmalar yapılmıştır. Gayrimenkul sahiplerinin kıymeti arttırmaları isteği oylanarak reddedilmiştir. 14.02.1940 tarihli oturumda Pazarkapı Sandıkçılar içinde

köylü için bir pazar yeri yapmak üzere Encümence istimlakine karar verilen arsa ve dükkânlara kıymet takdiri için 3 kişilik heyet oluşturulmuştur.

X. Çalışma Devresi'nde 09.05.1941 tarihli oturumda Molozda yapılacak olan gazinonun inşa masrafına yardım için Hususi idareden alınacak olan paranın 1940 mali yılı bütçesine ilavesine karar verilmiştir.

XI. Çalışma Devresi'nde 06.04.1942 tarihli oturumda sahil gazinosunun önüne plaj yapılması için bütçe ayrılması kararı alınmıştır. Gazinonun güneyinde kale arsasından temin edilen alanda çocuk bahçesi yapılacaktır.

XII. Çalışma Devresi'nde 12.04.1943 tarihli oturumda Moloz' da inşa olan Borsa Binası için kale duvarlarından alınan 75 m'lik arsanın bedeliyle Borsaya satılması için Encümene görev verilmesi kararı alınmıştır.

XIII. Çalışma Devresi'nde 10.11.1943 tarihli oturumda Cumhuriyet Halk Partisi ve İskenderpaşa Ocaklarının toplanacak binaları olmadığından, Taksimde, Gazi Paşa Mahallesi giden yol üzerindeki terk edilmiş küçük mezarlıkta bu mevkiinin ileride alacağı şekle göre güzel bir parti binası yaptırılmak üzere alanın partiye satılmasına dair yazılan tezkere okunmuştur. Müstakbel imar planı haricinde kalan bu metruk mezarlık kısmındaki boş arsayı içine alan kroki incelenmiş ve Fen İşleri Müdürlüğü tezkeresi kabul edilmiştir. Devam eden süreçte 01.02.1944 tarihli oturumda Cumhuriyet Halk Partisi ocak binası inşası için Bahçecik Mahallesi Belediye'ye ait bir arsanın Partiye satılması konusunda Daimi Encümene görev verilmesi kararı alınmıştır. 04.02.1944 tarihli oturumda kurulacak sergi evi sahası hakkındaki teklifin İdare Encümeni ve Nafia Encümenine havalesi ile Atapark doğusundaki boş arsa üzerinde kurulması kararı alınmıştır. 14.02.1944 tarihli oturumda da sergi evi inşası için seçilen Atapark doğusundaki yeşil sahanın bu inşaata tahsisi kabul edilmiştir.

XIV. Çalışma Devresi'nde 02.11.1944 tarihli oturumda Vali konağı inşası için müstakbel imar planında tadilat kabul edilmiştir. Müstakbel imar planına göre Kindinar mahallesinde yapılacak Vali konağının, yeni yapılacak Hükümet mahallesinde, Hükümet Konağı kuzeyine nakli düşünülmüş ve Nafia Vekâletince de uygun görülmüştür.

XVII. Çalışma Devresi'nde 10.06.1948 tarihli oturumda Kavakmeydanda yaptırılacak 30 ev hakkında Bayındırlık Komisyonundan gelen yazıda uygun görülmediği, Başkanlıkça yapılan teklif ile bu evler için arsalardan m² başına 1 lira alınması kabul edilmiştir. Amaç; imar planına uygun olarak şehrin batı tarafında küçük bir Numune Mah.

yapmaktır. Arsa toplu halde belediyeye aittir. Ancak şehre uzak kalmaktadır, fazla rağbet olmayacağı düşünülmektedir. Evler banka kredisıyla satılacaktır.

XVIII. Çalışma Devresi'nde 12.11.1948 tarihli oturumda şehir dâhilinde yapılacak otel için bütçeye tahsisat konulması hakkında Vilayet tezkeresi okunmuştur. 09.06.1949 tarihli oturumda Çifte Çamlık gazinosunun üst katında talibi tarafından otel inşa edilmesi için kirası ile hesaplanarak Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı alınmıştır.

XIX. Çalışma Devresi'nde 14.10.1949 tarihli oturumda Zafanoz köyünde Belediyeye ait düzlük araziden üzerinde cami yapılmak üzere bir kısmının köy ihtiyar heyeti adına satılması hakkındaki teklifin Daimi Komisyona havalesi kararı alınmıştır. Devam eden süreçte 25.10.1949 tarihli oturumda Zafanoz köyünde Belediyeye ait araziden cami için arsa talebi reddedilmiştir. Bu düz arazinin kuzey ve güney taraflarında kahvehaneler mevcut olup bu alan geçmişten beri şehirli ve köylü halkın birleştiği eğlence yeri olmuştur. Bu sebeple böyle bir yerde cami inşası dini hisleri rencide edeceği ve dinin usul ve kaidelerine uymadığı anlaşıldığından arsa satılması hakkındaki teklif reddedilmiştir. 08.02.1950 tarihli oturumda yapılan yeni Halk Evi ile ilgili tartışmalar mevcuttur. Konuyla ilgili "Merkez tarafından inşa olunmaktadır, parasını Trabzon Halk evi vermiyor. Memleket evladının irfanını yükseltecek bir kültür yuvası haline gelecek ve şehrimizi süsleyen mükemmel bir imar eseri olacaktır. Bu bakımdan korunmaya layıktır." sözleri dikkat çekmektedir. Aynı oturumda şehrin Gazhane meselesine de değinilmiştir. "Trabzon'da büyük bir gazhaneye ihtiyaç vardır. Belediyeye gelir temin etmeyen birçok Belediye gayrimenkullerinin satılarak bunlardan elde edilecek gelire ihtiyaca yönelik gazhane yapılması uygun olacaktır." kararı alınmıştır. 01.06.1950 tarihli oturumda kanun gereğince yapılacak binalar için hazırlanan talimatname müzakere edilmiş ve kabul kararı çıkmıştır.

XX. Çalışma Devresi'nde 15.12.1950 tarihli oturumda Hal Binası inşası hakkında Belediye Başkanlığından yapılan teklif kabul edilmiştir. Mumhane önü mevki ile Maraş Caddesi arasında kurulan ve senelerden beri esaslı bir programla geliştirilemeyen sebze pazarının yerinde iktisadi ve ticari seviyeyi yükseltecek Hal binası inşası gerekmektedir. Aynı oturumda Gazhane Binası inşası hakkında Belediye Başkanlığından yapılan teklif de kabul edilmiştir. Devam eden süreçte 07.05.1951 tarihli oturumda, meclisin 15.12.1950 tarihinde verdiği yetkiye istinaden hazırlanan Hal binası projesi ile Gazhane binası projesi kabul edilmiştir. Bu projelerin gerçekleştirilecek bedel ile keşifleri ile elektrik ve su tesisatı

düzenlenmesi için seçilecek heyet ile Ankara'dan borç yoluyla temin edilmesi kararı alınmıştır.

XXI. Çalışma Devresi'nde 12.10.1951 tarihli oturumda Taksim mevkiinde ve şehrin bazı yerlerinde benzin satış istasyonu kurulması için Belediyece arsa tahsisi hakkında teklifler ve belirlenen komisyona havalesi kararı alınmıştır. 19.06.1952 tarihli oturumda Belediye meskenleri inşası hakkındaki yönetmelik kabul edilmiştir. Devam eden süreçte 26.08.1952 tarihli oturumda talimatname gereğince inşa olunacak ucuz meskenlerin inşa sahasının Kavakmeydandaki belediye arazisi üzerinde yapılması kabul edilmiştir. Yapılacak ev tiplerinin seçilen dört ismin ve Daimi Komisyonun ortak kabulünden sonra işe başlanması kararı alınmıştır.

XXIII. Çalışma Devresi'nde 27.10.1953 tarihli oturumda Değirmendere'de yapılacak Hidroelektrik tesislerinin belediye namına İller Bankasınca yapılması konusunda İller Bankasına görev verilmesi kabul edilmiştir. 01.02.1954 tarihli oturumda et ve balık kurumunun Trabzon'da kuracağı fabrika arsasına katılmak üzere Belediyeden talep ettiği Değirmendere'de mevcut hayvan pazarı arsası ile yol cephesindeki dükkânların kanuni formalitesi dâhilinde kuruma devri konusunda Daimi Komisyona görev verilmesi kabul edilmiştir. 25.02.1954 tarihli oturumda 100 işçi evi inşasına elverişli bulunan Kavakmeydanda Sanat Okulunun alt kısmının batısına doğru uzanan 10748 m² lik Belediye arsasının Trabzon Bölge Çalışma Müdürlüğü emrine, kanunun hükümleri yerine getirilmek sureti ile tahsisi kabul edilmiştir. 09.06.1954 tarihli oturumda Yollar 10. Bölge Yardımlaşma Sandığının üzerinde 25-35 arası ev yapmak üzere Belediyeden talep ettiği İncirlik mevkiindeki arazi talebinin incelenmek üzere Bayındırlık Komisyonuna havalesi kabul edilmiştir. Devam eden süreçte 14.06.1954 tarihli oturumda Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü Yardımlaşma Sandığı'nın Belediyeden talep ettiği Kavakmeydan Mahallesi İncirlik mevkiindeki araziden kendilerine 35 evlik arsanın bazı şartlar dâhilinde verilmesi kabul edilmiştir.

XXVI. Çalışma Devresi'nde 27.12.1956 tarihli oturumda üzerinde asri bir ceza evi yapılmak üzere Değirmendere'de mevcut Belediyeye ait su tesisatı sahası haricinde kalan arazinin Özel İdare Müdürlüğüne ait Atapark'ın doğu kısmındaki araziyle mübadelesi kabul edilmiştir. Yapılan inceleme neticesinde şehir mezarlığı karşısında Hususi Muhasebe Müdürlüğüne ait bir kısım araziye burada mevcut Belediyeye ait su tesisatı işletmesinin emniyet sahasından hariç kalan arazinin verilmesi suretiyle istenen ceza evinin yapılmasının mümkün olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu arazinin halen Hususi

Muhasebeye ait Ataparkın doğu kısmında mevcut arazi ile mübadele suretiyle yapılması Belediye için daha hayırlı olacağı bildirilmiştir. Bu sahada da bir çocuk bahçesi yapılması kabul olunmuştur. 04.02.1957 tarihli oturumda küçük sanat erbabının Değirmendere’de kuracağı iş mahalli olan “Sanayi Çarşısı” için Belediyeden isteklerinin incelenmesi hakkında evrakın Bütçe ve Kati Hesap Komisyonuna havalesi kabul edilmiştir.

XXVII. Çalışma Devresi’nde 04.10.1957 tarihli oturumda 1957 mali yılı içerisinde ÇEK tarafından yaptırılacak Düşkünler Yurduna Belediye tarafından ayrılan tahsisat mevcuttur. Bu binanın inşasına henüz başlanmamış hatta başlansa bile sene sonuna kadar bitmeyeceğinden ayrılan tahsisatın bir kısmı başka maddeye kaydırılmıştır. 19.02.1958 tarihli oturumda Gazhane inşası için alınan borçtan bir kısmının kapalı çocuk bahçesi ve sinema inşasına tahsisi reddedilmiştir. “Gazhane meselesi çok önemlidir, şehir dışına alınması için gerekli tahsisat sinema mevzusundan önce düşünölmelidir. Bugünkü sinemaların çocuklar üzerinde ne etki yapacağı da malum. Şehirde hala girilmeyen sokaklar sağlıksız kanalizasyonlar varken sinemadan bahsetmek anlamsızdır.” tartışmaları dikkat çekmektedir.

XXVII. Çalışma Devresi’nde 10.06.1958 tarihli oturumda İşçi Sigortaları Umum Müdürlüğüne talep olunan arsaların kanun dâhilinde ve takdir edilecek bedel ile satılması konusunda Daimi Komisyona yetki verilmesi kabul edilmiştir.

XXVIII. Çalışma Devresi’nde 06.10.1958 tarihli oturumda petrol şirket ve acentaları tarafından Trabzon’da kendi nam ve hesaplarına dökme akaryakıt depoları inşasına teşebbüs ve bunlardan petrol ofisi depo inşasına fiilen başlanmış bulunmakta olduğu belirtilmiştir. Bu sebeple mevcut gazhane için 30-40 bin liranın aynen muhafazası kalan 260 bin liranın uygun göröldüğü takdirde dört senelik imar programında bulunan bir Sanayi Çarşısı ve ya Taksim Parkı baş tarafına bir Turistik otel inşasına tahsisi teklif edilmiştir. Otelden ziyade Sanayi Çarşısı bu memleket için zaruri bir ihtiyaç halinde bulunduğunu, otel işinin Belediye Reisinin göstereceğı alaka ile Kale Parkında Vakıflar İdaresince yapılması mümkün olabileceğı bu sebeple paranın Sanayi Çarşısına tahsisinin yerinde olacağı kararına varılmıştır. 05.12.1958 tarihli oturumda tarihi eser ve mabetlere bitişik yapılmakta olan binalar hakkındaki takririn müzakeresi sonunda şehirde mevcut tarihi eserlerin vasıf, kıymet ve durumlarının tespiti için ait olduğı Vekâlete yazılarak bir heyet ile belirlenmesi konusunda Vilayet Makamına yazı yazılması için Başkanlık Makamına havalesi kabul olunmuştur. Esaslı bir rapor hazırlanması için Kültür Heyeti seçilmesi kabul edilmiştir.

- Cadde ve Sokak İsimlerinin Değiştirilmesi:

Zabıtnamelerde dikkat çeken bir diğer imar faaliyeti de “cadde ve sokak isimlerinin değiştirilmesi” olarak belirlenmiştir. Bu değişikliklerin çeşitli sebeplerle yapıldığı dikkat çekmiştir.

Cadde ve sokak isimleri ile ilgili ilk karara I. Çalışma Devresi’nde 29.11.1931 tarihli oturumda rastlanmıştır. Bu oturumda binalara numara verilmesi ve sokaklara isim konulması ile ilgili Defterdarlık yazısı gelmiş ve kabul edilmiştir.

Bir diğer karara III. Çalışma Devresi’nde 5.2.1934 tarihli oturumda rastlanmıştır. Meclis müzakere programında yazılı İnönü Meydanı’nın Cumhuriyet Meydanı unvanına çevrilmesi kabul edilmiştir.

IV. Çalışma Devresi’nde 7.11.1934 tarihli oturumda ise sokakların Türkçe isimlerle anılması hakkında Daimi Encümen kararı okunarak kabul edilmiştir. Bu karar, sokak isimlerinde hala daha Rus işgali döneminden kalan izlerin olduğunu düşündürmektedir.

V. Çalışma Devresi’nde 9.4.1936 tarihli oturumda ise mevcut sokak isimlerinin Türkçeleştirilmesi için bir heyet oluşturulması kararı alınmıştır.

VIII. Çalışma Devresi’nde 10.04.1939 tarihli oturumda alınan Dere Mahallesi köprü civarındaki Rusça yazıların silinmesi kararı, Rus izlerinin hala şehirde mevcut olduğu düşüncesini kanıtlar niteliktedir. 13.04.1939 tarihli oturumda bir başka isim değişikliği Reşadiye caddesinin Koraltan Caddesi adına dönüştürülmesi ve sahilde bir park tesisi oluşacağından ona da Uzer Parkı adı verilmesinin kabul edilmesiyle yaşanmıştır. Bu kararda isimleri verilen kişiler olan Vali Bekir Refik Koraltan ve Doğu illerinden sorumlu Umumi Müfettiş Tahsin Uzer o dönemde şehirde birçok önemli karara imza atmıştır. Hatta Tahsin Uzer’e Büyük Şef Atatürk ile birlikte şehre verdiği hizmetlerinden dolayı 28.6.1938 tarihli Belediye Meclisi oturumunda “Trabzon Fahri Hemşehriliği” ünvanı verilmiştir.

X. Çalışma Devresi’nde 05.02.1941 tarihli oturum isimlendirme konusunda önemli bir kararı içermektedir. Bu oturumda Vilayet dâhilinde inşa edilecek yol, köprü, mektep vs. eserlere Meclisi Umumi ve ya Belediye Meclislerince idare amirlerinin isimlerinin konulmamasına dair Dâhiliye Vekâleti tezkeresi kabul edilmiştir. İsim koyulmayacak fakat şu kişinin zamanında yapılmıştır diye levha asılacaktır yani mutlaka bir iftihar madalyası bulunacaktır.

XI. Çalışma Devresi’nde 14.02.1942 tarihli oturumda Arafılboyu mahallesindeki bir dere isminin Oklu Dere’ye çevrilmesi kararı alınmıştır.

XXII. Çalışma Devresi'nde 09.10.1952 tarihli oturumda bir isim değişikliğine daha rastlanmıştır. İsmetpaşa Mahallesi isminin, bu mahalde Hatuniye Cami ve Hatuniye Türbesi bulunmasından dolayı Hatuniye Mahallesi olarak değiştirilmesi kabul edilmiştir. Devam eden süreçte ise 11.12.1952 tarihli oturumda İsmetpaşa Mahallesinin isminin Gülbahar Hatun Mahallesi olarak değiştirilmesi kabul edilmiştir. 09.02.1953 tarihli oturumda ise Bahçecik Mahallesi Manastır Sokağı isminin Fatih Sokağı olarak değiştirilmesi kabul edilmiştir. Manastır isminin eskiden beri sevilmediği ve şikâyet edildiği kayıtlarda geçmektedir.

XXIII. Çalışma Devresi'nde 25.02.1954 tarihli oturumda bir isimlendirme değişikliği kararı mevcuttur. Çömlekçi Mahallesi sınırının Erzurum şosesi kabul ile şosenin güneyinde bulunan kısma 2 numaralı Çömlekçi ve kuzeyindeki kısma da 1 numaralı Çömlekçi unvanı verilmesi müzakere ve kabul edilmiştir. 09.06.1954 tarihli oturumda Cumhuriyet Mahallesi Çöpçü Sokağı isminin Çiçek Sokağı olarak değiştirilmesi kabul edilmiştir. Çöpçü Sokağı isminin bir sokak ismine yakışmadığından böyle bir değişikliğe gidilmiştir.

- Atatürk Köşkü'nün Halk Müzesine Dönüştürülmesi:

Zabıtnamelerde bahsi geçen bir diğer önemli mesele de “Atatürk Köşkü'nün halk müzesine dönüştürülmesi” meselesidir. Düzenli'ye (2010) göre müzeler, kentleşmede, yeni yaşama biçimlerinin, dolayısıyla modernleşmenin bir parçası olarak ulus bilincinin uyandırılmasında önemli bir rol üstlenirler. Buna ek olarak modern toplumsal yaşantının bir gereği olarak müze, kapalı, içe dönük yaşama biçimlerinin modern yaşama kültürü ile yer değiştirdiği Cumhuriyet dönemindeki en önemli kültürel odaklardan bir tanesini oluşturmaktadır. Bu nedenle bir halk müzesi oluşturma fikri Cumhuriyet döneminin zihin dünyasının paralelinde gelişen bir girişim olarak düşünülmektedir.

Atatürk Köşkü ile ilgili ilk karara I. Çalışma Devresi'nde 30.7.1932 tarihli oturumda rastlanmıştır. Bu oturumda Atatürk köşkünün bitirilmesi için 2000 lira ayrılması kararı alınmıştır.

VI. Çalışma Devresi'nde 23.11.1936 tarihli oturumda Soğuksu-Atatürk Köşkü için istenen masrafa ek bütün masraf için İskeleler varidatının kullanılması kararı dikkat çekmektedir.

IX. Çalışma Devresi'nde Atatürk Köşkü için ciddi adımlar atıldığı görülmüştür. 21.03.1940 tarihli oturumda Soğuksu mevkiinde Bayan Makbule'ye ait Atatürk Köşkü'nün

halk müzesi yapmak üzere istimlakine karar verilmiştir. İstimlak bedelini Atatürk Heykeli inşaatına başlanıncaya kadar valinin riyaseti altındaki komisyon emrinde bulunan yardım parasından münasip bir faizle istikraz sureti ile temin edilmesi hususunda Belediye Reisliğine yetki verilmesi ve istimlak heyetinin seçilmesine dair tezkere okunmuştur. Kabul edilerek Köşke kıymet takdiri için üç kişilik heyet intihabı yapılmıştır. Devam eden süreçte 04.04.1940 tarihli oturumda Atatürk Köşkünün istimlak ile müze haline bağışlanması ve Çifte Çamlıkta halkın eğlenmesi için bir gazino inşası kararlaştırılmıştır. Bu işler için (her iki işin bu sene zarfında başarılması gerekmektedir) Atatürk Anıtı parasından borç alınmasına ilişkin tezkere ile bu miktar paranın 1939 bütçesine ilavesine karar verilmiştir.

XII. Çalışma Devresi'nde 19.04.1943 tarihli oturumda Belediye adına satın alınan Soğuksu'daki Atatürk köşkünün kanuna uygun olarak Halk Müzesi haline getirilerek halka açılması için hazırlanan talimatname kabul edilmiştir. Dokuz maddeden oluşan bu talimatnameden sadece dokuzuncu maddenin çıkarılması istenmiştir. Kabul edilen "Soğuksu'da Tesis Edilen Halk Müzesi Talimatnamesi"nin maddeleri şu şekildedir:

1. Köşkün bahçesi yaz ve kış her gün halka açık bulundurulacaktır.
2. Bahçede halk için yeterli miktarda banklar konulacaktır.
3. Belediye tarafından daimi bir bekçi atanacak, bahçeye ve çiçeklere dokunulmayacaktır.
4. Birinci katta açılan müze yaz aylarında, cumartesi ve pazar halka açık bulundurulacak, öğrenci vs. ziyaretçilere açılacaktır.
5. Ziyaretçiler gezerken bir memur rehberle olacaktır.
6. İzdiham olmaması için on beşer kişilik gruplarla girilebilecektir.
7. Müzede ziyaretçilerin sigara içmeleri, kanepelerde oturmaları yasaktır. Lüzumundan fazla müze içinde kalınmayacaktır.
8. Bir hatıra defteri bulunacak, ziyaretçiler kısaca yazı yazabileceklerdir.
9. Bu talimatnamenin bir örneği müzenin girişinde büyük harflerle asılacak, uymayanlara uyarı verilmeden cezai kanun hükümlerince muamele yapılacaktır.

05.07.1943 tarihli oturumda Belediyece müzeye çevrilmesi kabul edilen Atatürk Köşkü; müfettişlikten gelen yazı ile teftiş için Trabzon'da bulunduğu takdirde müfettişliğe tahsis edilecek ve gelen devlet büyüklerine de ev sahipliği yapacaktır. Binanın alt katında Atatürk köşesi, yemek salonu, misafir salonları, mutfak, hela ve üst katında da yatak odaları mevcut; alt katının müze olarak açılmasına Meclisçe karar verilmiştir ve

talimatnamede ilan edilmiştir. Sonuç olarak misafirlerin burada misafir edilmeleri ve bu büyüklerin kimler olacağını Belediye Reisliği'nin takdirine bırakıldığı kabul edilmiştir.

XX. Çalışma Devresi'nde 16.02.1951 tarihli oturumda Soğuksu'daki Belediye köşkünün tamiri için ayrılan 10 bin lira tahsisatın reddi ile bu köşkün satılması için karar maddesi oylanmış ve reddedilmiştir. Sonuç olarak bu binanın tarihi bir kıymet taşıdığı, rahmetli Atatürk'ün milletine buradan malını bağışladığını, bu tarihi hadiselerin köşk içinde mevcut Atatürk'e ait eşya üzerine hak edilmiş bulunduğu ve buranın bir köşk değil Atatürk Müzesi olarak muhafaza edilmesi gerektiği kararı alınmıştır.

XXI. Çalışma Devresi'nde 12.10.1951 tarihli oturumda belde ihtiyaçlarından önemli bazı işlerin hükümetçe takibi için Ankara'ya heyet gönderilmesi hakkında Belediye Başkanlığından yazılan teklif yazısı okunmuştur. Bu yazıda Soğuksudaki Halk Müzesinde mevcut hükümete ait eşyanın parasız olarak Belediyeye devri hususunda teşebbüsler bulunmaktadır.

3. BULGULAR VE İRDELEME

3.1. Mimarlık ve Şehir Tarihi Bağlamında Önemli Bir Belge Grubu Olarak Belediye Meclis Zabıtnameleri

Tarihçinin mutfağının ağırlıklı malzemesinin “kâğıt” olduğunu söyleyen Danacıoğlu (2001), geçmişin bilgisinin toprakta, doğada, toplumsal bellekte ve eşyalarda bıraktığı dolaylı “kayıt”lardan çok, doğrudan okunabileceği kayıtlardan yani yazmalar, vergi defterleri, fermanlar, mahkeme tutanakları, bakanlar kurulu kararları ve benzerlerinden söz etmektedir. Hele söz konusu olan Osmanlı gibi kırtasiyeci bir devletse, günümüze miras kalan zengin bir arşiv malzemesinin peşine düşebileceğimizden bahseder. Danacıoğlu’na (2001) göre “tarihçinin mutfağı” olarak ifade ettiği arşivlerden nelerin çıkarılacağı, hangi belgelerin nasıl okunacağı, nasıl kritik edileceği tamamıyla araştırmacının maharetine kalmıştır.

Kurumsal arşiv kültürünün sürdürülebilirliği bağlamında pek de parlak olmayan bir tabloda kadim arşiv malzemesinin değerini bilip koruyabilmiş kurumların sayısı ne yazık ki sınırlıdır. Her birkaç on yılda bir “arşiv temizliği” adı altında yeni belgelere yer açıldıkça, arşiv belgeleri hurda kâğıt olarak görülüp hoyratça dağıtıldıkça, genel anlamda kurumların, bu çalışma bağlamında ise belediyelerin ve dolayısıyla şehirlerin yakın tarihi biraz daha silikleşmiştir.

Hal böyleyken, Trabzon Belediyesi’nin 1931 ile 1958 yılları arasındaki faaliyetlerini ortaya koyan bir grup meclis zabıtnamesinin bugüne ulaşmış olması şaşırtıcı ve sevindiricidir. 4348 yapraktan oluşan bu belge grubu, yüzyılın ilk çeyreğinde 2 yıl boyunca Rus işgaline maruz kalmış (1916-1918), hırpalanmış, harabeye dönmüş; genç Cumhuriyet’le birlikte ise dönemin dinamikleri ve zihin dünyasına paralel bir heyecanla yeniden inşa edilmiş Trabzon şehrinin tarihine ışık tutar.

Cumhuriyet’in ilk yılları, büyük çaplı bir işgalden yeni çıkan ve açtığı yaraları sarmaya çalışan Trabzon’da belediyeçilik faaliyetlerinin -deyim yerindeyse- el yordamıyla yürütüldüğü yıllar olmuştur. Genç Cumhuriyet her ne kadar Osmanlı döneminden 1877 Belediye Kanununu devralmış olsa da, Çiçek’in (2011) de belirttiği gibi 1923 ile 1930 yılları arasını belediyeçilik açısından arayışlar dönemi olarak nitelemek mümkündür. Bu dönemde, 1930 Belediye Kanunu’na kadar ciddi anlamda neredeyse hiçbir adım

atılamamıştır. Gazete haberleri dışında bu dönemin belediyeçilik faaliyetlerine ilişkin elde edilmiş toplu bir belge de yoktur. Bahsi geçen bağlamlarda içerdiği bilgi yoğunluğu ile 27 sene boyunca Belediye Meclisi'ni meşgul eden meselelerin tartışılıp karara bağlandığı bu kayıtlar, şehrin idari, mali, fenni ve toplumsal işlerine dair bilgileri içermektedir. Kayıtlar, 3 Nisan 1930 tarihli yeni belediyeçilik kanunu çerçevesinde belirli bir standarda kavuşturulmaya çalışılan belediyeçilik faaliyetlerinin Trabzon bağlamında en erken uygulamalarını içerir.

Çeşitli sebeplerle istifa eden ve görev süreleri sona eren Reislerin yerine yenisinin seçilmesi, encümenler ve kâtiplerin seçimleri, gelen, giden ve devreden evrakların, yazılan müzekkere sayılarının, tutulan zabıt sayılarının, evlenme dairesi gibi özel evrakların kayıtları gibi meseleler Belediye'nin "idari işler"ini oluşturmaktadır. Belediye faaliyetleri hakkında döneminde aza olan M. Muammer Yarımbyık'ın "Bir memleket halkının bedii zevklerini, sıhhi ve medeni ihtiyaçlarını düşünmek belediyenin vazifesidir." sözleri Belediyenin o dönemki hedeflerini özetler niteliktedir. Dönemin Belediye Reisi Muzaffer Korlu'nun "Bu tarihi şehri asfalt yolları, bulvarları, modern meydan ve binaları ile yepyeni bir şehir haline getirmek arzu ve ideali içindeyiz. Ve işte bu görüş ve düşünüşün verdiği inançtır ki Belediye olarak, hemşehri olarak el ve gönül birliği içinde daha çok, pek çok çalışmak zarureti olduğu fikrinde ısrar ediyoruz." sözleri de Belediye'nin çalışmalarına sonsuz gayretle devam ettiğini göstermektedir.

Gelir ve giderlerin tartışılıp karara bağlandığı, şehrin ihtiyaçlarını karşılamak için belirlenen bütçe ile imar ve bayındırlık faaliyetleri için ayrılan bütçenin tartışıldığı kararlar Belediye'nin "mali işler"ini oluşturmaktadır. Bu bütçe tartışmaları, memur maaşlarından, kaldırım ve parke işlerine; kahvehanelerdeki çay ve kahve fiyatlarından, Atatürk Köşkü'nün tamiratına; müstakbel plan masrafından, Gazi Heykeli harcamalarına; şehrin aydınlatılması için yapılan harcamalardan, işsiz ve yoksullara yapılacak yardımlara kadar Belediye'nin tüm kalemlerinin gelir gider durumunu ortaya koymaktadır.

Trabzon'un mekânsal olarak geçirdiği değişikliklerin zabıtnameler üzerinden izlenebildiği ana başlık olan "imar faaliyetleri" Belediye'nin "fenni işler"ini oluşturmaktadır. Bu işler; şehirdeki imar faaliyetleri, yapım-yıkım, altyapı hizmetleri, belediye konularında gerekli tesisleşme gibi mevzulardaki hararetli tartışmaların geçtiği ve karara bağlandığı işler olarak kayıtlara geçmiştir. Kayıtlar arasından; şehrin müstakbel imar planını yaptırma girişimleri, Atatürk Heykeli yaptırma girişimleri, yolların onarımı ve açılması, istimlak faaliyetleri, yapım işleri, cadde ve sokak isimlerinin değiştirilmesi ve

Atatürk Köşkü'nün halk müzesine dönüştürülmesi konuları ön plana çıkmıştır. Sonuç olarak; şehirdeki fiziksel değişimin göstergelerinin bulunduğu bu kayıtlardan elde edilen "imar faaliyetleri" mimarlık ve şehir tarihi yazımında yol gösterici olarak kullanılmıştır.

Şehir sakinlerinin ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla yapılan tartışmaları ve alınan kararları kapsayan "toplumsal işler" ise 1931-1958 yılları arasında şehir halkının sosyal ve kültürel olarak dönüşümünün gözlenebilmesine olanak vermektedir. Bu doğrultuda 4.2.1936 tarihinde alınan; kadınların "çarşafı atarak medeni hale gelmeleri" ve bunun şehir sınırları içinde yasak haline getirilmesi kararı halkın gündelik hayatta yaşadığı değişiklikleri göstermektedir. 02.11.1939 tarihli Daimi Encümen kararında otobüs müstahdemleri için elbise, şapka ve ayakkabı yaptırılarak bu teşkilat mensuplarının tek tip kıyafet giymeleri sağlanmıştır. 26.06.1950 tarihinde kabul edilen Trabzon Belediye Zabıtası Talimatnamesi ile herkesin uyacağı Belediye emir ve yasakları belirlenmiştir. Bunlardan dikkat çekenler; cadde, kaldırım, sokak ve meydanları işgal etmek, sokağa tükürmek, sümürmek, iş başında beyaz iş gömleği giymemek, Türkçe'den başka dilde seslenerek mal satmak olmuştur. Söz edilen toplumsal kararlar gösteriyor ki erken Cumhuriyet döneminden itibaren toplum, sosyal ve kültürel olarak güçlü bir değişim süreci geçirmektedir. Kimi zaman sancılı geçen bu sürecin yansımaları da kuşkusuz halkın gündelik yaşamını düzenleyen kararlarda kendisini göstermektedir.

Sonuç olarak, pek de parlak olmayan yakın dönem arşiv kültürü dikkate alındığında, 4348 yapraktan oluşan, 1931 ile 1958 yılları arasında tutulmuş Trabzon Belediyesi Meclis Zabıtnameleri'nin günümüze ulaşmış olması şüphesiz önemlidir. Bu belgeler üzerinden Cumhuriyet'in erken yıllarında Trabzon'un 27 yıllık belediyecilik faaliyetlerini takip etmek mümkün olmakla birlikte belki de daha önemli olan, bu belge grubunun gerçek potansiyelinin anlaşılması bağlamında dönemin zihin dünyasının kodlarını da barındırıyor olmasıdır. Belgelerin tutulma biçimlerinden, kullanılan dile; başkanlardan, azalara; gündemlerden, hararetli tartışmalara kadar söz konusu bu belge grubu tam anlamıyla dönemin sosyal, siyasal ve toplumsal ortamının aynası hükmündedir ve başta kent ve mimarlık tarihçileri olmak üzere araştırmacılar için önemli bilgiler barındırmaktadır.

3.2. “Şehrin Müstakbel İmar Planı”nı Yaptırma Girişimleri

Kent planlamasının ve yönetiminin yeniden şekillendirilmesine çalışan Cumhuriyet yöneticileri 1930-1936 yılları arasında birbiri ardına çıkardıkları yasalarla bu kurumsal düzenlemeyi gerçekleştirmişlerdir. Bu yasalar dizisinin ilki 3 Nisan 1930 tarihli 1580 Sayılı Belediyeler Kanunu olmuştur. Bu kanun 1876 yılında kabul edilmiş olan Vilayet Belediye Kanunu'nun yeni ihtiyaçları karşılamaması üzerine çıkarılmıştır. 1876 kanununun yeni bir yasa ile değiştirilmesinin değişik nedenleri vardır. Bu nedenlerin en önemlilerinden biri, belediyelerin karar organlarının yapısının Ankara'nın getirmek istediği çağdaşlaşma ideolojisini benimsemeye uygun olmamasıdır. Yeni kanun ile belediyelerin karar organlarının yapısı, kurulmak istenen çağdaş kent uygarlığını benimsemeye elverişli hale getirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu kanun, belediyelere önemli sağlık ve sosyal yardım işlevleri vermiştir. Bu kanundan çok kısa bir süre sonra çıkarılan 6 Mayıs 1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu da adeta bir belediye kanunu niteliğindedir (Tekeli, 2011).

1580 sayılı Belediyeler Kanununun dayandığı temel ilkelerden biri merkezi hükümetin belediyeler üzerindeki denetiminin, düzenli bir bütçeye ve kent planına göre hazırlanmış bir programlamaya dayandırılmak istemesiydi. Bu ilkeye uygun olarak kanunun 15. maddesinin 30. fıkrasında “her belediye, beldenin harita, kadastro ve müstakbel şehir planlarını yaptırmaya ve bu planları en az beş senelik çalışma programları hazırlayarak tatbiki mecbur” tutulmuştur. 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunundan 3 yıl sonra yürürlüğe giren 18 Haziran 1933 tarihli ve 2290 Sayılı Belediye Yapı Yollar Kanunu, Belediyeleri, İçişleri Bakanlığı'nın belirteceği süre içinde hâlihazır haritasını hazırlatmaya ve beş yıl içinde de ya tek başına ya da Belediyelerin plan hazırlatmak için kuracakları birlikler eliyle kent planı yaptırmaya mecbur tutmuştur. Bu yasalarla Belediyelerin kent planlarını hazırlatması bir zorunluluk haline getirilmiştir. 7 Haziran 1935 tarihinde Belediyeler Kanununa ek olarak çıkarılan 2763 sayılı kanun, planlamanın yapılmasını sağlamak için “Belediye İmar Heyeti” gibi merkezi yeni bir kurum getirmiştir. Bu yeni düzenleme, planların yapılmasında merkezi yönetimin işlev kazanmasına neden olmuştur (Tekeli, 2011).

Bu doğrultuda Trabzon'un imar planını yaptırma girişimleri “şehrin müstakbel imar planı” ifadesiyle kayıtlara geçmiştir. Kayıtları anlamlandırmak için Trabzon şehir haritalarının geçmişine değinmekte fayda vardır. Trabzon şehir haritasının gereğini dile

getiren ilk belge 1921 yılına aittir. 3 Mayıs 1921 tarihli İstikbal Gazetesinde Trabzon'un şehirleşme ve belediye hizmetleri açısından son derece zayıf bir görüntüde olduğundan bahsedilmektedir. Durumun ciddiyeti "evet bir memleketin muntazam ve mükemmel bir haritası, inşaat için muayyen ve sabit bir usulü olmazsa bittabi çarşısı da pazarı da her tarafı da böyle çardak gibi cascavlak bir şekil alır" sözleriyle kayıtlara geçmiştir. Dönemin Vilayet Nafia Mühendisi Aziz Bey'e göre de şehrin en önemli meselesi imar uygulamasını sağlayacak bir haritadan yoksun olmasıdır (Çiçek, 2011).

1924 yılında İstikbal Gazetesi'nde yayınlanan başka bir yazı yine plan meselesini dile getirerek "Memleketin İmarı İçin Harita Lazım" başlığı altında yakın dönem imar uygulamaları hakkında bilgi vermektedir (Çiçek, 2011). Bu yazı Tuluk'un (2015) "Trabzon Şehir Haritaları: Yeni Bulgular ve Bir Değerlendirme" adlı makalesinde dediği gibi daha sonra Belediye Meclis Zabıtnameleri'ne de yansiyacak şehrin imarına ilişkin plan ve ondan daha önce bir haritanın hazırlanmasına ilişkin en ciddi tartışmaların da erken tarihli belgesidir. 18 Haziran 1924 tarihli İstikbal Gazetesi'ndeki bu yazıda "vaktiyle Ruslar tarafından pek büyük masraf ihtiyarıyla yaptırılmışken, bizce kalebent olmuş ismi işitilir kendisi görülmez bu kâğıt parçasının bulundurulması her halde faidelidir. Bir kere bu harita elde edilirse mütehasıs erbab-ı fen tarafından servet-i milliyeyi arz ve emlak nazar-ı tedkikden geçirilerek ihtiyacat-ı içtimaîye, sıhhîye ve iktisadîyemiz nazar-ı dikkate alınarak lağımlar, caddeler, hanlar, mezarlıklar, su depoları, sokaklar, liman ve iskeleler bu harita üzerinden çizilir ve işaretle gösterilir." denilerek şehir imar planının hazırlanması gerekliliği dile getirilmiştir (Çiçek, 2011).

Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 yılından itibaren çıkartılan mesken ve imar kanunlarında belediyelere getirilen şehir planı yapma zorunluluğu üzerine aynı yıl Trabzon Belediyesi harita yaptırmak için bir ihale açmıştır. 30 Temmuz 1924 tarihli İstikbal Gazetesinde yayınlanan ilan metni şu şekildedir: "Trabzon şehrinin muntazam haritası yapılacağından talip olacak olanların ne gibi şeraiti kabul edeceklerini nihayet iki aya kati olarak bildirmeleri ilan olunur." Ancak 1924 yılında harita yapımı için bütçe ayrılrsa da şehir haritası yapım işinin ancak 1926 yılında bitirilebildiği görülmüştür (Çiçek, 2011).

Zabıtnamelere yansıyan diyaloglarda şehrin haritasının tamamlanma çalışmalarının devam ettiğine dair ifadeler dikkat çekmiştir. 6.4.932 tarihli oturumda Belediye Reisi Kadri Mesut Bey'in "...hali hazır şehir haritasının ikmal edilmediğinden ve esasen müstakbel plânın bu sene zarfında yapılmasına imkân olmadığından..." sözleri şehir haritasının hala bitmediğini göstermektedir. Şehrin müstakbel imar plânının yapılması için gerekli olan ve

imar plânına altlık oluşturacağı düşünülen hâlihazır şehir haritasının bitmemesinin Meclis'te endişelere yol açtığı görülmüştür. Bu oturumdan iki ay sonra, 18.6.1932 tarihinde ise M. Muammer Bey'in "Harita meselesi hakkında esbabı mucibe çoktur. bir mütalâa ile bütçeden çıkarılması doğru değildir. biz haritanın halihazır şeklini ikmal ettik. esasen harita ve plânın masarifi keşfiyesi Halktan alınarak icra edildiği halde biz masarifi mütahakkakayı almak ve bütçeye koymak istiyoruz." sözleri hâlihazır haritanın tamamlandığını göstermektedir. Söz konusu haritanın tamamlanmasıyla, müstakbel imar planının yapılması için hiçbir engel kalmadığı düşünülmektedir. Ancak bundan yaklaşık iki buçuk yıl sonra karşılaşılan, 27.11.1934 tarihli oturumda Bekir Sükûti Bey'in "Su meselesi kadar Plân meselesi de mühimdir... gerek su ve gerek plân ile Heykel işleri beraberce düşünülmeli... Bu üç madde en mühim işler." sözleri müstakbel planın hala hazırlanamadığını ve plan meselesinin su meselesi ve Heykel işi ile birlikte şehrin en önemli işi olduğunu vurgulamaktadır. Bekir Sükûti Bey'in bu sözlerinden bir yıl sonra, 20.11.1935 tarihinde İdari Encümen'den Trabzon Belediye Meclisi'ne gönderilen yazıda "...1934 bütçesinde işe başlanılmak üzere pılan için tahsisat mevcut olmasına rağmen şarbaylık tarafından hiç bir teşebbüste bulunulmadığı ve bu işin iç işleri bakanlığınca deruhte edilmesinden sonrada sekiz sene evvel mühim bir para sarfile yaptırılmış ve zaman geçtikçe fenni kıymetini ğaip etmekte bulunmuş olan şehrin hali hazır haritasının mevcut olduğunu bildirerek şehrimiz planının bir an evvel yaptırılması esbabının temini yolunda şimdiye kadar hiç bir teşebbüste bulunulmamıştır." ifadeleri dikkat çekmektedir. Bu yazı; 1926 yılında hazırlatılan şehrin hâlihazır haritasının imar planı için hiçbir teşebbüste bulunulmaması sebebiyle değerini yitirdiğini göstermektedir.

"Şehrin müstakbel imar planı" konusunda en kritik noktalardan birisi Lambert'in şehre gelmesidir. 5.11.1937 tarihinde kabul edilen 1936-1937 mesai raporunda; Trabzon ve Erzurum için şehir plancısı M. Lambert'in şehirde kaldığı müddetçe avan projeye esas olmak üzere bir harita oluşturduğundan söz edilmektedir. Bu haritaya göre şehrin alacağı şekil "Maraş caddesinin anayol olması ile bu yoldan denize dik caddeler, şimdiki parkın güzel bir meydan haline gelmesi ve ortasına denizden görülebilecek surette Atatürk anıtı yapılması ve şehir içindeki bütün ana yolların bu meydanda son bulması, Uzun Sokak yolunun arkasından Hükümet Konağına doğru yeni bir yol açılması..." şeklinde ifade edilmiştir. Bundan tam bir yıl sonra kabul edilen 1937-1938 yılı mesai raporunda; şehrin müstakbel imar planının, tahsisatı Üçüncü Umumi Müfettişlik emrine verilen paradan temin olunmak şartıyla Lambert'e yaptırılmaya başlandığı ifade edilmiştir (7.11.1938). Bu

durum gösteriyor ki Trabzon'da modern anlamda yapılan birçok çalışmada olduğu gibi imar planı işinin gerçekleşmesi de Doğu illerinden sorumlu Üçüncü Umumi Müfettiş Tahsin Uzer'in girişimlerine bağlı olarak gerçekleşmiştir (Düzenli, 2010). Aynı raporda geçen "Plan ikmal olunduktan sonra kanunun gösterdiği şekil dâhilinde programlı mesai devresine girmiş olacak ve beşer senelik imar programları yapılarak tatbik sahasına konulacaktır." sözleri ise 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun maddelerinden olan müstakbel şehir planlarını yaptırma ve bu planları en az beş senelik çalışma programları hazırlayarak tatbik mecbur tutma girişimlerinin en somut adımlarını göstermektedir. 9.12.1938 tarihli oturumda nihayetinde müstakbel plan örneğinin hazırlığına dair Lambert'den gelen mektup tercüme ettirilmiş ve okunmuştur. Mektupta avan projeyi hazırlamakta olduğu ve yakında ve ya Amerika'dan döndükten sonra ortaklarından biri ile şehre geleceği anlaşılmıştır. Bu mektubun tercümesinden iki ay sonra, Lambert tarafından hazırlanıp meclise bırakılan şehir imar planı avan projesinin uzman bir encümen tarafından incelenmesi kabul edilmiştir (06.02.1939). Lambert'in Trabzon şehri imar planının esaslarını anlatan raporu Trabzon şehri avan projesi ile birlikte teklif edilmiştir. Rapora ek olarak 5 sayfalık 1/2000 plan, 17 sayfalık 1/1000 plan hazırlanmıştır. Bunlardan 1/2000 ölçekli planın Trabzon Müzesi'nde muhafaza edildiği bilinmektedir ancak 1/1000 ölçekli plan ile ilgili bir kayıda rastlanmamıştır. Rapora göre imar planı üç önemli inşaata bağlı olarak biçimlendirilmiştir. Bunlardan birincisi Güzelhisar'da yapılması düşünülen liman, ikincisi transit yol, üçüncüsü ise sahile dik denizi gören yolların açılmasıdır. Bu rapor; yollar, devlet hizmetleri, şehrin bölgelere ayrılması, yeşil sahalar, bahçeler, parklar, şehrin sıhhi ve estetik bölgeleri, eski eserlerin korunmaları ve yenilerine ait program, şehircilik talimat ve nizamnamesi ve planın uygulama programı olmak üzere yedi ana başlık altında sunulmuştur (Düzenli, 2010).

02.11.1939 tarihli oturumda kabul edilen 1938-1939 yılı mesai raporunda geçen "Şehrimiz müstakbel imar planı halen avan proje halinde bulunmaktadır. Lambert yazın şehre gelerek incelemelerine devam etmiş memleketine geri dönmüştür. Ne zaman geri döneceği ve planları teslim edeceği henüz belli değildir. Bu nedenle planın kararlaştırılan süre içinde mevzuata uygun olarak tamamlanması için gerekli çalışmalar yapılacaktır." ifadeleri Lambert'in henüz plana kesin şeklini vermediğini göstermektedir. Bundan tam bir yıl sonra kabul edilen 1939-1940 yılı mesai raporunda; şehircilik uzmanı Lambert tarafından yapılan müstakbel imar planı avan projesi Nafia Vekâleti'nden tasdik edilerek belediyeye gelmiş bulunduğu kayıtlara geçmiştir (04.11.1940). Ancak aza Hayrettin

Atakol'un Belediye Meclisi'nde dile getirdiği "Memleketimizde bazı gelişigüzel imar hareketleri görülüyor. Bir heyet halinde imar görmüş memleketlerde bir tetkik seyahatine çıkılsın..." ifadeleri şehrin imarına yönelik sorunların hala daha çözülemediğini göstermektedir. Bu ifadelerden üç ay sonra, şehircilik uzmanı Lambert tarafından yapılan ve Nafia Vekâleti'nce de uygun görülen imar planı detaylı olarak incelenmiştir (14.02.1941). 1/2000 ölçeğinde yapılan ve 5 paftadan oluşan imar planı ile bir kısım yollara ait tatbikat planlarının Belediye Yapı ve Yolları Kanunu'nun 4. maddesine göre çizildiği görülmüştür. Bu plana göre şehrin ana caddesi olan Maraş Caddesi'nin genişliği, sahil yolunun genişliği, Cumhuriyet Caddesi'nin genişliği ve caddede yapılacak binaların azami yüksekliği, açılacak olan yeni caddelerin genişlikleri vb. tüm ölçüler görülmektedir. Bunlardan başka verilmesi gereken yeni şehre ait numune evleri, bahçeli evler planı ve kesildiği yerler, bütün caddelerin rakımları, bazı caddelerde yapılacak binaların azami yüksekliklerine ait noktalar, spor sahaları ve çocuk bahçelerinin planı mevcut görülmediğinden eksik olan planların da müteahhidinden istenmesi uygun görülmüştür. Ancak bu incelemeler sonucunda planın şehrin mevcut haline aykırı olduğu tartışmaları kendisini göstermeye başlamıştır. Aza Şevki Savaşçı "...müstakbel şehir imar plânını bugünkü dünya harplarını da nazarı itibara alarak tanzim etmek daha doğru olur.bu bakımdan imar plânında tesbit edilen yolların genişliği gayrıkafidir.daha geniş yollar yapılmalıdır." diyerek endişelerini dile getirmiştir. Dönemin Belediye Reisi Muammer Yarımbıyık "Efendim, biz bu plânın bilakis bütçemize ve müstakbel mali vaziyetimize göre pek bahalıya mal olacağını ve daha mütevazi bir plân yapılması fikrinde idik, fakat evvelce teşkil edilen bir komisyona muvafakat ve kararı üzerine tanzim olunan bu plânı daha geniş bir şekilde tatil etmemize mahal görmüyorum.çünkü mali kudretimiz böyle bir plânı, kanunun tayin ettiği elli sene zarfında bile tahakkuk ettirmeğe müsait değildir." şeklinde cevap vererek planın şehrin imkânları doğrultusunda tanzim olunacağını belirtmiştir. Bu tartışmalar, müstakbel imar planının şehir üzerindeki etkilerinin değerlendirildiği ve şehre aykırı durumların tespit edildiği tartışmaların en erken örnekleri olarak dikkat çekmektedir.

Tartışmaların üzerinden iki yıl geçmesinin ardından; kabul edilen 1941-1942 mali yılı mesai raporunda geçen "Bugünkü dünya şartlarının etkisi sebebiyle belediye gelirinin eksilmiş olması hesabı ile imar ve inşaa işleri için belli başlı bir hizmet verilemediğinden ufak tefek yol, kaldırım ve lağım tamiratları emanet usulü ile yapılmış ve molozdaki gazino da bu şekilde ikmal edilmiştir." ifadesi Belediye'nin içinde bulunduğu durumu ve

bu sebeple imar planı başta olmak üzere şehirde imar ve inşaa işlerine ağırlık verilemediğini gözler önünde sermektedir (19.04.1943). Nitekim bu süreç içerisinde şehirde devam eden imar ve inşaat işleri ile şehrin fiziki yapısı -pek de Belediye'nin kontrolü altında olmayarak- değişim geçirmeye devam etmektedir. Devam eden süreçte imar planı doğrultusunda imar, inşaa ve istimlak kararları alınmaya devam edilmiş, imar planı haricinde kalınan alanlarda da planı ilgilendirmemesi sebebiyle daha bağımsız hareket edilmiştir. Bu süreçte, CHP ve İskenderpaşa Ocakları için bina, Yeni Cuma Mahallesi'nde mezarlık, Atapark'ın doğusunda sergi evi, Kavakmeydan'da kurulacak Stadyum için yolun kaldırılarak sahaya katılması gibi kararların alındığı görülmüştür.

Aradan geçen bir yıl sonunda, 24.04.1944 tarihli oturum, şehrin imarına yönelik önemli bir karara tanıklık etmiştir. Kabul edilen "İmar Birliği Nizamnamesi" ile şehirdeki imar faaliyetlerinin bir mevzuata oturtulması yolundaki adımlardan birisi atılmıştır. "Şehrin medeni konforu bakımından muhtaç olduğu gazino, otel, plaj, sinema ve turistik yol gibi tesisleri yapmak için Belediyenin kanunen sahip olduğu görevlerden bir kısmının teşkil edilecek birliğe verilmesi ve bu işlerin birlik vasıtası ile başarılması uygun olup bu amaçla hazırlanan nizamname mevzuata uygundur." sözleri ile nizamname resmi olarak kabul edilmiştir. Nizamnamenin sonunda Belediye Parkı içinden geçen beton yol bozuk olduğundan bu yolun döşenerek tamiratına dair verilen bir teklif üzerine geçen "teklif edilen işler imar planına uygun olmalıdır. İmar planında Belediye parkı kaldırılmakta ve alan umumi meydanlık haline getirilmektedir. İleride vaziyeti değişecek olan böyle bir yerin esaslı olarak tamiri doğru değildir." sözleri imar planının nizamname üzerindeki etkisini kanıtlar niteliktedir. Nizamname'nin resmîyetinden yirmi ay sonra, kabul edilen "Trabzon Belediyesinin Beş Senelik İmar Mesai Programı" ile "müstakbel imar planının tamamlanması için eksik olan fenni açıklama planları ve hesapları bu beş sene içinde ikmal edilecektir" kararı alınmıştır (25.12.1945). Bu beş seneyi takip edecek devrelere ait programların temelini de bu planlar ve onun tatbikatı oluşturacaktır. Bundan yaklaşık bir yıl sonra, imar planı ve planın Taksim Parkındaki uygulamaları konusunda tartışmalar yaşanmıştır (14.11.1946). Bazı üyeler şehrin yeteri kadar parkı olduğunu, masraf yapmanın gereksiz olduğunu savunmuş ve sadece koruluk olmasını söylemişlerdir. Ancak Lambert planına göre harekete geçilmiştir ve park yapılacaktır. Devam eden süreçte şehir imar planına göre adımlar atılmaya devam edilmiştir. Taksim Parkı tartışmalarından yaklaşık bir buçuk yıl sonra Stadyum tartışmalarının artmasıyla imar planı üzerindeki endişeler dikkat çekmektedir. Beden terbiyesine verilmesi istenen Kavakmeydan'da Stadyum civarındaki

mezarlık alanı ile şimdiki futbol sahası hakkında gelen yazının incelenmesi üzerine aza Mehmet Kitapçı “Görülüyor ki hemen her işte imar planının tadilatı ile karşılaşılıyor. Bu planda bir esrar var.” diyerek plan üzerindeki endişelerini dile getirmiştir (10.06.1948). Meclis’teki endişelerin üzerinden yaklaşık üç sene geçmesinin ardından, 01.02.1951 tarihli oturumda bir mesele üzerine söz alan aza Cumhur Odabaşoğlu “Londra, Berlin ve Paris gibi şehirlerin planları zamanında yapılmış ve 50-100 sene gibi bir müddette bugünkü durumlarını almıştır. Bizim yollarımız hiç denecek durumdadır, bir uzmanın elinden çıkan ve gelecek için büyük fayda sağlayacak olan imar planı üzerinde oynamak doğru değildir.” diyerek tadilat konularıyla gündemde olan imar planı üzerindeki görüşlerini açıkça söylemiştir.

Zamanla imar planının şehre uygulanma girişimlerinde yaşanan aksaklıklar imar planı tartışmalarına başka bir boyut kazandırmıştır. İmar planının tadilat gerektirmesi ile yapılan uygulamalar Meclis’teki endişeleri de gün yüzüne çıkarmıştır. 20.07.1951 tarihli oturumda yerine getirilme imkânı olmayan şehir müstakbel imar planının “hiç olmamış gibi kabul edip” yeniden bir plan yaptırılması hakkında Başkanlık teklifi gelmiş ancak ertelenmiştir. Bu teklifte, Lambert’in imar planının ekonomik ve fiziki olarak şehre uygun olmadığı, ülkenin böyle imar planı için hazır olmadığı, Türk şehirciler tarafından yeni bir imar planı yapılabileceği, 5 senelik imar programı olmayan şehirlerin olduğu ve ekonomik olarak yeterli bütçe ayırmadıktan sonra planların uygulanamayacağı ifade edilmiştir. Bu tartışmalardan üç ay sonra, şehrin imar planını incelemek için Belediyenin talebi üzerine Bayındırlık Bakanlığında gönderilen Şehirci Yüksek Mimarın Meclise izahat vereceği bildirilmiştir (03.10.1951). Yüksek Mimar Turgut Tuncay gelerek mevcut şehir imar planı ve şehrin durumu üzerinde yaptığı incelemeler sonrası; bu imar planının bu şehirde yerine getirilmesinin imkânı olmadığını, bu plan ortada durdukça da yenisinin yapılmasının uygun olmadığını, planın kaldırılması hakkında Belediye Meclisi’nce karar alınarak Bayındırlık Bakanlığı’na yeni bir planın yaptırılması gerektiğini bildirmiştir. Bu bildiriden hemen sonra 19.10.1951 tarihli oturumda imar planının kaldırılması hakkında Bayındırlık Komisyonu mazbatası müzakere edilmiş ve mevcut imar planının tatbik kabiliyeti olmadığından kaldırılması kabul edilmiştir. Karardan dört ay sonra ise Bütçe Komisyonu’ndan gelen tutanak ile şehir imar planının yeniden tanzimi için İller Bankası ile temasa geçilmesi kabul edilmiştir (29.02.1952). Kabul edilen 1951-1952 yılı mesai raporunda, imar planının yeniden tanzimi hakkında Bakanlığın tavsiyeleri ile İller Bankasıyla temasa geçildiği belirtilmiştir (09.10.1952). Trabzon’a gönderilen iki şehircinin

yaptığı incelemeler neticesinde hâlihazır haritaların da yeniden tanzimi hesaba katılarak 106000 lira gibi mühim bir para gerekeceği tahmin olunmuştur. Tartışmaların ulaştığı son nokta olan 02.02.1953 tarihli oturumda tanzim ettirilecek imar planı tadilatından vazgeçilmesi kararı çıkmıştır. İller Bankası'ndan gelen tezkere ile durum “Yalnız bir bölgenin imar planı yaptırılmak isteniyorsa Bayındırlık Bakanlığından izni alınmak sureti ile bir uzmana Belediyenizce yaptırılması mümkündür.” şeklinde beyan edilmiştir. Bunun üzerine de imar planının tekrar yapılması için harcanacak para ile 5 senelik imar programlarının işlemesi için daha faydalı hamleler yapılabileceğine karar verilmiştir. Böylece imar plânı tadilat meselesi hakkında nihai karar verilmiştir. Dönemin Belediye Reisi Muzaffer Korlu'nun “İmar planının vaziyeti malum olmakla beraber, bu gün yaptıracağımız yeni bir planın da tatbik şekli bundan başka bir şey olamayacağını ve planların beşer senelik programlarla tatbiki kanun icabında bulunduğunu hâlbuki bugüne kadar planın tatbiki yolunda bir kuruşluk dahi bir iş yapılmadığını...” belirten sözleri de konuya noktayı koymuştur. Nitekim devam eden süreçte, Reis'in bu sözlerinden iki ay sonra, alınan karara uygun olarak “(Birinci) Beş Senelik Mesai İmar Programı” kabul edilmiştir (30.04.1953). Böylece Beş Senelik Mesai İmar Programı ilk defa Trabzon'da uygulamaya konulmuştur.

Nafia Vekâleti o dönemde “şehirlerin günün ihtiyaçlarına uygun imar plânına kavuşma çarelerini arayacak” yeni bir kongre olan Birinci İmar Kongresi'ni toplamıştır. Toplantının gündeminde yeni bir imar yasası ve yeni bir istimplâk yasası hazırlanması ve bunun ilkeleri önemli bir yer tutmuştur. Çalışmalar sonucunda 16 Temmuz 1956 tarihinde 6785 sayılı İmar Kanunu Meclis'ten geçmiştir (Tekeli, 1978). Bu kanunun ülke genelindeki uygulamalarının getirileri Trabzon Belediyesi'nde de görülmüştür. 24.12.1956 tarihli oturumda yeni imar kanununa uygun olarak seçilmiş karma komisyonca hazırlanan imar talimatnamesi müzakere edilmeye başlanmıştır. Müzakerelerin devam ettiği 26.12.1956 tarihli oturumda da Trabzon İmar Talimatnamesi'nin tüm maddelerinin müzakeresi bitmiş ve kabul edilmiştir. Birinci Beş Senelik Mesai İmar Programı'nın ve Trabzon İmar Talimatnamesi'nin uygulanmaya başlanmasının ardından, 13.03.1958 tarihli oturumda Trabzon Belediyesi'nin Birinci Beş Senelik Mesai İmar Programının devamı olan “İkinci Dört Senelik Mesai İmar Programı” kabul edilmiştir. Bu programın ilk maddesinde “Tüm programların temelini şehrin müstakbel imar planları ve onun tatbikatı teşkil edecektir.” şeklinde bir ifade yer almaktadır. Bu ifade şehrin imar faaliyetlerinin hangi çerçevede devam edeceği konusunda ipuçları vermektedir.

3.3. Atatürk Heykeli Yaptırma Girişimleri

Zabıtnamelerden okunan imar faaliyetleri arasında bir mesele vardır ki taşıdığı fenni değer yanında dönemin ideolojik yapısının ve siyasi zihin dünyasının göstergesi olması bakımından ayrıca önem taşımaktadır. Gezer'in (1981) "Cumhuriyet devrinde Atatürk heykelleri yapılırken salt amaç, bir liderin heykelini yapmak değildir. Bu gayeden daha öte amaç, yaşanan zaferi ebedileştirmek ve yeni ideolojiyi benimsetmektir." ifadesi bunu kanıtlar niteliktedir (Aydın, 2013). Tekiner'e (2010) göre; siyasal-mekânsal dinamiklerin görselleşmesinde önemli araçlardan olan anıtlar, Türkiye'de modernleştirme hamlesinin aktörlerinden biri olmuştur. Anıt fikrinin, İslam geleneğine bağlı Osmanlı geçmişinden koparak, Batılılaşma amacıyla modern bir ulus-devlete yönelen ideolojik programın hem simgesi hem de etkili bir aracı olarak ithal edildiğini ifade etmiştir. Nitekim Atatürk heykellerinin Trabzon örneği de siyasal bir öge olarak inşa edilmiş ve kompozisyon somut-sembolik imgeler üzerinden ve mesaj kaygısı ile biçimlendirilmiştir (Düzenli, 2009).

Tekiner (2010), yapıldıkları döneme bağlı olarak geniş bir olgusal çeşitliliği barındıran Atatürk anıtlarının çözümlenmesinde siyasal-mekânsal dinamikler ile anıtlar arasındaki ilişkiyi araçsallaştırma kavramıyla ele almıştır. Bunu da bellek-hatırla(t)ma, imge-simge, gösterge-görselleşme ve kültleştirme olmak üzere dört ögenin çözümlenmesiyle açığa çıkarmıştır. Bu noktada "kültleştirme" kavramı dikkat çekmektedir. Düzenli'nin (2009) "Yeni anıt yüce bir nesnedir ve temsil ettiği şey somut bir ürün olmakla birlikte örülmek istenen modern kültürel ağın, Türk inkılâbının ve katılımın da düşünsel sembolü gibidir." ifadesi, anıtın "kültleştirme" kavramıyla beraber "yüce" olarak da ele alınabileceğini göstermektedir.

Cumhuriyet Türkiye'si'nin ilk figüratif (anlatımcı bir dille sanatsal kaygıdan çok milliyetçi bir kaygının ürünü olarak) anıtı Krippel'e ait Sarayburnu Atatürk Anıtı'dır. 3 Ekim 1926'dan itibaren başlanmış, ilk anıt, zannedilenin aksine başkent Ankara'ya değil İstanbul'a; bir zamanlar Gülhane Parkı'nın bir parçası olan Sarayburnu Parkı'na yerleştirilmiştir. Yeni Türkiye'nin kurucusunun ilk yapılan anıtının buraya dikilmiş olması, sözü edilen kültleştirme işlevi yanında siyasal-mekânsal iddiasıyla da önemli bir göstergedir. Bu ilk anıtın ardından kentlerde hızla bir anıt dikme girişimi başlamıştır. İkinci anıt ise yine Krippel'in elinden çıkmış, Konya Hükümet Meydanı'na yerleştirilmiştir. Konya'da inşa edilmesinin sebebi olarak Cumhuriyet düşüncesinin ve ideallerinin Anadolu'da yaygınlaştırılmasının ilk adımı olması gösterilmiştir (Tekiner, 2010).

Cumhuriyetin nihai milliyetçi devlet anıtı, Atatürk'ün mozolesi ve hala modern Türkiye'nin "en kutsal" yeri olan Anıtkabir'dir. 1942'de mozole için uluslararası bir yarışma açılmış ve nihai bina 1955'te tamamlanmıştır. Atatürk'ün milleti kendi kişiliğinde toplayan bir "kült" kahramana dönüştürülmesi daha o sağken başlamıştır. Ülkenin dört bir yanındaki kamu alanları, meydanlar, okul bahçeleri ve parklar, hızla, Atatürk'ü otururken, ayakta, at sırtında, askeri üniformalar içinde ya da sivil giysiler giymiş halde betimleyen heykellerle dolmuştur (Bozdoğan, 2002).

Trabzon'da da benzer girişimlerin olduğu dikkat çekicidir. Atatürk Heykeli yaptırma girişimlerinin uzun yıllar Belediye Meclisi'ni meşgul ettiği görülmüştür. Zabıtnamelerde plan meselesi ve su meselesiyle birlikte çözülmesi gereken üç önemli işten biri olarak değerlendirilen Atatürk Heykeli yaptırma girişimine ilk olarak III. Çalışma Devresi'nde 30.4.934 tarihli oturumda rastlanmıştır. Kayıtlarda, hükümetin borç alma yoluna giderek "Gazi Hazretleri"nin heykelini koymasına gerektiğinden bahsedilmiştir. Devam eden süreçte heykelin mutlaka yapılması gerektiği, heykel işi için bütçe ayrılması lazım geldiği şeklinde tartışmalar artarak devam etmiştir. Nihayetinde 5.11.1935 tarihli oturumda kabul edilen 1934-1935 mesai raporunda anlatıldığı üzere; şehre Nijat adında bir heykeltıraş getirilmiş ve yapılan incelemeler sonucunda Atatürk Heykeli'nin belediye bahçesi ortasına kurulması onaylanarak meclisten alınacak tahsisata göre verilecek model üzerine projelerini yapmak ve fiyatını bildirmek şartı ile heykeltıraş İstanbul'a dönmüştür. Böylece Atatürk Heykeli konusunda en somut adım atılmıştır. Bu adımdan tam iki yıl sonra kabul edilen 1936-1937 mesai raporunda; Atatürk Heykeli için Üçüncü Umumi Müfettiş Tahsin Uzer'in ilgilenmesi sayesinde tüccarlardan tahsisat yapıldığı görülmüştür (5.11.1937). Güzel Sanatlar Akademisi tarafından Türk heykeltıraşları arasında açılacak bir müsabaka neticesinde birinci belirleneceği ve birikecek paralarla heykelin inşasına başlanacağı kararlaştırılmıştır. Bu karardan bir yıl sonra kabul edilen 1937-1938 yılı mesai raporunda ise; yapılan yarışma sonucunda heykeltıraş Nejat ve Ratıp Aşır'ın ortak yaptıkları maket kazanmış, maket şehre getirilerek incelenmiş ve kabul edilmiştir (7.11.1938). Devam eden süreçte 02.11.1939 tarihli oturumda beklenmedik bir gelişme yaşanmıştır. Bu tarihte kabul edilen 1938-1939 yılı mesai raporunda "Atatürk Abidesi İnşası" başlığı altında bazı kararlar alınmıştır. Rapora göre Ebedi Şef Atatürk'ün hatırasına hürmet olarak, Belediye Parkı ortasında kurulmasına karar verilen abide için evvelce Güzel Sanatlar Akademisi'nde Türk Sanatkârları tarafından yapılan yarışma sonucu akademi tarafından kabul edilerek şehrimize getirilen maketler(yarışmada birinci ve ikinci olan maketler) maddi olarak fazla

gelmiştir. Daha mütevazı fakat şehrin arzusuna cevap verecek tarzda yeni bir maket yarışması açılması düşünülmektedir. Bu gelişmeler sonucunda o tarih itibariyle, ilk olarak 1934 yılında rastladığımız Atatürk Heykeli işinde hala daha uygulamaya geçilmediği dikkat çekmektedir.

Aradan geçen altı yıl sonrasında 25.12.1945 tarihli oturumda kabul edilen beş senelik mesai imar programı ile Atatürk Heykeli işinin tekrar gündeme oturduğu görülmüştür. Programda, heykelin inşası için 120000 lira tahsis olunduğu beyan edilmiştir. Heykel işi “Türk kurtuluş davasının eşsiz kahramanı ve Türk cumhuriyetinin birinci başkanı Ebedi Şef Atatürkün ölmez hatıralarını yaşatmak... şehrin milli davalara karşı candan bağlılığını gösterecek kadirşinaslık eseri olacağından...” ifadeleriyle kayıtlara geçmiştir. 15.5.1947 tarihli oturumda ise gündemde olan Atatürk anıtı şeklinin belirlenmesi için Belediye Başkanı’na yetki verilmiştir. Dönemin Belediye Başkanı Tevfik Yunusoğlu konu ile ilgili “Yaptırılacak heykel pek pahalı olmamalıdır. Bu bakımdan at üzerinde olmamak şartile sivil ve ya askeri kıyafetinde bir heykel yapılması için heykeltıraşlarla temasa geçebilmek üzere selahiyet verilmesini” istemiştir. Yunusoğlu’nun bu isteğinden yaklaşık iki yıl sonra, bu konudaki girişimlerin artması ile son ciddi adım atıldığı dikkat çekmiştir (04.02.1949). Belediye parkına dikilecek Atatürk Anıtı için Güzel Sanatlar Akademisi anıtlar jürisince birinci olarak seçilen maketin kabulü ve aynı heykelin imar plânı gereğince yaptırılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı alınmıştır. Son olarak 01.06.1950 tarihli oturumda kabul edilen 1949-1950 yılı mesai raporunda; Atatürk heykelinin bronz dökülmesinin bitmek üzere olup kaidelinin inşasına başlandığı ifade edilmiştir. Böylece Atatürk Heykeli’nin 1934 yılında başlayan girişimleri son bulmuş, şehir heykeline kavuşmuştur. Kitapçızade Mehmet Bey’in kayıtlara geçen “Yapılacak heykel memleketin şerefi ile mütenasip bir şekilde olmalıdır.” sözü ulaşılması gereken en kudretli idealin Atatürk Heykeli olduğunu göstermektedir. Atatürk anıtının inşası Trabzon için büyük bir borç olarak kabul edilmekte ve onu gerçekleştirmek de memleketin şerefi ile özdeşleştirilmektedir (Düzenli, 2010).

Cumhuriyetin ilanından 11 yıl sonra başlayan Atatürk Heykeli yaptırma girişimlerinin vücuda gelmesiyle Osmanlı geleneğine yabancı olan bu anlayış Trabzon şehrine de girmiş bulunmaktadır. Bu bağlamda şehir artık Türk inkılabının ve modern düşüncenin kamusal alandaki görünür sembollerinden biri olan Atatürk heykeline (Düzenli, 2010) sahiptir.

3.4. Yolların Onarımı ve Açılması

Yeniden ele alınan kentlerde ortaya çıkan yapı gereksinimleri dışında başka bir gereksinim daha dikkat çekmektedir. Bu gereksinim yolların açılması, onarılması ve düzenlenmesi olarak belirlenmiştir. Çünkü yol, şehrin diğer ekonomik merkezlerle bağlantısının kurulmasına yardımcı olur, şehirdeki ekonomik faaliyetlerin artışını sağlar ve böylelikle kalkınmaya da hız verir (Düzenli, 2009).

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Belediyeler; Cumhuriyet rejiminin simgeleştirilmesi, “medeni ülke” kentlerinin yaşam biçiminin kurulması, kentte sağlık koşullarının iyileştirilmesi ve belediye gelirlerinin arttırılmasına yönelik adımlar atmışlardır. Medeni kentsel yaşantının yaratılması için de kentin fiziksel görüntüsünün ve altyapısının çağdaştırılması gerekmektedir. Bu doğrultuda yapılan uygulamaların başında “yol açma” gelmektedir. Yol açma uygulamasının birkaç temel niteliği vardır. Bunlardan birincisi, çıkmaz sokakların ortadan kaldırılmasıdır. Nitekim bu tutum, Yapı ve Yollar Kanunu ile zorunlu hale getirilmiştir. Yollarda yapılan uygulamalardan ikincisi ise yolları kaplamalı hale getirmektir. Amaç; çamuru ortadan kaldırmaktır. Yapılan bu yolların kaldırımı olması uygulaması da bu dönemde yaygınlaşmıştır. Bu uygulamalar Belediyelerin kentlerin imarında en öğündükleri uygulamalar olmuştur (Tekeli, 1978).

Cumhuriyetin ilanından sonra bir yandan savaşın yaralarını saran bir yandan da kalkınmaya çalışan şehirlerden biri olan Trabzon şehrinde dikkat çekici uygulamalara rastlanmıştır. Rus işgali sırasında şehir, askeri amaçlara hizmet eden yeni bir yapılanmanın içerisine girmiştir. Ruslar bu amaçları doğrultusunda şehrin yapısında değişikliklere başlamışlardır. Bunun ilk örneği, iç bölgelere ikmal sağlamak için Ruslar tarafından Değirmendere tarafında iskeleler oluşturarak, bu iskelelerden Maçka tarafına doğru askeri malzeme sevkiyatında kullanılacak bir demiryolu hattı döşemek olmuştur. O günleri yaşamış olan Mustafa Reşit Tarakçıoğlu hatıralarında Rusların Trabzon’da güvenliklerini sağlamak için yerleştirdikleri top mevzilerine ikmal sağlayacak yollar açıldığından bahsetmiştir. Bu yollardan en önemlisi Taksim Meydanı’ndan Ayasofya Mahallesi’ne uzanan Orta Cadde’dir. Milli Mücadelede bu cadde Maraş Caddesi adını almıştır (Çiçek, 2011).

Milli Mücadele Döneminin ardından Cumhuriyetin ilanı ile birlikte yerel yönetimlerin faaliyetlerinde değişiklikler ve yenilikler gözlenmiştir. Zabıtnamelerden de açıkça okunan imar faaliyetleri arasında bulunan yolların onarımı, açılması ve

düzenlenmesi, bahsedilen değişiklik ve yeniliklere paralel adımları beraberinde getirmiştir. Belediye Meclisi uzunca süreler şehrin yollarına yönelik meselelerle meşgul olmuştur.

Yollarla ilgili ilk karar II. Çalışma Devresinde 15.2.933 tarihli oturumda kayıtlara geçmiştir. Gazipaşa Caddesi'nin üzerinde olan bir mağazanın yıkılmasının tartışıldığı sırada söz alan aza M. Muammer Bey "Seleflerimiz caddenin 16 metre olarak açılmasını kararlaştırmıştır.bu cadde memleketin hava deposudur.burasını 12 metreye indirmekliğimizi muvafık görmedim.burasının 16 metrelik genişlikte olarak açılmasına birkaç hail vardır...mahaza son söz Meclisindir"sözleri ile konu hakkındaki fikirlerini dile getirmiştir. Dönemin Belediye Reisi Kadri Mesut Bey "bu iş tahsisat meselesidir.caddeyi açmak memleketimizin şerefidir...bugün zarureti hal ile caddenin mebedinde böyle şirin bir mağaza vücade getirmek isteyoruz." şeklinde cevap vermiştir. Ancak mesele bu oturumda çözülememiştir. Bu tartışmalardan yaklaşık iki yıl sonra da Gazi Paşa Caddesi meselesinin devam ettiği görülmüştür. IV. Çalışma Devresi'nde Aza Osman Remzi Bey'in "Bütçemiz her ne olursa olsun Gazipaşa caddesi ile heykelin tercihan yapılmasını ve su için de gayret gösterilmesini temenni ederiz." sözleri ile Gazipaşa Caddesi'nin açılması için nihai karar alınmıştır (27.11.1934). Yollarla ilgili bir başka dikkat çekici karara VI. Çalışma Devresi'nde 30.4.1937 tarihli oturumda rastlanmıştır. Bu oturumda Maraş Caddesi'nin 14,5 metre ve Uzun Sokak Caddesi'nin 12 metre genişliğinde olması, Çarşı Cami Sokağı genişliğinin görülecek lüzum ve ihtiyaca göre tayin edilmesi kararı alınmıştır.

18.11.1939 tarihli oturumda dönemin Belediye Reisi Muammer Yarımbyık'ın "Memleketin imarı için şehrin muhtaç olduğu ihtiyaçları karşılamak üzere bir istikraz(borçlanma) yapılması düşünülmektedir. Bizim yapacağımız 500.000 liralık istikrazın hiç olmazsa 100.000 lirasını memleketin amudi(dikey) caddelerini açıp güzel havayı en iç yerlere kadar sokmak ve şehrin en kalabalık yerlerinde gelirli imar yaparak bunlardan alacağımız gelire istikrazın karşılığını bulmuş olacağız." sözleri şehrin yollarına yönelik girişimlerin artarak devam ettiğini kanıtlamaktadır. Bu girişimlerden altı yıl sonra kabul edilen 1944-1945 yılı mesai raporunda; yollar başlığı altında, Taksim mahallinin düzeltilmesi yaptırılmış, bu yerin meydanlık haline getirilmesi için çalışmalar yapılmış, meydanlıktan Boztepe'ye çıkan yolun başlangıcından kaldırım yaptırılmaya başlanmış ve güzel bir meydan oluşturulup ışıklandırılmıştır. Aynı raporda hangi yollara kaç metrelik yeni kaldırımlar döşendiği, kaldırım ve şose yol tamiratları belirtilmiştir (13.11.1945). Bu kararlar ilk kayıtlardaki kararlarla karşılaştırıldığında şehrin geldiği nokta açıkça belli

olmaktadır. Şehir; yaşanan ekonomik sıkıntılara, siyasi çıkmazlara ve daha başka olumsuzluklara rağmen yerinde saymamış; küçük küçük de olsa gelişme göstermiştir.

İmar planı tartışmalarının şehir üzerindeki etkilerinin artması ile yolların da bu tartışmalardan etkilendikleri görülmüştür. XVII. Çalışma Devresi'nde 02.12.1947 tarihli oturumda şehir imar planına göre 22 metre olan Numune Hastanesi önündeki yol genişliğinin 17 metreye indirilmesi hakkındaki Bayındırlık Bakanlığı emri üzerine yolun eskisi gibi 22 metre olarak kabulü kararı alınmıştır. Bu kararlardan yaklaşık üç buçuk yıl sonra, XX. Çalışma Devresi'nde Ortahisar İçkale Caddesinin genişletilmesi için bir kişiden istimlaki lazım gelen mahal kadar aynı cadde üzerinde Belediyeye ait yol fazlasının kendisine verilmek sureti ile değiştirilmesi hususunda Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı çıkmıştır (23.02.1951). İmar planının şehirdeki uygulama alanlarına göre yeniden düzenlenen yol genişliklerine dair kararların sayısı bir hayli fazladır. Burada dikkat çeken nokta; imar planı dâhilinde olan alanlarda Belediye Meclisi'nin tedbirli davranması, Daimi Komisyonun onayı ile birlikte kararların sonlandırılmasıdır.

İmar planı tartışmaları ile gündeme gelen bir başka mesele Moloz sahil yolunun açılması ve düzenlenmesi olarak dikkat çekmektedir. XIX. Çalışma Devresi'nde 01.06.1950 tarihli oturumda kabul edilen 1949-1950 yılı mesai raporunda; Kanita (Ganita) ile Gazipaşa Caddesi arasında müstakbel plana göre yapılması gereken sahil yolunun gerçekleştirilmeye başlandığı belirtilmiştir. Kumluk, inşaat enkazı ve belediyece yapılmakta olan yol, kaldırım, bahçe gibi tesislerden çıkan toprak ve bina hafriyatlarından çıkan topraklarla doldurulmasına başlanmış ve ilerlenmiştir. Doldurma işi bittikten sonra buranın imar planı dâhilinde yapılmasına gidilerek sahil caddesi tesis edilecektir. Bu karardan yaklaşık bir buçuk yıl sonra, XXI. Çalışma Devresi'nde belde ihtiyaçlarından önemli bazı işlerin Hükümetçe takibi için Ankara'ya heyet gönderilmesi hakkında Belediye Başkanlığı'ndan teklif yazısı gelmiştir (12.10.1951). Bu yazıda yolların düzenlenmesi ile ilgili şehirden geçecek sahil yolunun devlet hizmetleri mevzuu dâhiline alınması istenmiştir. Anlaşıyor ki karar 01.06.1950 tarihinde alınmasına rağmen sahil yolu hala gerçekleştirilememiştir. Aynı dönemde Meclis'i meşgul eden imar planı tartışmalarının hala devam etmesi ve henüz çözülememiş olması da sahil yolunun gerçekleştirilememesinin bir sebebi olarak görülmektedir. XXIII. Çalışma Devresi'nde 01.02.1954 tarihli oturumda ise üyeden Rıza Aybay ve arkadaşları imzası ile verilen Moloz sahil yolunun onarılmasına dair verilen önerenin ruznameye (meclis programı) alınması kabul olunduktan sonra Başkanlıkça verilen izahatı kabul olunmuştur. Böylece o dönemde

imar planı tartışmaları ve beraberinde mesai imar programıyla uzun süre meşgul olan Belediye Meclisi'nce sahil yolu meselesinin de çözüme kavuştuğu görülmektedir.

Tekeli (2009), Cumhuriyet döneminde kentlere çağdaş görüntü vermek için yapılan temel uygulamaları; düzenli yollar açmak, kentin aydınlatılmasını sağlamak, geniş yeşil alanlar, parklar yapmak ve kente su getirmek olarak belirtmiştir. Bu uygulamaları da yol açmak, yolları kaplamalı hale getirmek, elektrikle aydınlatmayı sağlamak, kentleri ağaçlandırmak ve büyük parklar kurmak, kent içi mezarlıkları boşaltmak, yeşil alan ve parklar kurmak, fidanlıklar oluşturmak, fenni su tesisatı ve otobüs işletmeleri kurmak şeklinde sıralamıştır. Bu bağlamda zabıtnamelerden okunan, yolların açılması ve düzenlenmesi meselesine yönelik girişimler ve alınan kararların şehir için hayati önem taşıdığı ortadadır. Böylece Trabzon şehrinin Cumhuriyet yönetimi uygulamalarının bir sahnesi olarak faaliyet gösterdiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

3.5. İstimlak Faaliyetleri

Zabıtnamelerde sıkça karşılaşılan imar faaliyetleri arasından istimlak faaliyetlerine ayrı bir başlık altında değinmekte fayda vardır. Şehrin imarına yönelik oldukça önemli girişimleri içeren istimlak kararlarının şehir için anlamını kavrayabilmek için "istimlak" kavramının ülkedeki gelişimine bakmak gerekmektedir. Bu gelişim süreci; "istimlak" kavramının belediyeçilik açısından ne anlam ifade ettiğini ve şehrin gelişimi bakımından önemini ne olduğunu gösterecektir.

Cumhuriyet döneminde istimlak ile ilgili en önemli girişime Ankara örneğinde rastlanmaktadır. Amaç, yeni şehrin kurulacağı 4.000.000 m²'lik alanın istimlak edilmesidir. Belediyenin girişimiyle 1925 yılında çıkarılan 583 sayılı kanun ile Eski Ankara ile Mustafa Kemal'in oturmak için kendisine seçtiği Çankaya bağları arasındaki bu alanın istimlak edilmesi şehrin gelişme yönünü belirlemiştir. Bu yasanın ilginç bir özelliği de istimlak edilen toprakların piyasa değeri üstünden değil, vergi değeri esasından istimlak edilmesidir (Tekeli, 2011). O dönemde kentlere imar uygulamaları ile modern bir görünüş verme girişimlerinin devamı olan Belediye Kanunu ve Yapı Yollar Kanunu'nun ardından biri özel olmak üzere iki istimlak yasının çıkarıldığı görülmüştür. İlk istimlak yasası 9 Haziran 1934 tarih ve 2722 sayılı Kanun'dur. İkinci İstimlak Kanunu, 14 Temmuz 1939 tarih ve 3710 sayılı Kanun'dur. Üçüncü kanun ise Erzincan depreminden sonra yeni kurulacak kentin topraklarının istimlak için çıkarılmıştır. Üç yasada da istimlak edilecek

bir toprağın pahasının nasıl hesaplanacağı konusunda ayrı tutumlar görülmüştür (Tekeli, 1978).

Hızlı kentleşme içinde daha çok bir yapı nizamnamesi niteliğinde kalan Yapı ve Yollar Kanunu'nun yetersizliği, yeni arayışlara yol açmıştır. Uzun süren çalışmalar sonucunda Birinci İmar Kongresi'nin ardından kabul edilen 16 Temmuz 1956 gün ve 6785 sayılı İmar Kanunu Meclisten geçmiştir. Bu kanunun ardından, kent hizmetlerinin istenilen yerde gerçekleştirilmesi için iyi bir istimlak yasasının gerekliliği ortaya çıkmış ve 8 Eylül 1956 gün ve 6830 sayılı İstimlak Kanunu kabul edilmiştir. Bu yeni kanuna göre, belediyelerin kamulaştırma kararlarını, Belediye Encümeni verecektir. Kararı ilçelerde Kaymakam, illerde Vali onaylayacaktır (Tekeli, 1978).

“İstimlak” faaliyetlerine yönelik kanunların geçirdiği süreç göz önüne alındığında, zabıtnamelerde “istimlak” ifadesiyle geçen meselelerin şehrin gelişimi açısından önemi ortaya çıkmaktadır. Bu meseleler üzerinden alınan kararlardan bazıları da şehrin imarına yönelik dönüm noktaları olma özelliğini göstermektedir. Alınan kararlar arasından; Kavakmeydan'da inşa olunacak Stadyum inşası için arazi istimlaki kararı, Yeni Cuma Mahallesi'nde mezarlık yapılmak üzere arazi istimlaki kararı, İskenderpaşa Cami önündeki eski medresenin yıktırılması ve meydanlık haline getirilmesi kararı, Çifte Çamlık mevkiinde Hükümetçe yapılacak Verem Hastanesi için Çifte Çamlık ve gazinonun bedeli ile Hazineye devri kararı, Ayasofya Cami civarının yeşil saha haline getirilmesine dair gerekli istimlak kararları ve tartışmaları senelerce devam eden Sinema binası ile civarındaki kahve ve dükkânların yıktırılması kararları ön plana çıkmaktadır.

Söz edilen kararlar arasında Sinema binası ile ilgili karar süreci ve sonucu şehrin fiziki yapısında derin bir iz bırakmıştır. Nitekim Sinema binası hala yerli halkın hafızalarındaki yerini korumaktadır. Arslan Pulathaneli'nin “Trabzon'da sinema denildiğinde akla, kuşkusuz bugün yerinde yeller esen, Meydan Parkı'nın büyük bir bölümünü kaplayan, bir cephesiyle Belediye binasına bakan yapı gelir.” sözleri de bunu kanıtlar niteliktedir (Çapa, 2004).

Sinema binası ve yanındaki kahvehane ile müstemilatının yıkılmasına dair karara ilk olarak VIII. Çalışma Devresi'nde 12.04.1939 tarihli oturumda rastlanmıştır. Bu yıkım, dönemin Belediye Reis Vekili Bahri Doğanay'a göre şehrin modernleşmek adına yapması gereken bir fedakârlıktır (Düzenli, 2010). Bu oturumdaki tartışmalarda aza Şevki Savaşçı'nın “İmar yıkmakla olur. Biz bu şehri baltalamazsak hiçbir şey yapamayız. Madem heykel buraya yapılacak şehrin bu kısmını genişletmek icap eder. Sinemayı

kaldırmak senelerdir söylenen bir şeydir.” ifadesi dikkat çekmektedir. Lambert planına göre meydan açılması için yıktırılması gereken Sinema binası Belediye Meclisi’nde hararetli tartışmalara neden olmaya devam etmiştir. Bu tartışmalardan bir ay sonra Sinema binasının yıktırılması oylanmış ancak kabul edilmemiştir (13.04.1939).

Sinema binasının yıkılmasıyla “meydan” kavramının şehre kazandırılma girişimi bir imar hareketi olmasının dışında başka anlamlar da taşımaktadır. Bozdoğan’a (2002) göre “Osmanlı canlandırmacılığı”nın tümüyle terk edildiği Cumhuriyet sonrası 1930’lu yıllar Batı yönelimli bir modernlik anlayışını örnek alan, “Yeni Mimari” adıyla; eski ile yeni, geleneksel ile çağdaş, gerici ile ilerici arasındaki karşıtlara dayalı bir söylemle ortaya çıkmıştır. Bu söylemin kent ölçeğinde vurgu noktaları kamu binaları, meydanlar, parklar gibi kamusal mekânlar olmuştur. Bu mekânlar, iktidarın varlığını ve ideolojisini vatandaşa ileten, iktidarını meşrulaştıran araçlar olarak kullanılmıştır (Tuluk, 2010). Bu açıdan bakıldığında Sinema binasının yıkılarak “meydan” yaratılması fikri, imar planıyla birlikte şehrin modernleşmenin büyük bir sahnesi haline dönüştüğünün kanıtı olarak değerlendirilebilir. Çünkü tüm eylemlerin ve toplanmanın merkezini oluşturan “meydanlar”, modern kent planlarının vazgeçilmez unsurlarıdır (Düzenli, 2010).

Zabıtnamelerden okunan diğer meselelerde olduğu gibi “istimlak faaliyetleri” konusunda da kayıtlar dönemin zihin dünyasının oturduğu zemine dair ipuçları vermektedir. Her imar faaliyeti, şehir üzerindeki fiziki değişikliklere ışık tutmasının yanı sıra karar sürecinin evrelerini tüm şeffaflığıyla gözler önüne sermektedir. Nihayetinde sinema binasının yıktırılma meselesi 18 yıl sonra XXVI. Çalışma Devresi’nde 05.06.1957 tarihli oturumda tekrar gündeme gelmiştir. Ancak Lale sinemasının tadilat ve tamiratının henüz bitmemiş olduğu, halkın sinema ihtiyacının bir sinema ile giderilemeyeceği düşünülmüş ve ertelenmiştir. Bu ertelemeyen sekiz ay sonra, tartışmaların ulaştığı son nokta olan XXVII. Çalışma Devresi’nde eski Lale Sineması adıyla bilinen sinemanın tadilat yaparak bu sinemanın beş katı fiyatla kiralandığı belirtilmiştir (01.02.1958). Bu sebeple artık bu sinemanın yıkılması için engel yoktur kararı çıkmıştır. Bu karar kayıtlara “Şehir imar planına dâhil yollarımızın genişletilmesine önem verildiği bir sırada şehrin merkezi vaziyetini teşkil eden ve bugünkü motorlu vesaitin seyrüseferini tamamen güçleştiren ve aynı zamanda Milli bayramlardaki toplantılara tamamen mani olan eski Belediye sineması ile bu sinemaya bitişik Muharrem kahvesine kadar olan kısmın kaldırılarak amme hizmetine tahsisi artık bir zaruret haline gelmiş bulunmaktadır” şeklinde yansımıştır. 16 Nisan 1958 günü yıkımına başlandığı bilinen bu tarihsel bina, 15 günde tümüyle ortadan

kaldırılmıştır. Gerçekten tarihsel bir konuma sahip olan sinemanın yıkılmasıyla pek çok kişinin de anılarının parçalandığı söylenebilir (Özer, 2011). Modern yaşama kültürünün Cumhuriyet dönemindeki en önemli kültürel odaklardan biri olan sinemanın (Düzenli, 2010); şehri modern ve fiziksel olarak biçimlendiren Lambert planına göre yıkılması, üzerinden 58 yıl geçmesine rağmen hala daha tartışmalara konu olmaya devam etmektedir.

Zabıtnamelerden okunan istimlak faaliyetleri arasında dikkat çeken kararlardan bir diğeri de Yeni Cuma Mahallesiinde mezarlık yapılmak üzere istimlakine karar verilen arazi meselesidir. 14.02.1944 tarihli oturumda mezarlık yapılmak üzere istimlakine karar verilen 1940 m²'lik tarlanın Belediyeye lüzumu olacağı ihtimali düşünülerek karardan vazgeçilmiştir. Gerekçe olarak, müstakbel şehir planının uygulanmasında bu tarlanın Belediyeye lüzumu olması muhtemel görüldüğü gösterilmiştir. Bu noktada imar planının şehirdeki etkilerinin doğal olarak istimlak kararlarına da yansıdığı dikkat çekmiştir.

Şehirdeki bir diğeri istimlak faaliyeti olan İskenderpaşa Cami önündeki eski medresenin yıktırılarak uygun yerinde umumi hela yaptırılması teklifi 10.02.1947 tarihli oturumda gündeme gelmiştir. 13.02.1947 tarihli oturumda da Meydan cami önündeki alanın yıkılarak cami önünün açılması ve meydanlık haline getirilmesi sureti ile hela yaptırılması hakkındaki müzakere kabul edilmiş ve yetki Daimi Komisyona verilmiştir. Bundan yaklaşık iki yıl sonra kabul edilen 1948-1949 yılı mesai raporunda; bu istimlak kararının İskender Cami'sini şereflendirmek amacı ile alındığı beyan edilmiştir (01.06.1949). Bu amaç ile caminin önünde mevcut ve tarihi bir değeri olmayan medrese binası Vakıflar İdaresi'nden satın alınarak yıktırılmış ve caminin önü açılmıştır. Bu oturumlarda dikkat çeken bir diğeri nokta, aynı camiden bahsedilmesine rağmen Meydan Cami, İskenderpaşa Cami ve İskender Cami şeklinde farklı ifadeler kullanılmasıdır.

01.06.1956 tarihinde gündeme gelen Ayasofya Cami civarının yeşil saha haline getirilmesine dair önerenin kabulü ile gerekli istimlak ve imarı yapılması için Daimi Komisyona yetki verilmesi kararı şehirdeki istimlak faaliyetlerinin devam ettiğini göstermektedir. Mesele; aza Mustafa Muzaffer Eker'in "Memleketimizin tarihi eserlerinden biri olan Ayasofya Camii civarı bugün bir mezbelelik halindedir. Memleketimize gelen her turist ilk ziyaret ettiği bu Bizanslılardan kalma tarihi eserin avlusunda sahibi aynı olan iki küçük ev vardır" sözleriyle gündeme girmiştir. Eker "Şehir imar planında yeşil saha olarak görünen bu yerin 3710 sayılı Belediye istimlak kanununun 2nci maddesine göre istimlaki mümkün olduğundan çok yakında memleketimizi ziyaret edeceği ve ilk günde bu tarihi eseri göreceği istihbar olunan 400 turist kafilesinin önüne

nahoş bir manzara çıkmaması için Hüseyin Ustaoglu'na ait bu iki bina ve müstemilatının istimlak edilmesiyle avluyu çeviren duvarlarının onarılmasına ve bu mevzunun ilk grup ve ya Belediye Meclisi toplantısında görüşülmesine tavassutlarınızı saygıyla rica ederim.” sözleriyle de önergesini dile getirmiştir. Dönemin Belediye Reisi Haluk Çulha; imar planıyla yeşil saha haline getirilmesi gereken bu mahallin ve caminin, şehre gelen bütün turistler tarafından muhakkak ziyaret edileceğini ifade etmiştir. Haliyle şehre yakışır bir manzara arz etmeyen mezkûr (sözü geçen) cami etrafının açılmasını, burada onarılma ve istimlaka gereken mahallerin istimlaka için Daimi Komisyona yetki verilmesinin uygun olacağını söyleyerek meseleyi sonlandırmıştır.

Sözü geçen meselelerden anlaşıldığı üzere Zabıtnameler; Cumhuriyetin ilanından sonra çıkarılan kanunlarla hızlanan imar ve istimlak faaliyetleri doğrultusunda Trabzon kentinin fiziksel değişimine ışık tutmuştur. Politik ve ideolojik olan mimarlık, kendine ait olan topraklarda kendi temsilini yansıtmak ve o yeri kendisine ait kılmak (Demirkaya, 2014) için kentleri “fiziksel” olarak “yeni baştan yaratma” yoluna gitmiştir. Bu yolda kullandıkları yöntemlerden biri olarak da “istimlak faaliyetleri” kayıtlara geçmiştir.

4. SONUÇLAR

Genç Cumhuriyetin idari, mali, fenni ve toplumsal işlerine dair kayıtlarının tutulduğu Trabzon Belediye Meclisi Zabıtnameleri, erken Cumhuriyet dönemi şehir tarihi araştırmaları için en önemli belge gruplarından birisini oluşturmaktadır. Başta belediyeçilik olmak üzere şehir tarihi bağlamında son derece önemli bilgiler içeren Zabıtnameler, aynı zamanda dönemin zihin dünyasına paralel şehrin beledi hizmetlerine yönelik pek çok tartışmanın da izlendiği bir belge grubu olarak dikkat çekmektedir.

“Çağdaş uygarlık düzeyi”ne ulaşma yolunun kentsel yaşam ile ilişkisinden geçtiğini düşünen yerel yönetimler, kentlerin altyapı ve imar faaliyetlerini bu doğrultuda şekillendirmişlerdir. Atatürk’ün 1935 yılı Cumhuriyet Bayramı konuşmasında “Türke ev bark olan her yer sağlığın, temizliğin, güzelliğin, modern kültürün örneği olacaktır.” (Tekeli, 1978) sözleri yerel yönetimlerin temel aldığı anlayışı özetler niteliktedir.

Erken Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen imar faaliyetlerinden olan “şehrin müstakbel imar planı” meselesi uzun yıllar Belediye Meclisi’ni meşgul etmiştir. Şehre getirilen Şehircilik Mütahassısı Lambert’in hazırladığı plan, şehirdeki tüm inşa ve imar faaliyetlerinin yönlendiricisi olmuştur. Cumhuriyet ile birlikte gelen yeni bir yaşama kültürü üretme arzusu, şehir ölçeğinde kendisini “imar planları”yla göstermiştir. Nitekim bu durum “Lambert’in şehir için ortaya koyduğu ilk modern faaliyet, geleneksel olarak şekillenmiş olan şehri ve fiziksel dokuyu modern bir anlayış ile yorumlamak ve sonrasında yeniden biçimlendirmektir.” şeklinde ifade edilmiştir (Düzenli, 2009).

Şehirlerdeki yenileşme hareketlerinin somut örneklerinden bir diğeri de Atatürk Heykeli yaptırma girişimleridir. Yeni Cumhuriyet şehirlerinde, şehrin merkezi denilebilecek noktalarda “meydan” kavramının yaratılması ve bu meydanların sembolik bir ögesi olarak Atatürk Heykeli’nin dikilmesi; Cumhuriyetin getirdiği ideolojinin bir aracı olarak kabul edilebilir. Zabıtnamelerden görüldüğü üzere şehrin şerefiyle özdeşleştirilen Atatürk Heykeli, heykelin vücut bulmasıyla ulaşılması gereken en kudretli ideali temsil etmektedir.

Medeni kentsel yaşantının yaratılması için kentin fiziksel görüntüsünün çağdaşlaştırılması adımlarından biri olan “yol açma” uygulamaları (Tekeli, 1978); Zabıtnamelerde yolların açılması, onarılması, düzenlenmesi gibi konularla gündeme gelmiştir. İmar planı tartışmalarının artması ve nihayetinde Lambert planı, şehrin yolları

konusunda da yeni düzenlemelere ihtiyaç olduğunu ortaya çıkarmıştır. Hangi dönemde olursa olsun, Belediye Reisliğine gelen tüm isimler şehrin yollarının düzenlenmesi konusunda girişimlerde bulunmuş ve önemli kararlara imza atmıştır. Kayıtlarda geçen Gazi Paşa Caddesi'nin açılması ve düzenlenmesi tartışmaları şehrin meseleye bakış açısını yansıtan en somut örnek olarak dikkat çekmektedir.

Şehirlere modern bir görünüş verme girişimlerinin kaçınılmaz bir adımı da “istimlak” faaliyetleridir. Yine Lambert planına paralel olarak istimlak kararlarının alındığı ve uygulandığı dikkat çekmiştir. Bu süreçte değişen istimlak yasaları ile gündeme gelen bazı konular Belediye Meclisi'ni uzun süre meşgul etmiştir. Belediye Meclisi'nde tartışılan istimlak faaliyetlerinden en ilgi çekici olanı kuşkusuz Sinema binası ve yanındaki kahvehane ile müstemilatının yıkılmasıdır. Hatta bu durum dönemin Belediye Reis Vekili Bahri Doğanay tarafından şehrin modernleşmesi adına yapması gereken bir “fedakârlık” olarak görülmüştür. Tarihsel bir konuma sahip olan Sinema binasının, Lambert planına göre yıkılması kararı, yaratılması hedeflenen “meydan” kavramıyla birlikte değerlendirilmelidir. Çünkü “meydanlar” modern kent planlarının vazgeçilmez unsurları olarak ifade edilmektedir (Düzenli, 2010). Bu nedenle “meydan” fikri, siyasi konjonktürün bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Halkın medeni ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik faaliyetlerden biri olan yapım işleri konusunda şehrin erken Cumhuriyet döneminden itibaren gelişme gösterdiği görülmüştür. Şehirdeki yapım işlerinin kronolojik olarak; balıkhane, mezarlık, iskele, pazar yeri, hâl binası, stadyum, gazino, borsa binası, sergi evi, Numune hastanesi, Tekel binası, konut (30 ev inşası), Halkevi binası, benzin satış istasyonu, hidroelektrik santral, ceza evi, düşkünler yurdu, gazhane, sanayi çarşısı ve turistik otel inşalarında yoğunlaştığı dikkat çekmiştir. Şehir; modern yaşantının gereksinimleri karşısında ortaya çıkan yeni işlevlerin sağlanması amacıyla adeta yeni baştan imar edilmiştir. Bu durum Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel alanda köklü değişimler yaşayan halk için de kolay olmamıştır. Zaman zaman sancılı geçen ve uzun yıllar süren bu imar ve inşaa süreci, Cumhuriyet yönetimlerinin düzenli kent yaşamı kurma yolundaki girişimlerinin birer emaresi olarak dikkat çekmektedir.

Rusların şehri işgali sırasında mahalle ve sokak isimlerini değiştirdikleri bilinmektedir (Çiçek, 2011). Şehrin Rus işgalinden kurtulmasının ardından problem haline gelen mahalle ve sokak isimlerinde Rusça ifadelerin yer alması konusu Cumhuriyetin ilanından sonra farklı bir boyut kazanmıştır. 1 Kasım 1928 Harf Devrimi ile birlikte halk

yeni alfabeyle tanışmış ve gündelik hayat düzenini ona göre şekillendirmeye başlamıştır. Nitekim erken tarihli kayıtlarda da binalara numara verilmesi, sokaklara isim konulması, sokakların Türkçe isimlerle anılması ve sokak isimlerinin Türkçeleştirilmesi için bir heyet oluşturulması gibi kararlara rastlanmıştır.

Yer isimlerindeki değişikliklerde dikkat çeken bir başka durum ise şehre katkı sağlamış yerel aktörler isimlerinin cadde, sokak, mahalle ya da meydan gibi alanlara verilmesidir. Örneğin 1939 yılında Belediye Meclisi'nden çıkan kararla "Reşadiye Caddesi" Vali Refik Koraltan'ın şehre hizmetlerinden dolayı "Koraltan Caddesi"ne çevrilmiştir. Yine şehre verdiği hizmetlerden ötürü "Trabzon fahri hemşehriliği" ünvanını dahi alan Üçüncü Umumi Müfettiş Tahsin Uzer'in ismi sahilde oluşturulacak park tesisine verilmiştir. Cumhuriyet yönetiminin şehirler üzerindeki uygulayıcı aktörleri olan bu isimlerin fiziksel mekânlara yansımaları ile şehirlerin Cumhuriyet ideolojisinin bir sahnesi olarak görev yaptığı söylenebilir.

Cumhuriyet döneminin zihin dünyasına paralel gelişen girişimlerden birisi de Atatürk Köşkü'nün Halk Müzesi'ne dönüştürülmesidir. Modern toplumsal yaşantının bir gereği olarak düşünülen "müze" kültürü, Trabzon şehrinde Atatürk Köşkü örneği üzerinde yoğunlaşmıştır. 1940 yılında halk müzesi yapılmak üzere istimlakine karar verilen Atatürk Köşkü için 1943 yılında "Soğuksu'da Tesis Edilen Halk Müzesi Talimatnamesi" kabul edilmiştir. Bu talimatname şehirde müze bilincinin oluşmasını sağlayan en erken örnek olarak kayıtlara geçmiştir.

Sonuç olarak bu çalışma; pek de parlak olmayan arşiv kültürü dikkate alındığında günümüze ulaşan Trabzon Belediyesi Meclis Zabıtnameleri'nin potansiyelini ortaya çıkarma amacındadır. Bu belgeler üzerinden Cumhuriyet'in erken yıllarında Trabzon'un 27 yıllık belediyeçilik faaliyetlerini takip etmek mümkün olmakla birlikte belki de daha önemli olan, bu belge grubunun gerçek potansiyelinin anlaşılması bağlamında dönemin zihin dünyasının kodlarını da barındırıyor olmasıdır. Dönemin sosyal, siyasal ve toplumsal ortamının aynası hükmünde olan Zabıtnameler başta kent ve mimarlık tarihçileri olmak üzere barındırdığı önemli bilgiler ile araştırmacılar için yeni kapılar açmaktadır. Cumhuriyet dönemi Trabzon şehir tarihi adına saptanan bilgi boşluğunu belirli bir ölçüde dolduracağı düşünülen bu tezin, yeni çalışmalara da zemin hazırladığını söylemek yanlış olmayacaktır.

5. KAYNAKLAR

- Aslanoğlu, İ., 2001. Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı (1923-1938), ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Aydın, D. U., 2013. Cumhuriyet Dönemine Işık Tutan İki Heykeltıraş; Mahir Tomruk ve Ali Nijat Sirel, İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi, 3, İstanbul.
- Başkaya, M., 2015. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Trabzon'da Ekonomik Hayat (1923-1950), Serander Yayınevi, Trabzon.
- Bozdoğan, S., 2002. Modernizm ve Ulusun İnşası: Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari Kültür, Metis Yayınları, İstanbul.
- Çapa, M. ve Çiçek, R., 2004. Yirminci Yüzyıl Başlarında Trabzon'da Yaşam, Serander Yayınları, Trabzon.
- Çelik, R., 2013. Trabzon'da Siyasi Hayat (1920-1950), Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Çiçek, R., 2011. İstikbal Gazetesine Göre Trabzon'da Belediye ve Belediyecilik (1919-1925), Serander Yayınları, Trabzon.
- Danacıoğlu, E., 2001. Geçmişin İzleri Yanıbaşımızdaki Tarih İçin Bir Kılavuz, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Demirkaya, F. Ü., 2014. Toplumsal Dinamikler Bağlamında Trabzon Kent Dokusunun Dönüşümü (Komnenos Hanedanlığı'ndan Cumhuriyet'e Kadar), Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Düzenli, E., 2009. Cumhuriyet Dönemi'nde (1923-1960) Modernite Düşüncesinin Mekânsal Kuruluşu: Merkez- Periferi Dinamikleri Bağlamında Trabzon Örneği, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Düzenli, E., 2010. Cumhuriyeti Trabzon'da İnşa Etmek: Belediye Zabıtnamelerinde "Meydan", "Anıt", "Müze" ve "Sinema" Tartışmaları (1936-1958), (edit.) Ö. İ. Tuluk ve H. İ. Düzenli, Klasik Yayınları, 265-288, İstanbul.
- Düzenli, E., 2010. J. H. Lambert Trabzon'da, Yıl 1937: Trabzon'da 'Şehirleşme' Çabaları ve Lambert'in 'Trabzon İmar Planı ve İzah Raporu' Üzerine Notlar, (edit.) Ö. İ. Tuluk ve H. İ. Düzenli, Klasik Yayınları, 291-306, İstanbul.
- Goloğlu, M., 2000. Trabzon Tarihi Fetihden Kurtuluşa Kadar, Bütün Eserleri 1, Serander Yayınları, Trabzon.
- Öksüz, H. ve Usta, V., 2008. Mustafa Reşit Tarakçıoğlu Hayatı, Hatıratı ve Trabzon'un Yakın Tarihi, Serander Yayınları, Trabzon.

- Sarıcaoğlu, B., 2011. Trabzon Mimarlık ve Sanat Tarihi Literatürü: Bibliyografya, Dizin ve Değerlendirme, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Seyitdanlıoğlu, M., 2010. Tanzimat Döneminde Modern Belediyeciliğin Doğuşu Yerel Yönetim Metinleri, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Şimşek, R., 1993. Trabzon Belediye Tarihi I, Trabzon.
- Tekeli, İ. ve Ortaylı, İ., 1978. Türkiye’de Belediyeciliğin Evrimi, Türk İdareciler Derneği Bilimsel Araştırma Dizisi-2, Ankara.
- Tekeli, İ., 2009. Cumhuriyet’in Belediyecilik Öyküsü, (1923-1990), Tarih Vakfı Yayınları, 42, İstanbul.
- Tekeli, İ., 2011. Türkiye’nin Kent Planlama ve Kent Araştırmaları Tarihi Yazıları, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Tekiner, A., 2010. Atatürk Heykelleri Kült, Estetik, Siyaset, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Tuluk, Ö. İ. ve Düzenli, H. İ., 2010. Trabzon Kent Mirası Yer-Yapı-Hafıza, Klasik Yayınları, İstanbul.
- Tuluk, Ö. İ., 2015. Trabzon Şehir Haritaları: Yeni Bulgular ve Bir Değerlendirme, Yayınlanmamış makale.
- Ünal, F., 2011. Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yasal ve Yapısal Dönüşümü, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30, 241-248, Kütahya.
- Yazıcı, M., 1997. Trabzon Belediye Başkanları Kronolojik Hizmet Albümü Cumhuriyet Dönemi, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları: 49, Trabzon.

6. EKLER

Ek 1. 1.11.1931 tarihli Trabzon Belediye Meclis Zabıtnamesi

T. C. ABZON BELEDİYE MECLİSİ	SAYFA No I
1931-1932, 1933. " Zabıt Hıllâsası "	
İkinci 1934 Devrei İctimaiye 2	Birinci İnikat I / II / 931

Birinci celse: Meclis bugün saat üçte Belediye Reisi Kadri Mesut beyin tahtı Riyasetinde toplandı ; Yoklama yapılarak azadan Temel Mıcumî Harun, Suyabatmazzade Zekeriya, Memiş Yazıcızade Osman, Mesut, Ali Rıza Cemal, Afif, S. Mahir, Faika hanım, Mehmet İbrahim, Arnavutzade Osman Dizdarsade Nuri, Mahmut Muammer, Kasımsade Temel, Tevfik ve Eyûpzade Osman Nuri beylerin mevcudiyetleriyle Meclisin adedi mürettebine nazaran ekseriyet olduğu anlaşıldıktan sonra Reis, Meclisin bugün ikinci devrei ictimaiyesinin açıldığını ve ruznamedeki mevaddın sırasile müzakere edileceğini ve evvel emirde müddetleri hitam bulan Meclis Reis vekilleriyle Divanı Riyaset kâtiplerinin intihabı yapılacağını beyan etti . Bu sırada S. Mahir beyin şifahî teklifleri üzerine Meclisin 2- ci devrei mesaisine dahil olması münasebetile Reisi Cumhuriyet Gazi M. Kemal PŞ. HZ.lerine ve Bağvekâleti celiloye tazimat telgrafları çekilmesi ittifakla kabul edildi .

Müteakiben Birinci ve İkinci Reis vekillerinin intihabına başlandı . Gizli reyyle yapılan intihapta ve âranın tasnifi neticesinde; (15) reyyle Birinci Reis vekilligine Meclisi Beledî azasından Çulhazade Hüseyin ve İkinci Reis vekilligine de (15) reyyle DR. Mehmet İbrahim beylerin intihap olundukları Makama Riyasetçe tebliğ olunduktan sonra Divanı Riyaset kâtiplerinin intihabına geçildi .

Gizli reyyle icra kılınan intihapta mezkûr kâtipliklere de (13) reyyle Tevfik ve (9) reyyle Osman Cudi beylerin tekrar intihap edildikleri anlaşıldı . Tevfik bey Kâtiplik vazifesini ifa edemeyeceğine dair beyanı mazerette bulundu ise de kabul olunmadı .

Bundan sonra Meclis Encümenlerinin intihabına başlandı . Mevcut Encümenlerden Sıhhiye Encümeni ile İdare Encümeni, İdare Encümeni namı altında tevhit edilerek adedi üçe tenzil edilen işbu Encümenlerden evvel emirde İdare Encümeni için reyî işaretle yapılan intihapta; DR. M.İbrahim, M.Muammer, Arnavutzade Osman, Mesut ve Tevfik; Maliye Encümeni

Ek 2. 10.11.1934 tarihinde kabul edilen 1933-1934 Mesai Raporu ilk yaprağı

<p>T. C. TRABZON BELEDİYE Yazı İşleri Kalem SAYI 367</p>	<p>TRABZON / /</p>
<p>" 1933 - 1934 Mesai Raporu "</p>	
<p><u>Makarreratın Tatbiki:</u></p>	
<p>1 - Birinci intihap devresini elyevm ikmaletmiş bulunan Belediye Meclisinin I / Teğrinisani / 933 tarihinden I / Teğrinisani / 934 tarihine kadar ittihez eylediği makarreratın olup esaslı surette imar ve islahı için altı sene müddetle icara verilmesi tensibedilen Belediye Bahçesi, Belediye'ce sureti mahsusada getirilen bir Bahçe mutahassisi tarafından Bütçe'de kabul olunan Tahsisatı ile Fenni ve bedif zevki tatmin edecek şekilde tarhu tanzim ve islah edildiğinden altı sene müddetle icara verilmesine lüzum kalmamış ve bir senelik olmak üzere icara verilerek Umumun istifadesine açılmıştır .</p>	
<p>Bahçenin güzelliğini muhafaza için Mutahassisin nezareti altında daimi işçiler çalıştırılmaktadır . Meclisten gösterilecek arzu üzerine Bahçenin ileride daha mükemmel bir hale getirilmesi mutasavverdir .</p>	
<p>2 - Belediye'ce tesis olunan Yeni Mezarlık tarafesinde II / II / 933 tarihli karar mucibince yapılan tenzilât ile Çimentodan çuval başına Yirmi para Iskele resmi alınması hakkında 13 / II / 933 tarihinde ittihez olunan karar aynen tatbik olundu:</p>	
<p>3 - Tanzifat ve Tenvirat vergilerinin aidatlı tahsildarlar vasıtasıyla tahsil için 15 / II / 933 tarihli içtimada Riyasete verilen selahiyet istimal olunarak sabıka ve haliye tahsilâtından yüzde on aidat verilerek üzere iki tahsildar istihdam olundu . Bu tahsildarların bu şekilde çalıştırılmaları Belediye'ce istifadeli oldu .</p>	
<p>Aynı tarihli kararda Riyasete tevdi edilen ve tadili faaliyet eyledikleri halde tahakkuk ettirilen Otomobil vergilerinin tahakkukundan tenzili hakkındaki muameleli evrak Encümence tetkik edilerek bu vergilerin tenziline karar verildi .</p>	
<p>4 - 5 / 2 / 934 tarihli Meclis kararı mucibince Kavakmeydanı adı --- (Cumhuriyet Meydanı adına çevrilerek Masbatası Vilâyet makamına takdim</p>	

Ek 3. 12.4.1939 tarihli Trabzon Belediye Meclis Zabıtnamesi ilk yaprağı

<u>İqtima devresi</u>	<u>İqtima tarihi</u>	<u>Öndördün—ci inikat</u>
I	12 / 4 / 1939	

Gelen Aza - Haşim Çolak oğlu, İbrahim Sural, Osman Kalcı, Zuhra Evren
 Seyit Gündüz, Sakibe Akbay, Celal Ömerbağ, İbrahim Ertekin,
 Şevki Savacı, Hiseyin Çulha, Temel Üner, Cevdet Akçay,
 Tefik Yunusoğlu, Burhan oğuzla, Cemil Serdar, Ragıp Öztürk,
 Lâtfi Pulathaneli, Hayrettin Atakol, Ali Rıza Işıl,
 Gelmiyen Aza- M. Muammer Yarım Bıyık, Emine Kadri Evren, Ömer Saruhan,
 İhsan Nemli, Hiseyin Avni Sağiroğlu, Dr. İbrahim Okan,
 Dr. Turgut Targay, Zekeriya Kefeli,
 Mezun Aza - Temel Nucumi Göksel, Ahmet Trakya.

AÇILMA SAATI

 (20)

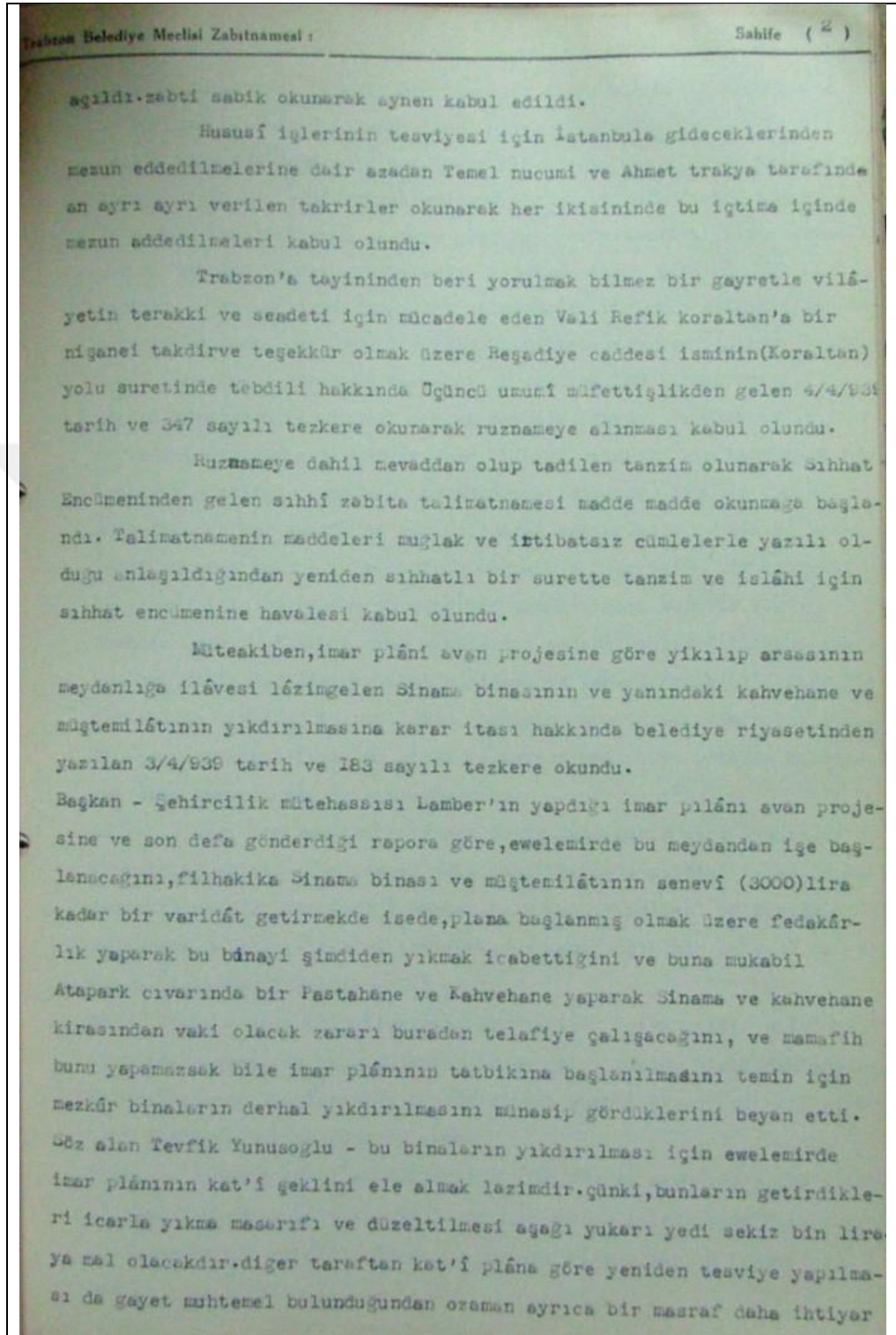
- MÜZAKERE EDİLEN MADDELER -

- 1 - Azadan Temel Nucumi Göksel ve Ahmet Trakyanın bu İqtima siddeti içinde Mezun addedilmeleri.
- 2 - Rağadiye caddesi isminin (Koraltan) tesmiye olunmasına dâir Öğüncü umumî müfettişlik tezkeresinin ruşnameye alınması
- 3 - Tadilen tenzih olunan sıhhi zabıta talimatnamesinin sıhhat encümine iadesi.
- 4 - İmar plânı avan projesine göre sinema binası ve müstemilâtının yıkılması hakkındaki belediye Riyaseti tezkeresi üzerine açılan müzakerenin gelecek İqtima tehirî.

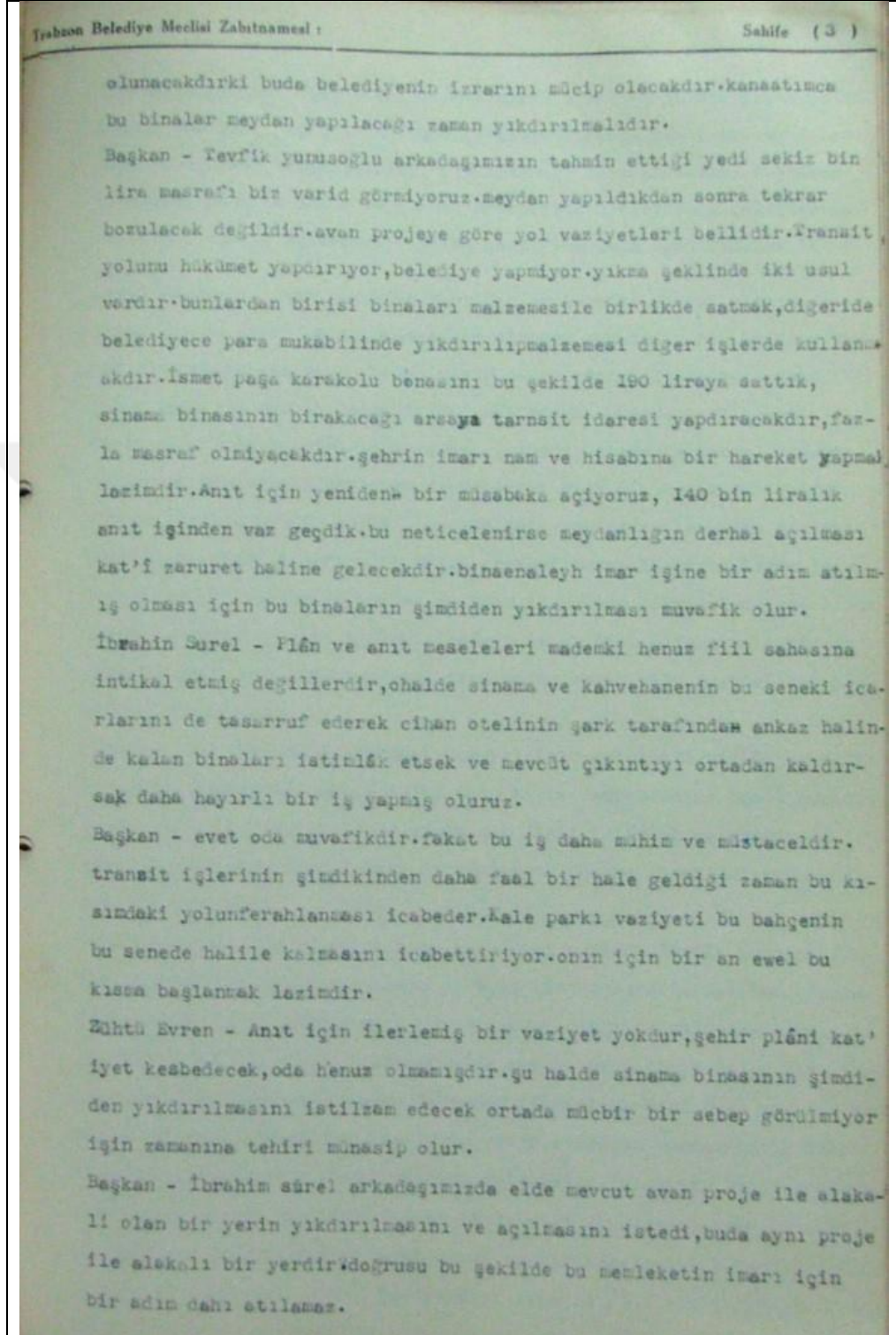
Başkan - Belediye reis vekili Bahri Döganay
 Kâtipler- Tefik Yunus oğlu , Temel Üner.

Meclis belediye reis vekili Bahri Döganayın başkanlığında toplandı. yoklara yapılarak ekseriyet olduğu anlaşıldıktan sonra celse

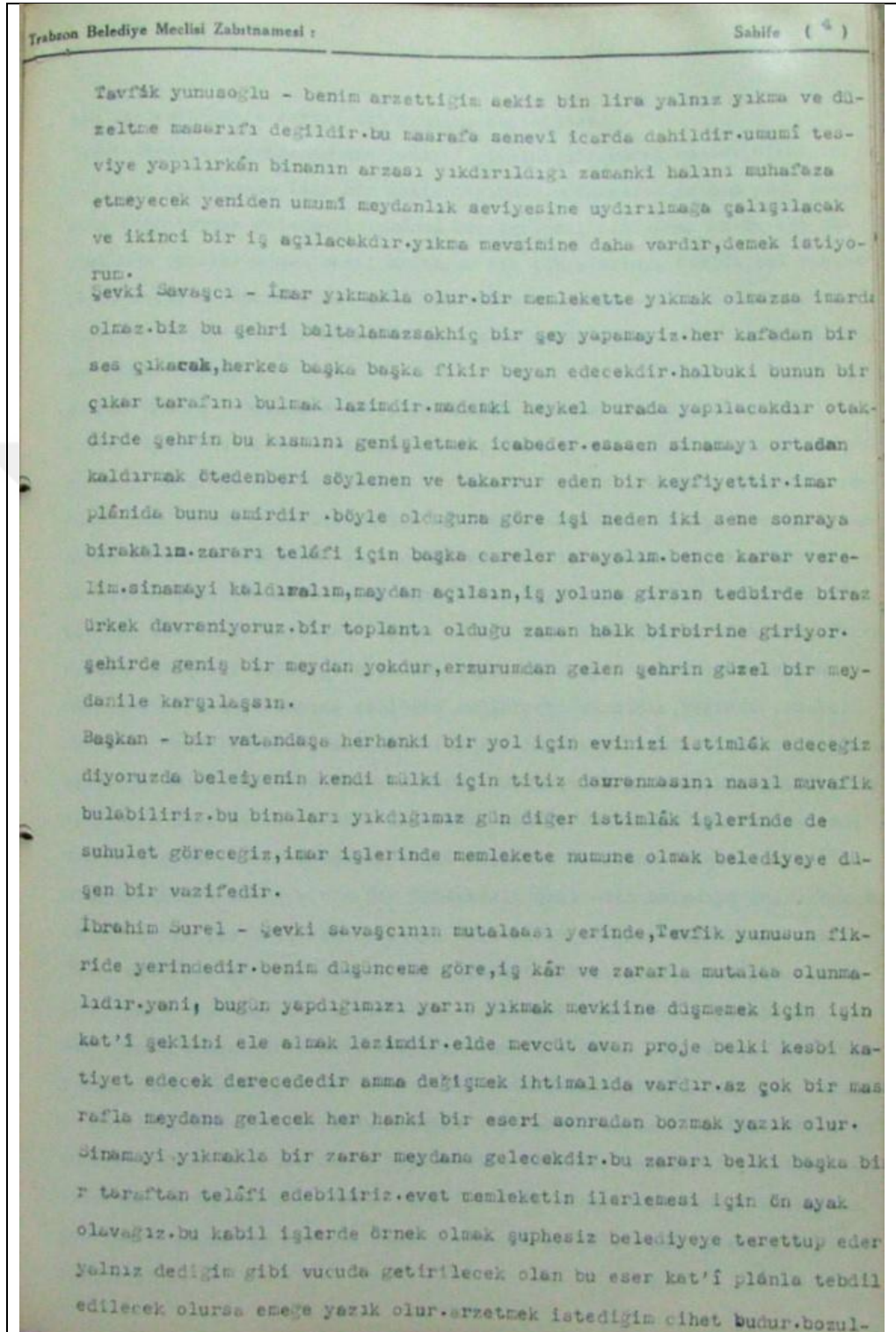
Ek 4. 12.4.1939 tarihli Trabzon Belediye Meclis Zabıtnamesi ikinci yaprağı

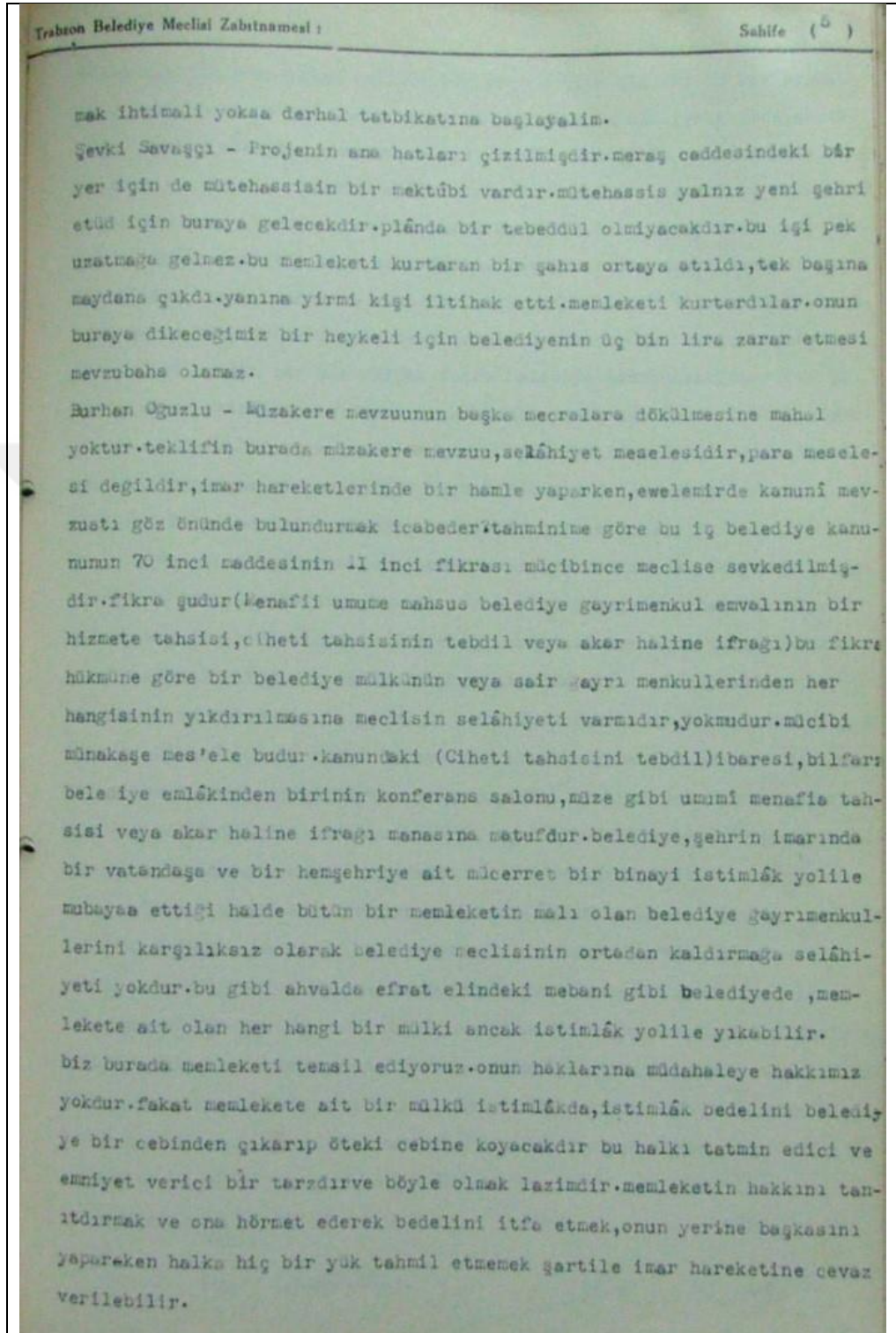
Ek 5. 12.4.1939 tarihli Trabzon Belediye Meclis Zabıtnamesi üçüncü yaprağı

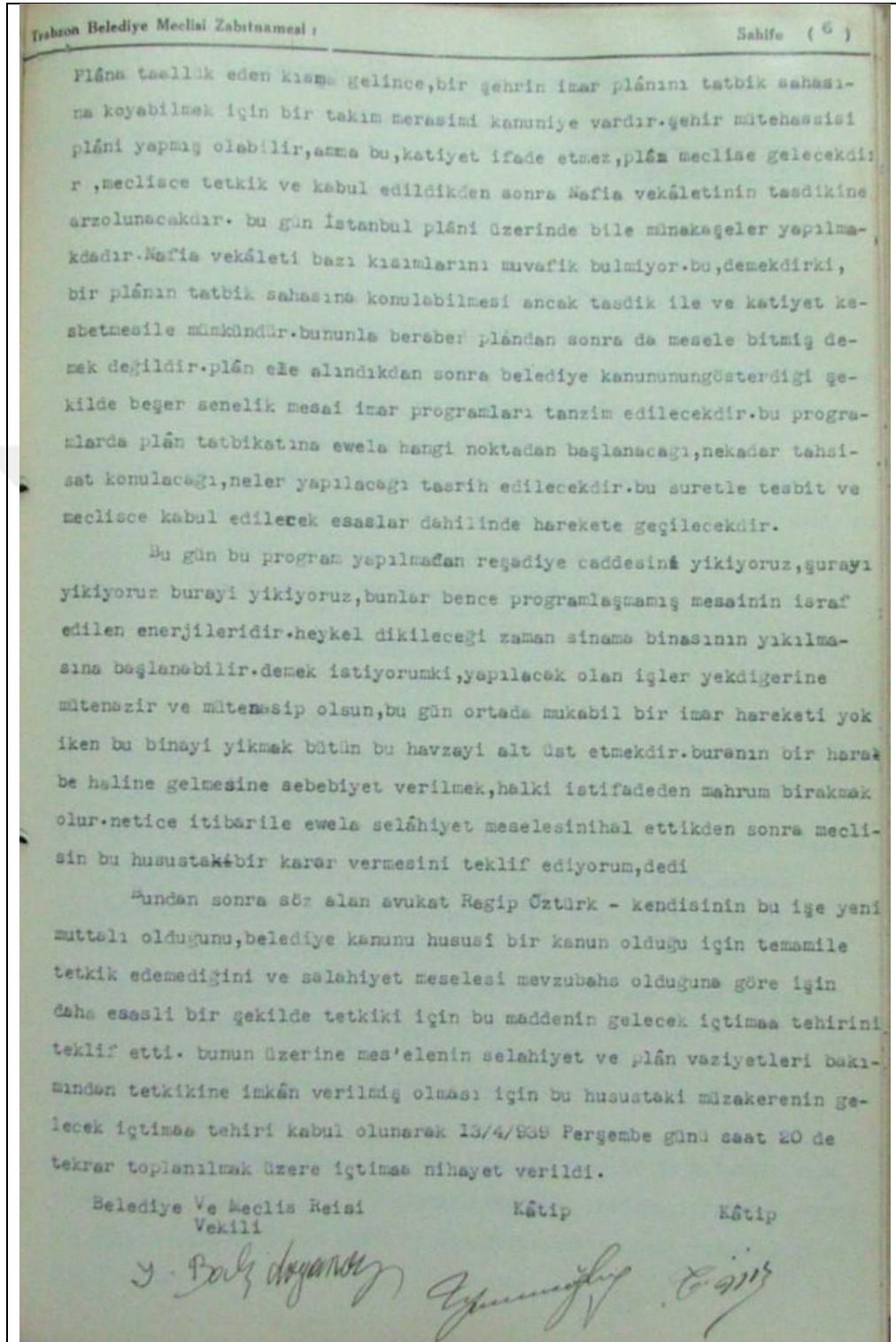
Ek 6. 12.4.1939 tarihli Trabzon Belediye Meclis Zabıtnamesi dördüncü yaprağı

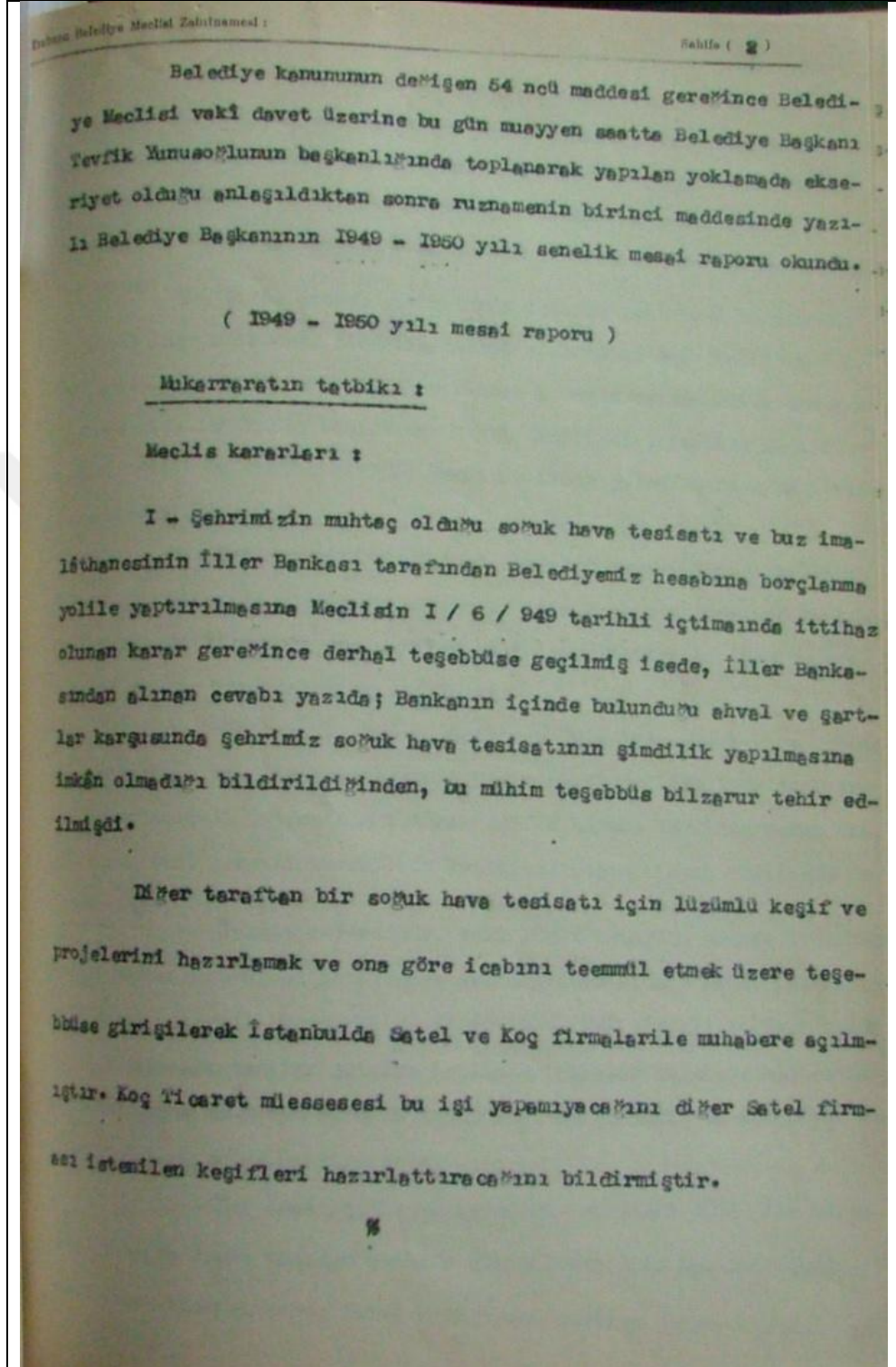
Ek 7. 12.4.1939 tarihli Trabzon Belediye Meclis Zabıtnamesi beşinci yaprağı

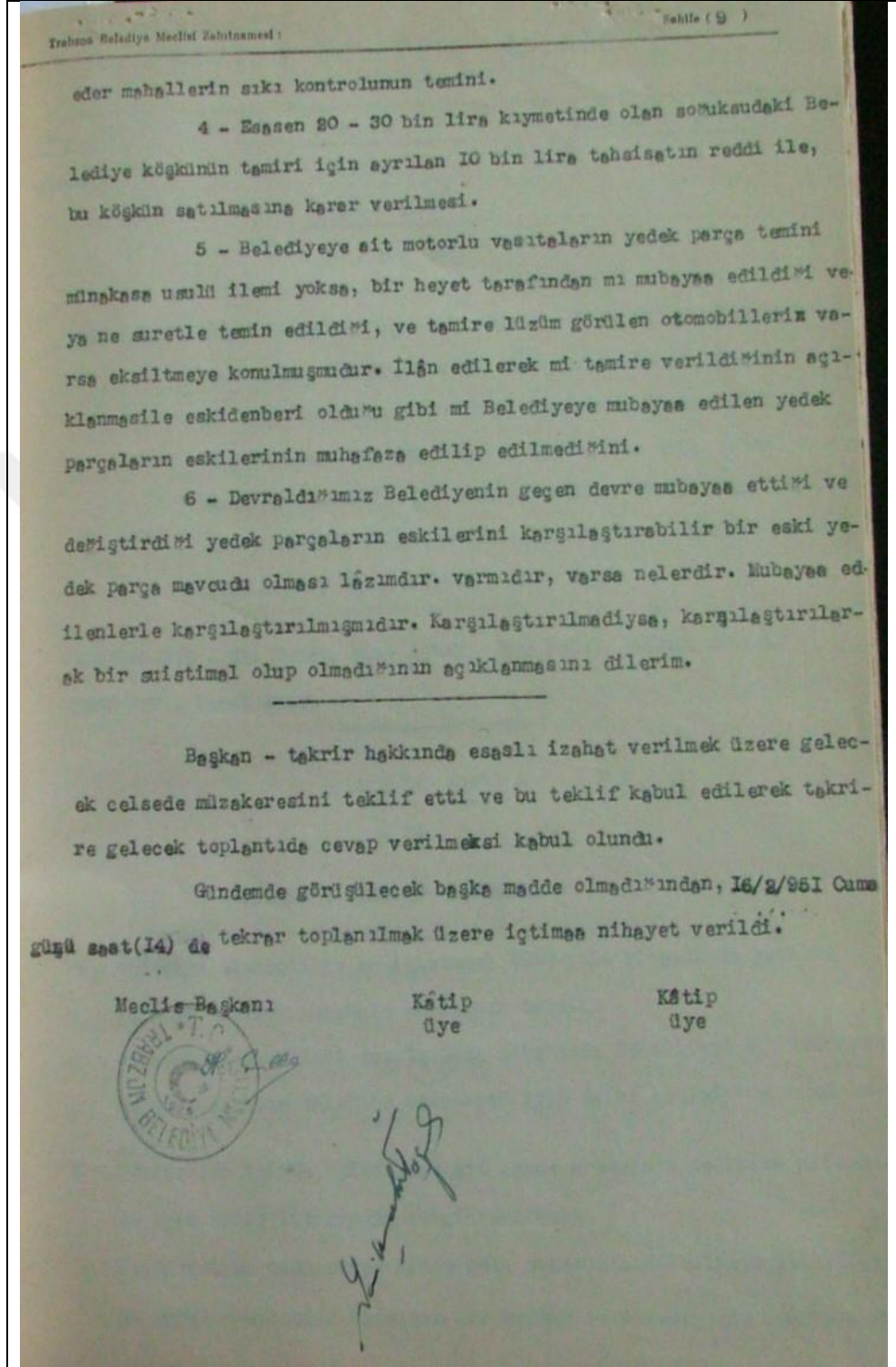
Ek 8. 12.4.1939 tarihli Trabzon Belediye Meclis Zabıtnamesi altıncı (son) yaprağı

Ek 9. 01.06.1950 tarihinde kabul edilen 1949-1950 Yılı Mesai Raporu ilk yaprağı

Ek 10. 7.2.1951 tarihli Trabzon Belediye Meclis Zabıtnamesi son yaprağı

Ek 11. Kayıtlara geçen son oturum olan 25.12.1958 tarihli Trabzon Belediye Meclis Zabıtnamesi ilk yaprağı

<u>İçtima devresi</u>	<u>Seçim devresi</u>	<u>Fevkalâde cî inikat</u>
Üçüncü	Yedinci	
	<u>İçtima tarihi</u>	
	25 / 12 / 1958	

GELEN AZA - Müzaffer Korlu, Ekrem Orberk, Hüsnü Aybay, Özdemir Tarakçioğlu, Hamdi Aynacı, Mehmet İnönü, Remzi Hayali, Mehmet Ermiş, Abdurrahman Sabır, Hilseyin Hayali, Hayrettin Gürkök, Hakkı Boşuşlu, Celâl Gurbetçi, Mahmut Erginöz, Cemal Üçüncüoğlu, Asım Karanis, Şefik Keskin,

GELMEYEN AZA - Zeki Yaşmurdereli, Bahri Akyol, Şevket Genç, Vahap Hamami Zede, Rişen Memişyazıcı, Hamdi Yarımbyık, Mahmut Yazıcı, İsmail Akyüz, Mehmet Cebecibağı oğlu,

MEZUN AZA - Enver Kölemen, Osman Bayrak

- AÇILMA SAATI -

- 14 -

- FEVKALADE İÇTİMADA MÜZAKERE VE KABUL EDİLEN MADDELER -

1 - Üyeden Osman Bayrağın mezun addinin kabulü.

2 - Belediye Elektrik ve Su işletmesi memurlarına 4621 sayılı kanunun 5 nci maddesinin tatbiki için bir üst kadro verilmesinin kabulü.

3 - 1959 yılı Belediye Elektrik ve su işletmesi bütçesiyle tarife, gerekçelerinin ve kararnamesinin müzakere ve kabulü.

MECLİS REİSİ - Belediye Reisi Ahmet Rasim Karanis.

KÂTİPLER - Özdemir Tarakçioğlu, Mahmut Erginöz.

Ek 12. Kayıtlara geçen son oturum olan 25.12.1958 tarihli Trabzon Belediye Meclis Zabıtnamesi son yaprağı

Trabzon Belediye Meclisi Zabıtnamesi : Sahife (19)

İçinde gelmediği takdirde tahsisatın gelecek seneye devri muvafaktır.

Madde 8 - Amortisman olarak bütçeye konulan tahsisatın lüzumu halinde işlân, tevsi ve tecdide sarfına Belediye encümeni kararile Mülhessese Müdürü mezündür.

Madde 9 - Amortisman olarak bütçeye konulan tahsisatın kıfayetsizliği halinde kanuni nisbetleri aşmamak kaydıyla, hesap ve tesbit edilecek amortisman miktarlarının, amortismanlar hesabının matlubuna mukabil kâr ve zarar hesabının zimmetine kaydı muvafaktır.

Madde 10 - Teknik arızalar veya sair sebepler dolayısıyla işletmede umumî inkıta husule geldiği fevkalâde zamanlarda, bütçede tahsisat mevcut olmasa dahi, formaliteleri sonradan ikmal edilmek ve Belediye Meclisinin tasvibine arz olunmak üzere, işletmenin derhâl faaliyete getirilmesini temin için icâbeden sarfiyatın icrasına Belediye Reisliğinin yazılı muvafakatiyle Mülhessese Müdürü mezündür.

Madde 11 - Bütçede yeter tahsisat bulunmadığı halde, kanun veya sair sebepler dolayısıyla derhâl ödemesi lâzım gelen masraflar tahsisat tecvüzü sayılmayıp Belediye Reisliğinin yazılı muvafakatiyle ve sonradan Belediye Meclisinin tasdikine arz edilmek şartıyla Mülhessese bütçesinden ödenir.

Madde 12 - İşbu karernamenin tatbik ve icrasına müteallik muameleler Belediye Reisliğince ifa olunur.

Müzakere edilecek başka madde olmadıktan, fevkalâde ictime son verildi.

Meclis Reisi
Ahmet Rasım Kerenis

Kâtip Üye
Özdemir Tarakcı oğlu

Kâtip Üye
Mahmut Erginöz

ÖZGEÇMİŞ

1991 yılında Samsun'da doğdu. Mustafa Kemal İlköğretim Okulu ve Samsun Anadolu Lisesi'ni bitirdi. 2009 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nü kazandı. 2013 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nden mezun oldu. Mezun olduktan sonra Samsun Detay Yapı Proje Ltd. Şti. ve Trabzon Bender Restorasyon İnşaat ve Mimarlık'ta 3'er ay olmak üzere toplamda 6 ay süreyle mimar olarak çalıştı. 2014 yılında K.T.Ü. Mimarlık Bölümü'nde Yüksek Lisans eğitime başladı. Aynı yıl, Avrasya Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2015 yılında ise K.T.Ü. Mimarlık Bölümü'ne araştırma görevlisi olarak atandı. Halen söz konusu kurumda akademik çalışmalarına araştırma görevlisi olarak devam etmektedir.